Kazuo Ishiguro

Beni Asla Bırakma

ROMAN

Çeviren: Mine Haydaroğlu

7. baskı

YKY
Yapı Kredi Yayınları

BENİ ASLA BIRAKMA

Kazuo Ishiguro 1954'te Japonya'nın Nagasaki şehrinde doğdu. Eğitimini, babasının Ulusal Oşinografi Enstitüsü'nde çalışmaya başlaması üzerine beş yaşındayken ailesiyle birlikte geldiği İngiltere'de tamamladı. Kent Üniversitesi'nde İngilizce ve felsefe eğitimi aldı. Mezun olduktan sonra Londra'da sosyal hizmetler görevlisi olarak çalışmaya başladı. East Anglia Üniversitesi'nde Malcolm Bradbury'den yaratıcı yazarlık eğitimi aldı ve yazarlık kariyerinin ilk dönemlerindeki akıl hocası Angela Carter'la tanıştı. 1981'de üç kısa hikâyesi yayımlandı ve Kazuo Ishiguro o tarihten beri sadece yazarlık yapıyor. 1982'de ilk romanı *Uzak Tepeler* (çev. Pınar Besen, 1992) yayımlandı ve Winifred Holtby Memorial Ödülü'nü kazandı. 1983'te *Granta* dergisi tarafından en iyi genç İngiliz yazarları arasında gösterildi. 1986'da yayımlanan ikinci romanı *Değişen Dünyada Bir Sanatçı*'yla (çev. Suat Ertüzün, 2008) Whitbread Book of the Year Ödülü'nü aldı, Booker Ödülü'ne aday gösterildi. 1989'da yayımlanan üçüncü romanı *Günden Kalanlar* (çev. Şebnem Susam, 1993), Booker Ödülü'nü kazandı ve 1993'te James Ivory tarafından filme alındı. 1995'te Cheltenham Ödülü'nü alan romanı *Avunamayanlar* (çev. Roza Hakmen, YKY, 2009) 2000'de Booker Ödülü'ne ve Whitbread Ödülü'ne aday olan *Çocukluğumu Ararken* (çev. Nilden Beyazıt Tunç, 2002) yayımlandı. Son romanı *Beni Asla Bırakma* (çev. Mine Haydaroğlu, YKY, 2005), yayımlandığı yıl *Time* tarafından İngilizce yazılmış en iyi 100 roman listesinde gösterildi, Alex Ödülü'nü aldı ve National Book Critics Circle Ödülü'ne aday oldu. 2005'te *The Saddest Music in the World* adlı ilk uzun metraj sinema filmi senaryosunu tamamlayan, ilk öykü kitabı *Nocturnes: Five Stories of Music and Nightfall* 2009'da yayımlanan yazarın romanları otuzdan fazla dile çevrilmiştir. Kazuo Ishiguro, karısı ve kızıyla birlikte Londra'da yaşamaktadır.

Mine Haydaroğlu Robert Kolej, Bennington College (Felsefe) ve Simmons Graduate School of Library and Information Science'tan mezun oldu. Kitap çevirileri: *Sanat Kitabı / 500 Sanatçı, 500 Sanat Eseri*, (Yem Yayın, 1997), Mark Twain, *Bir Cinayet, Bir Sır ve Bir Evlilik* (YKY, 2003), Brad Meltzer, *Sıfır Oyunu* (Remzi Kitabevi, 2006). Çeşitli dergilerde çevirileri yayımlandı. 2001 yılından beri Yapı Kredi Yayınları'nda *Sanat Dünyamız* dergisi ve kitap editörü olarak çalışıyor.

Kazuo Ishiguro'nun
YKY'deki kitapları:

Beni Asla Bırakma *(2008)*
Avunamayanlar *(2009)*

KAZUO ISHIGURO

Beni Asla Bırakma

Çeviren:
Mine Haydaroğlu

Roman

YKY
Yapı Kredi Yayınları

Yapı Kredi Yayınları - 2443
Edebiyat - 762

Beni Asla Bırakma / Kazuo Ishiguro
Özgün adı: Never Let Me Go
Çeviren: Mine Haydaroğlu

Kitap editörü: Begüm Kovulmaz
Düzelti: İncilay Yılmazyurt

Kapak tasarımı: Nahide Dikel

Baskı: Bilnet Matbaacılık Biltur Basım Yayın ve Hizmet A.Ş.
Yukarı Dudullu Organize Sanayi Bölgesi 1 Cadde
No: 16 Ümraniye / İstanbul
Sertifika No: 15690

Çeviriye temel alınan baskı: Knopf Canada, 2005
1. baskı: İstanbul, Şubat 2007
7. baskı: İstanbul, Nisan 2012
ISBN 978-975-08-1187-6

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş. 2007
Sertifika No: 12334
Copyright © Kazuo Ishiguro, 2005

Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
Yapı Kredi Kültür Merkezi
İstiklal Caddesi No. 161 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
http://www.ykykultur.com.tr
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: http://alisveris.yapikredi.com.tr

Lorna ve Naomi için

İngiltere, 1990'ların sonları

BİRİNCİ KISIM

Birinci Bölüm

Benim adım Kathy H. Otuz bir yaşımdayım ve on bir yıldan uzun süredir bakıcıyım. Biliyorum, kulağa çok uzun bir zaman gibi geliyor, ama aslında sekiz ay daha, bu yıl sonuna kadar çalışmamı istiyorlar. Böylece neredeyse on iki yılım dolacak. Bu kadar uzun süredir bakıcı olmamın nedeni, işimi harika yaptığımı düşünmeleri olmayabilir, bunu da biliyorum. Sadece iki-üç yıl çalıştıktan sonra bu işi bırakması istenen çok başarılı bakıcılar var. Ayrıca, hiç işe yaramayıp da on dört yıl boyunca çalışmış bir bakıcı da var bildiğim. Yani, kendimi övmeye çalışmıyorum. Ama çalışmalarımdan memnun olduklarını biliyorum, genelde ben de memnunum. Benim bağışçılarım her zaman beklenenden daha fazlasını başardılar. İyileşme süreçleri daha etkileyici oldu ve neredeyse hiçbiri "sorunlu" kategorisine alınmadı, dördüncü organ bağışından önce bile. Peki, galiba kendimle övünüyorum şimdi. Ama işimi iyi yapmak benim için çok önemli, özellikle de bağışçılarımın "sükûnet" içinde olmaları. Onların yanında nasıl davranacağımı içgüdüsel olarak öğrendim. Ne zaman yanlarında olmalıyım, ne zaman rahatlatmalıyım, onları ne zaman yalnız bırakmalı, ne zaman dinlemeli ve ne zaman omuz silkip kendilerini toplamalarını söylemeliyim, biliyorum.

Her neyse, kendim için büyük iddialarda bulunmuyorum. Şu anda benim kadar iyi çalışan, ama benim gördüğüm takdirin yarısını almayan bakıcılar var. Onlardan biriyseniz, kırgınlık hissedebileceğinizi anlıyorum; odam, arabam ve hepsinden

öte kime bakıp bakmayacağıma bizzat karar veriyor olmamdan dolayı bana öfkeleniyor olabilirsiniz. Ayrıca, ben Hailsham mezunuyum; tek başına bu bile bazen insanların gerilmesine neden oluyor. Kathy H., diyorlar, istediğini seçebiliyor ve hep kendi gibileri seçiyor: Hailshamlıları, ya da benzer ayrıcalıklı yerlerden gelenleri. O kadar başarılı olmasına hiç şaşmamak lazım. Bu tür sözleri çok duydum, eminim siz de sık sık duymuşsunuzdur ve belki söylenenlerde bir doğruluk payı vardır. Ama seçme hakkı olan ilk bakıcı ben değilim, eminim sonuncu da olmayacağım. Hem aslında farklı bir sürü yerden gelen bağışçılara da baktım ben. Bilin ki, işimi bitirdiğimde on iki yılım dolmuş olacak, oysa sadece son altı yıldır seçmeme izin veriyorlar.

Hem neden seçmeme izin vermesinler? Bakıcılar makine değil ki. Her bağışçı için elinizden geleni yapıyorsunuz; ama sonuçta bütün bunlar yıpratıyor insanı. Sonsuz sabır ve enerjiye sahip olamazsınız ki. Bu nedenle tabii ki seçme şansı olunca, kendine benzeyeni seçer insan. Bu çok doğal. Eğer bağışçılarıma bütün aşamalarda yakınlık hissetmeseydim, bu kadar uzun süre devam edemezdim çalışmaya. Hem zaten, seçmeye başlamasaydım, bunca yıl sonra Ruth ve Tommy ile tekrar nasıl yakınlaşabilirdim?

Ama tabii ki bugünlerde eskiden tanıdığım bağışçıların sayısı giderek azalıyor ve bu nedenle gerçekte çok fazla seçemiyorum. Dediğim gibi, bağışçınızla daha derin bir bağınız yoksa, iş çok zorlaşır. Bakıcı olmayı ileride özleyecek olsam bile, yıl sonunda bu işi bırakmam doğru olacak.

Bu arada, Ruth benim seçtiğim üçüncü ya da dördüncü bağışçıydı sadece. O dönemde ona atanmış başka bir bakıcı vardı zaten ve onun bakıcılığını üstlenmek için cesaretimi toplamam gerekti. Ama sonuçta başardım ve onu tekrar gördüğüm an, Dover'daki şu nekahet merkezinde, aramızdaki bütün farklılıklar –tamamen ortadan kalkmasa da– diğer başka şeyler kadar önemli görünmedi gözüme: Hailsham'da birlikte büyümüş olmamız, başka kimsenin bilmediği ya da hatırlamadığı şeyleri bilmemiz daha önemliydi. Sanırım o zamandan itibaren, bağışçılarımı geçmişte tanıdığım insanlar arasından seçmeye başla-

dım ve özellikle de, mümkün olan her fırsatta, Hailsham'dan gelenleri seçtim.

Hailsham'ı geçmişe gömmeye çalıştığım dönemler oldu geçen yıllarda; kendime geriye bakmamayı telkin ettiğim zamanlar oldu. Sonra bir an geldi ki direnmeyi bıraktım. Üçüncü yılımda baktığım bir bağışçının, Hailshamlı olduğumu öğrendiği zaman verdiği tepki neden oldu buna. Üçüncü bağışından yeni çıkmıştı, ameliyat iyi geçmemişti ve hayatta kalamayacağını biliyordu sanırım. Nefes almakta çok zorluk çekiyordu, ama bana doğru baktı ve dedi ki: "Hailsham. Bahse girerim orası güzel bir yerdi." Ertesi sabah, onun zihnini dağıtmaya çalışırken, nerede büyüdüğünü sordum. Dorset'te bir yerden söz etti ve bunu söylerken kırmızı lekelerle dolu, şişmiş yüzünü bambaşka bir ifadeyle buruşturdu. O zaman anladım ki kendi geçmişini hatırlamayı hiç istemiyordu. Onun yerine, Hailsham hakkında bir şeyler duymak istiyordu.

Bunun üzerine, sonraki beş-altı gün boyunca, bilmek istediği her şeyi anlattım ve yattığı yerde, bazen tatlı tatlı gülümsedi. Bana büyük olayları ve küçük ayrıntıları soruyordu. Gözetmenlerimizi sordu, her birimizin yatağı altındaki koleksiyon sandıklarımızı, futbolu, İngiliz beysbolünü, ana binanın etrafından geçen, her köşe bucağı ve gediği dolanan dar patikayı, ördekli göleti, yemekleri, sisli sabahlarda Sanat Odası'ndan çayırların manzarasını... Bazen bana aynı şeyleri tekrar anlattırırdı; daha bir gün önce anlattıklarımı, sanki hiç duymamış gibi yeniden dinlemek isterdi. "Spor binanız mı vardı?", "En sevdiğin gözetmen kimdi?" Başlarda tekrar tekrar sormasının nedenini ilaçlara bağlıyordum, ama sonradan zihninin yeterince açık olduğunu fark ettim. Hailsham'ı sadece duymak değil, *hatırlamak* istiyordu; sanki kendi çocukluğu orada geçmiş gibi. Tükenmesine az kaldığını biliyordu ve bu yüzden böyle yapıyordu; bana bir şeyleri anlattırıyordu ki iyice sindirsin; belki bu sayede, bütün o ilaçlar, acı ve bitkinlikle uykusuz geçen gecelerde, benim anılarımla onunkiler birbirine karışırdı. İşte o zaman anladım, gerçekten anladım ki, biz çok şanslıydık; Tommy, Ruth, ben ve Hailsham'dan gelen diğer herkes.

Şimdi şehir dışında araba sürerken, hâlâ bana Hailsham'ı hatırlatan şeyler görüyorum. Sisli çayırların kenarından geçerken ya da bir vadinin yamacından aşağı inerken, büyük bir ev görürsem veya tepede düzenli sıralanmış kavak ağaçları gözüme çarparsa, kendime diyorum ki: "Belki budur, işte! Buldum sonunda! Burası gerçekten Hailsham!" Sonra bunun imkânsız olduğunu hatırlıyorum ve arabayı sürmeye devam ediyorum, düşüncelerim başka yerlere kayıyor. Özellikle de, şu kulübeler. Ülkenin her bir yanında görüyorum onları; küçük, beyaz, prefabrike binalar. Yan yana sıralı pencereleri çok yüksekte, neredeyse saçakların altına sıkıştırılmış gibi. 1950 ve 60'lı yıllarda bunlardan çok sayıda inşa etmişler sanırım, bizimkiler de o dönemde yapılmış olmalı. Ne zaman bu binalardan birinin yanından geçsem, gözden kaybolana kadar mutlaka bakıyorum ona, bu gidişle bir gün kaza yapacağım herhalde, ama bakmaya devam ediyorum. Çok olmadı, geçenlerde Worcestershire'da uzun ve boş bir yolda gidiyordum, bir kriket sahasının yanında, aynı bizim Hailsham'dakine benzer bir bina görür görmez, arabayı döndürüp ikinci kez bakmaya gittim.

Spor binamızı çok severdik, belki de küçükken baktığımız resimli kitaplardaki insanların sevimli küçük evlerini hatırlattığı için. Küçükler'deyken, gözetmenlerimize bir sonraki dersi her zamanki sınıfta değil de spor binasında yapmaları için yalvardığımızı hatırlıyorum. Sonra Büyükler 2'deyken –bizler on iki-on üç yaşındayken– spor binası en iyi arkadaşlarımızla Hailsham'dan uzaklaşmak isteyince saklandığımız yer oldu.

Bina, iki ayrı grubu birbirlerini rahatsız etmeden içine alacak kadar büyüktü; yazın bir üçüncü grup da verandada takılabiliyordu. Ama en iyisi, binada en yakın arkadaşlarla birlikte yalnız kalmaktı, bu yüzden dalavereler çevriliyor, kavga çıkıyordu. Gözetmenlerimiz bize hep uygarca davranmamızı söylüyorlardı, ama teneffüslerde ya da serbest saatlerde binada olma şansını yakalayabilmek için, grubunuzda sağlam karakterlere sahip arkadaşlar olması şarttı. Ben de öyle ezilip büzülen tiplerden değildim, ama sanırım esas Ruth sayesinde oraya o kadar sık girebiliyorduk.

Çoğu kez sandalyelere ve banklara yayılır otururduk –beş

kişiydik, Jenny B. gelirse altı oluyorduk– ve bol bol dedikodu yapardık. Sadece o binanın içine saklandığımızda böyle konuşabiliyorduk; bizi sıkan şeylerden söz edebiliyor ya da kahkahalara boğulabiliyor, şiddetli bir tartışmaya tutuşabiliyorduk. En çok da, yakın arkadaşlarımızla konuşup rahatlayabildiğimiz bir yerdi orası.

Şimdi aklıma gelen o gün, öğleden sonra, taburelerde ve banklarda ayakta durarak, yüksek pencerelerin yanında birikmiştik. Buradan Kuzey Oyun Sahası'nı rahatça görebiliyorduk. Bizim sınıfımızdan ve Büyükler 3'ten yaklaşık on iki oğlan futbol oynamak için toplanmıştı. Çok güneşli, parlak bir gündü, ama daha önce yağmur yağmıştı sanırım, çünkü otların çamurlu yüzeyinde güneşin nasıl parladığını hatırlıyorum.

İçimizden birisi, seyrettiğimizi fazla belli etmememiz gerektiğini söyledi, ama hiçbirimiz yerimizden kımıldamadık. Sonra Ruth: "O hiçbir şeyden şüphelenmiyor," dedi. "Baksanıza şuna. Gerçekten hiçbir şeyin farkında değil."

Bunu söylediği anda Ruth'a baktım ve yüzünde, oğlanların Tommy'ye yapmak üzere oldukları şeyi onaylamadığına dair bir işaret bulmaya çalıştım. Ama bir saniye sonra Ruth kısa bir kahkaha koyuverdi ve: "Aptal!" dedi.

Oğlanların yapmaya karar verdiği şeyin, Ruth'un ve diğerlerinin gözünde çok uzak bir şey olduğunu anladım; onlara göre onaylamamız ya da onaylamamamızın hiçbir anlamı yoktu. O sırada pencerelerin kenarında toplanmıştık, ama Tommy'nin bir kez daha aşağılanmasını görmekten hoşlandığımız için değil, oğlanların son planını duyduğumuz ve neler olacağını belli belirsiz merak ettiğimiz için. O günlerde oğlanların kendi aralarında yaptığı şeyler bundan daha derinlikli değildi. Ruth için, diğerlerine göre, bizimle hiç ilgisi yoktu ve sanırım benim için de öyleydi.

Belki de yanlış hatırlıyorumdur. Belki o zaman bile –o sırada sahada koşturan Tommy'nin yüzünde gruba tekrar kabul edilmenin verdiği aleni mutluluğu görebiliyordum; çok başarılı olduğu bu oyunu birazdan tekrar oynayabilecekti– bir an içim sızlamış olabilir. Ama kesin hatırladığım şey, Tommy'nin bir önceki ay Satışlar'dan aldığı ve çok gururlandığı açık mavi polo gömleğiydi. Şöyle düşündüğümü hatırlıyorum: "Gerçekten çok

aptal, bu gömlekle futbol oynayacak. Mahvolacak gömleği, o zaman kendini nasıl hissedecek?" Yüksek sesle, belli birine seslenmeden dedim ki: "Tommy gömleğini giymiş. En sevdiği polo gömleğini."

Kimsenin beni duyduğunu sanmıyorum, çünkü hepsi Laura'ya gülüyordu; grubumuzun palyaçosu, Tommy'nin yüzünün koşarken, el sallarken, seslenirken, top keserken aldığı ifadeleri taklit ediyordu. Diğer oğlanların hepsi sahada ısınırken kasıtlı olarak ağır davranıyorlardı, oysa Tommy heyecan içinde her an hızla koşmaya hazır gibiydi. Bu kez sesimi daha da yükselterek, "Gömleğine bir şey olursa hastalanır," dedim. Bu sefer Ruth beni duydu, ama şaka yaptığımı sandı sanırım, çünkü yarım ağız güldü, sonra kendince alaycı bir laf attı ortaya.

Sonra oğlanlar topu tekmelemeyi bıraktılar, çamurun ortasında bir sürü halinde durdular, adam seçme turunun başlamasını beklerken göğüs kafesleri yavaş yavaş inip kalkıyordu. Seçilen iki kaptan Büyükler 3'tendi, oysa herkes Tommy'nin o yılki oyuncuların en iyisi olduğunu biliyordu. İlk oyuncuyu kim seçecek diye yazı tura attılar, kazanan oğlan oyuncuları gözden geçirmeye başladı.

Arkamda biri, "Şuna bakın," dedi. "İlk seçilenin kendisi olacağından ne kadar emin. Bir bakın şuna!"

O anda Tommy'de gerçekten komik bir yan *vardı*; evet, dedirtiyordu insana, gerçekten bu kadar aptalsa, birazdan başına gelecekleri hak ediyor. Öbür oğlanlar oyuncu seçimiyle hiç ilgilenmiyor, kimin seçileceğini hiç umursamıyor gibi davranıyorlardı. Bazıları aralarında sessizce konuşuyor, kimisi ayakkabı bağlarını bağlıyor, kimi de ayaklarını sürüyerek çamurun içinde yürüyordu. Ama Tommy, sanki şimdi onun adı söylenecekmiş gibi, Büyükler 3'lü oğlanın yüzüne bakıyordu.

Laura oyuncu seçimi boyunca gösterisine devam ederek, Tommy'nin yüzündeki değişen ifadelerin hepsini taklit etti; baştaki heyecanlı, hevesli surat; dört oyuncunun seçilişinden sonraki şaşırmış, endişeli ifade; neler döndüğünü anlamaya başladığı andan itibaren yüzüne yansımaya başlayan acı ve panik. Ama ben Laura'ya bakmayı bırakmıştım, çünkü Tommy'yi izliyordum; kızın ne yaptığını diğerlerinin gülmelerinden ve yürek-

lendirmelerinden anlıyordum. Tommy tek başına kaldığında ve oğlanlar bıyık altından gülmeye başladığında Ruth'un şöyle dediğini duydum:

"İşte geliyor. Bekleyin. Yedi saniye kaldı. Yedi, altı, beş..."

Bire varamadı. Tommy öfkeyle haykırmaya başladı ve oğlanlar da alenen gülüp kahkahalar atarak Güney Oyun Sahası'na koştular. Tommy onların ardından birkaç adım attı; kızgınlıkla onları kovalamaya mı başlayacaktı yoksa geride bırakıldığı için panikle mi davranmıştı belli değildi. Her neyse, kısa bir süre sonra olduğu yerde durdu, oğlanların ardından öfkeyle baktı, yüzü kıpkırmızı olmuştu. Sonra bağırıp çağırmaya başladı, ağzından anlaşılmaz hakaret ve küfürlerden oluşan karmakarışık kelimeler dökülüyordu.

Daha önce birçok kez Tommy'nin öfke nöbetlerine şahit olmuştuk, bu yüzden taburelerden indik ve odanın içine dağıldık. Konuşacak başka bir konu bulmaya çalıştık, ama arkadan Tommy'nin sürekli bağırıp çağıran sesi duyuluyordu; ilk önce gözlerimizi devirip onu duymazdan, görmezden gelmeye çalıştık, sonunda yeniden –on dakika önce indiğimiz– pencerelere tırmandık.

Öbür oğlanlar gözden tamamen kaybolmuşlardı artık, Tommy'nin lafları kimsenin kulağına ulaşmıyordu. Sadece deliler gibi bağırıp çağırıyor, ellerini kollarını, bacaklarını etrafa, göğe, rüzgâra, en yakın çit direğine savurup duruyordu. Laura, "Belki de Shakespeare'den bir sahne oynuyordur," dedi. Bir başkası, Tommy'nin bağırırken bir ayağını yerden kaldırdığına dikkat çekti; "İşeyen bir köpek gibi," dedi. Aslında ben de ayağını kaldırışını fark etmiştim, ama benim özellikle dikkatimi çeken, ayağını her yere vuruşunda baldırlarına sıçrayan çamurdu. Kıymetli gömleği geldi aklıma yine, ama ne kadar kirlendiğini bulunduğum yerden göremiyordum.

Ruth, "Galiba biraz acımasızlar ona karşı," dedi. "Onu hep kışkırtıyorlar. Ama kabahat kendisinde. Eğer sakin davranmayı bilse, ona sataşmaktan vazgeçerler."

Hannah, "Bence vazgeçmezler," dedi. "Graham K. de onun gibi sinirli, ama ona karşı tam tersine çok dikkatliler. Tommy'ye bu kadar saldırmalarının nedeni tembelin teki olması."

Sonra herkes bir ağızdan konuşmaya başladı: Tommy asla yaratıcı olmaya çalışmıyordu, İlkbahar Takası için hiçbir şey hazırlamamıştı... Sanırım o sırada, hiçbirimiz dile getirmesek bile, artık bir gözetmen gelsin ve Tommy'yi oradan alıp götürsün istiyorduk. Tommy'yi kızdırmak için yapılan bu son oyunda hiçbirimizin parmağı olmasa bile, seyirci koltuklarına kurulduğumuz için suçluluk hissetmeye başlamıştık. Ama ortalıkta gözetmen yoktu; bu yüzden Tommy'nin başına gelen her şeyi neden hak ettiğine dair düşüncelerimizi birbirimize anlatmaya başladık. Ruth saatine bakıp hâlâ vaktimiz olmasına rağmen ana binaya dönmemiz gerektiğini söylediğinde, kimse karşı çıkmadı.

Binadan çıktığımızda, Tommy bağırıp çağırmaya devam ediyordu. Ev solumuzdaydı ve Tommy tam karşımızda, ilerideki sahada olduğu için yanından geçmemize gerek yoktu. Zaten diğer yöne bakıyordu ve bizi fark etmemiş gibiydi. Yine de, arkadaşlarım sahanın kenarından ilerlemeye başladığında yoldan sapıp Tommy'ye doğru yürümeye başladım. Bu yaptığıma diğerleri şaşıracaktı, biliyordum, ama yürümeye devam ettim; arkamdan Ruth'un beni geri dönmeye çağıran telaşlı fısıltısını işitmeme rağmen.

Sanırım Tommy öfkeli anlarında rahatsız edilmeye alışık değildi, çünkü beni fark edince ilk tepkisi bir saniye durup bana bakmak ve hemen eskisi gibi bağırmaya devam etmek oldu. Sanki bir Shakespeare oyuncusuydu gerçekten ve ben de gösterinin ortasında sahneye, yanına çıkmıştım. "Tommy, güzel gömleğini kirlettin," dediğimde bile, beni duyduğuna dair hiçbir ipucu vermedi.

Bunun üzerine elimi uzatıp koluna dokundum. Sonra olanları diğerleri onun bilerek yaptığını düşünseler de, ben kazayla olduğunu biliyorum. Elini kolunu öfkeyle sallayıp dururken elimi uzattığımı görmemişti. Neyse, kolunu savururken elimi itti, eli yanağıma çarptı. Hiç acımadı, ama nefesim kesildi, arkamdaki kızların çoğunun da.

Nihayet o anda Tommy beni, diğerlerini ve kendisini, sahanın ortasında nasıl davrandığını fark etti ve yüzüme aptal aptal baktı.

Epey sert bir ses tonuyla, "Tommy," dedim. "Gömleğin çamur içinde."

"Ne olmuş yani?" diye mırıldandı. Ama bunu söylerken aşağı baktı, kahverengi lekeleri fark etti ve telaşla bağırmaktan son anda alıkoydu kendini. Sonra polo gömleğiyle ilgili hislerini bilmemden dolayı duyduğu hayreti belli eden ifadeyi gördüm yüzünde.

"Kaygılanacak bir şey yok," dedim, sessizlik onu utandırmaya başlamadan. "Lekeler çıkar. Çıkmazsa Bayan Jody'ye götürürsün."

Gömleğini incelemeye devam etti, sonra homurdanarak: "Seni hiç alakadar etmez zaten," dedi.

Bu son sözü ettiğine hemen pişman olmuş gibi göründü ve bana mahcup bir ifadeyle baktı, sanki onu rahatlatacak bir söz söylememi bekliyordu. Ama bu kadarı artık bana yetmişti; özellikle de kızların gözü önündeyken ve ana binadaki pencerelerden dışarı bakan kim bilir kaç kişi bizi görmüşken. Bu yüzden omuz silkip arkamı döndüm ve arkadaşlarıma katıldım.

Ruth omzuma elini koydu ve birlikte yürüyüp uzaklaştık. "En azından biraz sakinleşmesini sağladın," dedi. "Sen iyi misin? Çılgın hayvanın teki o."

İkinci Bölüm

Aradan çok zaman geçti, bu yüzden bazı şeyleri yanlış hatırlıyor olabilirim elbette, ama hatırladığım kadarıyla o gün Tommy'nin yanına yaklaşmam, hayatımın o döneminde geliştirmeye çalıştığım davranış biçiminin bir parçasıydı; kendime sürekli yeni meydan okumalar yaratmamla ilgili bir şeydi. Tommy birkaç gün sonra beni durdurup konuşana kadar da, olup bitenler aklımdan çıkmıştı.

Sizin geldiğiniz yerde nasıldı bilmiyorum, ama Hailsham'da bizim neredeyse her hafta bir tür tıbbi muayeneden geçmemiz gerekiyordu; genellikle evin en üst katında, 18. Oda'da, aksi Hemşire Trisha ya da bizim ona verdiğimiz adla, Karga Surat tarafından muayene ediliyorduk. O güneşli sabah, kalabalık bir grup halinde orta merdivenden çıkıp ona muayene olmaya gidiyorduk, muayeneleri bitmiş bir başka grup da aşağıya iniyordu. Merdivende sesler yankılanırken, ben başım öne eğik, önümdekinin topuklarını izleyerek yukarı tırmanıyordum ki yanı başımda bir ses duydum: "Kath!"

Aşağı inen grubun içindeki Tommy, merdivenin ortasında durmuştu. Yüzündeki kocaman gülümseme hemen sinirime dokundu. Birkaç yıl önce olsaydı, belki karşımıza çıkması hoşumuza giden birine böyle, onun bana baktığı gibi bakardık. Ama artık on üç yaşındaydık ve şimdi toplum içinde karşılaşan genç bir erkek ve kız gibi davranmalıydık. İçimden, "Tommy, neden büyümüyorsun artık!" demek geldi, ama dur-

durdum kendimi ve bunun yerine, "Tommy, yolu tıkıyorsun. Ben de öyle," dedim.

Arkasına baktı, gerçekten de neredeyse herkes durmak zorunda kalmıştı. Bir an paniklemiş göründü, sonra tam yanımdaki duvara yapışarak insanların yanından ancak geçebileceği kadar yer açtı. Dedi ki: "Kath, her yerde seni arıyordum. Özür dilemek istedim. Yani, gerçekten çok üzgünüm. Geçen gün sana vurmak istememiştim. Bir kıza vurmayı aklımdan bile geçirmem, hem bunu yapsaydım bile, *sana* asla vurmak istemezdim. Gerçekten, gerçekten üzgünüm."

"Önemli değil. Bir kazaydı, hepsi bu." Ona başımla selam verdim ve ilerlemeye çalıştım. Ama Tommy neşeli bir sesle:

"Gömleğim artık tertemiz. Bütün lekeler çıktı," dedi.

"İyi olmuş."

"Acımadı değil mi? Sana vurduğumda?"

"Tabii ki acıdı. Kafam kırıldı. Beyin sarsıntısı geçirdim, aklına ne gelirse geçirdim işte. Karga Surat bile fark edebilir. Tabii yukarı çıkmayı başarabilirsem."

"Cidden, Kath. Bana kötü hisler beslemiyorsun değil mi? Çok, çok üzgünüm. Gerçekten."

Sonunda ona gülümsedim ve ciddiyetle, "Bak, Tommy, bir kazaydı ve yüzde yüz unutuldu. Seni bir nebze bile suçlamıyorum," dedim.

Hâlâ yeterince emin görünmüyordu, ama artık bazı büyük öğrenciler onu arkadan itelemeye, yürümesini söylemeye başlamışlardı. Bana çabucak gülümsedi ve küçük bir oğlana dokunur gibi hafifçe omzuma dokundu. Merdivenden yukarı tırmanmaya başladığımda arkamdan seslendiğini işittim: "Görüşürüz Kath!"

Bu olay beni biraz utandırmıştı, neyse ki hiç dedikodu çıkmadı ya da kimse bana sataşmadı, üstelik kabul etmeliyim ki, merdivende karşılaşmasaydık, gelecek birkaç hafta boyunca Tommy'nin yaşayacağı sorunlarla hiç ilgilenmeyecektim.

Olaylardan bazılarını kendim de gördüm. Ama çoğunlukla başkalarından duydum ve böyle zamanlarda daha fazla bilgi almak için insanları sorguladım. Birkaç öfke nöbeti daha geçirmişti. Mesela bir keresinde 14. Oda'daki iki sırayı yerinden

kaldırıp fırlattığı, üstlerindekileri dağıtıp yere savurduğu söyleniyordu, o sırada sınıftakiler merdiven sahanlığına kaçıp onun odadan çıkmaması için kapıya engel dayamışlardı. Bir başka sefer de, futbol antrenmanı sırasında Reggie D.'ye saldırmasını önlemek için Bay Christopher'ın Tommy'nin kollarını sıkı sıkı tutması gerekmişti. Büyükler 2'deki oğlanlar sahaya koşmaya gittikleri zaman, koşu partneri olmayan tek kişinin Tommy olduğunu herkes görüyordu. İyi bir koşucuydu, kendisiyle diğerleri arasındaki mesafeyi hemen on-on beş metreye kadar çıkarabiliyor, belki de bu sayede kimsenin onunla koşmak istemediğini gizleyebileceğini düşünüyordu. Bunların yanı sıra, neredeyse her gün ona yapılan eşek şakaları kulaktan kulağa dolaşıyordu. Çoğu bildik şeylerdi –yatağından çıkan garip şeyler, sabah kahvaltısında yediği mısır gevreğinin içindeki solucan–, ama bir kısmı anlamsızca çirkindi; klozeti diş fırçasıyla temizlemeleri ve böylece Tommy'nin fırçasının bokla kaplanmış olduğunu görmesi gibi. Boyu ve gücü –sanırım bir de asabiyeti– nedeniyle kimse ona fiziksel saldırıda bulunmaya cesaret edemiyordu, ama hatırladığım kadarıyla, en az iki ay boyunca bu tür olaylar sürdü gitti. Eninde sonunda birisi, artık yeter, fazla ileri gittik diyecek sandım, ama hiçbir şey değişmedi ve kimse bir şey demedi.

Bir keresinde ben bir şeyler söylemeyi denedim, yatakhanede ışıklar söndürüldükten sonra. Büyükler'deyken her yatakhanede altışar kişi kalıyorduk, bu yüzden kendi küçük grubumuz oluşmuştu, en gizli konuşmalarımızı karanlıkta uykuya dalmadan önce yapardık. Başka hiçbir yerde, spor çadırında bile sözünü edemeyeceğimiz konuları bu zamanlarda konuşurduk. Böylece bir gece, Tommy konusunu açtım. Fazla bir şey söylemedim; sadece ona yapılanları özetledim ve bunları gerçekten hak etmediğini söyledim. Konuşmamı bitirdiğimde, tuhaf bir sessizlik bir süre karanlıkta asılı kaldı, derken fark ettim ki hepsi Ruth'un tepkisini bekliyor; ne zaman tedirgin edici bir konu açılsa böyle olurdu. Beklemeye devam ettim, sonra Ruth'un yattığı taraftan bir iç çekiş sesi duydum, dedi ki:

"Bir konuda haklısın Kathy. Bu yapılanlar hoş değil. Ama eğer durmalarını istiyorsa, kendi davranışlarını değiştirmeli.

Ilkbahar Takası'na hiçbir şey getirmedi. Ya gelecek ay için bir şey hazırlıyor mu? Eminim hiçbir şey yapmıyor."

Bu noktada, Hailsham'daki Takaslar'ı biraz açıklamam gerekir. Yılda dört kez –ilkbahar, yaz, sonbahar ve kışın– bir tür büyük sergi düzenlenirdi; son Takas'tan beri, üç aydır yarattığımız şeyleri sergiler ve satardık. Resimler, çizimler, çanak çömlek, o günlerde en moda olan şeyler neyse –ezilmiş teneke kutular belki, ya da kartona yapıştırılmış şişe kapakları– onlardan yaptığımız türlü çeşit "heykeller". Sergiye verdiğiniz her parça için Takas Kuponları alıyordunuz –gözetmenler başyapıtlarınıza değer biçiyorlardı–, sonra Takas'ın yapıldığı gün kuponlarınızı getirip beğendiğiniz şeyleri "satın alıyordunuz". Kural gereği sadece kendi yılınızdan olan öğrencilerden bir şeyler satın alabiliyordunuz, ama bu bile bize yeterince seçenek sağlıyordu, çünkü çoğumuz üç aylık sürede oldukça üretken olabiliyorduk.

Şimdi geriye dönüp baktığımda, Takaslar'ın bizim için neden bu kadar önemli olduğunu daha iyi anlıyorum. Bir kere, bunlar, Satışlar dışında –Satışlar başka bir şeydi, daha sonra anlatacağım– kendi kişisel eşya koleksiyonumuzu oluşturmanın tek yoluydu. Diyelim ki, yatağınızın etrafındaki duvarları süslemek, ya da odadan odaya taşınırken çantanıza atıp taşıyabileceğiniz, masanızın üzerine koyabileceğiniz bir şeyler istediniz, bunları Takas'ta bulabilirdiniz. Şimdi şunu da görebiliyorum; Takaslar çok ince bir şekilde hepimizi etkiliyordu. Bir düşünün, kendi özel hazineniz olabilecek şeyleri üretmek için birbirinize bağlı olmak; bu, ilişkilerinizi mutlaka etkileyecektir. Şu Tommy meselesi tipik bir durumdu. Çoğu zaman, Hailsham'da hakkınızda ne düşünüldüğü, ne denli sevildiğiniz ve saygı gördüğünüz, "yaratmakta" ne kadar başarılı olduğunuza bağlıydı.

Birkaç yıl önce Dover'daki nekahet merkezinde ona baktığım süre içinde, Ruth'la ben sık sık böyle şeyleri hatırladığımızı fark ettik.

Bir keresinde, "Birbirimizin çalışmalarına değer vermemiz teşvik ediliyordu orada, Hailsham'ı özel kılan şeylerden biri de buydu," dedi.

"Doğru söylüyorsun," dedim. "Ama bazen, şimdi Takaslar'ı tekrar düşündüğümde, büyük bir bölümü bana çok garip

görünüyor. Şiirleri düşünelim mesela. Çizim ya da resim yerine şiirle katılmamıza izin vardı. Tuhaf olan şu ki, hepimiz bunu normal karşılıyorduk, bir anlamı var sanıyorduk."

"Neden olmasın? Şiir önemlidir."

"Ama dokuz yaşındakilerin yazdıklarından bahsediyoruz, kısa komik dizelerden, bir sürü yazım hatasından, karalama defterlerinden. Değerli kuponlarımızı, yataklarımızın etrafına koyabileceğimiz hoş şeyler yerine, içi bir sürü ıvır zıvırla dolu karalama defterlerine harcıyorduk. Birinin şiirlerini bu kadar merak ediyorsak, niye şiirlerini herhangi bir gün ödünç alıp da kendi defterlerimize kopyalamıyorduk ki? Ama nasıldı, hatırlarsın. Takas günü gelirdi ve orada durup Susie K.'nin şiirlerini mi, yoksa Jackie'nin yaptığı zürafaları mı alacağımıza karar vermeye çalışırdık."

Ruth gülerek, "Jackie'nin zürafaları ne kadar güzeldi," dedi. "Bende bir tane vardı."

Bu konuşmayı, güzel bir yaz akşamı, onun nekahet odasının küçük balkonunda otururken yapıyorduk. İlk bağışından birkaç ay sonraydı, en zor kısmını atlatmıştı ve dışarıda en az yarım saat oturmuş olalım, çatıların üstünden günbatımını seyredelim diye akşam ziyaretlerimi o saatte yapardım. Bir sürü uydu anteni ve çanağı görürdük, bazen de uzakta, tam karşımızda parıldayan çizgiyi, denizi. Madensuyu ve bisküvi getirirdim, balkona oturur, aklımıza ne gelirse ondan konuşurduk. Ruth'un o sırada kaldığı merkez benim en sevdiğim merkezlerden biriydi, sonunda ben de kendimi orada bulsam hiç üzülmeyecektim. İyileşme odaları küçüktür, ama iyi tasarlanmış ve konforludurlar. Her şey –duvarlar, zemin– parlak beyaz fayanslarla kaplanmıştır, merkez bunları o kadar temiz tutar ki, içeri adım atınca bir aynalar salonuna girmiş gibi olursunuz. Tabii ki, kendi yansımanızı görmüyordunuz, ama neredeyse böyle olduğunu sanıyordunuz. Bir kolunuzu kaldırdığınızda ya da birisi yatağında doğrulduğunda, etrafınızdaki fayanslarda bu hareketin soluk, gölgeli yansımasını görebiliyordunuz. Her neyse, Ruth'un bu merkezdeki odasında ayrıca büyük camlı, sürmeli kapılar vardı, bu sayede yattığı yerden dışarıyı kolayca görebiliyordu. Ruth başını yastığa dayamışken bile göğü geniş geniş

görebiliyor, hava yeterince ılıksa balkona çıkıp istediği kadar temiz hava alabiliyordu. Onu orada ziyaret etmekten çok hoşlanıyordum, dallanan budaklanan sohbetlerimizi seviyordum. Yazdan sonbaharın başına kadar balkonda birlikte oturmak, Hailsham'dan, Kulübeler'den ya da aklımıza ne gelirse ondan konuşmaktan hoşlanıyordum.

"Dediğim şu," diye devam ettim, "biz o yaşlardayken, diyelim ki on birken, birbirimizin şiirlerini aslında hiç merak etmiyorduk. Ama hatırlasana, Christy gibi biri söz konusu olunca? Christy iyi şiir yazmakla ünlüydü ve hepimiz ona hayranlık duyuyorduk. Sen bile, Ruth. Christy'ye hiç patronluk taslamıyordun. Bunun tek nedeni, çok iyi şiir yazdığını sanmamızdı. Ama şiir hakkında hiçbir şey bilmiyorduk. Umurumuzda değildi. Çok tuhaf."

Ama Ruth ne demek istediğimi anlamadı, belki de bilerek anlamazdan geliyordu. Belki hepimizi olduğumuzdan daha olgun ve bilgili hatırlamak istiyordu. Veya konuşmanın nereye gittiğini anlamıştı ve o yöne gitmemizi istemiyordu. Her neyse, derin derin iç çekti ve:

"Hepimiz Christy'nin şiirlerini çok beğeniyorduk," dedi. "Ama merak ediyorum, acaba bugün de kulağımıza aynı gelirler mi? Keşke burada yanımızda birkaç şiir olsaydı, şimdi ne düşünürdük merak ediyorum." Sonra güldü ve: "Peter B.'nin bazı şiirleri hâlâ bende," dedi. "Bu çok daha sonraydı, Büyükler 4'teyken. Ondan hoşlanıyordum herhalde. Yoksa bu şiirleri niçin almışım, hiçbir fikrim yok. O kadar kötüler ki, hasta ederler insanı. Kendini çok ciddiye alıyormuş. Ama Christy'nin şiirleri iyiydi, öyle hatırlıyorum. Tuhaftır, resim derslerine başladığı anda şiiri unuttu. Gerçi resimde hiç o kadar iyi olmadıydı."

Şimdi Tommy'ye döneyim. Ruth'un yatakhanemizde ışıklar söndürüldükten sonra söyledikleri –Tommy'nin bütün sorunlarının kendisinden kaynaklandığı hakkında–, o sırada Hailsham'daki neredeyse herkesin düşüncelerinin özetiydi. Ruth söyleyeceğini söylediği zaman, Tommy'nin bile isteye denemeyi bırakmış olduğu düşüncesinin geçmişten beri, Küçükler'deyken bile konuşulduğunu fark ettim. Sonra, Tommy'nin başına

gelenlerin, sadece geçen birkaç hafta ya da ay değil, yıllardır sürmekte olduğunu ürpererek anladım.

Tommy'yle bu konuda yakın geçmişte konuşmuştuk ve sorunlarının nasıl başladığına dair söyledikleri, o gece düşündüklerimi teyit etti. Ona göre, her şey bir öğleden sonra Bayan Geraldine'in sanat dersinde başlamıştı. O güne kadar resim yapmaktan hep hoşlanmış olduğunu söyledi bana Tommy. Ama o gün, Bayan Geraldine'in dersinde Tommy kendine has bir suluboya resim yapmıştı –yüksek çalılıklar arasında duran bir fil– ve her şeyi başlatan da buydu. Bu resmi bir tür şaka olarak yaptığını söyledi. Onu bu konuda epey sorguladım. Sanırım gerçek şu ki, o yaşlarda çoğu çocuk böyle yapar; belirli bir nedeniniz yoktur, sadece yaparsınız aklınıza geleni. Yaparsınız, çünkü güldüreceğinizi sanırsınız ya da bir tepki yaratacak mı diye merak edersiniz. Daha sonra yaptıklarınızı açıklamanız istendiğinde hiçbir manası yokmuş gibi gelir. Hepimiz böyle şeyler yaptık. Tommy olanları tamamen bu şekilde açıklamadı, ama eminim böyle olmuştu.

Her neyse, o fili çizdi, kendisinden üç yaş küçük bir çocuğun yapacağı türden bir resimdi. Yapması yirmi dakika sürmemişti. Gerçekten de güldü herkes, ama beklediği şekilde gülmediler. Bu durum bile bir şeylere yol açmayabilirdi –büyük ironi de bu sanırım–, tabii Bayan Geraldine o gün sınıfta olmasaydı.

Bayan Geraldine, o yaştayken hepimizin en sevdiği gözetmendi. Nazikti, yumuşak bir tavırla konuşur, ne zaman ihtiyacımız olsa bizi rahatlatırdı; kötü bir şey yapmış olsak ya da başka bir gözetmen tarafından azarlanmış olsak bile. İçimizden birini azarlamak zorunda kaldıysa, sanki ona bir şey borçluymuş gibi, sonraki birkaç gün fazladan ilgi gösterirdi. O gün sanat dersine Bay Robert'ın ya da başgözetmen Bayan Emily'nin değil de Bayan Geraldine'in girmiş olması Tommy için bir talihsizlikti. Öbür ikisinden biri olsaydı, Tommy biraz azar işitir, karşılığında dudağını büker, öbür çocuklar Tommy'nin resmini en kötü ihtimalle beceriksiz bir şaka gibi görüp geçerdi. Hatta bazı öğrenciler ona tam bir palyaço gözüyle bakabilirlerdi. Ama Bayan Geraldine, Bayan Geraldine olduğu için, işler böyle gitmedi. Bunun yerine, kadın resme büyük bir şefkat ve anlayışla baktı. Diğer çocukların Tommy'ye sataşacağını tahmin ettiği için, daha

da ileri gitti ve resimde gerçekten övecek şeyler bulmaya başladı, resmi sınıfa gösterdi. Çocukların Tommy'ye duyduğu öfkeyi tetikleyen buydu.

Tommy, "Biz odadan çıktıktan sonra, onların ilk kez hakkımda konuştuklarını duydum. Onları duyuyor olmam da hiç umurlarında olmadı," demişti.

Benim tahminim şöyle; fili yapmasından bir süre önce, Tommy sınıftan geri kaldığını düşünmeye başlamıştı. Özellikle de resimlerinin kendinden küçük çocukların yaptığı türden olduğunu düşünüyordu ve bilerek çocuksu resimler yaparak bunu mümkün olduğunca gizlemeye çalışıyordu. Ama fil resmini yaptıktan sonra her şey ortaya dökülmüş ve artık herkes onun bir sonraki resmini beklemeye başlamıştı. Bir müddet çaba gösterdi, ama ne zaman bir resme başlasa hemen laf atmalar ve kıkırdamalar duyuluyordu. Aslında, o ne kadar uğraşırsa, çabalarının daha da gülünesi bir hal aldığı ortaya çıktı. Böylece çok süre geçmeden, Tommy başta yaptığı gibi savunmaya geçti, kasten çocuksu çalışmalar, hiç umurunda olmadığını belirttiği resimler üretti. Ondan sonra durum giderek kötüleşti.

Bir müddet, sadece sanat dersleri sırasında acı çekmek zorunda kaldı ama bu da yeterliydi tabii, çünkü Küçükler'de sanat derslerimiz çok sık ve uzundu. Sonra olay büyümeye başladı. Oyunlarda dışlandı, oğlanlar yemekte yanına oturmayı reddetti ya da gece yatakhanede ışıklar söndürüldükten sonra, onun söylediği şeyleri duymazdan gelmeye başladılar. Başlarda çok insafsız değillerdi. Aylar geçer, hiçbir olay olmaz, Tommy her şey geride kaldı sanırdı; derken kendisinin –ya da düşmanlarından biri olan Arthur H.'nin– yaptığı bir şey bütün olayları yeniden tetiklerdi.

Esas büyük öfke nöbetlerinin ne zaman başladığını hatırlayamıyorum. Tek hatırladığım, Tommy'nin her zaman asabi bir yanı olduğu, Bebekler'deyken bile. Ama bana, sataşmalar arttıktan sonra kolayca öfkelenmeye başladığını söyledi. Her neyse, asıl onun bu öfke nöbetleri insanları kışkırtıyor, olayları tırmandırıyordu. Sözünü ettiğim zaman diliminde de –Büyükler 2'de, 13 yaşında olduğumuz yaz– ona yapılan eziyetler had safhadaydı.

Sonra tacizler bıçak gibi kesildi, tek bir gecede değil, ama hızlı bir şekilde durdu. Dediğim gibi, o sıralarda olayları yakından izliyordum, bu sayede işaretleri herkesten önce fark ettim. Belki bir ay, belki biraz daha uzun süren bir dönemle başladı değişim; eşek şakaları oldukça seri bir şekilde devam ediyordu, ama Tommy tepki vermemeye başlamıştı. Bazen sinirlenmesine ramak kaldığını görebiliyordum, ama bir şekilde kendini kontrol ediyor, sadece omuz silkiyor ya da yapılanları fark etmemiş gibi davranıyordu. Önceleri bu tepkisizliği hayal kırıklığı yarattı, belki de insanlar, beklediklerini vermediği için ona içerlemeye başlamışlardı. Sonra yavaş yavaş sıkılmaya başladılar ve sataşmayı yarı gönülsüzce sürdürdüler, derken bir gün neredeyse bir haftadır hiç olay çıkmadığını fark ettim.

Bu tek başına çok önemli bir şey olmayabilirdi, ama ben başka değişimler de görmüştüm. Küçük şeyler; mesela Alexander J. ve Peter N.'yi avluda Tommy'yle birlikte gördüm, spor sahasına doğru sohbet ederek yürüyorlardı, onun adı geçtiği zaman insanların ses tonu belirgin biçimde değişiyordu. Bir keresinde de, öğleden sonraki teneffüsün sonunda, Güney Oyun Sahası'na yakın çimenlerin üstünde grup halinde oturuyorduk. Sahada oğlanlar her zamanki gibi futbol oynuyorlardı. Konuşmalara katılıyordum, ama bir gözüm, oyunun merkezinde olduğunu fark ettiğim Tommy'deydi. Bir ara tökezledi, sonra toparlandı, topu yerleştirip serbest vuruşu kendi yapmaya hazırlandı. Oğlanlar beklenti içinde etrafa dağıldıkları sırada Arthur H.'ye –Tommy'nin en büyük işkencecilerinden biri– baktım, Tommy'nin birkaç adım gerisinde durup onu taklit etmeye başladı, Tommy'nin topun başında elleri belinde duruşunun aptalca bir versiyonunu yapıyordu. Dikkatle izledim, diğer oğlanların hiçbiri Arthur'a uymadı. Hepsi onu görmüş olmalıydı, çünkü bütün gözler topa vurmaya hazırlanan Tommy'nin üzerindeydi ve Arthur da onun tam arkasında duruyordu; ama hiç kimse ilgilenmedi. Tommy topu çimenlerin üstünden aşırdı, oyun devam etti ve Arthur H. başka bir denemede bulunmadı.

Bu gelişmelerden mutluluk duyuyordum, ama aynı zamanda hayretler içinde kalmıştım. Tommy'nin çalışmalarında hiçbir değişiklik yoktu; "yaratıcılık" konusunda ünü her zamanki

gibi yerlerde sürünüyordu. Öfke nöbetlerinin sona ermesinin ona büyük faydası olduğunu görüyordum, ama asıl kilit noktanın üstüne parmak basmak daha zordu. Tommy'nin kendisiyle ilgili bir şey vardı –hareketleri, insanların yüzüne dosdoğru bakıp açıkça, iyi huylu bir şekilde konuşması–, eskisinden farklıydı, bunun sonucunda etrafındakilerin de ona karşı davranışları değişmişti. Ama bütün olanlara ne sebep olmuştu, belli değildi.

Hayret etmiştim ve baş başa konuşma fırsatı çıktığında konuyu deşmeye karar verdim. Beklediğim fırsatın çıkması uzun zaman almadı, öğle yemeği sırasına girdiğimde Tommy'nin benden birkaç kişi önde olduğunu gördüm.

Kulağa garip gelebilir ama, Hailsham'da öğle yemeği kuyruğu özel konuşma yapılabilecek en iyi yerlerden *biriydi*. Büyük Salon'daki akustikle alakalı bir şeydi; bütün o uğultu arasında ve yüksek tavanlar altında, sesinizi yükseltmediğiniz, birbirinize çok yakın durduğunuz sürece ve komşularınız kendi aralarında sohbete dalmışsa, konuştuklarınızı başkalarının duyma şansı yoktu. Zaten seçeneklere boğulmuş değildik. "Sessiz" yerler çoğunlukla en kötü olanlardı, çünkü büyük olasılıkla konuşulanlara kulak misafiri olacak biri mutlaka geçerdi. Gizlice konuşmak için bir köşeye çekilmeye çalıştığınız an, birkaç dakika içinde bütün okul bunun farkına varır ve hiç şansınız kalmazdı.

Bu nedenle, Tommy'yi birkaç kişi önümde gördüğüm zaman, el sallayarak yanıma çağırdım; sırada kural öne geçmemekti, arkaya geçmeye izin vardı. Mutlulukla gülümseyerek yanıma geldi, kısa bir süre hiç konuşmadan durduk; tuhaf hissettiğimizden değil, Tommy'nin arkaya geçmesinin etrafımızdakilerde yarattığı merakın azalmasını bekliyorduk. Sonra ona dedim ki:

"Bugünlerde çok daha mutlu görünüyorsun, Tommy. Her şey lehine gidiyor sanki."

"Senin gözünden hiçbir şey kaçmıyor değil mi, Kath?" Bunu söylerken alaycı değildi kesinlikle. "Evet, her şey yolunda. İyiyim."

"Ne oldu peki? Tanrıyı falan mı buldun yoksa?"

"Tanrı mı?" Tommy bir an şaşırdı. Sonra güldü ve, "Ha anladım. Benim artık... öfkelenmememden söz ediyorsun," dedi.

"Sadece bu da değil, Tommy. Olayları kendi lehine döndürdün. Seni izliyordum. Bu nedenle soruyorum."

Tommy omuz silkti. "Sadece biraz büyüdüm sanırım. Belki de herkes büyüdü. Her dakika aynı şeyi yapmak çok sıkıcı. Sıkıcı olmaya başlıyor."

Hiçbir şey söylemedim, yüzüne bakmaya devam ettim. Ta ki o küçük bir kahkaha atıp konuşana dek: "Kath, ne kadar meraklısın. Tamam, peki, sanırım bir şey *oldu*. İstersen sana anlatabilirim."

"Anlat o halde."

"Sana anlatacağım, ama başkalarına söylemeyeceksin, tamam mı? İki ay önce Bayan Lucy'yle konuştuk. Ondan sonra kendimi çok daha iyi hissetmeye başladım. Açıklaması zor. Ama o bir şey söyledi ve sonra kendimi iyi hissetmeye başladım."

"Ne dedi peki?"

"Şey... Şu var ki, kulağa biraz garip gelebilir. Başta bana da garip geldi. Dedi ki, yaratıcı olmak istemiyorsam, eğer gerçekten böyle hissediyorsam, bunda hiç sorun yokmuş. Bunda yanlış bir şey yok, dedi."

"Böyle mi dedi?"

Tommy başıyla onayladı, ama ben bakışlarımı başka yöne çevirmiştim bile.

"Bu çok saçma Tommy. Aptalca oyunlar oynayacaksan, hiç vaktimi harcayamam."

Gerçekten kızmıştım, çünkü bana yalan söylediğini düşünüyordum, üstelik tam da onun güvenini kazanmaya hakkım olduğu sırada. Birkaç sıra arkada tanıdığım bir kızın durduğunu fark edip yanına gittim, Tommy'yi orada öylece bıraktım. Şaşırdığını ve kırıldığını görüyordum, ama onun için üzüldüğüm, onu merak ettiğim onca aydan sonra ihanete uğradığımı hissediyordum ve kendini nasıl hissettiği umurumda değildi. Arkadaşımla sohbet etmeye başladım –sanırım Matilda'ydı–, mümkün olduğunca neşeli davranmaya çalıştım, sırada beklediğimiz süre boyunca Tommy'den tarafa hemen hiç bakmadım.

Ama tepsimi masalara doğru taşırken Tommy arkamdan geldi ve hızla dedi ki: "Kath, seni kandırmaya çalışmıyordum, böyle düşünme lütfen. Gerçekten dediğim gibi oldu. Bana bir şans verirsen sana anlatacağım."

"Saçmalama Tommy."

"Kath, sana anlatacağım. Öğle yemeğinden sonra gölün kıyısında olacağım. Gelirsen sana anlatırım."

Ona suçlayıcı bir ifadeyle bakıp cevap vermeden ilerledim, ama sanırım Bayan Lucy hakkında yalan uydurmadığını düşünmeye başlamıştım. Arkadaşlarımın yanına oturduğumda, yemekten sonra kimseyi meraklandırmadan göle nasıl gideceğimi planlıyordum.

Üçüncü Bölüm

Göl, evin güneyindeydi. Oraya gitmek için arka kapıdan çıkar, dar ve kavisli patikada, sonbaharın ilk zamanlarında bile yolunuzu kesen eğreltiotlarına basa iteleye yürürdünüz. Ya da, ortalıkta hiçbir gözetmen görünmüyorsa, ravent tarhından geçen kestirme yoldan giderdiniz. Her neyse, gölde sizi ördekler, sukamışları ve göl yosunlarıyla dingin bir atmosfer bekliyor olurdu. Ama, konuştuklarınızı kimse duymasın istiyorsanız burası uygun bir yer değildi; öğle yemeği sırası daha iyi bir seçimdi. Bir kere, burası ana binadan rahatlıkla görünüyordu. Ayrıca sesinizin göl suyunun üzerinden nerelere vardığını kestirmek kolay değildi, kulak misafiri olmak isteyen varsa, dış taraftaki yolu takip edip gölün öte yakasındaki çalılıkların arkasına saklanması yeterliydi. Öğle yemeği sırasındaki sohbeti kısa kesen ben olduğum için, bu durumdan en iyi şekilde yararlanmam gerekiyordu. Ekim ayının ortalarındaydık, ama o gün güneş parlıyordu. Soran olursa, amaçsızca yürüyüşe çıktığımı ve Tommy'ye tesadüfen rastladığımı söyleyebilirdim.

Belki de bu izlenimi yaratmaya önem verdiğimden –oysa beni izleyen var mı bilmiyordum–, göl kıyısına yakın büyük ve düz kayanın üstünde Tommy'yi gördüğümde, önce yanına oturmadım. Cuma ya da hafta sonu olmalıydı, çünkü kendi kıyafetlerimizi giyiyorduk. Tommy'nin üzerinde ne vardı tam hatırlamıyorum –büyük olasılıkla serin havalarda giydiği yırtık pırtık futbol formalarından biri olmalı–, ama benim üzerimde Büyükler 1'deyken Satışlar'dan aldığım önden fermuarlı, koyu

kızıl-kahverengi eşofmanım olduğuna eminim. Tommy'nin yanından dolaştım ve sırtımı göle verip eve doğru döndüm, böylece pencerelerde toplanmaya başlayan olursa görebilecektim. Birkaç dakika havadan sudan konuştuk, sanki yemek sırasındaki tartışma hiç olmamış gibi. Tommy'yi ya da bizi izleyenler varsa onları aldatmak için miydi bilmiyorum, ama geçerken durmuş gibi yapmaya devam ettim, hatta bir ara yoluma devam edecekmiş gibi bir iki adım attım. O anda Tommy'nin paniklediğini gördüm ve istemeden de olsa canını sıktığım için hemen pişman oldum. Bu nedenle, sanki birden hatırlamış gibi konuştum:

"Bu arada, sabah bana ne diyordun?" dedim. "Bayan Lucy sana bir şey mi anlatmıştı, neydi?"

"Ah..." Tommy gözlerini benden uzaklaştırıp göle baktı. Sanki tamamen unuttuğu bir konuyu açmışım gibi davranmıştı. "Bayan Lucy. Ah, evet şu konu."

Bayan Lucy, görünüşü aldatsa da, Hailsham'daki en sporsever gözetmenlerden biriydi. Tıknaz, neredeyse buldoğa benzer bir figürü vardı. Tuhaf siyah saçları dosdoğru yukarı uzar, kulaklarını ya da kalın ensesini örtmezdi. Ama gerçekten güçlü kuvvetliydi ve formu yerindeydi. Büyüdükten sonra bile, koşularda ona yetişemezdik; oğlanlar bile. Hokeyde harikaydı. Büyükler'deki oğlanlarla bile futbol oynayabiliyordu. Bir keresinde hatırlıyorum, topu sahada sürerken James B. ona çelme takmaya çalışmış, sonuçta yere yuvarlanan kendisi olmuştu. Küçükler'deyken mutsuz olduğumuzda yanına koştuğumuz Bayan Geraldine gibi biri olmamıştı Bayan Lucy. Aslında daha küçükken, bizimle hemen hiç konuşmazdı. Onun canlı tarzını ancak Büyükler'e geçtikten sonra takdir etmeye başladık.

Tommy'ye, "Bir şey anlatıyordun," dedim. "Bayan Lucy sana yaratıcı olmak zorunda değilsin mi demiş..."

"Öyle bir şey söyledi. Sıkılmana gerek yok dedi. Başkalarının dediklerine aldırma, dedi. İki ay oldu bunları bana söyleyeli. Belki de daha çok olmuştur."

İleride, evde, Küçükler'den birkaçı üst pencerelerden birinde durmuş bizi seyrediyorlardı. Ama ben artık rol yapmayı bırakmış ve Tommy'nin yanına çömelmiştim.

"Tommy, bu söylediğin çok komik. Onun dediklerini anladığına emin misin?"

"Tabii ki anladım." Sesini aniden alçalttı. "Sadece bir kez demedi ki. Odasındaydık, bu konuda uzun uzun konuştu benimle."

Bayan Lucy'nin Sanat dersinden hemen sonra onu odasına çağırdığını anlattı, Tommy. Daha çok çalışması gerektiği konusunda nasihat dinleyeceğini sanmıştı yeniden; daha önce, Bayan Emily dahil olmak üzere birçok farklı gözetmenden dinlediği gibi. Ama evden Limonluğa yürürken –gözetmenlerin odaları oradaydı– Tommy bu sefer farklı şeyler olacağını hissetmeye başlamıştı. Nihayet Bayan Lucy'nin rahat koltuğuna oturduğunda –kadın pencerenin yanında ayakta durmuştu–, Tommy'den başına gelenleri kendi gözüyle baştan sona anlatmasını istemişti. Böylece Tommy anlatmaya başlamıştı. Ama hikâyesinin yarısına gelmeden, kadın birden araya girmiş ve konuşmaya başlamıştı. Yaratıcı olmak konusunda zorlanan çok öğrenci tanıdığını söylemişti Bayan Lucy. Resim, çizim, şiir; her biri zor gelmişti bazı çocuklara yıllardır. Sonra bir gün bir eşikten geçmiş ve sanki çiçek açmıştı hepsi. Tommy'nin onlardan biri olması mümkündü.

Bunları daha önce çok kereler duymuştu Tommy. Ama Bayan Lucy'nin konuşmasındaki bir şey, kulağını iyice açıp onu dinlemesine neden oluyordu.

"Biliyordum," dedi Tommy. "Konuyu bir yere vardırmaya çalışıyordu. Farklı bir yere."

Gerçekten de, kadın bir süre sonra Tommy'nin takip etmekte zorlandığı şeyler söylemeye başlamıştı, ama söylediklerini tekrarladığı için, Tommy anlamaya başlamıştı. Yeterince çaba gösteriyorsan, diyordu, ama yine de pek yaratıcı olamıyorsan, o zaman bir sorun yok, endişelenme. İster öğrenci, ister gözetmen olsun, hiç kimsenin seni bu yüzden cezalandırmaya ya da baskı yapmaya hakkı yok. Senin hiçbir kabahatin yok. Tommy, böyle demeniz iyi ama herkes kabahati bende buluyor, dediğinde, kadın derin bir iç çekmiş ve pencereden dışarı bakmıştı. Sonra:

"Sana fazla yardımı olmayabilir," demişti. "Ama şunu hep hatırlamalısın: Hailsham'da farklı düşünen en azından bir kişi var. En azından bir kişi senin iyi bir öğrenci, karşısına çıkan en

iyi öğrencilerden biri olduğunu düşünüyor, boş ver ne kadar yaratıcı olup olmadığını."

"Seninle dalga geçmiyordu, değil mi?" diye sordum Tommy'ye. "Seni örtülü biçimde azarlamıyordu, değil mi?"

"Kesinlikle hayır. Hem..." İlk kez konuştuklarımızın duyulacağından endişelenmiş göründü ve başını çevirip omzunun üstünden eve doğru baktı. Penceredeki Küçükler sıkılıp gitmişlerdi, bizimle aynı devreden birkaç kız spor binasına doğru yürüyorlardı, ama yine de epey uzağımızdaydılar. Tommy bana döndü ve neredeyse fısıldayarak şöyle dedi:

"Hem bunları bana söylerken, titriyordu."

"Ne demek, titriyordu?"

"Titriyordu. Öfke içindeydi. Bunu görebiliyordum. Çok kızgındı. Ama içinde bir yerlerde kızgındı."

"Kime kızıyordu?"

"Bilmiyorum, ama bana değil. Önemli olan da bu!" Güldü biraz, sonra yeniden ciddileşti. "Kime kızdığını bilmiyorum. Ama çok öfkeliydi."

Bacaklarım ağrımaya başladığı için ayağa kalktım. "Bu çok garip, Tommy."

"Komik olan şu; onunla konuşmak bana iyi geldi. Çok yardımcı oldu. Sen de demiştin ya, artık olayların benim lehimde olduğunu söylemiştin. İşte, bu konuşma sayesinde öyle oldu. Çünkü daha sonra, onun söylediklerini düşündüğümde, haklı olduğunu anladım, benim kabahatim değildi. Tamam, olayları iyi idare edemedim belki, ama içten içe biliyordum, kabahat benim değildi. İşte farkı yaratan bu oldu. Ne zaman kendimi kötü hissetsem, onun yakınımdan geçtiğini görüyorum ya da onun dersinde oluyorum, konuştuklarımızla ilgili bir şey söylemiyor ama ona baktığımda bazen beni fark ediyor ve hafifçe başını sallıyor. Bu da bana yetiyor. Bir şey mi oldu diye sormuştun. İşte olan bu, Kath. Ama dinle, kimseye tek kelime söyleme, tamam mı?"

Başımla onayladım ama şunu da sordum: "Anlatmayacağına dair sana söz mü verdirdi?"

"Hayır, hayır, bana hiçbir konuda söz verdirmedi. Ama tek kelime söylemeyeceksin. Bana söz vermelisin."

"Peki." Spor binasına yürüyen kızlar beni fark edip dur-

muş, el sallayıp yanlarına çağırıyorlardı. Onlara el salladım ve Tommy'ye, "Şimdi gitmeliyim," dedim. "Daha sonra tekrar konuşuruz."

Ama Tommy dediğimi duymazdan geldi. "Bir şey daha var," diye devam etti. "Tam anlayamadığım bir şey daha söyledi. Sana soracaktım. Bize yeterince eğitim verilmediğini söyledi. Buna benzer bir şey dedi."

"Yeterince eğitim verilmiyor muymuş? Yani daha da fazla çalışmamızı mı istiyor?"

"Hayır, bence demek istediği bu değildi. Ama, yani, *bizden* söz ediyordu. Bize bir gün neler olacağından bahsediyordu. Bağışlar ve diğer şeyler."

"Ama bütün bunlar bize öğretildi," dedim. "Acaba ne demek istedi? Bize henüz anlatılmayan şeyler olduğunu mu sanıyor yoksa?"

Tommy biraz durup düşündü, sonra başını iki yana salladı. "Bence bunu demek istemedi. Sadece bazı şeylerin bize yeterince öğretilmediğini düşünüyor. Çünkü bunları bize kendisi anlatmayı bile düşünmüş."

"Neyi, tam olarak?"

"Emin değilim. Belki yanlış anlamışımdır, Kath. Bilmiyorum. Belki bana tamamen farklı bir şey anlatmaya çalışıyordu, yaratıcı olmamamla ilgili bir şey. Gerçekten anlamıyorum."

Tommy, bana cevap verebileceğim umuduyla bakıyordu. Birkaç saniye düşündüm, sonra konuştum:

"Tommy, hatırlamaya çalış. Öfkeliydi dediğinde..."

"Öfkeli görünüyordu. Sesini yükseltmiyordu, ama titriyordu."

"Neyse, tamam. Diyelim ki kızgındı. Peki sana bütün bu diğer şeyleri anlatmaya başladığında mı öfkelendi? Bağışların bize yeterince öğretilmediğini söylediğinde mi?"

"Olabilir..."

"Düşün, Tommy. Neden bu konuyu açtı? Senden ve senin yaratıcılık sıkıntısı çekmenden söz ediyor. Sonra birden başka konuları açıyor. Ne bağlantı var aralarında? Neden bağışlardan bahsetmeye başladı? Senin yaratıcı olup olmamanla ne alakası var bunun?"

"Bilmiyorum. Sanırım bir nedeni olmalı. Belki bir şey başka bir şeyi hatırlatmıştır. Kath, şu anda sen de bu konuda heyecanlanmaya başladın."

Güldüm, çünkü haklıydı: Kaşlarımı çatmış, tamamen kendi düşüncelerime dalmıştım. Gerçek şu ki, zihnimde aynı anda bir sürü şey dolaşıyordu. Tommy'nin, Bayan Lucy'le konuştuklarını anlatması bana bir şeyi, gerçekleştiği sırada kafamı kurcalamış olan bir dizi şeyi, Bayan Lucy'le ilgili, geçmişten küçük olayları hatırlatmıştı.

"Sadece şu var ki..." diye yineleyip durdum ve iç çektim. "Bunu açıkça ifade etmekte zorlanıyorum, kendime bile. Ama bütün bunlar, yani senin söylediklerin, kafamı karıştıran başka şeylerle birleşiyor. Bazı şeyleri sürekli düşünüyorum. Mesela Madam neden gelip bizim en iyi resimlerimizi götürüyor? Nedeni tam olarak nedir?"

"Galeri için."

"Ama nerede onun galerisi? Sürekli buraya geliyor ve en güzel resimlerimizi alıp gidiyor. Onda yığınla resmimiz olmalı artık. Bayan Geraldine'e, Madam'ın ne zamandan beri buraya geldiğini sordum, Hailsham'ın kuruluşundan beri, dedi. Nerede onun galerisi? Neden bizim yaptığımız şeyleri sergilediği bir galerisi var?"

"Belki satıyordur onları. Orada, dışarıda, her şeyi satıyorlar."

Başımı iki yana salladım. "Olamaz. Bayan Lucy'nin sana söyledikleriyle bağlantılı bir şey var burada. Bizim hakkımızda, bizim bir gün bağış yapmaya başlamamızla ilgili. Nedenini bilmiyorum, ama uzun süredir hepsinin birbiriyle bağlantılı olduğunu hissediyorum, ama nasıl bir bağlantı, bilmiyorum. Artık gitmeliyim Tommy. Henüz kimseye bir şey anlatmayalım, konuştuklarımız aramızda kalsın."

"Evet. Bayan Lucy hakkında sakın kimseye bir şey söyleme."

"Ama sana başka şeyler söylerse, bana anlat olur mu?"

Tommy başıyla onayladı, sonra tekrar etrafına bakındı. "Dediğin gibi, artık gitsen iyi olur Kath. Yoksa biri bizi duyacak."

Tommy'le sözünü ettiğimiz Galeri, küçüklüğümüzden beri bildiğimiz bir şeydi. Herkes sanki yerini bilirmiş gibi bahsederdi Galeri'den, ama aslında hiçbirimiz emin değildik varlığm-

dan. Galeri'yi ilk defa ve nasıl duyduğumu hatırlayamayışım, tipik aslında. Tabii ki, gözetmenlerden duymamıştık; onlar Galeri hakkında hiç konuşmazdı. Hatta onların yanında Galeri'den hiç bahsetmememiz gerektiğinin, bu konuda dile getirilmemiş bir kural olduğunun da farkındaydık.

Sanırım Galeri, Hailsham öğrencileri arasında nesilden nesle aktarılan bir konuydu artık. Beş ya da altı yaşındayken, alçak bir masanın başında Amanda C. ile yan yana oturduğumuzu, kille oynamaktan ellerimizin nemli ve yapışkan olduğunu hatırlıyorum. Yanımızda başka çocuklar ya da bir gözetmen var mıydı hatırlayamıyorum. Tek hatırladığım, benden bir yaş büyük olan Amanda C.'nin yaptığıma bakıp: "Bu gerçekten çok güzel Kathy! O kadar güzel ki! Galeri'ye gireceğine eminim!" demesi.

O yaşta artık Galeri hakkında bilgim vardı demek ki, çünkü kızın söylediklerini duyunca çok heyecanlanmış ve kendimle gurur duymuştum. Bir an sonra da kendi kendime, "Ama bu çok saçma. Henüz hiçbirimizin çalışmaları Galeri'ye girecek kadar iyi değil," diye düşünmüştüm.

Büyürken, Galeri hakkında konuşmaya devam ettik. Birinin çalışmasını övmek istediğimizde: "Galeri'ye girecek kadar güzel olmuş," diyorduk. İronik konuşmayı keşfettikten sonra da gülünecek kadar kötü bir çalışma gördüğümüzde: "Ah evet! Bu doğruca Galeri'ye girer!" diyorduk.

Peki Galeri'nin varlığına gerçekten inanıyor muyduk? Bugün, bundan emin değilim. Dediğim gibi, gözetmenlere Galeri'den hiç söz etmezdik. Şimdi geriye dönüp baktığımda bana öyle geliyor ki, bu, gözetmenlerin koyduğu bir kural olmaktan çok, bizim kendi yarattığımız bir kuraldı. On bir yaşlarındayken olan bir şey aklıma geliyor. Güneşli bir kış sabahı, 7. Oda'daydık. Bay Rogers'ın dersinden henüz çıkmıştık, birkaçımız sınıfta kalmış, onunla sohbet ediyorduk. Sıralarımızda dimdik oturuyorduk, tam olarak ne hakkında konuştuğumuzu hatırlamıyorum ama Bay Rogers her zamanki gibi bizi gülmekten kırıp geçiriyordu. Derken kıkırdamalarımızın arasında Carole H. "Bununla Galeri'ye bile girersiniz!" diye bağırdı. Derhal eliyle ağzını kapatıp "Ay!" dedi ve odadaki neşeli hava değişmedi, ama Bay Rogers dahil hepimizin gözünde, hata yapmıştı. Bir fe-

laket denemezdi buna; birimizin ağzından bir küfür çıkması ya da bir gözetmenin lakabının yüzüne söylenmiş olmasıyla aynı şeydi. Bay Rogers hoşgörüyle gülümsedi. Sanki "Boş verin, hiçbir şey duymamış olalım," der gibiydi.

Bizim için Galeri sisli bir âlem olarak kaldı; ama somut bir gerçek, Madam'ın yılda genelde iki, bazen de üç-dört kere gelip en iyi işlerimizi seçmesiydi. Ona Madam diyorduk, çünkü ya Fransız ya da Belçikalıydı –bu konuda tartışma sürüyordu– ve gözetmenlerimiz de ona Madam diye hitap ediyordu. Uzun boylu, ince yapılı ve kısa saçlı bir kadındı, o zaman bize öyle gelmese de, oldukça gençti. Hep tiril tiril bir gri döpiyes giyerdi, bahçıvanların ve erzak getiren şoförlerin aksine –neredeyse dışarıdan içeri gelen herkesin aksine– bizimle hiç konuşmaz, uzaktan, soğuk bir ifadeyle bakardı. Yıllarca onu kibirli, burnu büyük biri olarak gördük, ama biz sekiz yaşlarındayken, bir gece Ruth başka bir teori geliştirdi.

"Bizden korkuyor," diye ilan etti düşüncesini.

Yatakhanede, karanlıkta yatıyorduk. Küçükler'deyken on beşer kişilik odalarda kalıyorduk, bu yüzden Büyükler'e geçtikten sonra yapmaya başladığımız gibi özel konuşmalar geçmiyordu aramızda. Ama o dönemde bile bizim "gruptan" olan herkesin yatakları yakındı ve geceleri uzun uzun sohbet etme alışkanlığını kazanmaya başlamıştık.

Birisi, "Ne demek istiyorsun?" diye sordu. "Bizden niçin korksun ki? Biz ona ne yapabiliriz?"

"Bilmiyorum," dedi Ruth. "Nedenini bilmiyorum, ama bizden korktuğuna eminim. Sadece kibirli olduğunu sanıyordum ama başka bir şey var, bundan artık eminim. Madam bizden korkuyor."

O gece ve sonraki birkaç gün boyunca bu konuyu aramızda tartışmaya devam ettik. Çoğumuz Ruth'la hemfikir değildik, ama bu, onun haklı olduğunu kanıtlama isteğini katlıyordu. Nihayetinde onun bu teorisini, Madam'ın Hailsham'ı bir sonraki ziyaretinde test etmeye karar verdik.

Madam'ın ziyaretleri hiçbir zaman önceden bildirilmese de, ne zaman geleceğini üç aşağı beş yukarı biliyorduk. Gelişinden birkaç hafta öncesinden hareket başlardı: Gözetmenler işle-

rimizi; resimler, eskizler, çanak çömlek, bütün deneme yazılarımız ve şiirlerimizi incelerdi. Bu, genelde iki hafta kadar sürerdi. Sonunda her Küçükler ve Büyükler sınıfından seçilen dört ya da beş nesne bilardo salonuna yerleştirilirdi. Bu dönemde bilardo salonu kilitlenirdi, ama dışarıdaki terasın alçak duvarının üzerinden, pencerelerden içeri bakınca, salondaki malzeme yığınının giderek büyüdüğünü görürdük. Gözetmenler işlerimizi masaların ve şövalelerin üzerine yerleştirmeye başladığında –Takaslarımızın minyatür bir versiyonu gibi–, Madam'ın bir-iki gün içinde geleceğini anlardık.

Şimdi sözünü ettiğim o sonbaharda, Madam'ın sadece hangi gün geleceğini değil, tam tamına hangi saatte geleceğini de bilmemiz gerekiyordu, çünkü bir ya da iki saatten fazla kalmazdı. Bu yüzden, çalışmalarımız bilardo salonunda sergilenmeye başladığı andan itibaren, sırayla nöbet tutmaya karar verdik.

Bu görev, arazinin yapısı sayesinde kolaylaşıyordu. Hailsham, her yanında çayırlık tepeler yükselen düz zeminli bir çukurdaydı. Bu sayede ana binadaki derslik pencerelerinin hemen hepsinden –hatta spor binasından bile– çayırların içinden geçip ana kapıya varan uzun ve dar yol rahatça görülüyordu. Ana kapı binadan epey uzaktı ve bu kapıdan geçen her araç mıcırlı yoldan, çalıların ve çiçek tarhlarının arasından geçtikten sonra ana binanın önündeki avluya ulaşabiliyordu. Bazı günler bu dar yoldan tek bir araba bile gelmezdi, gelenler de çoğunlukla erzak getiren, bahçıvanı ya da işçileri taşıyan kamyonet veya kamyonlardı. Ender olarak araba görüyorduk ve uzaktan görünen bir araba bile bazen sınıfta patırtı ve şamata çıkmasına neden oluyordu.

O öğleden sonra, Madam'm arabasının çayırların arasından geldiğini fark ettiğimizde, rüzgârlı ve güneşli bir hava vardı, ufukta fırtına habercisi bulutlar toplanmaya başlamıştı. 9. Oda'daydık –evin ön tarafında birinci katta–, haber fısıltıyla yayıldı ve bize ders anlatmaya çalışan zavallı Bay Frank sınıfın niçin birdenbire huzursuzlandığını anlayamadı.

Ruth'un teorisini test etmek için çok basit bir planımız vardı; biz –konuyu bilen altı kişi–, bir köşede Madam'ı gözleyecektik, derken hepimiz aynı anda etrafına arılar gibi toplaşacaktık.

Terbiyeli davranacak ve yolumuza devam edecektik, ama zamanlamamızı doğru yapar ve onu habersiz yakalarsak, bizden gerçekten korktuğunu görecektik; Ruth böyle olacağı konusunda ısrar ediyordu.

En büyük endişemiz, Hailsham'da geçireceği kısa süre içinde planımızı gerçekleştirecek fırsatı bulamamaktı. Ama Bay Frank'in dersi bitmek üzereyken, Madam'ın tam aşağıda arabasını park etmekte olduğunu gördük. Merdivenlerin başında toplanıp aramızda hızlıca konuştuk ve sınıftaki diğer öğrencilerin peşi sıra merdivenlerden aşağı inip ana girişin hemen önünde oyalanmaya başladık. Oradan aydınlık avluyu görebiliyorduk, Madam hâlâ direksiyonun başındaydı, evrak çantasını karıştırıyordu. Sonra arabadan çıktı ve bize doğru yürümeye başladı, gri döpiyesi her zamanki gibi üstündeydi, evrak çantasını iki eliyle tutuyordu. Ruth'un verdiği işaretle hepimiz birden güvenli adımlarla, ama sanki bir rüyadaymış gibi ağır ağır ona doğru yürümeye başladık. Ancak Madam olduğu yerde aniden kasılıp durduğunda, "Affedersiniz hanımefendi," deyip ayrı yönlere dağıldık.

Bir an sonra hepimizin hissettiği tuhaf değişimi asla unutmayacağım. O ana dek, Madam'la ilgili teorimiz, tam anlamıyla bir şaka olmasa da, kendi aramızda halletmeye çalıştığımız özel bir meseleydi. Madam'ın ya da başkalarının girişimimizi nasıl karşılayacağı konusunda fazla düşünmemiştik. Yani, o ana kadar, oldukça neşeli, hafif bir bir konuydu, biraz cesaret gerektiren bir oyun gibiydi. Aslında Madam tahmin ettiğimizden farklı bir şey de yapmamıştı; donup kalmış ve yanından geçip gitmemizi beklemişti. Çığlık atmamış, hatta nefes bile almamıştı. Ama hepimiz onun tepkisine odaklanmıştık ve belki de bu yüzden çok etkilendik. Madam durduğu anda hemen yüzüne baktım; diğerleri de eminim aynısını yapmıştır. Şimdi bile, bastırmaya çalıştığı ürpertiyi görebiliyorum, içimizden birinin ona kazayla dokunma ihtimalinden dolayı duyduğu gerçek korkuyu. Yürümeye devam etsek de, hepimiz aynısını hissettik, sanki güneşin altında ilerlerken donduran bir gölgeye geçmiştik birdenbire. Ruth haklıydı: Madam bizden *korkuyordu*. Ama bazı insanlar örümceklerden nasıl korkuyorsa, o da

bizden öyle korkuyordu. Buna hazır değildik. Böyle algılanmanın, örümcek gibi görülmenin *bize* neler hissettireceği aklımıza hiç gelmemişti.

Avluyu geçip çimenliğe ulaştığımızda, Madam'ın arabadan çıkmasını heyecanla bekleyen gruptan çok daha farklı bir gruptuk artık. Hannah gözyaşlarına boğulmak üzereydi. Ruth bile çok sarsılmış görünüyordu. Sonra aramızdan biri –sanırım Laura–:

"Madam bizden hoşlanmıyorsa, neden çalışmalarımızı istiyor?" dedi. "Neden bizi rahat bırakmıyor? Onu buraya kim çağırıyor ki?"

Kimse cevap vermedi, olanlar hakkında başka hiçbir şey söylemeden spor binasına gittik.

Şimdi geriye baktığımda, bu olay gerçekleştiğinde kendimiz hakkında bir şeyler bildiğimiz yaşta olduğumuzu görüyorum –kim olduğumuzu, gözetmenlerimizden ve dışarıdaki insanlardan farklı olduğumuzu biliyorduk– ama bunun ne anlama geldiğini henüz sindirememiştik. Eminim çocukluğunuzda bizim o gün yaşadığımız türden deneyimler yaşamışsınızdır. Gerçek ayrıntılarda olmasa bile içinizde, duygularınızda benzerlikler yaşamışsınızdır. Çünkü, gözetmenlerinizin sizi ne kadar iyi hazırlamış olduğu önemli değildir; bütün konuşmalar, video gösterimleri, tartışmalar, uyarılar, hiçbir şey durumu tam olarak anlamanızı sağlayamaz. Sekiz yaşındaysanız, Hailsham gibi bir yerdeyseniz, bizimkiler gibi gözetmenleriniz varsa, bahçıvanlar ve teslimatçılar sizinle şakalaşıp gülüyor ve size "tatlım" diyorlarsa, anlayamazsınız.

Yine de, bir kısmını anlamışsınızdır. Anlamışsınızdır, çünkü böyle bir an geldiğinde, böyle bir şeyi zaten bekliyorsunuzdur aslında. Belki daha beş ya da altı yaşındayken içinizden bir ses size: "Bir gün, belki de çok yakında, nasıl olduğunu hissetmeye başlayacaksın," diye fısıldıyordur. Böylece beklemeye başlarsınız, ne beklediğinizi tam anlamıyla bilmeseniz bile, diğerlerinden gerçekten farklı olduğunuzu anlayacağınız anı beklersiniz; dışarıda, Madam gibi başka insanların, sizden nefret etmeseler, kötülüğünüzü istemeseler bile sizi gördükleri, sizin bu dünyaya nasıl ve neden getirildiğinizi düşündükleri an ür-

perdiklerini, ellerini sizin elinize değdirmekten çekindiklerini, bunu hiç istemediklerini öğrenirsiniz. Böyle birinin gözlerinden kendinize ilk kez baktığınızda, buz kesersiniz. Her gün önünden geçtiğiniz ayna bir gün aniden size bambaşka bir şey, rahatsız edici ve tuhaf bir şey göstermiştir.

Dördüncü Bölüm

Bu yıl sonu itibariyle artık bakıcı olmayacağım. Bakıcı olmak bana çok şey kazandırmış olsa da, durup dinlenmekten ve hatırlamaktan mutluluk duyacağımı itiraf etmeliyim. Eski hatıralarımı gözden geçirme dileğim biraz da bundan kaynaklanıyor şüphesiz. Yani yakında tempom değişecek ve buna hazırlanıyorum. Aslında, sanırım, büyüyüp Hailsham'dan ayrıldıktan sonra, ben, Ruth ve Tommy arasında olanları netleştirmek istiyorum. Ama şimdi anlıyorum ki, Hailsham'dan ayrıldıktan sonra olanlar çoğunlukla Hailsham'la yaşadıklarımızla alakalı aslında, bu yüzden ilk hatıralarımızın üzerinden dikkatle geçmek istiyorum. Örneğin, Madam'a duyduğumuz merakı ele alalım. Bir açıdan, çocuk muzipliğiydi yaptıklarımız. Ama bir başka açıdan da, göreceğiniz üzere, ileride yaşamımıza egemen olana dek yıllar boyunca büyüyen bir sürecin başlangıcıydı.

O günden itibaren, Madam, tabu haline gelmese de artık neredeyse hiç sözünü etmediğimiz bir konu olmuştu. Aynı tavır, küçük grubumuz dışında bizimle aynı sınıfta olan öğrenciler arasında da yayıldı. Madam'a duyduğumuz merak hiç dinmedi aslında, ama konuyu daha fazla deşmenin, kadının çalışmalarımızla ne yaptığı, Galeri'nin gerçekte ne olduğu hakkında düşünmenin bizi henüz hazır olmadığımız bir alana sokacağını hissediyorduk.

Galeri konusu arada bir yine açılıyordu aramızda. Öyle ki, birkaç yıl sonra Tommy göl kıyısında bana Bayan Lucy'le konuştuğu tuhaf şeyleri anlattığında, bir noktanın aklımı kurca-

ladığını hissettim. Tommy'yi kayanın üstünde oturur halde bırakıp arkadaşlarıma yetişmek için çimenlerde hızlı hızlı yürürken, aklımı kurcalayanın ne olduğunu anladım.

Bayan Lucy bir gün sınıfta bize bir şey söylemişti. Söylediği şey o sırada kafamı karıştırmış ve aklıma takılmış olduğu için, sonradan da hatırlayabildim. Ayrıca, bir gözetmenin önünde Galeri lafının geçtiği ender zamanlardan biri olduğu için de aklımda kalmıştı.

O günlerde, sonradan "kupon tartışması" olarak anılacak olayların ortasmdaydık. Tommy ve ben birkaç yıl önce "kupon tartışması" hakkında konuştuk ve ne zaman başladığını hatırlayamadık. Ben o sırada on yaşındaydık dedim, Tommy daha büyük olduğumuzu düşünüyordu, ama sonunda benimle hemfikir oldu. Hafızamın beni yanıltmadığına inanıyorum, Küçükler 4'teydik, Madam'la yaşadığımız olaydan epey sonra, ama göldeki konuşmamızdan üç yıl önceydi.

Kupon tartışması, sanırım büyüdükçe her şeyi daha çok sorgulamaya başlamamızdan kaynaklanmıştı. Yıllarca –sanırım bunu daha önce de söyledim– Madam'ın çalışmalarımızı alıp götürmesi bir yana, bunların bilardo odası için seçilmesi bile büyük bir başarı sayılıyordu. Ama on yaşına geldiğimizde, bu konudaki görüşlerimiz değişmişti. Kuponların geçerli nakit sayıldığı Takaslar, ürettiğimiz şeyler için değer biçme konusunda gözümüzü açmıştı. Tişörtlerle, yataklarımızın çevresini süslemekle, masalarımızı kendimize göre kişiselleştirmekle meşgul olmaya başlamıştık. Ayrıca, kendi "koleksiyonlarımızı" da düşünüyorduk.

Sizin çocukluğunuzda "koleksiyonunuz" oldu mu bilmiyorum. Hailsham mezunlarıyla karşılaştığınızda, onların er ya da geç, koleksiyonlarını nostaljiyle hatırladıklarını anlarsınız. O zamanlar bütün bunları olağan karşılıyorduk. Hepimizin, üzerinde adımız yazılı ahşap sandıklarımız vardı. Bunları yataklarımızın altında saklar ve sahip olduğumuz eşyaları –Satışlar'dan ya da Takaslar'dan aldığımız şeyleri– bu sandıkların içine doldururduk. Bir-iki öğrencinin koleksiyonlarıyla pek ilgilenmediğini hatırlıyorum, ama çoğumuz bunları sergilemeye ve sonra derleyip toplayıp kaldırmaya çok özen gösterirdik.

Demek istediğim şu: On yaşına geldiğimizde, Madam'ın çalışmalarımızdan bazılarını seçmesinden duyduğumuz gurur, en iyi pazarlayabileceğimiz işlerimizi yitirme düşüncesiyle çatışmaya başladı. Bu çatışma, "kupon tartışması"yla doruğa çıktı.

Tartışma, çoğu erkek birkaç çocuğun, Madam'ın aldığı çalışmalar karşılığında kupon verilmesi gerektiğini mırıldanmasıyla başladı. Öğrencilerin çoğu bu düşünceye katıldı, ama bazıları öfkeyle reddetti. Aramızdaki tartışma bir süre devam etti, sonra bir gün Roy J. –bizden bir yaş büyüktü ve Madam onun pek çok çalışmasını almıştı– gidip bu konuyu Bayan Emily ile konuşmaya karar verdi.

Başgözetmenimiz Bayan Emily, diğerlerinden daha yaşlıydı. Fazla uzun boylu değildi ama tavırlarından, başını hep dik tutarak yürümesinden dolayı gözümüze uzun görünüyordu. Kır saçlarını sıkıca toplar, ama dağılan tutamlar sürekli gözlerinin önüne düşerdi. Benim saçlarım öyle olsa dayanamazdım, ama Bayan Emily dağılan tutamlara hiç aldırış etmezdi. Akşama doğru görüntüsü iyice tuhaflaşırdı, dikkatli tonlamasıyla ve temkinli sesiyle bizimle konuşurken, darmadağın saç tutamlarını gözünün önünden çekmeye yeltenmezdi. Hepimiz ondan korkardık ve diğer gözetmenlerimize hiç benzetemezdik. Yine de adil olduğunu düşünüyorduk ve verdiği kararlara her zaman saygı duyardık; Küçükler'deyken bile, ondan ne kadar çekinsek de, Hailsham'da kendimizi güvende hissetmemizin sebebinin onun varlığı olduğunu anlamıştık.

Odasına çağrılmadan gitmek cesaret isterdi. Hatta Roy'unki gibi bir talepte bulunmak intihar etmek gibi görünmüştü bize. Ama Roy, beklediğimiz gibi azar işitmedi; sonraki günlerde de gözetmenlerin kendi aralarında kupon konusunu konuştuklarını –hatta bu konuda tartıştıklarını– öğrendik. Sonuçta, bize kupon verileceği bildirildi, ama fazla sayıda verilmeyecekti, çünkü Madam'm çalışmalarımızı seçmesi "çok büyük bir onurdu" zaten. Bu karar her iki tarafı da memnun etmedi ve tartışma sürdü gitti.

Polly T., Bayan Emily'ye kendi sorusunu sorduğunda, Hailsham'da işte bu kupon tartışması sürmekteydi. Hepimiz kütüphanede, büyük meşe masanın etrafında oturuyorduk. Ha-

tırlıyorum, şömine yanıyordu ve bir tiyatro oyunu okuyorduk. Bir ara, oyundaki bir cümle Laura'nın kuponlarla ilgili alaycı bir laf etmesine zemin sağladı ve hepimiz gülmeye başladık, Bayan Lucy dahil. Sonra Bayan Lucy, Hailsham'da herkes en çok bu konuyu konuştuğuna göre, oyunu okumayı bırakıp dersin geri kalanında kuponlarla ilgili düşüncelerimizi anlatmamızı istedi. Konuşma sürerken, Polly aniden, "Bayan Lucy, Madam bizim çalışmalarımızı neden alıyor?" diye sordu.

Hepimiz sustuk. Bayan Lucy çabuk öfkelenen biri değildi, ama öfkelendiği zaman mutlaka farkına varırdınız ve biz de başta onun Polly'yi azarlayacağını sandık. Ama sonra fark ettik ki Bayan Lucy kızmamış, sadece derin düşüncelere dalmıştı. Yazıya geçirilmemiş bir kuralı yıktığı için Polly'ye çok kızdığımı, ama bir taraftan da Bayan Lucy'nin vereceği cevabı duymak için çok heyecanlandığımı hatırlıyorum. Belli ki bu karışık duyguları hisseden tek ben değildim, herkes Polly'ye delici gözlerle baktı, sonra bakışlarını heyecanla Bayan Lucy'ye çevirdiler; sanırım haksızlıktı zavallı Polly'ye yapılan. Bize çok uzun gelen bir süreden sonra, Bayan Lucy şöyle dedi:

"Size bugün söyleyebileceğim tek şey, bunun iyi bir nedenle yapıldığıdır. Çok önemli bir nedeni var. Ama şimdi açıklamaya çalışsam bile anlayacağınızı sanmıyorum. Umarım bir gün size açıklayabilirim."

Bayan Lucy'ye ısrar etmedik. Masanın çevresindeki herkes utanç içindeydi, daha fazla bilgi almak için can atmamıza rağmen, sohbetin bu tehlikeli bölgeden uzaklaşmasını istiyorduk. Hemen ardından, –biraz yapay biçimde de olsa– kuponlarla ilgili tartışmaya döndüğümüze memnun olduk. Ancak Bayan Lucy'nin sözleri kafamı karıştırmıştı, sonraki birkaç gün hep onun söylediklerini düşündüm. Bu yüzden, o gün göl kıyısında Tommy bana Bayan Lucy'le konuştuklarını anlatırken, onun bazı konularda "yeterince eğitim almadığımızı" söylediğini aktarırken, kütüphanedeki olay –ve benzer birkaç şey daha– aklımı kurcalamaya devam etti.

Hazır kupon konusu açılmışken, Satışlar'la ilgili birkaç şey söylemek istiyorum, daha önce de biraz söz etmiştim bu konu-

dan. Satışlar bizim için önemliydi, çünkü bu sayede elimize dışarıdan bir şeyler geçiyordu. Örneğin, Tommy'nin polo gömleği Satışlar'dan gelmişti. Giysilerimizi, oyuncaklarımızı, başka bir öğrenci tarafından yapılmamış özel şeyleri Satışlar'dan alıyorduk.

Ayda bir kez, büyük beyaz bir kamyonet uzun yolda göründüğünde, heyecan bütün evde ve çevresinde hissedilirdi. Avluya park ettiğinde bir kalabalık hazır bekliyor olurdu onu; çoğunlukla da Küçükler, çünkü on iki-on üç yaşını aştınız mı heyecanınızı açıkça belli etmeyi kendinize yakıştırmazsınız. Ama gerçek şu ki, hepimiz heyecanlanırdık.

Şimdi geriye baktığımda o kadar heyecanlanmamızı komik buluyorum, çünkü Satışlar'da çoğunlukla hayal kırıklığı yaşardık. Özel sayılacak bir şey genellikle bulunmazdı, kuponlarımızı yıpranmaya yüz tutmuş ya da kırılmış şeylerin yerine aynılarını almaya harcardık. Ama sanırım şu önemliydi; hepimiz Satışlar'da özel bir şey bulmuştuk geçmişte; bir ceket, bir saat, hiç kullanılmayan ama gururla yatağımızın yanına yerleştirdiğimiz bir makas. Hepimiz bir zamanlar böyle bir eşya bulmuştuk Satışlar'da, bu nedenle ne kadar tersini göstermeye çalışsak da, eskiden hissettiğimiz umudu ya da yaşadığımız heyecanı üzerimizden silkip atamıyorduk.

Aslında, kamyonet boşaltılırken yanında bulunmak önemliydi. Küçükler'den biriyseniz, kolileri depoya taşıyan tulumlu iki adamı takip eder ve onlara kutuların içinde ne olduğunu sorardınız. Genelde, "Bir sürü güzel şey, tatlım," diye cevap verirlerdi. Sormaya devam ederdiniz: "Peki kriket topu var mı?" Er ya da geç gülümseyip, "Evet, var tatlım. Gerçek bir kriket topu var," diye cevap verince, tezahüratla karşılanırlardı.

Koliler genelde açık olurdu, böylece içlerindeki türlü şeyleri şöyle bir görebilirdiniz, hatta bazen adamlar yapmamaları gereken bir şey yapar, birkaç objeyi daha iyi görmeniz için kolilerden çıkarırlardı. Bu nedenle, onların gelişinden yaklaşık bir hafta sonra başlayan gerçek Satışlar'dan önce, belki bir eşofman takımı ya da müzik kaseti hakkında söylentiler yayılırdı. Sorun çıksa da, bunun nedeni, birkaç öğrencinin birden aynı şeyi gözüne kestirmesi olurdu.

Satışlar'a, Takaslar'daki sessiz atmosferin tam tersi hâkim olurdu. Yemek Salonu'nda yapılır, kalabalık ve gürültülü geçerdi. Aslında itiş kakış ve bağırış eğlencenin bir parçasıydı, genellikle de kıvamında kalırdı. Ancak arada bir işler çığırından çıkar, öğrenciler birbirlerinin elinden bir şeyleri çekip almaya çalışır, hatta dövüşmeye başlardı. O zaman denetçiler Satışlar'ı kapatmakla tehdit ederdi ve hepimiz ertesi gün sabah töreninde Bayan Emily tarafından paylanırdık.

Hailsham'da günlerimiz her zaman sabah toplantısıyla başlar, toplantı genelde kısa sürerdi; birkaç duyuru yapılır, belki bir öğrenci şiir okurdu. Bayan Emily genelde çok konuşmaz, sahnede dimdik oturur, konuşulanları başıyla onaylar, arada bir de, fısıldaşan olursa buz gibi bakışlarıyla onları sustururdu. Ama kavgalı geçen Satışlar'dan sonraki sabah her şey farklı olurdu. Bize yere oturmamızı emrederdi –toplantılarda genellikle ayakta dururduk–, hiçbir bildiri okunmaz ya da gösteriler yapılmazdı, sadece Bayan Emily konuşurdu, yirmi, otuz dakika boyunca, hatta bazen daha fazla. Sesini ender olarak yükseltirdi, ama böyle durumlarda bize buz gibi davranırdı ve hepimiz, hatta Büyükler 5'tekiler bile çıt çıkaramazdık.

Bayan Emily'yi hayal kırıklığına uğratmış olduğumuz için topluca kötü hissederdik kendimizi, ama ne kadar çabalasak da onun konuşmalarını takip edemezdik. Bir nedeni kullandığı dildi. "Ayrıcalığı hak etmeyen", "fırsatları kötüye kullanan"; bu iki ifade, Ruth'un Dover merkezindeki odasında Hailsham'ı anımsarken aklımıza geldi. Bayan Emily'nin söyledikleri genel hatlarıyla yeterince açıktı: Hailsham öğrencileri olduğumuz için hepimiz özeldik; bu yüzden, yanlış davranışlarda bulunduğumuzda daha büyük hayal kırıklığı yaratıyorduk. Ama bunun ötesinde her şey bir sis perdesi içindeydi. Bazen ciddiyetle konuşurken birden duruverir ve: "Nedir bu? Nedir? Bizi engelleyen nedir?" gibi şeyler söylerdi. Sonra orada öylece durur, gözleri kapalı, kaşları çatık, sanki bir bulmacayı çözmeye çalışırmış gibi beklerdi. Kafamız karışsa ve kendimizi tuhaf hissetsek de, orada oturur, kafasındaki neyse çözmesini ister, bekler dururduk. Sonra bazen hafifçe iç çekerdi –bizi affedeceğine dair bir işaret–, ya da: "Ama zorbalığa boyun eğmeyeceğim! Hayır! Ha-

ilsham da boyun eğmeyecek!" diye patlayarak sessizliğini birdenbire bozardı.

Bu uzun söylevleri hatırladığımızda, Ruth, Bayan Emily'nin bu denli anlaşılmaz konuşmasının ne kadar garip olduğunu söyledi, çünkü Bayan Emily derslerde çok net ve açık konuşurdu. Bir keresinde, Hailsham'ın müdürünü, bazen rüyadaymış gibi kendi kendine konuşup dolaşırken gördüğümü söyleyince, Ruth alındı ve:

"Asla öyle olmadı!" dedi. "Başında bir kaçık olsaydı, Hailsham öyle bir yer olabilir miydi? Bayan Emily'nin her şeye yeten bir aklı vardı."

Onunla tartışmadım. Tabii ki Bayan Emily ürkütücü bir şekilde zekiydi. Diyelim ki, evde ya da civarında, olmamanız gereken bir yerdesiniz ve bir gözetmenin geldiğini gördünüz; hemen bir yere saklanabilirdiniz. Hailsham'da saklanacak çok yer vardı; dolaplar, köşeler, çalılıklar, ağaçlıklar. Ama yaklaşan Bayan Emily ise yüreğiniz çökerdi, çünkü o, nerede olursanız olun sizi bulurdu. Sanki altıncı hisse sahipti. Bir dolabın içine girip kapısını sıkıca kapayıp hiç hareket etmeseniz bile, Bayan Emily'nin ayak seslerinin dolabın önünde duracağını, onun size, "Tamam, hadi çık bakalım oradan," diyeceğini bilirdiniz.

İkinci kat holünde Sylvie C.'nin başına gelen de buydu. O olayda, Bayan Emily bir öfke nöbeti geçirmişti. Öfkelendiğinde asla –mesela Bayan Lucy gibi– bağırmayan Bayan Emily, çok daha korkutucu olurdu. Gözlerini kısar ve kendi kendine öfkeyle fısıldamaya başlar, sanki görünmez bir meslektaşıyla vereceği en ağır cezanın ne olduğunu tartışırdı. Bunu öyle bir yapardı ki, söylediklerini hem duymak hem de duymamak isterdiniz. Ama Bayan Emily'nin öfkesinden çoğunlukla kötü bir şey çıkmazdı. Hemen hiç kimseyi cezalandırmaz, iş vermez ya da özel izinleri kaldırmazdı. Yine de kendinizi berbat hissederdiniz, Bayan Emily'nin gözünden düştüğünüzü bilmek yeterdi, hemen kendinizi affettirmek için bir şeyler yapmaya çalışırdınız.

Ama şu var ki; Bayan Emily'nin ne yapacağını önceden kestirmek imkânsızdı. Sylvie o olayda en büyük cezayı almış olabilir, ama Laura ravent tarhında koşarken yakaladığında Bayan Emily ona: "Orada olmamalısın kızım. Hadi tarhtan çık

ve git bakalım buradan," demekle yetinmiş ve yoluna devam etmişti.

Bir keresinde de ben Bayan Emily'yi kızdırdığımı sandım. Ana binanın çevresini saran dar patika en sevdiğim yerlerden biriydi. Bütün köşeleri, evin uzantılarını takip ederdi. Çalılıkların yanından sıkışarak ilerler, sarmaşık kaplı iki kemerin altından ve paslı bir kapıdan geçerdiniz. Patika boyunca ilerlerken, binanın pencerelerinden içeri bakabilirdiniz. Sanırım bu patikayı sevmemin bir nedeni de, bize yasak olup olmadığını bilmememdi. Tabii ki ders saatlerinde bu yoldan geçemezdik. Ama hafta sonları ya da akşamları orada dolaşmak serbest miydi, bilmiyorduk. Ne olursa olsun, öğrencilerin çoğu patikada dolaşmaya çekinirdi ve belki de herkesten uzaklaşmak, burayı benim için çekici kılan şeylerden biriydi.

Her neyse, güneşli bir akşamüstü patikada küçük bir yürüyüş yapıyordum. Sanırım Büyükler 3'teydim. Her zamanki gibi, önünden geçtiğim odaların pencerelerinden içeri bakıyordum, derken baktığım sınıfın içinde Bayan Emily'nin durduğunu gördüm. Tek başına bir aşağı bir yukarı yürüyor, kendi kendine konuşuyor, odada olmayan seyircilere bir şeyler anlatıyordu. Bir derse ya da sabahki törene hazırlanıyor sandım, ama tam oradan uzaklaşmak üzereyken beni gördü ve dönüp doğrudan yüzüme baktı. Dondum kaldım, kızacak sandım, derken fark ettim ki konuşmasına devam ediyor, ama bu sefer bana anlatıyordu. Sonra, çok doğal bir şey yapıyormuş gibi sınıfa dönüp oradaki görünmez bir öğrenciye dikti bakışlarını. Patikada parmak ucumda yürümeye devam ettim, sonraki bir-iki gün boyunca Bayan Emily'nin beni gördüğünde ne söyleyeceğini endişeyle bekledim. Tek kelime etmedi bu konuda.

Aslında şu anda konuşmak istediğim konu bu değil. Şimdi asıl yapmak istediğim, Ruth'la ilgili birkaç şeyi netleştirmek; onunla nasıl tanıştığımızı ve arkadaş olduğumuzu, birlikte geçirdiğimiz ilk yılları anlatmak. Çünkü bugünlerde, öğleden sonraları uzun saatler boyunca tarlaların yanında araba sürerken, belki arada bir servis istasyonunda durup kahvemi içerken yine onu düşündüğümü fark ediyorum.

Onunla karşılaşır karşılaşmaz arkadaş olmamıştık. Beş-altı yaşındayken Ruth'la değil, Hannah'yla ya da Laura'yla bir şeyler yaptığımızı hatırlıyorum. Hayatımızın bu ilk devresinden, Ruth'la ilgili tek bir bulanık anım var.

Kum havuzunda oynuyorum. Kumda benimle birlikte birkaç çocuk daha var, kalabalığız ve birbirimize sinir olmaya başlıyoruz. Açık havadayız, ılık güneşin altındayız, demek ki Bebekler'in oyun alanındaki kum havuzundayız veya olasılıkla Kuzey Oyun Sahası'ndaki uzun atlama pistinin ucundaki kum havuzunda. Her neyse, hava sıcak, susuyorum ve kum havuzunda bu kadar kalabalık olmamızdan hoşlanmıyorum. Derken Ruth'un orada ayakta durduğunu görüyorum, bizim gibi kum havuzunun içinde değil, birkaç adım ötede. Benim arkamda bir yerlerde duran iki kıza çok kızmış, daha önce olan bir şeyden dolayı herhalde, gözlerini öfkeyle onlara dikmiş bakıyor. Tahminimce, o sırada Ruth'u çok az tanıyorum. Ama benim üzerimde bir izlenim bırakmış olmalı, çünkü kumda ne yapıyorsam hızımı kesmeden yapmaya devam ediyorum, Ruth'un bakışlarını üzerime çevirmesinden korkuyorum. Tek kelime söylememiştim, ama onun, arkamdaki kızlarla beraber olmadığımı ve öfkelendiği şeyle alakam olamadığını anlamasını istemiştim.

Bu, ilk zamanlardan Ruth'la ilgili hatırladığım tek şey. Aynı yaştaydık, bu nedenle sık sık karşılaşmış olmamız gerekir, ama kum havuzundaki olay dışında onunla ilgili hiçbir şey hatırlamıyorum; ta ki birkaç yıl sonra, yedi ya da sekiz yaşımızda Küçükler'e başlayana dek.

Güney Oyun Sahası, Küçükler tarafından en çok kullanılan oyun sahasıydı. Kavak ağaçlarının köşesinde, bir öğle yemeği vakti, Ruth yanıma geldi, beni baştan aşağı süzdü ve:

"Atıma binmek ister misin?" diye sordu.

O sırada iki-üç çocukla oynuyordum ama Ruth'un sorusunu sadece bana yönelttiği belliydi. Bu beni çok mutlu etti, ama cevap vermeden önce onu denemek istedim.

"Peki, atının adı ne?"

Ruth bana bir adım yaklaştı. "En *iyi* atım, Yıldırım. *Ona* binmene izin vermem. O çok tehlikelidir. Ama Böğürtlen'e bine-

bilirsin, kamçı kullanmamak şartıyla. Ya da istersen başka herhangi birini alabilirsin," dedi. Sonra "Senin atın var mı?" diye sordu.

Ona baktım ve cevap vermeden önce dikkatle düşündüm. "Hayır, benim atım yok."

"Bir tane bile mi yok?"

"Hayır."

"Peki. Böğürtlen'e binebilirsin ve onu seversen sende kalabilir. Ama kamçını sakın kullanma. Ayrıca hemen *şimdi* gelmelisin."

Arkadaşlarım zaten dönüp oyunlarına devam etmeye başlamışlardı. Bu yüzden omuz silkip Ruth'la birlikte yanlarından ayrıldım.

Saha oyun oynayan çocuklarla doluydu, bazıları bizden büyüktü, ama Ruth bizi onların arasından kendinden emin bir şekilde geçirdi, hep bir ya da iki adım önümden gitti. Bahçenin dikenli telli sınırına vardığımızda bana döndü ve:

"Tamam, onlara burada bineceğiz," dedi. "Sen Böğürtlen'i al."

Bana uzattığı görünmez dizginleri kabul ettim, sonra at binmeye başladık, çitin yanında bir aşağı bir yukarı, bazen yavaşça koşuyorduk, bazen var gücümüzle. Ruth'a bir atım olmadığını söylemekle iyi yapmıştım, çünkü Böğürtlen'le biraz zaman geçirdikten sonra Ruth beni diğer atlarına da tek tek bindirdi, her birinin zayıf tarafını belirterek onlara binerken nelere dikkat etmem gerektiğini anlattı.

"Söylemiştim ya sana! Zerrin'e binerken arkaya doğru iyice eğilmelisin! Daha fazla eğil! İyice arkaya yatmazsan onun hiç hoşuna gitmez!"

Ama oldukça başarılı olmuşum atlarına binerken, çünkü bir süre sonra benim Yıldırım'a, onun en sevdiği ata binmeme de izin verdi. O gün atlara ne kadar zaman ayırdık hatırlamıyorum; oldukça uzun bir süre bindik ve sanırım ikimiz de oyunda kendimizi kaybettik. Ama sonra birdenbire, neden bilmiyorum, Ruth oyuna son verdi, atlarını kasıtlı olarak yorduğumu iddia etti ve hepsini teker teker ağıllarına yerleştirmemi istedi. Çitin bir bölümünü işaret etti, ben de atları oraya götürmeye

başladım, bunu yaparken Ruth bana giderek daha fazla kızıyor, her şeyi yanlış yaptığımı söylüyordu.

"Bayan Geraldine'i sever misin?"

Sanırım bir gözetmeni sevip sevmediğimi ilk kez düşünüyordum. Sonuçta "Tabii ki seviyorum," dedim.

"Ama onu *gerçekten* seviyor musun? Çok özel biriymiş gibi? En sevdiğin oymuş gibi?"

"Evet, seviyorum. En çok onu seviyorum."

Ruth bana uzun uzun baktı. Sonunda, "Peki. Bu durumda onun gizli bekçilerinden biri olmana izin veriyorum," dedi.

Sonra ana binaya doğru yürümeye başladık. Ruth'un ne demek istediğini anlatmasını bekledim, ama bunu yapmadı. Gerçi işin aslını sonraki birkaç gün içinde öğrendim.

Beşinci Bölüm

"Gizli bekçiler" işi ne kadar sürdü hatırlamıyorum. Dover'da ona bakarken Ruth'la bu konuyu konuştuk; o, iki ya da üç hafta sürdüğünü iddia etti, ama bu kesinlikle yanlıştı. Herhalde bu konu onu utandırıyordu, bu yüzden hafızasından silinmiş gitmişti. Benim tahminim; biz yedi ya da sekiz yaşındayken, dokuz ay kadar sürdürdük bekçiliği, hatta bir yıl.

Gizli bekçileri gerçekten Ruth mu yaratmıştı, asla emin olamadım, ama hiç şüphesiz grubumuzun lideriydi. Altı ila on kişi arasındaydı grubumuzun sayısı; Ruth ne zaman birini kovsa ya da gruba alsa, sayı değişiyordu. Hailsham'daki en iyi gözetmenin Bayan Geraldine olduğuna inanıyorduk ve ona hediye edebileceğimiz şeyler yapıyorduk; aklıma gelenlerden biri, büyük bir sayfa üstüne yapıştırılmış kurutulmuş çiçekler. Ama esas var oluş nedenimiz tabii ki onu korumaktı.

Bekçilere katıldığım sırada, Bayan Geraldine'i kaçırma planını, Ruth ve grubumuzdaki herkes çoktandır biliyordu. Bu planın arkasındaki ismin kim olduğundan emin değildik. Bazen Büyükler'deki bazı oğlanlardan, bazen de kendi akranımız oğlanlardan şüpheleniyorduk. Pek sevmediğimiz bir gözetmen vardı; Bayan Eileen. Bir süre planın arkasındaki beynin o olduğunu düşündük. Kaçırma eylemi ne zaman gerçekleşecek bilmiyorduk, ama emin olduğumuz bir şey varsa, o da işin içinde ormanla ilgili bir şey olacağıydı.

Tepedeki orman, Hailsham Evi'nin arkasında yükseliyordu. Gerçekte tek görebildiğimiz bir sıra karanlık ağaçtı, ama

o yaşta onların varlığını gece gündüz hisseden sadece ben değildim. İşler kötüleştiğinde, sanki Hailsham'ın üzerini gölgeliyorlardı; tek yapmanız gereken başınızı çevirip bakmak ya da pencereye doğru yürümekti, orada, ilerde tehditkâr bir şekilde bekliyorlardı. En emniyetli yer ana binanın ön tarafıydı, çünkü oradaki pencerelerden görünmüyorlardı. Yine de, onlardan gerçekte hiç kaçamıyordunuz.

Orman hakkında türlü çeşit korkunç hikâye anlatılıyordu. Bir rivayete göre, biz daha Hailsham'a gelmeden önce, oğlanlardan biri arkadaşlarıyla büyük bir kavgaya tutuşmuş ve Hailsham'ın sınırlarının dışına kaçmış. Cesedi iki gün sonra, yukarda, ormanda bulunmuş; bir ağaca bağlanmış ve elleriyle ayakları kesilmiş haldeymiş. Bir diğer rivayete göre, ormandaki ağaçlar arasında bir kızın hayaleti dolaşıyormuş. Bu kız bir Hailsham öğrencisiymiş ve bir gün dışarıda ne olduğunu görmek için çitin üstünden atlamış. Bu bizim zamanımızdan çok önce olmuş, gözetmenler o zamanlarda çok daha katı, hatta zalimmişler, kız geri dönmek istediğinde izin vermemişler. Kız bahçe duvarının dışında günlerce yalvarmış, ama onu kimse içeri almamış. Sonunda ormana gitmiş, başına bir şey gelmiş ve kız ölmüş. Ama hayaleti hep ormanda dolaşıyor, Hailsham'a bakıp içeri girmesine izin verilmesini bekliyormuş.

Gözetmenler ısrarla bunların hepsinin saçma sapan, uydurma hikâyeler olduğunu söylüyorlardı. Ama büyük öğrenciler, gözetmenlerin *onlara* da küçükken aynı şeyi söylediklerini anlatırlardı; aynı onlara yapıldığı gibi, yakında bize de korkunç gerçek açıklanacaktı.

Orman en çok geceleri, yatakhanede uyumaya çalışırken aklımıza giriyordu. Dalları hışırdatan rüzgârı duyduğumuzu sanıyorduk. Hakkında konuştukça her şey daha da zorlaşıyordu. Bir gece hatırlıyorum, Marge K.'ye kızmıştık –gün içinde bizi gerçekten utandıran bir şey yapmıştı– ve onu yatağından çıkarıp yüzünü pencereye yaslamış, ormana bakmasını emrederek cezalandırmıştık. Kız önce gözlerini sıkı sıkı kapadı, ama kollarını büktük ve gözlerini açmaya zorladık, ta ki ay ışığıyla aydınlanan gökyüzünün altındaki ormanı gördüğüne emin olana kadar. Bu dehşet, gece boyunca kızı ağlatmaya yetmişti.

O yaşlarda sürekli ormandan korkardık demiyorum. Mesela haftalarca ormanı düşünmediğim oluyordu, hatta bazı günler cesaretimi toplayıp "Böyle bir saçmalığa nasıl inanıyoruz?" diye düşünüyordum. Ama sonra küçük bir şey oluyor –birinin o hikâyelerden birini anlatması, bir kitaptaki korkunç bir bölüm, hatta tesadüfen ormanı hatırlatan bir cümle– ve tekrardan gölgenin karanlığında bir dönemi başlatıyordu. Bayan Geraldine'i ormana kaçıracaklarını düşünmemiz şaşırtıcı değildi.

Ama sonuçta hiçbirimiz Bayan Geraldine'i korumak için pratik adımlar atmadık. Faaliyetlerimiz, plan hakkında daha fazla kanıt toplamaktan ibaretti. Nedendir bilmem, tehlikeyi yanı başımızda hissetmek bizi memnun ediyordu.

"Kanıtlarımızın" çoğunu, iş başındaki komploculari tespit ederek buluyorduk. Mesela, bir sabah ikinci kattaki sınıftan dışarı bakarken, Bayan Eileen ve Bay Roger'ın avluda Bayan Geraldine'le konuştuğunu gördük. Bir süre sonra Bayan Geraldine onlardan ayrılıp limonluğa doğru gitti, ama biz geride kalanları izlemeye devam ettik; Bayan Eileen ve Bay Roger'ın kafa kafaya verip gizlice konuştuklarını, bunu yaparken de gözden kaybolmakta olan Bayan Geraldine'e baktıklarını gördük.

Bunun üzerine Ruth, "Bay Roger," dedi başını iki yana sallayarak. "Kim derdi ki Bay Roger da işin içinde?"

Bu şekilde, plana dahil olan insanların listesini çıkardık; ömür boyu düşman ilan ettiğimiz gözetmen ve öğrencilerden oluşan bir listeydi. Ama fantezimizin ne kadar temelsiz olduğunu da biliyorduk sanırım, çünkü her türlü çatışmadan kaçıyorduk. Yoğun tartışmalardan sonra, bir öğrencinin komploculara dahil olduğuna karar verir, ama sonra ona meydan okumamak için bahaneler uydurur, bütün "kanıtlar" elimize geçene kadar bekleyelim, derdik. Benzer biçimde, Bayan Geraldine'e bulduklarımız hakkında tek kelime etmememiz gerektiği konusunda da anlaşmıştık, onu uyarmamız iyi bir sonuç vermezdi.

Büyüyüp de doğal olarak bu konuyu aştıktan sonra, geçmişte gizli bekçiler grubunu Ruth'un zoruyla sürdürdüğümüzü söylemek çok kolay olurdu. Tabii ki, gizli bekçiler onun için çok önemliydi. Kaçırma planını en başından beri bilen oydu ve bu, ona müthiş bir otorite sağlıyordu; benim gibi sonradan gruba

dahil olanların döneminden çok daha öncesinde gerçek kanıtların ortaya çıktığını ima ederek –bize henüz söylemediği şeyler vardı– grup adına verdiği her kararı savunabiliyordu. Mesela birinin gruptan kovulmasına karar verirse ve buna karşı konulursa, "daha önceden" bildiklerine gizemli bir şekilde atıfta bulunurdu. Ruth, bekçiliği sonuna kadar sürdürmekte kararlıydı, bu belliydi. Ama gerçek şu ki, ona yakınlaşan herkes, hepimiz bu fanteziyi yaşatmakta ve o kadar uzun sürmesinde rol oynamıştık. Satranç oyunu sırasında yaşanan kavgadan sonra olanlar, anlatmaya çalıştığım şeyin iyi bir kanıtı.

Ruth'un bir satranç uzmanı olduğunu ve bana oyunu öğretebileceğini sanmıştım. Bu çok çılgınca bir fikir değildi; bizden büyük öğrenciler pencere kenarlarında ya da çimenli tepelerde satranç tahtasına eğilmiş oynarken, yanlarından geçen Ruth sık sık durup oyunlarını dikkatle izlerdi. Onları bırakıp tekrar yürümeye başladığımız zaman Ruth her iki oyuncunun da gözünden kaçan ve kendisinin fark ettiği bir hamleyi anlatırdı. "İnanılmaz aptallar," diye mırıldanır, başını iki yana sallardı. Bütün bunlar bende hayranlık uyandırdı ve o süslü taşlarla oyuna kendim de dalmak istedim. Dolayısıyla Satışlar'da bir satranç takımı bulup hemen almaya karar verdiğimde –çok fazla kuponuma mal olsa da– Ruth'a güveniyordum.

Sonraki birkaç gün boyunca ne zaman konuyu açsam, Ruth iç çekip çok acil yapması gereken işleri varmış gibi rol yaptı. Yağmurlu bir öğleden sonra onu nihayet köşeye sıkıştırdığımda ve bilardo odasında satranç takımını çıkarıp oyuna hazırladığımda, bana damaya benzer bir oyun göstermeye başladı. Satrancın farklı özelliği, ona göre, her parçanın damadaki gibi kurbağa atlaması yapmak yerine L şeklinde ilerlemesiydi; sanırım bunu atı inceleyerek çıkarmıştı. Ona inanmadım; gerçekten hayal kırıklığına uğramıştım ama bir şey söylememeye dikkat ettim ve bir süre ona uydum. Birkaç dakika birbirimizin taşlarını almakla geçti, saldırımızı hep L şeklinde yapıyorduk. Bu böyle devam etti; ta ki ben onu yenmeye çalıştığımda, yaptığım bir hamleyi taşımı çok düz bir şekilde ilerlettiğim için geçersiz sayana kadar.

O anda ayağa kalktım, satranç takımımı topladım ve yürüyüp gittim. Oyunu bilmediğini yüksek sesle yüzüne vurmadım –hayal kırıklığına uğramış olsam da fazla ileri gitmemem gerektiğini biliyordum– ama öyle çekip gitmem sanırım yeterince açıklayıcı olmuştu.

Belki bir gün sonra, evin en üst katına çıkıp, Bay George'un şiir dersi verdiği 20. Oda'ya girdim. Dersin başlamasından önce miydi sonra mıydı, sınıf dolu muydu değil miydi hatırlamıyorum. Elimde kitaplarımla yürüdüğümü hatırlıyorum, Ruth ve diğerlerinin konuştuğu yere doğru ilerlediğimde, oturdukları masalara güneş ışığı vuruyordu.

Kafa kafaya vermiş olduklarından gizli bekçilerden söz ettiklerini hemen anladım ve Ruth'la bir gün önce çatışmış olmama rağmen, hiç tereddüt etmeden yanlarına gittim. Gerçi yanlarına varmadan önce, birazdan ne olacağını anladım; belki aralarındaki bir bakışmayı fark etmişimdir. Bir su birikintisine basmadan bir saniye önce suyu görürsünüz, ama yapacağınız hiçbir şey yoktur ya, onun gibiydi. Onlar susup bana bakmadan önce içim acımaya başladı; hatta Ruth "A Kathy, nasılsın? Kusura bakma, biz bir şey konuşuyorduk şimdi. Birazdan biter. Kusura bakma," demeden önce bile.

Daha cümlesini bitirmeden arkamı dönüp gitmeye başlamıştım bile. Ruth ve diğerlerinden çok kendime kızıyordum bu duruma düştüğüm için. Kuşkusuz öfkeliydim, ama ağlayıp ağlamadığımı hatırlamıyorum. Sonraki birkaç gün, ne zaman gizli bekçiler grubunu bir köşede konuşurken ya da çimenlerde yürürken görsem, yanaklarıma ateş bastıydı.

20. Oda'da aşağılanmamdan iki gün sonra, ana binanın merdivenlerinden inerken Moira B.'nin tam arkamda olduğunu fark ettim. Konuşmaya başladık –özel bir şey hakkında değil– ve evin içinde beraber dolandık. Öğle yemeği arası olmalıydı, çünkü avluya çıktığımızda yaklaşık yirmi öğrenci küçük gruplar halinde etrafta takılıyordu. Avlunun karşı köşesinde, Ruth ve gizli bekçilerden üçü ayakta, sırtları bize dönük olarak Güney Oyun Sahası'na bakıyorlardı. Bu kadar ilgiyle neye baktıklarını görmeye çalıştım, Moira'nın da yanımda durup onları seyrettiğini fark ettim. Onun da bir zamanlar gizli bekçiler gru-

bunda olduğunu ve bir ay kadar önce kovulduğunu hatırladım. Sonraki birkaç saniye boyunca, ikimizin bir arada bulunması keskin, utanca benzer bir hisle doldurdu içimi, ikimiz de yakın zamanda aşağılanmıştık ve bizi dışlayanların doğrudan yüzlerine bakıyorduk. Belki Moira da benzer hislere kapılmıştı; her neyse, sessizliği ilk bozan o oldu:

"Şu gizli bekçiler grubu ne aptalca değil mi? Hâlâ böyle bir şeye nasıl inanabiliyorlar? Sanki hâlâ Bebekler'deler."

Bugün bile şaşırıyorum Moira'nın söylediklerini duyduğumda beni boğan hislerin gücüne. Ona döndüm ve kızgınlıkla:

"Sen ne biliyorsun ki?" dedim. "Hiçbir şey bilmiyorsun, çünkü uzun süre önce şutlandın gruptan! Bizim keşfettiğimiz şeyleri bilseydin, bu kadar aptalca bir laf etmezdin."

"Saçmalama." Moira hiçbir zaman çabuk pes eden biri olmamıştı. "Ruth'un bir uydurması daha, hepsi bu."

"Peki, o zaman nasıl oldu da onların konuştuklarını *bizzat* duydum? Bayan Geraldine'i süt kamyonunda ormana götüreceklerini nasıl oldu da ben kendi kulaklarımla duydum? Yaptıkları planı nasıl oldu da Ruth ya da başkası değil de ben duydum?"

Moira artık bana kendinden emin gözlerle bakmıyordu. "Sen mi duydun? Nasıl? Nerede?"

"Konuştuklarını çok net duydum. Her kelimeyi duydum. Benim nerede olduğumu bilmiyorlardı. Gölün kıyısındaydım, benim duyduğumu bilmiyorlardı. İşte, gördün mü, demek ki bir şey bilmiyormuşsun!"

Onu itip yanından geçtim ve kalabalık avluya doğru yürüdüm, dönüp Ruth ile diğerlerine göz attım, onlar hâlâ Güney Oyun Sahası'na bakıyorlardı, Moira ile aramda geçenlerin farkında değildiler. Sonra onlara artık hiç kızmadığımı anladım; sadece Moira beni çok sinirlendirmişti, o kadar.

Şimdi bile, uzun yolda araba sürerken, düşüncelerimin gittiği başka bir yer yoksa, bütün bunları kafamda döndürürken bulurum kendimi. Moira B.'ye neden o kadar kötü davrandığımı merak ederim, çünkü o benim müttefikimdi sadece. Sanırım Moria o gün ikimizin birlikte bir sınırı geçmemizi istemişti

ve ben buna henüz hazır değildim. Sanırım o çizginin ötesinde daha zor ve daha karanlık bir şey olduğunu hissediyordum ve bunu istemiyordum. Sadece kendim için değil, hepimiz adına istemiyordum.

Ama başka zamanlarda, bunun doğru olmadığını düşünüyorum. Olay sadece Ruth ve benimle ilgiliydi, o günlerde Ruth'un bende uyandırdığı sadakat hissinden kaynaklanmıştı. Belki de bu nedenle, Ruth'a Dover'daki merkezde bakarken, bazı anlarda çok istesem de, o gün Moira'yla aramda geçenleri anlatmadım.

Bayan Geraldine ile ilgili bütün bu olaylar, gizli bekçiler grubu yok olup gittikten çok sonra, yaklaşık üç yıl sonra olan bir olayı hatırlatıyor bana.

Evin arka tarafındaki giriş katında, 5. Oda'da dersin başlamasını bekliyorduk. 5. Oda en küçük sınıftı, özellikle kış sabahlarında radyatörler çalışmaya başladığında çok ısınır, pencere camları buğulanır, içerisi iyice bunaltıcı olurdu. Belki de abartıyorumdur; ama odaya sığabilmek için öğrencilerin dip dibe oturduklarını hatırlıyorum.

O sabah Ruth sıranın arkasında bir sandalyeye oturabilmişti, ben de sıranın üstünde oturuyordum, grubumuzdan iki ya da üç kız da, odanın içinde kenarlara tünemiş ya da yaslanmış duruyorlardı. Sanırım kalem kutusunu ilk fark eden ben oldum; birine yer açmak için toparlanırken fark ettim.

Şimdi gözümün önünde duruyormuş gibi görebiliyorum onu: cilalanmış ayakkabı gibi parlaktı; üzerinde daire içine alınmış ve rastgele serpiştirilmiş kırmızı noktalar olan, koyu ten rengi bir kalem kutusuydu. Üstündeki fermuarın ucunda tüylü bir ponpon vardı. Yer açmak için kımıldadığımda, tam üstüne oturacakken Ruth altımdan çekti aldı. Ama tam da Ruth'un istediği gibi görmüştüm onu ve "Ah! Nereden aldın bunu? Satışlar'dan mı?" diye sordum.

Oda gürültülüydü ama yakınımızdaki kızlar beni duymuşlardı, böylece dört ya da beş kız toplaşıp kalem kutusuna hayranlıkla bakmaya başladık. Ruth birkaç saniye boyunca bir şey söylemeden kızların yüzlerini inceledi. Sonuçta üstüne basa basa:

"Şöyle diyelim. Satışlar'da aldım *diyelim*," dedi. Sonra bize çok bilmiş bir ifadeyle gülümsedi.

Bu oldukça zararsız bir cevap gibi görünebilir, ama gerçekte sanki birden bana vurmuş gibi hissettim, sonraki birkaç saniye içinde hem yandım, hem üşüdüm. Cevabıyla ve gülümsemesiyle ne demek istediğini çok iyi anlamıştım; ona kalem kutusunu Bayan Geraldine'in hediye ettiğini ima ediyordu.

Bu konuda yanılmış olmam imkânsızdı, çünkü haftalardır bu yönde imalarda bulunuyordu. Ruth'un gülümsemesi, bazen kullandığı ses tonu –bazen parmağını dudaklarına götürüşü ya da elini ağzına yaklaştırıp fısıldarmış gibi yapışı–, Bayan Geraldine'in ona yaptığı bir iyiliği göstermeye yarıyordu: Bayan Geraldine Ruth'un hafta arası saat dörtten önce bilardo odasında müzik çalmasına izin vermiş; Bayan Geraldine çimenlerde yürürken sessiz olunmasını istemiş, ama Ruth yanına yaklaştığında onunla konuşmaya başlamış, sonra diğerlerinin konuşmasına da izin vermişti. Hep bu tür şeyler oluyordu; asla açıkça değil, sadece gülümseyerek ve "aramızda kalsın" ifadesiyle anlatılan şeyler.

Tabii ki gözetmenlerin öğrenciler arasında ayrım yapmasına asla izin yoktu, ama bazı sınırlar dahilinde küçük şefkat gösterilerinde bulunuyorlardı; Ruth'un ima ettiği şeyler de bu sınırlar dahilindeydi. Yine de ben Ruth'un bu tür imalarda bulunmasından nefret ediyordum. Tabii yalan mı söylüyor yoksa doğru mu, hiçbir zaman emin olamıyordum, ama gerçekte hiçbir şey "anlatmadığı" için, ona meydan okumak imkânsızdı. Ne zaman böyle bir şey söylese aldırış etmemem gerekiyordu, dişimi sıkıp o anın bir an önce geçmesini dilemekten başka yapacak şey yoktu.

Bazen konuşmanın gidişatından bu tür bir olayın yaklaştığını hisseder ve kendimi hazırlardım. Böyle zamanlarda bile dayak yemiş gibi oluyor ve birkaç dakika etrafımdaki hiçbir şeye odaklanamıyordum. Ama o kış sabahı 5. Oda'da hazırlıksız yakalanmıştım. Kalem kutusunu gördükten sonra bile, bir gözetmenin bir öğrenciye o tür bir hediye vermesi bana öyle inanılmaz geldi ki, kendimi tutamadım. Bu yüzden, Ruth söyleyeceğini söylediğinde, duygusal çarpıntının genelde yaptığım

gibi geçip gitmesine izin veremedim. Ona baktım, kızgınlığımı gizlemeye çalışmadım. Ruth, belki de yaklaşan tehlikeyi sezerek, bana hızla ve teatral bir tavırla: "Tek kelime etme!" dedi ve yine gülümsedi. Ama ben ona gülümseyemedim ve öfkeyle bakmaya devam ettim. Şansım yaver gitti de gözetmen o sırada geldi ve ders başladı.

Kafasına takılan bir şey üzerine saatlerce düşünen çocuklardan biri olmadım hiçbir zaman. Bugünlerde öyle biri oldum sayılır, ama işimden ve saatlerce boş tarlalar arasında uzun süre araba kullanmamdan dolayı. Mesela Laura gibi olmadım hiçbir zaman; çok şakacı olmasına karşın günlerce, hatta haftalarca birinin söylediği bir şey hakkında üzülür dururdu. Ama 5. Oda'daki o sabahtan sonra bir tür transa girdim. Konuşmalar sırasında aklım başka şeylere dağıldı, dersler ben hiçbir şey anlamadan geçti bitti. Ruth'un yaptığının bu sefer yanma kalmamasını sağlamaya karar vermiştim, ama uzun süre bu konuda yapıcı bir çabam olmadı; sadece zihnimde Ruth'un gerçek yüzünü ifşa ettiğimi ve onu yaptığını kabul etmeye zorladığımı hayal ederek olağanüstü sahneler yarattım. Hatta puslu bir fantezimde, Bayan Geraldine olayı duyuyor ve Ruth'u herkesin önünde azarlıyordu.

Günler sonra daha dikkatli düşünmeye başladım. Kalem kutusunu Ruth'a Bayan Geraldine vermemişse kim vermiş olabilirdi? Bir başka öğrenciden almış olabilirdi, ama bu pek mümkün görünmüyordu. Bu kadar muhteşem bir eşya başka birine ait olsaydı, hatta bizden çok büyük birine bile ait olsaydı, mutlaka fark edilirdi. Kalem kutusu Hailsham'da zaten dolaşmış bir şey olsaydı, Ruth böyle bir masal uydurma riskine asla girmezdi. Onu Satışlar'da bulduğuna emindim. Bu durumda da, Ruth'tan önce başkaları kalem kutusunu görmüş olabilirdi. Ama kalem kutusunun yolda olduğunu öğrenip –izin verilmese de bazen böyle şeyler olduğu duyuluyordu– Satışlar başlamadan önce satış temsilcilerinden birine rezerve ettirdiyse, başka kimsenin görmediğinden emin olabilirdi.

Fakat Satışlar'da alınan her şeyin kaydı tutuluyor, bunları kimin aldığı da not ediliyordu. Bu kayıtları elde etmek pek kolay olmasa da –satış temsilcileri her satıştan sonra bu kayıtları

Bayan Emily'nin ofisine götürüyorlardı– bunlar çok gizli belgeler de sayılmazdı. Bir sonraki Satışlar'dan sonra satış temsilcilerinden birinin yanında takılırsam, sayfalara göz atmam çok zor olmazdı.

Böylece planımın ana hatlarını çıkardım, ertesi birkaç gün boyunca da ayrıntılandırdım; bunu yaparken belirlediğim her adımı atmam gerekmediğini anladım. Kalem kutusunun Satışlar'dan geldiği konusunda haklıysam, sadece blöf yapmam yeterli olacaktı.

Ruth'la saçakların altında yaptığımız konuşma böyle başladı. Sisli bir gündü ve yağmur çiseliyordu. İkimiz yatakhane barakalarından spor çadırına doğru yürüyorduk sanırım, emin değilim. Her neyse, avluyu geçtiğimiz sırada yağmur şiddetlendi ve hiç acelemiz olmadığı için ana binanın saçaklarının altına, ön giriş kapısının yanına kaçtık.

Bir süre oraya sığındık ve sisin içinden çıkıp evin kapılarına doğru koşan öğrencileri izledik, ama yağmur bir türlü hafiflemiyordu. Orada durdukça gerginliğim arttı, çünkü beklediğim fırsatı yakaladığımı bilyordum. Eminim Ruth da bir şeylerin yaklaştığını anlamıştı. Sonunda, açıkça konuşmaya karar verdim.

"Geçen salı günkü Satışlar'da," dedim, "deftere bakıyordum, kayıt defterine yani."

"Neden kayıtlara bakıyordun?" diye aceleyle sordu Ruth. "Niye böyle bir şey yapıyordun ki?"

"Hiçbir sebebi yok. Christian C. satış temsilcilerinden biriydi, ben de onunla konuşuyordum. Büyükler'deki oğlanların en iyisi o, kesinlikle. Sayfaları da öylesine çeviriyordum, bir şey yapıyor olmak için."

Ruth'un düşünceleri hızlanmıştı, bunu görebiliyordum, şimdi neden bahsettiğimi anlamıştı. Ama sakin bir şekilde: "Bakması sıkıcı bir şey," dedi.

"Yo, ilginçti aslında. İnsanlar neler almış, görüyorsun."

Bunu söylerken yağmuru izliyordum. Sonra dönüp Ruth'a baktım ve şoke oldum. Ne bekliyordum bilmiyorum; son bir ay içinde kurduğum bütün fantezilere rağmen, şu anda gözümün önünde gerçekleşen olayı yaşamanın nasıl olacağını hiç düşün-

memiştim. Ruth'un ne kadar üzgün olduğunu gördüm, ilk defa dili tutulmuştu ve gözyaşlarını bastırmaya çalışıyordu. Birdenbire davranışım bana çok şaşırtıcı göründü. Bütün uğraşım, bütün planlarım en sevgili arkadaşımı üzme amacını taşıyordu. Kalem kutusu hakkında küçük bir yalan söylemişse ne olmuş yani? Hepimiz gözetmenlerden birinin kuralları görmezden gelip bizim için özel bir şey yapmasını zaman zaman hayal etmemiş miydik? Ani bir kucaklayış, gizli bir mektup ya da hediyenin hayalini kurmamış mıydık? Ruth'un tek yaptığı bu zararsız hayallerden birini bir adım ileri götürmekti; Bayan Geraldine'in adını bile kullanmamıştı.

Kendimi çok kötü hissediyordum ve kafam karışmıştı. Orada, Ruth'un yanında durup sise ve yağmura bakarken, verdiğim zararı düzeltecek bir şey gelmiyordu aklıma. Sanırım şöyle zavallı bir söz söyledim: "Her şey yolunda, fazla bir şey görmedim." Aptalca sözlerim havada asılı kaldı. Birkaç saniye süren sessizlikten sonra, Ruth yağmurun içine yürüdü.

Altıncı Bölüm

Ruth beni açıkça olanlardan sorumlu tutsaydı, herhalde kendimi daha iyi hissederdim. Ama ilk kez içine kapanmıştı. Sanki bu olanlar onu çok utandırmıştı *–ezmişti–*; hatta kızamayacak ya da bana cevap veremeyecek kadar utanç içindeydi. Saçakların altındaki konuşmadan sonraki birkaç karşılaşmamızda en azından öfkelenmesini bekledim, ama hayır, o tamamen medeni, belki biraz da soğuk davranıyordu. Onu afişe edeceğimden korktuğunu fark ettim –kalem kutusu tabii ki ortadan yok oldu–; benden korkmasına gerek olmadığını söylemek istedim. Ama sorun şu ki, olanlar açıkça konuşulmadığından, konuyu tekrar açmanın yolunu bulamadım.

Bir süre, Ruth'a, Bayan Geraldine'in kalbinde özel bir yeri olduğunu ima etmek için her fırsatı değerlendirmeye çalıştım. Mesela bir keresinde, bazılarımız ders arasında dışarı çıkıp İngiliz beysbolü antrenmanı yapmak istemiştik, çünkü üst sınıf öğrencileri bizimle maç yapmak istiyordu. Oysa yağmur yağıyordu ve dışarı çıkmamıza izin verilmesi zor görünüyordu. Bayan Geraldine'in nöbetteki gözetmenlerden biri olduğunu gördüm ve: "Eğer *Ruth* gidip Bayan Geraldine'e sorarsa, belki bir şansımız olur," dedim.

Hatırladığım kadarıyla bu önerime kimse katılmadı; belki duymadıkları için, çünkü o sırada herkes konuşuyordu. Ama bunu Ruth'un tam arkasında durarak söyledim ve Ruth'un memnun olduğunu gördüm.

Bir başka seferinde de birkaçımız Bayan Geraldine'in der-

sinden çıkıyorduk ve kapıdan çıkarken Bayan Geraldine'in tam arkasına düştüm. Bayan Geraldine'in arkasında benim yerime Ruth yürüsün diye adımlarımı yavaşlattım. Bunu yaparken hiç tantana yaratmadım, sanki bu doğal, yapılması gereken ve Bayan Geraldine'in hoşuna gidecek bir şeymiş gibi davrandım; kazara iki en iyi arkadaş arasında kalsaydım yapacağım şeydi. Hatırlayabildiğim kadarıyla, Ruth bir an şaşkınlığını belli etti, sonra beni başıyla selamladı ve geçti.

Bu tür küçük şeyler Ruth'u mutlu etmiş olabilir, ama o sisli günde saçakların altında yaşadığımız kırgınlığı onarmak için yeterli değildi. Bu konuda olumlu bir adım atamadığım hissi içimi kemirmeye başladı. Özellikle hatırladığım bir anı; spor binasının önündeki banklardan birinde oturuyordum akşamüstü, bir çıkış yolu bulmaya çalışıyordum, pişmanlık ve iç sıkıntısından neredeyse gözyaşlarına boğulacaktım. Hiçbir şey değişmeseydi ne olurdu bilmem. Belki her şey unutulur giderdi, ya da belki Ruth ve ben birbirimizden uzaklaşırdık. Derken birdenbire her şeyi yoluna koyacak bir şans çıktı karşıma.

Bay Roger'ın sanat derslerinden birindeydik, ama o bir nedenle sınıftan dışarı çıkmıştı. Bu yüzden şövalelerin arasında dolanıyor, çene çalıp birbirimizin çalışmalarına bakıyorduk. Sonra Midge A. adındaki kız yanımıza geldi ve Ruth'a arkadaş canlısı bir sesle:

"Kalem kutun nerede? Nefis bir şey o!" dedi.

Ruth gerildi ve etrafta kim var kim yok diye hızlıca çevresine baktı. Belki dışardan bir-iki öğrenci dışında herkes bizim gruptandı. Satış kayıtları konusunu Ruth'dan başka kimseye açmamıştım, ama sanırım o bunu bilmiyordu. Midge'e cevap verirken sesi her zamankinden yumuşaktı:

"Yanımda değil. Koleksiyon sandığımda tutuyorum."

"O kadar tatlı ki! Nereden almıştın onu?"

Midge'in Ruth'u sorgulayışı son derece masumaneydi, bu çok belliydi. Ama o anda çevrede bulunan herkes, Ruth'un kalem kutusunu ilk gösterişi esnasında 5. Oda'da olan öğrencilerdi ve hepsi bakıyorlardı. Ruth'un tereddüt ettiğini gördüm. Daha sonra olanları tekrar aklımdan geçirdiğimde anladım; bana mükemmel bir fırsat sunmuştu. Oysa o sırada düşünmeden ha-

reket etmiştim. Ruth'un garip bir açmazda kaldığını Midge ya da başkası fark etmeden önce söze girmiştim, hepsi bu.

"Nereden aldığını söyleyemeyiz."

Ruth, Midge ve diğerleri bana baktılar, belki biraz şaşırmışlardı. Ama serinkanlılığımı sürdürdüm ve sadece Midge'le konuşmaya devam ettim.

"Kalem kutusunun nereden geldiğini söylememek için bazı iyi nedenlerimiz var."

Midge omuz silkti. "Yani bir sır."

"*Büyük* bir sır," dedim. Sonra, terslemeye çalışmadığımı göstermek için ona gülümsedim.

Diğerleri de beni desteklemek istercesine başlarıyla onayladılar. Ama Ruth'un yüzünde belirsiz bir ifade vardı. Sanki aklı şimdi tamamen başka bir yerdeydi. Midge yine omuz silkti ve hatırladığım kadarıyla konu orada kapandı. Ya yürüyüp ayrıldı yanımızdan, ya da başka bir şey hakkında konuşmaya başladı.

Satış kayıtları konusunu nasıl Ruth'la açıkça konuşamadıysam, o da şimdi Midge'le arasına girmemden dolayı bana teşekkür edemiyordu. Ama sadece sonraki iki gün boyunca değil, takip eden haftalar boyunca bana karşı olan davranışlarından anlamıştım; benden çok memnun kalmıştı. Yakın geçmişte aynı durumda kaldığımdan, onun da benim için çok özel, hoş bir şey yapmak için fırsat kolladığını gösteren işaretleri kolaylıkla görebiliyordum. Bu iyi bir histi. Hatta bir-iki kez, keşke bana iyilik yapma şansını yıllarca yakalayamasa da, aramızdaki bu iyi his hep sürse diye düşündüğümü hatırlıyorum. Öyle ya da böyle, beklediği fırsat doğdu; Midge olayından yaklaşık bir ay sonra, en sevdiğim müzik kasetimi kaybettiğimde.

O müzik kasetinin bir kopyası hâlâ var bende. Yakın zamana kadar, yağmurlu günlerde arabamla tarla yollarında dolaşırken arada bir dinlerdim. Ama şimdi arabamdaki kaset çalar o kadar kötü durumda ki, kaseti çalmaya cesaret edemiyorum. Odamda dinleyecek vaktim de olmuyor. Yine de, bu kaset sahip olduğum en değerli şeylerden biri. Belki sene sonunda, bakıcılıktan ayrılınca daha fazla dinlemeye vakit bulurum.

Albümün adı, *Karanlıktan Sonra Şarkılar* ve Judy Bridgewa-

ter'ın. Bugün bende olan kopya, Hailsham'daki, sonradan kaybettiğim kaset değil. Yıllar sonra Tommy'yle Norfolk'ta bulduğumuz kaset; ama bu da başlı başına ayrı bir hikâye, daha sonra anlatacağım. Şimdi o ilk kasetten bahsetmek istiyorum, kaybolan kasetten.

Konuyu daha fazla açmadan önce, o günlerde Norfolk hakkında yaşadığımız bir olayı anlatmalıyım. Bu konuda yıllarca konuştuk, sanırım kendi aramızda bir şaka haline gelmiş ve küçükken bir ders sırasında başlamıştı.

İngiltere'nin farklı bölgelerini Bayan Emily öğretti bizlere. Karatahtaya kocaman bir harita asar, hemen yanına da bir şövale yerleştirirdi. Sonra, diyelim ki Oxfordshire'ı mı anlatıyor, o bölgeye ait fotoğrafları gösteren büyük bir takvimi şövalenin üstüne yerleştirirdi. Hatta bu resimli takvimlerden oluşan bir koleksiyonu vardı, bölgelerin çoğunu bu yöntemle öğrendik. Haritada bir noktayı işaret eder, şövalenin başına geçer ve yeni bir resim gösterirdi. İçinden nehirler geçen küçük köyler, tepelerin eteklerinde beyaz anıtlar, tarlaların yanında eski kiliseler vardı; sahilde bir yeri anlatıyorsa, insanlarla dolu plajlar, martıların uçuştuğu yamaçlar görürdük. Sanırım çevremizdeki yerler hakkında fikrimiz olmasını istiyordu, şimdi yıllar sonra, bakıcı olarak yollarda o kadar vakit geçirdikten sonra, farklı bölgeler hakkındaki bilgilerimin hâlâ Bayan Emily'nin şövale üstüne yerleştirdiği resimlerden gelmesi ne kadar ilginç. Diyelim ki arabamla Derbyshire'dan geçiyorum; sahte Tudor tarzı bir pub ve savaş anıtı olan yemyeşil bir köy ararken buluyorum kendimi ve aradığımın, Derbyshire'ın adını ilk duyuşumda Bayan Emily'nin bize gösterdiği resim olduğunu fark ediyorum.

Her neyse, anlatmak istediğim şu; Bayan Emily'nin takvimlerinde bir eksiklik vardı, hiçbirinde Norfolk'la ilgili tek bir resim yoktu. Aynı dersleri birkaç kez gördük, her seferinde, acaba Bayan Emily Norfolk'a ait bir resim buldu mu diye merak ettim, ama resimler hiç değişmedi. İşaret değneğini haritaya doğru şöyle bir sallar: "İşte burada Norfolk var. Çok hoş bir yerdir," derdi.

Sonra bir gün Bayan Emily'nin durup düşüncelere daldığını hatırlıyorum, belki de elinde resim olmadığı için ne göstere-

ceğine karar vermemişti. Sonunda düşünmeyi bıraktı ve tekrar haritaya döndü.

"Bakın, Norfolk burada, doğuda, denize uzanan şu burunda sıkışıp kaldığı için, orada gidecek hiçbir yer yoktur. Kuzeye ve güneye giden insanlar..." –işaret değneğini bir aşağı bir yukarı oynattı– "Norfolk'a hiç uğramaz. Bu yüzden, İngiltere'nin çok sakin bir köşesidir, oldukça güzel bir yerdir. Ama aynı zamanda kayıp bir köşedir."

Kayıp bir köşe. Böyle tanımladı orayı ve her şey böyle başladı işte. Çünkü, Hailsham Evi'nin üçüncü katında bir "Kayıp Köşesi" vardı. Kayıp eşyalar orada tutulurdu, eğer bir şey kaybeder ya da bulursanız, oraya giderdiniz. Dersten sonra biri –kim olduğunu hatırlamıyorum– Bayan Emily'nin, Norfolk için İngiltere'nin "kayıp köşe"sidir derken ülkede kaybolan her şeyin orada toplandığını anlatmaya çalıştığını iddia etti. Her nasılsa bu fikir aklımıza yattı ve neredeyse bütün yıl boyunca gerçek kabul edildi.

Çok zaman olmadı, Tommy'yle bu konu hakkmdaki anılarımızı konuşuyorduk. O, aslında hiçbirimizin buna inanmadığını, başından beri bir şaka olarak gördüğümüzü düşünüyordu. Ama ben yanıldığına eminim. Şüphesiz, on iki ya da on üç yaşına geldiğimizde Norfolk konusu büyük bir şakaya dönüşmüştü artık. Ama benim hatırladığıma göre –Ruth da hemfikirdi– başlangıçta Norfolk hakkında söylenen her şeye inanmıştık; tıpkı kamyonların Hailsham'a yemek ve Satışlar için malzeme getirmesi gibi, ama daha büyük çapta bir operasyon sürüyordu; İngiltere'nin dört bir yanından araçlar yola çıkıyor, tarlalarda ve trenlerde unutulmuş ne varsa toplayıp şu Norfolk denen yere taşıyorlardı. Oraya ait hiçbir resim görmemiş olmamız da gizemini artırıyordu.

Kulağa aptalca gelebilir, ama yaşamımızın o döneminde Hailsham dışındaki her yer bize bir rüya ülkesi gibi geliyordu; dışarıdaki dünyada olanlar ve olmayanlarla ilgili sadece bulanık fikirlerimiz vardı. Ayrıca, Norfolk teorisini detaylı incelemeye hiç kalkışmadık. Bizim için önemli olan, Dover'daki o beyaz karolu odada günbatımını seyrederken Ruth'un da dediği gibi, şuydu: "Değerli bir şey kaybettiğimizde ve arayıp bulamadığı-

mızda, kalbimizin kırılması gerekmiyordu. Hâlâ biraz da olsa umudumuz vardı, belki bir gün, büyüdüğümüzde ve ülkede seyahat etme özgürlüğüne kavuştuğumuzda gidip Norfolk'ta bulabilirdik kaybımızı."

Bu konuda Ruth'un haklı olduğuna eminim. Norfolk düşüncesi bizi gerçekten rahatlatıyordu; hatta o dönemde itiraf ettiğimizden çok daha fazla. Bu nedenle, yaşımız ilerledikten sonra bile hâlâ şakayla karışık da olsa hakkında konuşuyorduk. Yine bu nedenle, yıllar sonra Tommy'yle birlikte kayıp kasetimin bir kopyasını Norfolk sahilindeki bir kasabada bulduğumuzda pek komik gelmedi bize bu, ikimizin de içi hop etti, bir zamanlar kalbimize gömdüğümüz şeye tekrar inanmak istedik.

Ama ben aslında kasetim hakkında, Judy Bridgewater'ın *Karanlıktan Sonra Şarkılar* adlı albümü hakkında konuşmak istiyordum. Sanırım orijinali bir uzunçalardı –kayıt tarihi 1956–, ama bendeki bir kaset kaydıydı. Kapağındaki fotoğraf da plak kapağındaki resmin küçültülmüş hali olmalıydı. Fotoğrafta Judy Bridgewater mor renkli saten bir elbise giyiyor, o zamanlar moda olan omzu açık elbiselerden, bir bar taburesinde oturduğu için belinin üstü görünüyor yalnızca. Sanırım Güney Amerika'da bir yerde. Çünkü arkasında palmiye ağaçları ve beyaz takım elbiseli, esmer garsonlar var. Fotoğrafta, içkisini veren barmenin durması gereken açıdan görüyoruz Judy'yi. Cana yakın bir ifadeyle, belki biraz çapkın bakışlarla süzüyor bizi, ama fazla seksi bir ifade takınmamış, sanki bizi eskiden beri tanıyormuş gibi bakıyor. Kapakta dikkatimi çeken bir diğer şey de şu; Judy dirseklerini bar tezgâhına koymuş, elinde de yanan bir sigara var. Ben de Satışlar'da bulduğum andan itibaren, kaseti bu sigara yüzünden sakladıydım.

Sizin bulunduğunuz yer nasıldı bilmiyorum ama Hailsham'da gözetmenlerimiz sigara konusunda çok katıydılar. Eminim sigara nedir hiç öğrenmemiş olmamızı tercih ederlerdi; ama buna imkân yoktu ve ne zaman sigarayla ilgili bir konu açılsa –mesela ünlü bir yazar ya da dünya liderinin elinde sigarayla fotoğrafını gördük diyelim– dersi hemen keser, bize uzun söylevler verirlerdi. Bazı klasik eserler –Sherlock Holmes mese-

la– kütüphanede bulunmazdı, çünkü ana karakterler çok sigara içiyordu; resimli bir kitap ya da derginin bazı sayfaları kopartılmışsa, o sayfalarda sigara içen birinin resmi var demekti. Ayrıca bazı derslerde, sigaranın vücudumuza verdiği zararları gösteren korkunç fotoğraflara bakardık. Bu nedenle, Marge K.'nin Bayan Lucy'ye o soruyu sorması şok etkisi yarattı.

İngiliz beysbolü oynadıktan sonra çimenlere yayılmış oturuyorduk. Bayan Lucy her zamanki sigara karşıtı konuşmalarından birini yapıyordu ki, Marge K. birden Bayan Lucy'ye hiç sigara içip içmediğini sordu. Bayan Lucy birkaç saniye suskun kaldı. Sonra:

"İçmedim diyebilmeyi isterdim," dedi. "Ama dürüst olmam gerekirse, evet, bir süre sigara içtim. Yaklaşık iki yıl kadar. Gençken."

Bunun nasıl bir şok etkisi yarattığını tahmin edebilirsiniz. Bayan Lucy cevap vermeden önce, hepimiz Marge'a bu kadar kaba bir soru sorduğu için öfkeyle bakıyorduk. Bayan Lucy'ye baltayla birine saldırdı mı diye sormakla eşdeğerdi bu soru bizim gözümüzde. Sonraki birkaç gün hayatı Marge'a nasıl zindan ettiğimizi hatırlıyorum, hatta geceleyin Marge'ın yüzünü pencereye yapıştırıp ormana baktırmamız, bu olay yüzünden başlayan sürecin bir parçasıydı. Ama o sırada, Bayan Lucy'nin cevabını duyunca, Marge hakkında daha fazla düşünemeyecek kadar kafamız karıştı. Sanırım hepimiz dehşet içinde Bayan Lucy'ye bakakaldık, başka neler söyleyeceğini beklemeye başladık.

Bayan Lucy konuşmaya başladığında kullandığı her kelimeyi dikkatle tartıyor gibiydi. "Sigara içmem iyi olmadı. Zararlıydı, o yüzen bıraktım. Ama şunu bilmelisiniz, sizin sigara içmeniz benim sigara içmemden çok, çok daha kötüdür."

Durakladı ve sessizleşti. Daha sonra biri onun dalıp gittiğini söyledi, ama ben, dikkatle ne diyeceğini düşündüğünden emindim –Ruth da öyle–. Nihayet şöyle dedi:

"Size anlattılar. Sizler öğrencisiniz. Siz... *özelsiniz*. Bu yüzden kendinize iyi bakmanız, bedeninizi sağlıklı tutmanız çok önemli. Sizin sağlığınıza dikkat etmeniz, benim sağlığımı korumamdan çok daha önemli."

Tekrar sustu ve bize garip garip baktı. Daha sonra kendi aramızda konuştuğumuzda, bazılarımız onun umutsuzca şu soruyu sormamızı beklediğini söylediler: "Neden? Neden bizim için daha önemli?" Ama kimse sormadı. O günü sonradan çok düşündüm ve şimdi, daha sonra olanların ışığında, biliyorum ki o gün tek yapmamız gereken ona bu soruyu sormaktı; Bayan Lucy bize bir sürü şey anlatacaktı. Tek gereken, sigara içmekle ilgili bir soru daha sormaktı.

Peki o gün niçin sessiz kaldık? Sanırım o yaştayken bile –dokuz ya da on–, bu konulardan çekinmemiz gerektiğini anlayacak kadar bilgi sahibiydik. Kesinlikle biliyorduk –detaylarıyla olmasa bile– gözetmenlerimizden ve dışarıdaki normal insanlardan da farklı olduğumuzu; hatta gelecek yıllarda bağış yapmamız gerektiğini bile biliyorduk. Ama bunların ne anlama geldiğini bilmiyorduk. Bazı konuları görmezden gelmeye özen göstermemizin sebebi, *utanmamızdı*. Genelde her şeye hâkim görünen gözetmenlerimizin, bazı benzer konular açıldığında tuhaflaşmalarından nefret ediyorduk. Onlardaki değişimi görmek sinirlerimizi geriyordu. Sanırım bu nedenle ona başka soru sormadık ve aynı nedenle Marge K.'yi beysbol maçından sonra o soruyu sorduğu için şiddetle cezalandırdık.

Her neyse, kasetimi işte bu yüzden özenle gizledim. Judy ve elindeki sigara ancak kasetin plastik kapağı açınca görülsün diye, resmi bile tersyüz ettim. Ama kasetin benim için bu kadar büyük anlam taşımasının nedeni sigaralı fotoğraf, hatta Judy Bridgewater'ın şarkı söyleme tarzı bile değildi; Judy o dönemlerin sıradan şarkıcılarından biriydi, kokteyl barlarında şarkı söyleyen, Hailsham'da kimsenin beğenmediği türden bir şarkıcı. O kaseti benim için özel kılan, içindeki tek bir parçaydı, kasetin üçüncü şarkısı: "Beni Asla Bırakma."

Ağır bir parça, gece dinlemeye uygun, tam bir Amerikan şarkısıdır. Judy şarkı söylerken bir nakarat da var sürekli duyulan: "Beni asla bırakma... Ah bebeğim, bebeğim... Beni asla bırakma..." O sırada on bir yaşındaydım ve fazla müzik dinlemişliğim yoktu, ama bu parça beni gerçekten mest etti. Kaseti hep bu parçaya sarılı tutardım ki fırsat çıktığı anda dinleyebileyim.

Bu arada bilin ki, şarkıyı dinlemek için fazla fırsatım olmuyordu. Satışlar'da walkman bulmaya başlamamıza daha birkaç yıl vardı. Bilardo odasında kocaman bir teyp dururdu ama kasetimi orada hemen hiç çalmazdım, çünkü her zaman kalabalıktı o oda. Sanat Odası'nda da kasetçalar vardı ama genelde orası da gürültülü olurdu. Doğru düzgün dinleyebileceğim tek yer yatakhanemizdi.

O yıl artık ayrı barakalara, altı yataklı yatakhanelere geçmiştik. Bizimkinde taşınabilir bir kasetçalar vardı, radyatörün üstündeki rafta dururdu. Bu yüzden, gündüzleri kimse yokken şarkımı tekrar tekrar dinlemek için oraya giderdim.

Bu şarkıyı bunca özel kılan neydi? Aslında, sözlerini pek dinlemezdim; tek beklediğim yer: "Bebeğim, bebeğim, beni asla bırakma..." diye devam eden bölümdü. Dinlerken çocuğu olmayan bir kadın hayal ederdim, bütün hayatı boyunca çocuk istemiş bir kadın. Sonra bir mucize eseri kadının bebeği olur. Bebeğini kucağında sıkı sıkı tutar ve yürürken şarkı söyler: "Bebeğim, beni asla bırakma..." Hem çok mutlu olduğu, hem de başına bir şey gelmesinden korktuğu için; bebeği hastalanacak ya da elinden alınacak diye. O zamanlar bile bu yorumun doğru olamayacağını düşünürdüm, şarkının diğer sözlerine uymuyordu bu yorum. Ama beni ilgilendiren bu değildi. Şarkı benim söylediğim şey hakkındaydı ve ben onu tekrar tekrar dinlerdim, kendi başıma, her fırsatta.

O sıralarda başıma gelen garip bir olayı şimdi size anlatmam gerek. Olayın gerçek açıklamasını ancak yıllar sonra öğrenmiş olsam bile beni gerçekten çok rahatsız etti, ama sanırım daha derin bir önemi olduğunu o zaman bile hissetmiştim.

Güneşli bir öğleden sonraydı ve bir şey almak için yatakhaneye gitmiştim. Güneşin ne kadar parlak olduğunu hatırlıyorum, çünkü odamızdaki perdeler çekilmemişti ve güneş ışığı içeri giriyordu, havadaki tozları görebiliyordum. Şarkıyı dinlemeyi planlamamıştım ama orada yalnız olduğumu görünce içimden bir şey beni koleksiyon sandığımdan kaseti çıkarıp çalmaya itti.

Belki benden önce kullanan kişi teybin sesini iyice açmıştı, bilemiyorum. Ama şarkım her zamankinden daha yüksek ses-

le çalıyordu ve herhalde bu yüzden onun geldiğini duymadım. Belki de kendimden geçmiştim. Her neyse, olduğum yerde şarkının ritmine uygun biçimde salınıyor ve kucağımda bir bebek tutuyormuş gibi yapıyordum. Beni daha da utandıran bir şey vardı; bu sefer sanki bir bebekmiş gibi bir yastığı göğsüme bastırıyordum. Yavaş yavaş dans ediyordum, gözlerim kapalıydı, duyduğum dizeleri ben de söylüyordum:

"Ah bebeğim, *bebeğim*, beni asla bırakma..."

Odada yalnız olmadığımı fark ettiğimde şarkı neredeyse bitmek üzereydi. Gözlerimi açtığımda karşımda, odanın kapısında Madam duruyordu.

Olduğum yerde dondum kaldım. Bir-iki saniye sonra paniğe kapılmaya başladım, çünkü tuhaf bir şeyler oluyordu. Kapı aralıktı –uyuduğumuz saatler dışında yatakhane kapılarını kapatmamız kurallara aykırıydı– ama Madam eşiğe bile gelmemişti. Koridorda, kımıltısız ayakta duruyordu, benim içerde ne yaptığımı görmek için başını hafifçe yana eğmişti. Tuhaf olan şu ki, ağlıyordu. Beni hayal dünyamdan çekip çıkaran ses, belki de onun hıçkırıklarının sesiydi.

Bu olayı şimdi düşündüğümde, bana öyle geliyor ki, bir gözetmen olmasa bile bir yetişkindi ve beni azarlamak için olsa bile bir şey söylemeli ya da yapmalıydı. O zaman nasıl davranmam gerektiğini bilirdim. Ama orada durup hüngür hüngür ağlamaya devam etti, gözlerinde, her zamanki ifade vardı; tüylerini diken diken eden bir şeye bakar gibiydi. Ama bu kez başka bir şey daha vardı bakışlarında; anlayamadığım bir şey.

Ne diyeceğimi, ne yapacağımı, neler olacağını kestiremiyordum. Belki odaya girip bana bağıracaktı, vuracaktı hatta, hiç bilemiyordum. Ama o arkasını döndü ve az sonra barakadan çıktığını ayak seslerinden anladım. Kasetin sıradaki şarkıya geçtiğini fark ettim, kasetçaları kapattım ve en yakın yatağa oturdum. Bu sırada, önümdeki pencereden Madam'ın telaşla ana binaya doğru yürüdüğünü gördüm. Arkasına bakmadı, ama omuzları düşmüştü ve gördüğüm kadarıyla ağlamaya devam ediyordu.

Birkaç dakika sonra arkadaşlarımın yanına döndüğümde, olanları anlatmadım. Birisi benim pek iyi olmadığımı gördü ve bir şeyler söyledi, ama omuz silktim ve sesimi çıkarmadım. Utan-

mıştım diyemem; avluda arabasından çıkan Madam'a tuzak kurduğumuzda hissettiklerimizin benzerini yaşıyordum. Tek istediğim, bu olayın hiç gerçekleşmemiş olmasıydı, konusunu açmazsam kendime ve başkalarına iyilik etmiş olacağımı düşündüm.

Ama birkaç yıl sonra her şeyi Tommy'ye anlattım. Göl kıyısında Bayan Lucy hakkında içini açtığı konuşmamızdan sonraki günlerde anlattım olanları ona; kendimizle ilgili sorular sormaya başladığımız –bunu yıllar boyunca sürdürecektik– günlerin başlarındaydı. Tommy'ye yatakhanede Madam'la aramda geçen olayı anlattığımda, konuya oldukça basit bir açıklama getirdi. Tabii bu açıklama yapılırken, daha önce bilmediğimiz bir şeyi, yani hiçbirimizin çocuk sahibi olamayacağını öğrenmiştik. Bu gerçeği tam manasıyla öğrenmeden önce hissetmiş olmam mümkün ve belki de şarkıyı dinlerken bu yüzden öyle davranmış olabilirim. Ama o dönemde gerçekleri kesin olarak bilmem imkânsızdı. Dediğim gibi, Tommy'yle bu olayı konuştuğumuzda bize her şey açıkça anlatılmıştı. Bu arada, hiçbirimiz durumdan çok rahatsız olmamıştık; hatta endişelenmeden sevişebileceğimiz için memnun kalanlar bile oldu. Her neyse, Tommy'ye olanları anlattığımda şöyle dedi:

"Madam büyük bir olasılıkla o kadar kötü bir insan değil, çok korkutucu olsa bile. Bu nedenle seni kucağında bebek varmış gibi dans ederken görünce, belki çok trajik bulmuştur durumu, yani senin çocuk sahibi olamayacağın gerçeğini. Bu nedenle ağlamaya başlamıştır."

"Ama Tommy," dedim, "şarkının bebek sahibi olmakla ilgili olduğunu nasıl bilebilirdi ki? Elimdeki yastığın bir bebek olduğunu nereden bilecekti? Bunların hepsi benim kafamın içindeydi."

Tommy bir süre düşündü, sonra yarı şakayla: "Belki Madam zihnimizi okuyabiliyordur. O çok garip bir kadın. Belki senin içini görebiliyordur. Hiç şaşırtmazdı bu beni," dedi.

Bu söylediği ikimizi de ürpertti ve gülüşmemize rağmen, bir daha bu konuyu açmadık.

Madam olayından iki ay sonra kaset kayboldu. İki olayı birbirine o zaman da bağlamadım, şimdi de bağlamak için bir ne-

denim yok. Bir gece yatakhanedeydim, ışıklar söndürülmeden önce, diğerleri banyodan dönene kadar, koleksiyon sandığımı karıştırarak vakit geçiriyordum. Tuhaf, ama kasetin artık sandığımda olmadığını fark ettiğimde, ilk düşüncem ne kadar paniklediğimi kimseye göstermemem gerektiğiydi. Kaseti ararken sıkıntımı belli etmemek için bir şarkı mırıldanmaya başladığımı hatırlıyorum. Bunun sebebini çok düşündüm ve hâlâ nasıl açıklayabileceğimi bilmiyorum; odadakiler benim en yakın arkadaşlarımdı, ama yine de kasetim kaybolduğu için ne kadar üzgün olduğumu bilmelerini istemiyordum.

Sanırım kasetin bir sır olmasıyla ilgisi var; bana ne çok şey ifade ettiğiyle. Belki de Hailsham'da hepimizin böyle küçük sırları vardı; her birimizin korkuları ve istekleriyle yüzleşmeye kaçtığı, hiç yoktan yaratılmış küçük özel köşeler. Ama bu tür duygulara sahip olmak o dönemde bize yanlış geliyordu; kendimizi hayal kırıklığına uğratabileceğimizi hissediyorduk.

Her neyse, kasetin kaybolduğundan emin olur olmaz yatakhanedeki herkese, sıradan bir şeymiş gibi, kaseti görüp görmediklerini sordum. Henüz fazla endişelenmemiştim, çünkü bilardo odasında bırakmış olabileceğimi düşünüyordum. Birinin kasetimi ödünç aldığını ve sabah bana geri vereceğini umuyordum.

Ama kaset ertesi gün de ortaya çıkmadı ve nerede olduğuna dair hâlâ hiçbir fikrim yoktu. Gerçek şu ki, bizim ya da gözetmenlerin kabul etmek istediğinden çok daha fazla hırsızlık oluyordu Hailsham'da. Ama şimdi bu konunun detaylarına girmemin nedeni, Ruth'u ve onun tepkisini anlatmak. Hatırlamanız gereken şu; Ruth'u Sanat Odası'nda Midge tarafından kalem kutusu hakkında sorguya çekilmekten kurtarışımdan yaklaşık bir ay sonra kaybetmiştim kasetimi. Size anlattığım gibi, o günden beri Ruth bana iyilik yapmak için bir fırsat arıyordu ve kasetin kayboluşu ona gerçek bir fırsat yarattı. Şunu da söyleyebilirim; kasetim kaybolmadan önce ilişkimiz normale dönmemişti. O yağmurlu günde ana binanın saçakları altında ona Satış Kayıtları'ndan bahsettiğim günden beri ilk kez bir fırsat çıkmıştı.

Kasetimin kaybolduğunu anladığım gece, Ruth dahil herke-

se onu görüp görmediklerini sordum. Şimdi geriye baktığımda düşünüyorum da; Ruth, kaseti kaybetmenin benim için ne anlama geldiğini ve hissettiklerimi belli etmemenin benim için ne kadar önemli olduğunu orada ve o dakika anlamış olmalı. Bu nedenle aklı başka bir yerdeymiş gibi omuz silkmişti sadece, her ne yapıyorsa yapmaya devam etmişti. Ama ertesi sabah, ben banyodan dönerken, onun normal bir ses tonuyla –sanki önemli bir şey değilmiş gibi– Hannah'ya kasetimi sorduğunu duydum.

İki hafta sonra, artık kasetimin kaybolduğunu kabullendiğim dönemde, Ruth öğle yemeği arasında gelip beni buldu. Yılın en güzel bahar günlerinden biriydi, benden büyük iki kızla birlikte çimenlerde oturmuş konuşuyorduk. Ruth bana yürüyüşe çıkmak ister miyim diye sorduğunda, aklmda bir şey olduğu belliydi. Böylece büyük kızlardan ayrıldım ve Ruth'u Kuzey Oyun Sahası'na, oradan da tepenin üstüne kadar takip ettim, ahşap çitlerin yanında durup öğrencilerin gruplar halinde toplandığı yeşil çimenliği seyretmeye başladık. Çok rüzgâr vardı tepede ve bu beni şaşırtmıştı, çünkü çimenlerde rüzgârı bu kadar hissetmemiştim. Orada bir müddet durup bahçeyi izledik, sonra Ruth bana küçük bir paket uzattı. Elime alır almaz içinde bir kaset olduğunu anladım ve yüreğim hop etti. Ama Ruth hemen açıkladı:

"Kathy, bu seninki değil. Kaybettiğin kaset değil. Onu bulmaya çalıştım ama olmadı."

"Evet," dedim. "Norfolk'a gitti."

İkimiz de güldük. Sonra hayal kırıklığı hissederek kaseti paketinden çıkardım, onu elimde tutarken de yüzümdeki ifadenin değiştiğini sanmıyorum.

Yirmi Klasik Dans Melodisi adlı bir albüm vardı elimde. Daha sonra çaldığımda, bunun bir salon dansları kaseti olduğunu anladım. Tabii Ruth kaseti verdiğinde ne tür müzik olduğunu bilmiyordum, ama Judy Bridgewater'a benzer bir şey olmadığını tahmin etmiştim. Sonra aniden, neredeyse hemen, Ruth'un bunu bilmesi gerekmediğini fark ettim. Müzik hakkında hiçbir şey bilmeyen Ruth'a göre, bu kaset benim kaybettiğim kasetin yerine rahatlıkla geçebilirdi. Aniden hayal kırıklığının yerini

gerçek bir mutluluk aldı. Biz Hailsham'da birbirimizi kucaklamak gibi şeyler yapmazdık. Ama iki elini birden sıkıp teşekkür ettim ona. Ruth dedi ki: "Bunu Satışlar'da buldum. Senin hoşlanacağın bir şey olduğunu düşündüm." Ben de onayladım: "Bu kesinlikle benim sevdiğim türden bir şey."

Kaset hâlâ bende. Çok fazla çalmıyorum, çünkü bu müziğin hiçbir şeyle alakası yok. Bu bir nesne; bir broş ya da yüzük gibi. Özellikle Ruth gittiğinden beri, sahip olduğum en değerli şeylerden biri.

Yedinci Bölüm

Şimdi Hailsham'daki son yıllarımıza geçmek istiyorum. On üç yaşımızdan, Hailsham'dan ayrıldığımız on altı yaşımıza kadarki dönemden bahsediyorum. Hafızamda, Hailsham'daki hayatım iki bölümden oluşuyor; bu son dönem ve ondan önce olan her şey. İlk yıllarım –size anlatmış olduğum yıllar– altın yıllar olarak birbirinin içine geçiyor zihnimde. Hepsini birlikte aklıma getirdiğimde, o kadar harika olmayan şeyleri hatırlayınca bile içimde bir tür ışıltı hissetmekten kendimi alıkoyamıyorum. Ama son yıllar farklı. Tamamen mutsuzluk içinde geçtiklerini söyleyemem –o yıllardan kalan, önemsediğim pek çok anım var–, ama daha ciddi ve bazı açılardan da karanlık hatıralarım var. Belki zihnimde abartmışımdır biraz, ama o yıllarda her şeyin çok hızlı değiştiği izlenimi var bende, sanki gündüz geceye karışmış gibi.

Göl kıyısında Tommy'yle konuştuklarımızı, iki dönem arasındaki eşik olarak görüyorum. Hemen ardından önemli şeyler olmaya başladığından değil, ama en azından benim için, o konuşma bir dönüm noktasıydı. Her şeyi daha farklı görmeye başladım. Önceleri, tuhaf şeylerden kendimi çekerken, artık tam tersine sorular sormaya, yüksek sesle olmasa bile en azından içimden her şeyi sorgulamaya başladım.

Özellikle o konuşmadan sonra, Bayan Lucy'ye farklı bir gözle bakmaya başladım. Her fırsatta onu dikkatle izliyordum, sadece merakımdan değil, onu önemli ipuçları verecek en iyi kaynak olarak gördüğüm için. Böylece, sonraki bir-iki yıl boyunca

söylediği ya da yaptığı, ama arkadaşlarımın dikkatinden kaçan çeşitli garip şeyleri fark etmeye başladım.

Mesela, bir seferinde, göl kıyısındaki konuşmamızdan bir-iki hafta sonra, Bayan Lucy'nin İngilizce dersindeydik. Şiirlerden söz ediyorduk, ama her nedense İkinci Dünya Savaşı sırasında esir kamplarında tutulan askerlerden konu açıldı. Oğlanlardan biri, kampın etrafındaki tel elektrikli miydi diye sordu, bir diğeri de insanın sadece elektrikli tellere dokunup istediği zaman intihar edebileceği bir yerde yaşamasının tuhaflığından söz açtı. Bunu söylerken ciddiydi belki, ama hepimiz komik bulduk. Hep birlikte gülmeye ve konuşmaya başladık, sonra Laura –her zamanki gibi– ayağa kalktı ve tellere uzanıp elektriğe kapılan birini çok komik bir şekilde canlandırdı. Bir anda sınıf karıştı, herkes bağırıp çağırıyor, elektriğe kapılmış rolü yapıyordu.

Bütün bu olanlar sırasında Bayan Lucy'yi izlemeye devam ettim ve sınıfa bakarken yüzünde bir an beliren korku ifadesini gördüm. Sonra –ona bakmaya devam ettim– kendini topladı, gülümsedi ve dedi ki: "Hailsham'daki çitlerin elektrikli olmaması ne kadar iyi. Bazen kötü kazalar oluyor."

Bunu oldukça alçak sesle söyledi ve herkes hâlâ bağırdığı için sesi hemen hiç duyulmadı. Ama ben onu net bir şekilde duydum. "Bazen kötü kazalar oluyor." Ne kazası? Nerede? Ama kimse ona bu soruları sormadı, tartıştığımız şiire döndük.

Buna benzer başka küçük olaylar da oldu. Kısa süre içinde, Bayan Lucy'nin diğer gözetmenlere benzemediğini anladım. Tam o zamanlarda, onun kaygılarının ve sıkıntılarının doğasını kavramaya başlamış da olabilirim. Ama böyle dersem herhalde çok ileri gitmiş olurum; olasılıkla o zamanlarda bu tür şeyleri hiç anlamlandıramadan fark etmeye başlamıştım. Şimdi bu olanlar bana anlamlı bir bütünün parçaları gibi görünüyorsa, bunun nedeni, onlara daha sonra olanların ışığı altında bakıyor olmamdır; özellikle de sağanak yağmurdan kaçıp spor binasına saklandığımız gün olanlardan sonra.

O sıralarda on beş yaşındaydık. Hailsham'daki son yılımızdı artık. İngiliz beysbolü maçı yapmak için spor binasında hazırlanı-

yorduk. Oğlanlar bizimle flört edebilmek için beysbolden "hoşlandıkları" dönemdeydiler, bu yüzden o öğleden sonra en az otuz öğrenci vardı çadırda. Üstümüzü değiştiğimiz sırada yağmur başladı ve yağmurun durmasını beklerken, binanın çatısıyla korunan verandaya doluştuk. Ama yağmur yağmaya devam etti, en son öğrenci de oraya çıktığında veranda artık iyice kalabalıklaşmıştı, hepimiz huzursuz bir şekilde dolanıp duruyorduk. Laura, bir oğlandan kurtulmak istediğinde ne kadar iğrenç bir şekilde sümkürdüğünü gösteriyordu bana.

Bayan Lucy yanımızdaki tek gözetmendi. Ön taraftaki demir parmaklıktan sarkıyor, oyun sahasının ilerisini görmek için yağmurun içine bakıyordu. O günlerde hep yaptığım gibi onu dikkatle izliyordum, Laura'nın yaptıklarına gülerken bile arada bir Bayan Lucy'nin sırtına göz atıyordum. Duruşunda bir tuhaflık var, diye düşündüğümü hatırlıyorum, başını eğmiş, avının üzerine atlamak üzere pusuya yatmış bir hayvana benziyordu. Demir parmaklıklara yaslanarak öyle çok eğilmişti ki, yukarıdaki oluktan yere akan sular tam yanından geçiyordu; ama o buna hiç aldırmaz gibiydi. Bunda tuhaf bir şey olmadığına kendimi ikna ettiğimi hatırlıyorum –sadece yağmurun dinmesini bekliyordu–, sonra dikkatimi Laura'ya verdim. Birkaç dakika sonra, Bayan Lucy'yi tamamen unutup kahkahalarla gülmeye başladığım sırada, birden etrafın sessizleştiğini ve Bayan Lucy'nin konuştuğunu fark ettim.

Aynı yerde duruyordu ama bu sefer yüzü bize dönüktü, sırtını demir parmaklıklara dayamıştı, yağmurlu gökyüzü arkasındaydı.

"Hayır, hayır, üzgünüm ama lafınızı kesmek zorundayım," diyordu. Tam önündeki bankta oturan iki oğlanla konuştuğunu görebiliyordum. Sesi tuhaf çıkmıyordu aslında, ama çok yüksek ses tonuyla konuşuyordu, bize bir duyuru yapacağı zaman kullandığı ses tonuyla konuşuyordu, bu yüzden herkes susmuş onu dinliyordu. "Hayır Peter, seni durdurmak zorundayım. Seni daha fazla dinleyip sessiz kalamam," dedi.

Sonra bakışlarını üzerimizde dolaştırdı ve derin bir nefes aldı. "Tamam, siz de dinleyin," dedi. "Hepinizi ilgilendiriyor. Birinin artık size anlatması gerekiyor."

Bize bakıyordu, biz de konuşmasını bekliyorduk. Daha sonra, bazıları bizi azarlamak üzere olduğunu sandıklarını söylediler; başkaları da İngiliz beysbolüyle ilgili yeni bir kural açıklayacağını sandıklarını.

"Çocuklar, söylediklerinize kulak misafiri olduğum için beni affedin. Ama tam arkamdaydmız, bu nedenle her şeyi duydum. Peter, demin Gordon'a söylediklerini şimdi hepimize anlatır mısın?"

Peter J. şaşırmıştı. İncinmiş, masum ifadesini takınmak üzereydi. Ama Bayan Lucy tekrar, bu sefer daha yumuşak bir sesle konuştu:

"Peter, devam et. Lütfen söylediklerini herkese anlat."

Peter omuz silkti. "Aktör olsaydık ne yapardık diye konuşuyorduk. Hayatımız nasıl olurdu, diyorduk."

"Evet," dedi Bayan Lucy. "Sen Gordon'a, en iyi şansı Amerika'ya gidersek yakalarız, diyordun."

Peter J. yine omuz silkti ve mırıldandı: "Evet Bayan Lucy."

Ama şimdi Bayan Lucy bakışlarını üzerimizde dolaştırıyordu. "Kötü niyetli olmadığını biliyorum. Ama bu tür konuşmalar giderek artmaya başladı. Her zaman duyuyorum, çok fazladır izin veriliyor size ve bu doğru değil." Oluktan akan damlaların omzuna indiğini gördüm ama o farkına varmıyordu sanki. "Başka kimse anlatmasa bile," dedi, "ben anlatacağım size. Sorun şu; size hem anlatıldı, hem anlatılmadı. Size bazı şeyler anlatıldı ama gerçekte hiçbiriniz anlamıyorsunuz ve bazıları bu durumun böyle kalmasından hoşnut. Ama ben değilim. Doğru düzgün bir hayat yaşayacaksınız, bilmeniz gerekir, gerekeni bilmeniz şart. Hiçbiriniz Amerika'ya gitmeyeceksiniz, hiçbiriniz film yıldızı olmayacaksınız. Geçen gün bazılarınızın planladığını duyduğum gibi, hiçbiriniz süper marketlerde çalışmayacaksınız. Hayatlarınız sizin için önceden kararlaştırıldı. Yetişkin olacaksınız ve sizler yaşlanmadan, hatta orta yaşa bile gelmeden, hayati organlarınızı bağışlamaya başlayacaksınız. Her biriniz bu nedenle yaratıldınız. Filmlerini seyrettiğiniz aktörler gibi değilsiniz, benim gibi bile değilsiniz. Bu dünyaya belli bir amaçla getirildiniz ve geleceğiniz, hepinizin geleceği önceden belirlendi. Bu yüzden,

artık bu şekilde konuşmamalısınız. Yakında Hailsham'dan ayrılacaksınız, çok zaman geçmeden organlarınızı bağışlamaya hazırlanacaksınız. Bunu unutmayın. Doğru düzgün yaşayacaksınız, kim olduğunuzu ve sizi nelerin beklediğini bilmeniz gerekir."

Sonra sustu, ama bana kalırsa içinden konuşmaya devam ediyordu, çünkü bakışlarını hâlâ üstümüzde dolaştırıyordu. Her birimize teker teker baktı, sanki hâlâ bize bir şeyler söylüyordu. Dönüp oyun sahasına bakmaya başladığında, hepimiz rahatladık.

"Artık o kadar kötü değil," dedi. Oysa yağmur aynı şiddetle yağmaya devam ediyordu. "Haydi çıkalım artık. Belki güneş de çıkar."

Sanırım bütün söyledikleri bu kadardı. Dover'daki merkezde Ruth'la o günü konuştuğumuzda, Ruth, Bayan Lucy'nin bize daha fazla şey anlattığını iddia etti; organlarımızı bağışlamaya başlamadan önce bir müddet bakıcılık yapacağımızı, organ bağışlarında nasıl bir sıralama izlendiğini, nekahet merkezlerini, vesaire. Ama ben bunları anlatmadığına eminim. Tamam, konuşmaya başladığında bunları da anlatmaya niyetlenmiş olabilir. Ama benim tahminimce, konuşmaya başlayıp da yüzlerimizdeki şaşırmış ve huzursuz ifadeleri görünce, başladığını bitirmenin ne kadar imkânsız olduğunu anlamıştı.

Bayan Lucy'nin çadırdaki beklenmedik sözlerinin ne tür bir etki yarattığını anlatmak zor. Söylenenler hızla kulaktan kulağa dolaştı, ama konuşmalar Bayan Lucy'nin ne anlattığıyla değil, kendisiyle alakalıydı. Bazı öğrenciler onun bir-iki tahtasının noksan olduğunu düşünmüştü; başkaları da bunları söylemesini Bayan Emily ve diğer gözetmenlerin istediğine inanıyordu; orada olanlardan bazılarıysa Bayan Lucy'nin verandada çok şamata yaptığımız için bizi azarlamış olduğuna inanıyordu. Ama dediğim gibi, Bayan Lucy'nin söyledikleri çok az tartışıldı. Konu açılınca, insanlar daha çok: "E ne olmuş yani? Biz bunları zaten biliyorduk," deme eğilimindeydiler.

Fakat Bayan Lucy tam da bunu anlatmaya çalışmıştı. Dediği gibi, bize "hem anlatılmış, hem anlatılmamıştı" bazı şeyler. Birkaç yıl önce Tommy'yle bunları tekrardan hatırlayıp konuşur-

ken, ona Bayan Lucy'nin "hem anlatılmış, hem anlatılmamış" dediğini hatırlattığımda, Tommy bir teori üretti.

Tommy, Hailsham'da geçirdiğimiz bütün yıllar boyunca gözetmenlerin bize neyi ne zaman söyleyeceklerini hep dikkatle ve bilerek zamanladıklarını düşünüyordu; yani biz her zaman verilen en son bilgileri anlayamayacak kadar genç oluyorduk. Ama tabii ki bir yere kadar anlıyorduk bize anlatılanları, bu sayede bütün her şey biz doğru dürüst araştırmadan önce kafamıza yerleşmiş oluyordu.

Bu bana bir komplo teorisi gibi göründü –gözetmenlerimizin o kadar hesapçı olduğunu sanmıyorum–, ama belki de söylediklerinde bir doğruluk payı vardı. Elbette organ bağışı konusunda belli belirsiz de olsa *her zaman* bir şeyler biliyordum; altı ya da yedi yaşımdan beri. Ama yaşımız ilerleyip gözetmenler bize başka açıklamalar yaptıkça, hiçbir şey tamamen sürpriz olmadı bizim için. Sanki daha önce her şeyi duymuştuk.

Bugün farkına vardığım bir şey de, gözetmenlerimizin bize seksle ilgili ders vermeye başladıklarında organ bağışından da bahsetmiş olmaları. O yaşta –yine, on üç yaş civarındayken biz– hepimiz seks hakkında hem endişeleniyor hem de heyecanlanıyorduk, böylece doğal olarak diğer şeyler ikinci plana atılıyordu. Diğer bir deyişle, gözetmenler zihnimize geleceğimizle ilgili temel gerçekleri gizlice sokmayı başarmışlardı.

Şimdi hakkını vermek lazım, bu iki konuyu bir arada işlemek aslında doğaldı belki de. Diyelim ki bize cinsel ilişki sırasında hastalık kapmamamız için çok dikkatli olmamızı anlatırken, bunun bizim için dışarıdaki insanlara nazaran daha önemli olduğundan söz etmemeleri garip kaçardı. Bu da tabii ki konuyu organ bağışına getirirdi.

Ayrıca, bizim çocuk sahibi olamamamız konusu da vardı. Seks derslerinin çoğunu Bayan Emily verirdi ve bir seferinde hatırlıyorum, biyoloji dersine kocaman bir iskelet getirip nasıl ilişkiye girildiğini anlatmıştı. İskeleti değişik pozisyonlara getirişini, hiç tereddüt etmeden işaret edişini şaşkın gözlerle izlemiştik. Cinsel birleşmenin nasıl gerçekleştiğine dair bütün detayları, neyin nereye girdiğini, değişik pozisyonları sanki coğrafya dersindeymişiz gibi anlatmıştı. Derken birden, iske-

let masanın üstünde müstehcen bir pozisyondayken, dönüp bize *kiminle* seviştiğimizin ne kadar önemli olduğunu anlatmaya başladı. Sadece hastalıklardan dolayı değil, "seks, duyguları hiç beklemediğiniz şekilde etkilediği için," demişti. Dışardan insanlarla sevişirken çok dikkatli olmamız gerekiyordu, özellikle de öğrenci olmayanlarla, çünkü orada cinsellik pek çok anlama geliyordu. Dışarıdaki insanlar kim kimle sevişmiş diye dövüşüyor, hatta birbirlerini öldürüyorlardı. Dans etmekten ya da pingpong oynamaktan çok daha fazla şey ifade etmesinin nedeni de, dışarıdaki insanların biz öğrencilerden çok farklı olmasıydı; cinsel ilişkiye girince çocukları olabilirdi. Bu nedenle kimin kimle yaptığı onlar için çok önemliydi. Bebek sahibi olmamızın tamamen imkânsız olduğunu bilmemize rağmen, dışarıda onlar gibi davranmalıydık. Kurallara saygı göstermeli ve seksi çok özel bir şey olarak görmeliydik.

Bayan Emily'nin o günkü dersi, anlatmaya çalıştığım şeyin tipik bir örneğiydi. Seks üzerinde odaklanmıştık ama diğer konu da konuşmamıza sızmıştı. Sanırım böylece bize "hem anlatılıyor, hem anlatılmıyordu".

Sonuçta hepimiz pek çok bilgiyi sindirmiştik diye düşünüyorum, çünkü organ bağışları konusuna yaklaşımımızın o yaşlardayken çok belirgin bir şekilde değiştiğini hatırlıyorum. Dediğim gibi, o zamana dek, konuya girmemek için elimizden geleni yapmıştık. Bu alana girdiğimizin ilk işaretlerini gördüğümüz anda geri çekilmiştik, çünkü dikkatsiz davranan her aptal –Marge gibi– ciddi biçimde cezalandırılırdı. Ama on üç yaşımızdan itibaren bir şeylerin değişmeye başladığını söyleyebilirim. Hâlâ organ bağışları ve bununla bağlantılı hiçbir şeyin sözünü etmiyorduk, bu konu bize hâlâ çok garip geliyordu. Ama nasıl seksle ilgili şakalar yapıyorsak, bu da dalga geçtiğimiz konulardan birine dönüşmüştü. Geriye dönüp baktığımda, organ bağışlarından doğrudan bahsetmeme kuralının hâlâ ve her zamanki gibi katı bir şekilde geçerli olduğunu görüyorum. Ama şimdi arada bir önümüzde bizi bekleyen şeyler konusunda üstü kapalı şakalar yapmak kabul edilir olmuştu, hatta gerekiyordu.

Tommy'nin dirseği yaralandığında yaşananlar buna iyi bir örnek. Onunla gölde yaptığımız konuşmadan kısa süre önce ol-

malıydı; Tommy, sataşma ve alaylarla geçen kötü dönemden çıkmak üzereydi.

Dirseği çok kötü yarılmamıştı ve Karga Surat'a gönderilmesine rağmen çabucak geri gelmişti, dirseğine bir bandaj yapıştırılmıştı. Kimsenin dikkatini çekmedi, ta ki iki gün sonra Tommy bandajı çıkarıp altındaki yarı kapanmış yarayı sergileyene kadar. Derinin bir kısmı birleşmeye başlamıştı, arasından yumuşak kırmızı parçalar görünüyordu. Öğle yemeği yediğimiz için kalabalıktan iğrenme nidaları yükseldi. Sonra bir üst sınıfımızdaki Christopher H. hiç istifini hiç bozmadan, "Tam dirseğinde olması yazık. Başka herhangi bir yerde olsaydı keşke," dedi.

Tommy kaygılanmış görünüyordu –Christopher o günlerde herkesin kendisine örnek aldığı biriydi– ve ne demek istediğini sordu. Christopher yemeğe devam ederken kayıtsız bir ifadeyle konuştu:

"Bilmiyor muydun? Tam dirseğinin üstünde olunca, *fermuar* gibi açılabilir. Kolunu hızla eğdin mi açılıverir. Sadece yaran değil, dirseğinin tümü çanta fermuarı gibi açılır. Bunu bildiğini sanıyordum."

Karga Surat onu uyarmadı diye Tommy'nin şikâyet ettiğini duydum, ama Christopher omuz silkti ve: "Sen biliyorsun diye düşünmüştür mutlaka. Herkes bilir bunu," dedi. Birkaç kişi mırıldanarak ona destek oldu. Bir başkası, "Kolunu dümdüz tutman lazım," dedi. "Birazcık eğmen bile tehlikeli olur."

Ertesi gün Tommy'yi kolunu dümdüz tutmuş, kaygı içinde dolaşırken gördüm. Herkes ona gülüyordu ve buna kızdım, ama itiraf etmeliyim, komik bir yanı da vardı olanların. Öğleden sonra, ilerleyen saatlerde Sanat Odası'ndan çıkarken Tommy koridorda yanıma geldi ve: "Kath, seninle biraz konuşabilir miyiz?" dedi.

Bu, ona polo gömleğini hatırlatmak için oyun sahasında yanma gitmemden belki iki hafta sonra oldu. O sırada artık arkadaş olmuştuk yani. Yine de benimle özel konuşmak istemesi yeterince utandırıcıydı ve afalladım. Belki ona daha fazla yardımcı olmamamın nedenlerinden biri buydu.

Beni bir kenara çektikten sonra, "Öyle çok da fazla endişelenmiyorum," diye başladı söze. "Ama emin olmak istiyorum, o kadar. Sağlığımızla hiçbir zaman oyun oynamamalıyız. Birinin yardımına ihtiyacım var, Kath." Uyurken yapabileceği şeylerden dolayı endişelendiğini açıkladı. Geceleyin kolunu bükebilirdi. "Rüyamda sık sık Romalı askerlerle savaşırım."

Onu biraz sorguya çekince anladım ki her türlü insan –o öğle yemeğinde orada olmayanlar bile– yanına gelip Christopher H. gibi kolunu bükmemesi için onu uyarıyordu. Hatta bazıları şakayı biraz abartmışlardı: Bir öğrencinin dirseğinde aynı onunki gibi kesik olduğunu ve bir gün uyandığında kolunun üst kısmının ve elinin iskeletinin göründüğünü, derisinin "*My Fair Lady*'deki uzun eldivenler" gibi sallandığını söylemişti biri.

Tommy, gece boyu kolunun düz durmasını sağlayacak bir tahtayı koluna bağlamasına yardım etmemi istiyordu.

"Senden başka kimseye güvenmiyorum," dedi, kullanmak istediği kalın cetveli gösterirken. "Özellikle gece yerinden oynayacak şekilde bağlayabilirler."

Bana masum gözlerle bakıyordu, ne diyeceğimi bilemedim. İçimden bir ses ona neler döndüğünü anlatmamı söylüyordu ve sanırım başka türlüsünü yapmak, ona polo gömleğini hatırlattığım andan itibaren aramızda gelişen güvene ihanet etmek olurdu. Koluna tahtayı takmam da şakayı devam ettirenlerden biri olacağım anlamına gelirdi. Ona gerçeği anlatmadığım için hâlâ utanç duyuyorum. Ama unutmayın ki ben hâlâ gençtim o sırada ve karar vermek için sadece birkaç saniyem vardı. Birisi öyle yalvararak sizden bir şey isterse, hayır dememeniz için her türlü sebep çıkar ortaya.

Sanırım öncelikle onu üzmek istemiyordum. Çünkü görebiliyordum ki, dirseğiyle ilgili endişelerine rağmen, en fazla ona gösterildiğini sandığı ilgiden dolayı duygulanmıştı. Tabii ki eninde sonunda gerçeği öğrenecekti, ama o sırada ona açıklayamadım. Yapabileceğim en iyi şey şunu sormak oldu:

"Karga Surat bunu yapmanı söyledi mi?"

"Hayır. Ama dirseğim açılırsa ne kadar kızacağını düşünsene."

Bundan dolayı hâlâ kendimi kötü hissediyorum, ama koluna tahtayı takacağıma söz verdim –yatma zilinden yarım saat önce 14. Oda'da–, sonra da onun müteşekkir ve güveni perçinlenmiş halde gitmesini izledim.

İstediği şeyi yapmak zorunda kalmadım, çünkü Tommy gerçeği daha önce öğrendi. O akşam saat sekiz sularında ana merdivenlerden aşağı inerken, zemin kattaki merdiven sahanlığından yukarı kahkahalar yükseldiğini duydum. Yüreğim ezildi, çünkü kahkahaların Tommy'yle alakalı olduğunu hemen anladım. Birinci katta durup merdiven parmaklığından eğilerek aşağı baktığım sırada, Tommy bilardo odasından gürültülü adımlarla dışarı fırladı. "En azından bağırmıyor," diye düşündüğümü hatırlıyorum. Bağırmadı da, vestiyerden eşyalarını alıp evden dışarı çıktı. Bütün bu süre içinde, bilardo odasının yarı açık kapısından kahkahalar ve şöyle şeyler bağıran sesler duyuluyordu: "Eğer kendini kaybedip kızarsan, dirseğin *gerçekten* açılır!"

Gecenin içinde arkasından koşup yatakhane barakasına varmadan önce onu yakalamayı düşündüm, ama o gece koluna tahtayı bağlamayı kabul ettiğimi hatırlayınca olduğum yerde kaldım. Sadece kendi kendime, "En azından öfke nöbeti geçirmedi. En azından kendini kaybetmedi," deyip durdum.

Ama esas konumdan biraz uzaklaşmış durumdayım. Size bunları anlatmamın nedeni, Tommy'nin dirseğinden çıkan bu "fermuar gibi açılma" şakasının, organ bağışları hakkında kendi aramızdaki bir şakaya dönüşmesiydi. Zamanı geldiğinde, üzerimizdeki bir fermuarı açıp bir böbreği ya da başka bir şeyi içerden çıkarıp birinin eline vereceğimizi söylüyorduk. Kendi başına komik bir şey olarak görmüyorduk, daha çok birbirimizin yemek yemesini engellemek için yaptığımız bir şakaydı. Diyelim ki, fermuarı açıp karaciğerini çıkarttın ve birinin tabağına koyuverdin, böyle bir şey. Bir keresinde Gary B. adlı inanılmaz iştahlı bir oğlan üçüncü kez puding alıp döndüğünde, masada istisnasız herkes, o kararlı bir şekilde ağzını doldurmaya devam ederken "fermuarını açıp" kendinden parçaları Gary'nin tabağına koydu.

Tommy "fermuar açma" konusundan hiçbir zaman hoşlanmadı, ama ona sataşıldığı günler geride kalmıştı ve artık bu şa-

kayı kimse Tommy'yle ilişkilendirmiyordu. Sadece gülmek için, birilerini yemekten soğutmak için yapılıyordu; sanırım biraz da ilerde bizi bekleyen şeyi kabullenmek için. Asıl anlatmak istediğim de buydu işte. Yaşamımızın o döneminde, organ bağışından söz etmekten, bir-iki sene önceki gibi ürkmüyorduk, ama bu konuyu ciddi ciddi düşünmüyor ve tartışmıyorduk da. "Fermuar açma" meselesi, on üç yaşındayken konunun üzerimizde yarattığı etkinin tipik bir örneğiydi.

Yani bence, Bayan Lucy iki yıl sonra bize "hem anlatıldı hem anlatılmadı" derken oldukça haklıydı. Dahası, şimdi geriye dönüp baktığımda, Bayan Lucy'nin o gün bize anlattıklarının tavırlarımızda gerçek bir değişim yarattığını söyleyebilirim. O günden sonra, organ bağışıyla ilgili şakalar yapmayı bıraktık ve bazı şeyler hakkında doğru dürüst düşünmeye başladık. Organ bağışlama, konuşmadığımız konular arasına girdi tekrardan, ama küçükken olduğu gibi değil. Artık tuhaf ya da utanç verici değil, sadece karanlık ve ciddi bir konuydu.

Birkaç yıl önce, bütün olanları birlikte tekrar hatırladığımızda, "Komik," dedi Tommy. "Bayan Lucy neler hissediyordu, bunu durup hiç düşünmedik. Bize anlattıklarından dolayı başı derde girer mi diye hiç düşünmedik. Ne kadar bencilmişiz o zamanlar."

"Ama bizi suçlayamazsın," dedim. "Bize birbirimizi düşünmemiz öğretilmişti, gözetmenlerimizi değil. Gözetmenlerin fikir ayrılıkları olduğu hiç aklımıza gelmemişti."

"Yeterince büyümüştük," dedi Tommy. "Artık o yaşta anlamalıydık. Ama olmadı. Zavallı Bayan Lucy'yi hiç düşünmedik. Sen onu sonradan gördüğünde bile düşünmedik, biliyorsun ya."

Ne demek istediğini hemen anladım. Hailsham'da geçirdiğimiz son yazda, bir sabah erken saatlerde Bayan Lucy'ye 22. Oda'da rastladığım günden bahsediyordu. Şimdi, Tommy'nin bazı açılardan haklı olduğunu düşünüyorum. Verandadaki günden itibaren, biz bile Bayan Lucy'nin ne kadar rahatsız olduğunu anlamalıydık. Ama Tommy'nin dediği gibi, hiçbir şeyi kadının bakış açısından düşünmüyorduk ve ona bir şey söylemek ya da destek olacak bir şey yapmak hiç aklımıza gelmedi.

Sekizinci Bölüm

Çoğumuz artık on altı yaşına girmiştik. Çok parlak, güneşli bir gündü, ana binadaki dersten sonra aşağıya, avluya yeni inmiştik. Sınıfta bir şey unuttuğumu fark ettim. Yeniden üçüncü kata çıktım; Bayan Lucy'yle yaşadığım olay da bunun üzerine gerçekleşti.

O günlerde gizli bir oyunum vardı. Ne zaman yalnız kalsam, durup bir manzara arardım; pencereden dışarı bakıp mesela, ya da içinde kimse olmayan bir odaya açılan kapıdan içeri bakarak. En azından birkaç saniye boyunca, Hailsham'ın öğrencilerle kaynamayan, bunun yerine beş ya da altı arkadaşımla birlikte yaşadığım çok sessiz, sakin bir ev olduğunu hayal ederdim. Bunu yapabilmek için bir tür rüyaya dalmanız ve kulaklarınızı gereksiz gürültüler ve sahipsiz seslere kapamanız gerekirdi. Genelde çok sabırlı olmalıydınız; mesela pencereden dışarıdaki oyun sahasına odaklanmışken, çerçevenin içinde kimsenin kalmayacağı o birkaç saniye için uzun süre beklemeniz gerekebilirdi. Her neyse, o sabah sınıfta unuttuğum şeyi alıp üçüncü kattaki merdiven sahanlığına geldikten sonra yaptığım buydu.

Pencerenin yanında sessizce durmuş, birkaç dakika önce benim de durduğum avlunun bir bölümüne bakıyordum. Arkadaşlarım gitmişti, avlu da giderek boşalıyordu, böylece illüzyonun oluşmasını beklerken, arkamda, kısa patlamalarla fışkıran gaz ya da buhar sesine benzer bir ses duydum.

Tıslama sesi on saniye kadar sürüyor, kesiliyor ve yeniden başlıyordu. Korktuğumu söyleyemem, ama çevrede başka kimse yoktu ve gidip ortalığı kolaçan etmenin iyi olacağını düşündüm.

Sesin geldiği yere, biraz önce çıktığım sınıfın bulunduğu koridordaki sondan ikinci kapıya, 22. Oda'ya doğru yürüdüm. Kapı aralıktı, tam önüne geldiğimde tıslama yeni bir yoğunlukla tekrar başladı. Dikkatle kapıyı iterken neyle karşılaşacağımı bilmiyordum, ama Bayan Lucy'yi görünce iyice şaşırdım.

22. Oda çok küçük olduğu ve o günkü gibi güneşli bir günde bile ışık almadığı için, derslik olarak kullanılmıyordu. Bazen gözetmenler sınavları notlamak ya da sadece okumak için bu odayı kullanıyorlardı. O sabah oda her zamankinden de karanlıktı, çünkü güneşlikler sıkı sıkı kapatılmıştı. İki masa, bir grup insanın etrafına oturabileceği şekilde bir araya çekilmişti, ama Bayan Lucy tek başına oturuyordu. Masaya, koyu renk, parlak sayfalar dağılmıştı. Alnını neredeyse kâğıtlara yapıştırmış, kolları masanın üstünde, kâğıtlara abanmış, elindeki kalemle bir sayfaya öfkeyle bir şeyler yazıyordu. Kalın siyah çizgilerin üzerindeki düzgün, mavi el yazısını görebiliyordum. Ben izlerken, kâğıdın üzerine kalemin ucunu sürtmeye devam ediyordu, neredeyse sanat dersinde gölgeleme yaparkenki gibi, ama hareketleri çok daha öfkeliydi, sayfa yırtılsa aldırmayacaktı. Sonra aniden fark ettim ki o tuhaf sesin kaynağı buydu ve masanın üzerindeki koyu renk, parlak kâğıt olarak gördüğüm şey de aslında daha önce düzgün el yazısıyla yazılmış sayfalardı.

Yaptığı işe o kadar dalmıştı ki, benim orada olduğumu fark etmesi zaman aldı. Beni fark edip şaşkınlıkla başını kaldırdığında yüzünün kızarmış olduğunu gördüm ama ağladığına dair hiçbir iz yoktu. Bana baktı, sonra kalemi bıraktı.

"Merhaba genç bayan," dedi, derin bir nefes aldı. "Senin için ne yapabilirim?"

Sanırım ona ya da masadaki sayfalara bakmamak için başımı çevirdim. Çok fazla konuştum mu, onu da hatırlamıyorum; duyduğum sesten ve bunu gaz kaçağı sanıp endişelendiğimden söz ettim mi, bilmiyorum. Her durumda, aramızda doğru düzgün bir konuşma geçmedi. Orada olmamı istemiyordu, ben de

orada olmak istemiyordum. Sanırım bir şekilde özür diledim ve dışarı çıktım, beni geri çağırmasını bekliyordum. Ama çağırmadı. Bugün, o merdivenlerden aşağı inerken utanç ve pişmanlıkla yandığımı çok net hatırlıyorum. O sırada en büyük dileğim, gördüğümü görmemiş olmaktı, bana neden o kadar sarsıldığımı sorsanız nedenini tam olarak anlatamam. Utanç hissinin önemli bir payı olduğunu söyleyebilirim, bir de hiddet; tamamen Bayan Lucy'ye yönelik bir hiddet olmasa da. Kafam çok karışmıştı, büyük olasılıkla bundan dolayı, arkadaşlarıma uzun süre bu olayı anlatmadım.

O sabahtan sonra, Bayan Lucy'yle ilgili başka bir şeyin –belki çok kötü bir şeyin– yaklaşmakta olduğuna kani oldum ve bunun için gözümü kulağımı açmaya başladım. Ama günler geçti ve hiçbir şey duymadım. O sırada bilmediğim bir şey vardı; onu 22. Oda'da gördüğüm günden sadece bir-iki gün sonra, oldukça önemli bir şey olmuştu. Bayan Lucy ile Tommy arasından geçen bir olay Tommy'yi üzmüş ve kafasını karıştırmıştı. Tommy'yle birbirimize bu türden her şeyi anlattığımız zamanların üstünden çok geçmemişti; ama o yaz pek çok şey olmuştu ve eskisi gibi serbestçe konuşamıyorduk.

Bu nedenle uzun süre bir şey duymadım. Olanları tahmin etmediğim ve Tommy'yi bulup onun ağzından laf almadığım için sonradan kendime çok kızdım. Ama dediğim gibi, o sırada pek çok şey oluyordu, Tommy ile Ruth arasında olanlar ve daha başka şeyler vardı, bu nedenle Tommy'de gördüğüm değişiklikleri hep başka şeylere yoruyordum.

Belki o yaz Tommy'nin darmadağın olduğunu söylersem fazla ileri gitmiş olurum, ama onun birkaç yıl önceki sarsak ve kararsız haline dönmesinden korkmama yol açan ciddi birkaç olay oldu. Mesela, bir seferinde spor binasından yatakhane barakalarına doğru yürürken, Tommy ve birkaç oğlanın ardına düşmüştük. Bizden birkaç adım ötedeydiler ve hepsi –Tommy dahil– keyifliydi, gülüyor, birbirleriyle şakalaşıyorlardı. Hatta yanımda yürüyen Laura'nın onların bu şakalaşmalarından cesaret alarak harekete geçtiğini söyleyebilirim. Tommy daha önce toprağa oturmuş olmalıydı, beline yakın bir yere, ragbi gömleğinin üzerine bir çamur parçası yapışmıştı. Belli ki bunun farkın-

da değildi, arkadaşlarının da gördüğünü sanmıyorum, yoksa mutlaka onunla dalga geçerlerdi. Her neyse, Laura, Laura olduğu için, bağırarak şöyle bir şey dedi: "Tommy! Arkanda kaka var! Sen ne yapıyordun yahu?"

Bunu cana yakın bir tavırla söylemişti, birkaçımız benzer yorumlar yaptıysak bile bunlar öğrencilerin hep tekrarladıkları türden şeylerdi. Bu yüzden Tommy aniden durup olduğu yerde dönerek Laura'ya şimşek gibi gözlerle bakınca hepimiz şoke olduk. Olduğumuz yerde donup kaldık –oğlanlar da en az bizim kadar şaşırmışlardı–, birkaç saniye boyunca Tommy'nin yıllardır ilk kez patlayacağını sandım. Ama o ani bir hareketle yürüdü gitti, bizi birbirimize bakışlar atıp omuz silker halde bıraktı.

En az bu kadar kötü bir şey de, Tommy'ye Patricia C.'nin takvimini gösterdiğimde oldu. Patricia bizden iki yaş küçüktü, ama hepimiz onun çizim yeteneğine hayranlık duyuyorduk. Yaptığı resimler, Sanat Takasları'nda da hep aranan şeylerdi. Ben özellikle takvimini çok beğenmiştim; son Takaslar'da alabilmiştim bu takvimi, haftalar önceden bahsi geçmeye başlamıştı. Bu, mesela Bayan Emily'nin İngiltere topraklarını gösteren renkli takvimlerine hiç benzemiyordu. Patricia'nın takvimi küçük ve dardı, her ay için Hailsham'daki günlük yaşamı gösteren, çok çarpıcı, karakalem bir eskiz vardı. Keşke hâlâ bende olsaydı, çünkü özellikle bazı resimlerde –Haziran ve Eylül ayları için yaptığı resimlerde mesela– bazı öğrencileri ve gözetmenleri tanıyabiliyordunuz. Kulübeler'den ayrıldığım sırada aklım başka yerde olduğundan yanıma neler aldığıma dikkat etmediğim için –yeri geldiğinde bunu da anlatacağım– kaybettiğim birkaç şeyden biriydi. Anlatmak istediğim şu; Patricia'nın takvimi gerçekten iyi bir ganimetti, onunla gurur duyuyordum, Tommy'ye de bu yüzden göstermek istemiştim.

Tommy'nin, akşamüstü güneşi altında, Güney Oyun Sahası'nın yakınındaki büyük çınar ağacının yanında durduğunu görmüştüm. Takvimim de yanımda, çantamın içinde olduğu için –müzik dersinde de herkese göstermiştim– Tommy'nin yanına gitmiştim.

Daha küçük oğlanların yakındaki sahada yaptığı maçı seyretmeye dalmıştı, çok iyi, dingin görünüyordu. Yanına vardı-

ğımda bana gülümsedi, birkaç dakika boyunca havadan sudan konuştuk. Sonra "Tommy, bak ne aldım," dedim. Sesimdeki zafer tonunu gizlemeye çalışmadım, hatta çıkarıp ona uzattığımda "Ta ta!" bile demiş olabilirim. Takvimi eline aldığında hâlâ gülümsüyordu, ama sayfalarını çevirdikçe içine kapandığını hissettim.

"Bu Patricia," diye konuşmaya başladım ama sesimin değiştiğini duyuyordum, "o kadar akıllı ki..."

Tommy takvimi geri vermişti bile. Tek kelime etmeden yanımdan geçip eve doğru yürümeye başladı.

Bu tavrı yeterli bir işaretti aslında. Beynimin birazını kullansaydım, Tommy'nin son zamanlardaki değişken hallerinin Bayan Lucy'yle ve "yaratıcı olmak" konusundaki eski sorunlarıyla bağlantılı olduğunu anlardım. Ama o dönemde hayatlarımız öyle hareketliydi ki, bu açıdan düşünmedim olanları. Sanırım bu tür sorunların geçmişte, ergenlik günlerimizde kaldığını düşünüyordum, artık bizi bekleyen sorunlar o kadar büyüktü ki, onlardan başka bir şey düşünmeyiz sanmıştım.

Peki, neler oluyordu? Bir kere, en başta, Ruth ve Tommy ciddi bir kavga edip ayrılmışlardı. Yaklaşık altı aydır birlikteydiler, en azından birlikteliklerini o kadar süredir açıkça belli ediyorlardı; birbirlerine sarılıp yürüyorlardı mesela, bu türden şeyler. Saygı görüyorlardı, çünkü gösteriş yapmıyorlardı hiç. Başkaları, mesela Sylvia B. ve Roger D. insanın midesini bulandırıyorlardı, hatta kendilerine çeki düzen vermeleri için, yanlarından geçerken koro halinde öğürme sesleri çıkarıyorduk. Ama Tommy ve Ruth herkesin önünde iğrenç şeyler yapmıyorlardı. Bazen kucaklaşsalar bile, bunu başkalarına gösteriş olarak değil, içtenlikle yapıyorlardı.

Şimdi geriye baktığımda, seks hakkında karışık düşünceler beslediğimizi anlıyorum. Pek şaşırtıcı sayılmaz, ne de olsa henüz on altı yaşımıza girmiştik. Ama kafamızı daha da karıştıran şey –şimdi bunu çok net görebiliyorum– gözetmenlerimizin de aklının karışık olmasıydı. Bir yandan, mesela Bayan Emily bize bedenlerimizden utanmamamızı, "fiziksel ihtiyaçlarımıza saygı göstermemizi" söylüyordu, ona göre her iki taraf da gerçekten istedikten sonra, seks "çok güzel bir armağandı". Ama sonuçta,

gözetmenlerimiz kuralları yıkmadan bir şeyler yapmamızı olanaksız kılıyorlardı. Gece saat dokuzdan itibaren ne biz oğlanların, ne de oğlanlar bizim yatakhanemize girebiliyordu. Sınıflar akşamları "yasak bölgeydi" bizim için, barakaların ve spor binasının arkasındaki alanlar da. Hava yeterince ısındığında bile bu işi çimenlerde yapmak istemezdiniz, çünkü evden dürbünle izlendiğinizi hemen fark ederdiniz. Diğer bir deyişle, seksin güzel olduğu anlatılıyordu, ama gözetmenler tarafından yakalanırsak başımızın derde gireceğini biliyorduk.

Böyle diyorum, ama bildiğim tek bir yakalanma olayı var: Jenny C. ve Rob D., 114. Oda'da yakalanmışlardı. Öğle yemeğinden hemen sonra, derslikteki sıralardan birinin üstünde yapıyorlardı, tam o sırada Bay Jack bir şey almak için sınıfa girmişti. Jenny'ye bakılırsa, Bay Jack hemen kıpkırmızı olmuş ve derhal sınıftan çıkmıştı, ama onlar yaptıklarından soğumuş ve durmuşlardı. Bay Jack geri geldiğinde giyiniktiler ama gözetmen sanki olanları ilk defa görüyormuş gibi şaşırmış ve şoke olmuş numarası yapmıştı.

"Ne yaptığınızı biliyorum ve bu yaptığınız doğru değil," demişti adam, sonra ikisini de Bayan Emily'ye göndermişti.

Bayan Emily de elinde dosyalarıyla hızla odasından çıkmadan önce: "Yaptığınızı yapmamamız gerektiğini biliyorsunuz ve bir daha yapmayacağınızı düşünüyorum," demişti.

Eşcinsel sekse gelince, aklımızı daha da karıştırıyordu. Nedense, biz buna "şemsiye seks", kendi cinsinden hoşlananlara da "şemsiye" diyorduk. Sizin büyüdüğünüz yerlerde nasıldı bilmiyorum ama Hailsham'da eşcinsellikle alakalı hiçbir şeyi kesinlikle hoş karşılamıyorduk. Özellikle oğlanlar çok zalim olabiliyorlardı. Ruth'a göre, bunun nedeni oğlanlardan çoğunun daha gençken, ne yaptıklarını bilmezken birbirleriyle bir şeyler yapmış olmalarıydı. İşte bu yüzden bu konuda aşırı gergindiler. Ruth haklı mıydı bilmiyorum, ama birine "şemsiye" demek kavga sebebiydi.

Bunları kendi aramızda tartışırken –bunu da sonsuzca yapıyorduk– gözetmenlerimizin cinsel ilişkiye girmemizi isteyip istemediklerine karar veremiyorduk. Bazıları onların bunu istediğini düşünüyordu, ama hep yanlış yerde ve zamanda yap-

tığımız için bizler kabahatliydik. Hannah'ya göre, sevişmenin görevimiz olduğunu düşünüyorlardı, yoksa ileride iyi organ bağışlayıcılar olamazdık. Ona göre, cinsel ilişkiye girmeye devam etmezsek böbrek ve pankreaslarımız iyi çalışmazdı. Bir başkası, gözetmenlerimizin "normal" olduğunu unutmamamız gerektiğini söyledi. Bu yüzden seks konusunda tuhaf davranıyorlardı. Onlara göre seks, bebek yapmak içindi, çocuk sahibi olamayacağımızı bilseler de, cinsel ilişkiye girmemiz onları rahatsız ediyordu, çünkü içten içe çocuk sahibi olamayacağımıza inanamıyorlardı.

Annette B.'nin teorisi farklıydı: Gözetmenlerimiz, bizim birbirimizle cinsel ilişkiye girmemizden rahatsızdılar, çünkü bizi görünce *kendileri* de bizimle sevişmek istiyorlardı. Özellikle Bay Chris kızlara o gözle bakıyor, diyordu. Laura, Annette'e asıl Bay Chris'le sevişmek isteyenin *kendisi* olduğunu söyledi. Hepimiz buna çok güldük, çünkü Bay Chris'le cinsel ilişkiye girme düşüncesi hem saçma hem de mide bulandırıcı geldi bize.

Bence en akla yatkın teori, Ruth'un ortaya koyduğuydu. "Bize seksi Hailsham'dan sonraki hayatımız için öğretiyorlar," dedi. "Doğru bilgiler edinmemizi istiyorlar, sevdiğimiz biriyle ve hastalık filan kapmadan cinsel ilişkiye girmemizi istiyorlar. Ama buradan ayrıldıktan sonra yapmamızı istiyorlar. Burada kimseyle ilişkiye girmemizi istemiyorlar, çünkü onların başlarına iş açar."

Yine de, bence seks yapmaktan çok seks hakkında konuşuyordu insanlar. Kucaklaşmalar ve kırıştırmalar oluyordu belki, çiftler seviştiklerini *ima* ediyorlardı. Ama şimdi geriye dönüp baktığımda, gerçekten ne kadar yapılıyordu merak ediyorum. Yaptıklarını söyleyen herkes yapsaydı, Hailsham'da her tarafta; sağda, solda, ortalıkta sevişen çiftler görürdünüz.

Hatırladığım kadarıyla, birbirimizin iddialarını sorgulamamak gibi gizli bir kuralımız vardı. Mesela, başka bir kız hakkında konuşurken Hannah gözlerini devirip "Bakire," diye mırıldanırsa –yani "Biz kesinlikle bakire değiliz, ama o bakire, başka ne olacaktı?" anlamında– ona: "Sen kimle yaptın? Ne zaman? Nerede?" diye soramazdık. Hayır, sadece anlıyormuş gibi başımızla onaylardık, hepsi bu. Sanki hepimizin cinsel ilişkide bulunmak için gittiği bir tür paralel evren vardı.

O dönemde, çevremden duyduğum bu tür iddiaların tutarlı olmadığının farkına varmıştım. Yine de, yaz yaklaştıkça kendimi giderek dışlanmış ve tuhaf biri gibi hissetmeye başladım. Birkaç yıl önce "yaratıcı olmak" neyse, şimdi seks aynı şeydi. Hâlâ yapmayanların artık yapması gerekiyordu, hem de çabucak. Benim durumumda olay daha da karmaşıklaşıyordu, çünkü en yakın iki kız arkadaşım kesinlikle cinsel ilişkiye girmişti. Laura, Rob D. ile sevişmişti, hiçbir zaman gerçek bir çift olmamalarına rağmen. Ruth da Tommy ile.

Bütün bunlara rağmen, çok uzun süredir bekliyor, Bayan Emily'nin nasihatini kendi kendime tekrarlıyordum: "Bu deneyimi gerçekten paylaşmak istediğiniz biri yoksa, *yapmayın*!" Ama şimdi sözünü ettiğim yılın bahar aylarında, bir oğlanla cinsel ilişkiye girmekten rahatsız olmayacağımı düşünmeye başladım. Sadece nasıl bir şey olduğunu öğrenmek için değil, seksi de öğrenmem gerekiyordu ve bunu ilk olarak fazla önemsemediğim bir oğlanla denesem fena olmazdı. Daha sonra özel biriyle birlikte olursam, her şeyi daha iyi yapma ihtimalim artardı. Demek istediğim şu: Bayan Emily haklıydı, seks iki kişinin paylaştığı çok önemli bir şeydi, ama ben iyi olması gerektiği zaman acemice davranmak istemiyordum.

Bu yüzden Harry C.'yi gözüme kestirdim, bunun birkaç nedeni vardı. Birincisi, onun bu işi daha önce Sharon C. ile yaptığına emindim. İkincisi, onu çok beğenmiyordum, ama midemi de bulandırmıyordu. Ayrıca sessiz ve ağırbaşlı biriydi, beceriksizce davransam bile sonradan dedikodusu yayılmazdı. Hem birkaç kez benimle sevişmek istediğini ima etmişti. Tamam, o günlerde pek çok oğlan kızlarla flört ediyordu ama neyin gerçek bir istek, neyin oğlanlara özgü bir şaka olduğu belliydi.

Böylece Harry'yi seçtim ve ona yaklaşmayı iki ay kadar erteledim, çünkü fiziksel açıdan hazır olmak istiyordum. Bayan Emily bize, yeterince ıslanmazsak ilişkinin çok acı vereceğini ve belki de başarısız olacağımızı söylemişti, en büyük endişem buydu. Kızlarla dalga geçerken söylediğimiz gibi aşağısı yırtılıp açılmıyordu, ama bu bazı kızların gizli korkusuydu. Düşündüm ki, çabucak ıslanırsam hiç sorun çıkmaz. Emin olmak için kendi kendime alıştırmalar yaptım.

Takıntı haline getirmişim gibi gelebilir size, ama cinsel ilişkiye giren insanların anlatıldığı kitapları tekrar tekrar okudum; satır satır okuyor, ipuçları çıkarmaya çalışıyordum. Ama sorun şu ki, Hailsham'daki kitaplar hiç yardımcı olmadı. Thomas Hardy ve benzeri yazarların 19. yüzyılda kaleme aldığı çok sayıda kitap vardı, bunlar hiç işe yaramıyordu. Edna O'Brien ve Margaret Drabble gibi çağdaş yazarların kitaplarında cinsellikle ilgili sahneler vardı, ama neler olduğu hiçbir zaman açıkça anlatılmıyordu, çünkü yazarlar önceden cinsel ilişkide bulunmuş olduğunuzu varsayıyorlardı, bu yüzden detaylara girmeye gerek görmemişlerdi. Bu yüzden kitaplardan faydalanamıyordum, videolar da daha iyi sayılmazdı. İki yıl önce bilardo odasına bir video gösterici konmuştu ve ilkbaharda iyi bir video film koleksiyonu oluşmuştu. Çoğunda cinsellik vardı, ama sahneler genelde cinsellik başlarken bitiyordu ya da sevişenlerin sadece yüzlerini ve sırtlarını görüyordunuz. Gerçekten işe yarar bir sahne olduğunda da doğru dürüst izleyemiyordunuz, çünkü odada en az yirmi kişi daha sizle birlikte filmi izliyordu. Sevdiğimiz bazı sahneleri tekrar oynatmak için aramızda bir sistem geliştirmiştik, mesela, *Büyük Kaçış*'taki Amerikalının motosikletiyle dikenli telin üzerinden atladığı sahne. Bir ağızdan, "Başa sar! Başa sar!" diye bağrılır, biri uzaktan kumandaya ulaşır ve aynı sahneyi tekrar tekrar, bazen üç dört kere izlerdik. Ama sırf seks sahnelerini tekrar görmek için kasetin başa sarılmasını istemeye utanırdım.

Böylece, ertelemeyi haftalarca sürdürdüm, bu arada hazırlanıyordum, sonra yaz geldi ve ben olabileceğim kadar hazır olduğuma karar verdim. Artık kendime oldukça güveniyordum ve Harry'ye imalarda bulunmaya başladım. Her şey güzeldi ve planlandığı gibi gidiyordu. Derken Ruth ve Tommy ayrıldılar ve her şey altüst oldu.

Dokuzuncu Bölüm

Ruth'la Tommy ayrıldıktan bir-iki gün sonra, Sanat Odası'nda birkaç kızla birlikte bir natürmort resim üzerinde çalışıyorduk. Arkamızda takırdayan vantilatöre rağmen çok boğucu bir gün olduğunu hatırlıyorum. Kömür kalem kullanıyorduk, biri bütün şövalelere el koyduğu için kucağımıza yerleştirdiğimiz tahtalar üzerinde çalışıyorduk. Cynthia E.'nin yanında oturuyordum, çene çalıp sıcaktan şikâyet ediyorduk. Derken birisi oğlanlar konusunu açtı ve Cynthia E. başını işinden kaldırmadan dedi ki:

"Tommy ve Ruth'un ilişkisinin fazla sürmeyeceğini biliyordum. Sanırım Ruth'un halefi sensin."

Öylesine söylemiş gibiydi. Ama Cynthia algıları güçlü bir insandı, grubumuza dahil olmaması da sözlerine ağırlık kazandırıyordu. Şunu anlatmak istiyorum: Cynthia'nın, uzaktan bize bakan insanların düşüncelerini temsil ettiği fikrine kapılmadan edemedim. Ne de olsa, birliktelikler konusu ortaya çıkmadan önce, yıllardır Tommy'nin arkadaşıydım. Dışardan bakan birinin beni "Ruth'un halefi" olarak görmesi olağan bir şeydi. Fazla umursamadım ve konuyu deşmeye niyeti olmayan Cynthia da fazla bir şey söylemedi.

Belki bir ya da iki gün sonra Hannah'yla spor binasından çıkıyorduk. Birden beni dürttü ve Kuzey Oyun Sahası'ndaki bir grup oğlanı gösterdi.

"Bak," dedi sessizce. "Tommy. Tek başına oturuyor."

"Ne olmuş yani," der gibi omuz silktim. Hepsi bu. Ama sonra kendimi bu konuyu düşünürken buldum. Belki Hannah'nın

tek yapmak istediği, Ruth'dan ayrıldığından beri Tommy'nin boşlukta olduğuna dikkat çekmekti. Ama böyle olmadığını biliyordum: Hannah'yı iyi tanıyordum. Beni dürtüklemesi ve sesini alçaltması, bir tahminini ifade ettiğini belli ediyordu, belki de Ruth'un halefi olduğumu söylemeye çalışıyordu.

Dediğim gibi, bütün bunlar biraz kafamı karıştırdı, çünkü o zamana kadar Harry hakkında planlar yapıyordum. Gerçekten de, şimdi geriye baktığımda, eğer şu "doğal halef" meselesi olmasaydı Harry'yle birlikte olacağıma inanıyorum. Her şeyi yoluna koymuştum, hazırlıklarım ilerlemişti. Hâlâ da, yaşamımın o döneminde Harry'nin benim için iyi bir seçim olduğunu düşünüyorum. Eminim düşünceli ve nazik davranır, ondan ne beklediğimi anlardı.

Harry'yi iki yıl önce Wiltshire'daki nekahet merkezinde çok kısa bir süre gördüm. Bir organ bağışından sonra merkeze getiriliyordu. O gün pek iyi hissetmiyordum, çünkü bir gün önce kendi bağışçım tükenmişti. Kimse beni suçlamıyordu –ameliyat iyi gitmemişti– ama yine de iyi hissetmiyordum. Bütün gece ayakta kalmış, yapılacak işleri ayarlamıştım. Resepsiyonda son düzenlemeleri yapıp ayrılmaya hazırlanırken Harry'yi gördüm. Tekerlekli sandalyedeydi –daha sonra öğrendim ki yürüyemediğinden değil, çok güçsüz olduğu için–, ona yaklaşıp merhaba dediğimde beni tanıdı mı emin değilim. Hafızasında özel bir yere sahip olmayı beklemek için yeterli bir nedenim yok sanırım. O olay dışında birbirimizle hiç alakamız olmadı. Beni hatırlıyorsa bile, onun gözünde şu aptal kız olmalıyım; durup dururken yanına gelip ona sevişmek ister misin diye soran, sonra vazgeçen kız. Yaşına göre olgundu sanırım, çünkü kızmadı ya da çevresindekilere benim gösterip de vermeyen türden bir kız olduğumu falan söylemedi. Bu nedenle, onun merkeze getirildiğini görünce, kendimi ona karşı müteşekkir hissettim ve bakıcısı olmak istedim. Etrafıma bakındım, ama bakıcısını göremedim. Görevliler onu odasına götürmek için sabırsızlanıyordu, bu yüzden uzun konuşamadık. Merhaba, dedim sadece, umarım yakında iyileşirsin. Yorgun bir ifadeyle gülümsedi. Hailsham'dan bahsettiğim zaman başparmağını havaya kaldırıp iyi işareti yaptı, ama beni tanıdığından emin değilim. Belki da-

ha sonra, yorgunluğu ya da ilaçların etkisi geçince beni hatırlamaya çalışmış ve başarmıştır.

Her neyse, eskiden olanları anlatıyordum: Ruth ve Tommy ayrılınca planlarımın nasıl karıştığını. Şimdi dönüp baktığımda, Harry için biraz üzülüyorum. Bir hafta önce imalı laflar ederken, aniden onu soğutacak laflar fısıldamaya başlamıştım. Sanırım çok hevesli olduğunu düşünmüştüm ve onu kendimden uzak tutmak için elimden geleni yapmıştım. Onu ne zaman görsem hızla bir laf sokuşturuyor, cevap veremeden aceleyle yanından ayrılıyordum. Çok daha sonraları bunu hatırladığımda, belki de aklında seks yoktu diye düşündüm. Belki de olanları unutmak istiyordu, ama onu her gördüğümde, koridorda ya da dışarıda, onunla neden henüz sevişmek istemediğime dair bir bahane uyduruyordum. Gözüne çok aptal görünmüş olmalıyım, iyi biri olmasaydı kısa sürede herkese alay konusu olabilirdim. Her neyse, Harry'yi soğutma dönemi iki hafta kadar sürdü sanırım, arkasından Ruth'un talebi geldi.

O yaz, sıcak havalar sona erene dek çimenlere serilip müzik dinlemek için tuhaf bir yöntem bulduk. Bir önceki yılki Satışlar'da walkmanler ortaya çıkmıştı ve o yaz Hailsham'da en az altı tane walkman vardı. Birkaç kişinin çimenlere oturup bir walkmanin kulaklığını kulaktan kulağa dolaştırıp dinlemesi, bir çılgınlık halini almıştı. Tamam, müzik dinlemek için aptalca bir yöntem, ama gerçekten iyi bir his yaratıyordu bizde. Belki yirmi saniye kadar dinledikten sonra kulaklıkları çıkarıyor, sıradakine veriyordunuz. Aynı kaseti tekrar tekrar dinlediğiniz takdirde bir müddet sonra bütün şarkıları baştan sona dinlemiş gibi olmanız gerçekten şaşırtıcıydı. Dediğim gibi, bu çılgınlık bütün yaz sürdü, öğle yemeği aralarında walkmanleriyle çimenlere yayılmış küme küme öğrenciler görüyordunuz. Gözetmenler bunu çok iyi karşılamıyor, birbirimize kulak iltihabı geçireceğimizi düşünüyorlardı, ama biz yine de devam ettik. Hailsam'daki son yazı düşündüğümde mutlaka walkman dinleyerek geçen öğleden sonralar gözümün önüne geliyor. Arkadaşlarımız: "Ne tür müzik dinliyorsunuz?" diye soruyor ve cevabı beğenirlerse çimenlere oturup sıralarını bekliyorlardı. Bu seanslarda ruh ha-

limiz hep güzeldi, dinlemek isteyen kimseye kulaklık verilmediğini hatırlamıyorum.

Her neyse, Ruth gelip benimle konuşmak istediğini söylediğinde, birkaç kızla birlikte müzik dinliyordum. Önemli bir şey söyleyeceğini hissettim, diğer arkadaşlarımdan ayrıldım, ikimiz birlikte yatakhaneye doğru yürümeye başladık. Odamıza gelince Ruth'un pencerenin yanındaki yatağına oturdum, güneş yatağı ısıtmıştı. Ruth da benim duvar kenarındaki yatağıma oturdu. Bir atsineği odada vızıldayıp duruyordu. Bir dakika kadar "atsineği tenisi" oynayıp güldük, bu çılgın yaratığın birimizden diğerine gitmesi için elimizi kolumuzu sallıyorduk. Sonra sinek pencereden dışarı kaçtı ve Ruth birden: "Tommy'le tekrar birlikte olmak istiyorum. Kathy, yardımcı olur musun?" dedi. Sonra: "Neyin var?" diye sordu.

"Hiçbir şey. Sadece olanları düşününce biraz şaşırdım, o kadar. Tabii ki yardım ederim."

"Tommy'ye dönmek istediğimi başka kimseye söylemedim. Hannah'ya bile. Sana güveniyorum."

"Ne yapmamı istiyorsun?"

"Sadece konuş onunla. Ona nasıl davranacağını biliyorsun. Seni dinleyecektir. Senin benimle ilgili bir şeyler uydurmayacağını da biliyor."

Bir süre ikimiz de yataklarda oturup ayaklarımızı sallamaya devam ettik.

Sonunda, "Bunu bana anlatman iyi oldu," dedim. "En doğru insan benim sanırım. Yani Tommy'yle konuşmak için..."

"Yeni bir başlangıç yapmak istiyorum. İkimiz de eşit durumdayız şimdi. İkimiz de birbirimizi incitecek kötü şeyler yaptık, ama artık yetti. Martha H. de kim oluyor! Belki sadece beni güldürmek için yapmıştır. Tamam, ona başardığını söyle, skorumuz eşitlendi. Artık büyümenin ve yeni bir başlangıç yapmanın vakti geldi. Onunla anlaşabileceğini biliyorum Kathy. En iyi şekilde yaparsın bunu. Yine de kendine gelmezse, onunla birlikte olmaya devam etmenin bir anlamı olmayacağını anlarım."

Omuz silktim. "Dediğin gibi, Tommy ve ben her zaman konuşabildik."

"Evet, sana kesinlikle saygı duyuyor. Bunu biliyorum, çünkü kendisi söylerdi bana. Ne kadar güçlü olduğunu, yapacağını söylediğin şeyleri mutlaka yaptığını, sözünde durduğunu söylerdi. Bir keresinde bana, köşeye sıkışsa oğlanlardan biri yerine senin desteğini tercih edeceğini anlatmıştı." Bir an güldü. "*Gerçek* bir iltifat bu. Kurtarıcımız sen olmalısın. Tommy'yle ben birbirimiz için yaratıldık ve seni dinleyecektir. Bizim için bunu yaparsın değil mi Kathy?"

Bir an hiçbir şey söylemedim. Sonra sordum: "Ruth, sen Tommy konusunda ciddi misin? Yani, onu ikna edersem ve tekrar birlikte olursanız onu bir daha üzmeyeceksin değil mi?"

Ruth sabırsızlıkla iç çekti. "Tabii ki ciddiyim. Artık yetişkin olduk biz. Yakında Hailsham'dan ayrılacağız. Oyun oynamıyoruz."

"Tamam, onunla konuşacağım. Dediğin gibi, yakında buradan ayrılacağız. Kaybedecek zamanımız yok."

Ondan sonra yataklarda oturup bir müddet daha konuştuğumuzu hatırlıyorum. Ruth her şeyin üstünden tekrar tekrar geçmek istedi: Tommy ne kadar aptalca davranıyordu, neden birbirlerine uygundular, bir dahaki sefere her şeyi nasıl farklı yapacaklardı, dışarıya daha kapalı olacak, doğru yerlerde ve zamanlarda sevişeceklerdi. Bunların hepsini konuştuk ve Ruth hepsi hakkında tavsiyelerimi duymak istedi. Sonra bir ara, pencereden dışarı, uzaktaki tepelere daldığım sırada Ruth aniden yanımda belirip omuzlarımı sıkınca şaşırdım.

"Sana güvenebileceğimizi biliyordum Kathy," dedi. "Tommy haklı. Köşeye sıkıştığımızda yanımızda olmasını istediğimiz tek kişi sensin."

Şu ya da bu nedenle, sonraki birkaç gün boyunca Tommy'le konuşma fırsatı bulamadım. Derken bir öğle yemeği arasında onu Güney Oyun Sahası'nın kenarında kendi kendine futbol topuyla oynarken gördüm. Daha önce başka iki oğlanla oynamıştı, ama şimdi yalnızdı, top sektiriyordu. Gidip yanındaki çimenlere oturdum, sırtımı çit direklerinden birine dayadım. Patricia C.'nin takvimini gösterdiğimde yanımdan çekip gittiği günün üzerinden fazla zaman geçmemişti sanırım, çünkü birbirimize nasıl davra-

nacağımızdan emin değildik. Topu sektirmeye devam etti, gözlerini kısmış, dikkat kesilmişti –diz, ayak, baş, ayak– bense oturduğum yerdeki yoncaları kopartıp uzaktaki, bir zamanlar çok korktuğumuz ormana doğru bakıyordum. Sonunda aramızdaki sessizliği bozmaya karar verdim:

"Tommy, konuşalım şimdi. Seninle konuşmak istediğim bir konu var."

Ben bunu söyler söylemez topu bıraktı ve gelip yanıma oturdu. Konuşmaya karar verdiği anda surat asmayı bırakması, sadece müteşekkir bir heves göstermesi tipik bir hareketiydi Tommy'nin, bana Küçükler'deyken bizi azarlayan bir gözetmenimizin aniden sakinleşmesini hatırlatıyordu. Nefes nefese kalmıştı, bunun biraz da futbol oynamaktan olduğunu biliyordum ama yine de hevesini gösteren bir başka işaret olarak kabul ediyordum. Diğer bir deyişle, bir şey söylemeden önce beni dinlemeye meraklı olduğunu göstermişti. Ona dedim ki: "Tommy, son zamanlarda hiç mutlu değilsin, bunu görebiliyorum." Cevap verdi: "Niye böyle diyorsun? Ben çok mutluyum. Gerçekten öyleyim." Kocaman gülümsedi, kahkaha attı. Bardağı taşıran son damla buydu. Yıllar sonra, bu kahkahanın gölgesini gördüğümde sadece gülümsedim. Ama o sırada, beni gerçekten çileden çıkarıyordu. Tommy, "Bu konu beni gerçekten üzüyor" dediği zaman, yüzünü de söylediklerine uygun biçimde asardı. Bunu ironiyle yapmıyordu. Daha ikna edici olduğunu sanıyordu. Bu yüzden şimdi, mutlu olduğunu kanıtlamak için neşeyle pırıldamaya çalışıyordu. Dediğim gibi, bu davranışını tatlı bulacağım zaman da gelecekti, ama o yaz hâlâ bir çocuk olduğunu, kolayca istismar edilebileceğini gösteriyordu bu kahkaha bana. Hailsham'dan sonra bizi bekleyen dünya hakkında o sırada fazla bilgim yoktu. Ama hepimizin akıllıca davranması gerektiğini biliyordum. Tommy böyle bir şey yaptığında paniğe kapılıyordum. O öğleden sonraya kadar hep oluruna bırakmış, sesimi çıkarmamıştım –açıklaması zor gibi gelmişti– ama bu sefer patladım:

"Tommy, böyle gülünce o kadar *aptal* görünüyorsun ki! Mutluymuş numarası yapmak istiyorsan, yolu bu değil! İnan bana, kesinlikle değil! Bak, büyümelisin artık! Kendini toparlama-

lısın. Son zamanlarda hayatında her şey kötü gidiyor, ikimiz de bunun nedenini biliyoruz."

Tommy'nin kafası karışmıştı. Sözümü bitirdiğimden emin olunca, "Haklısın," dedi. "Hayatımda hiçbir şey yolunda gitmiyor. Ama ne demek istediğini anlamıyorum, Kath. İkimiz de biliyoruz derken neyi kastediyorsun? Sen nasıl bilebilirsin ki? Ben kimseye anlatmadım."

"Tabii ki, detayları bilmiyorum. Ama Ruth'dan ayrıldığını hepimiz biliyoruz."

Tommy hâlâ şaşkın görünüyordu. Yine bir küçük kahkaha attı, ama bu sefer hakikiydi. "Ne demek istediğini anlıyorum," diye mırıldandı, düşünüyormuş gibi bir an durdu. "Açıkçası Kath," dedi sonunda, "beni sıkan bu değil. Tamamen farklı bir şey. Her dakika aklımda olan bir şey. Bayan Lucy ile ilgili."

O yaz başında Tommy ile Bayan Lucy arasında geçen olayı böyle öğrendim. Daha sonra, üzerinde düşünecek zamanım olunca, Bayan Lucy'yi 22. Oda'da kâğıtları karalarken görmemden birkaç gün sonra görüşmüş olduklarını kavradım. Dediğim gibi, bunu daha önce fark etmediğim için kendime çok kızdım.

Öğleden sonra "ölü saatlerde" –derslerin bittiği ama akşam yemeğinin henüz başlamadığı sırada– gerçekleşmişti sözü geçen olay. Tommy, Bayan Lucy'yi ana binadan çıkarken görmüştü. Eli kolu dosyalar ve dosya kutularıyla doluydu. Her an bir şey düşürecekmiş gibi göründüğü için, Tommy yanına koşup yardım etmek istemişti.

"Bana taşımam için bir-iki şey verdi ve çalışma odasına gideceğimizi söyledi. İkimize bile fazla geliyordu yüklendiği malzeme, yolda iki dosya düşürdüm. Limonluğa varmadan az önce aniden durdu, bir şey düşürdü sandım. Ama o bana baktı, aynen böyle, son derece ciddi bir ifadeyle. Sonra konuşmamız, ciddiyetle konuşmamız gerektiğini söyledi. Peki dedim, limonluğa girdik, çalışma odasına çıktık, elimizdekileri bıraktık. Sonra bana oturmamı söyledi, geçen sefer oturduğum yere oturdum, hani yıllar önce konuştuğumuz zamanki gibi. Onun da eski sohbetimizi hatırladığını anladım, sanki daha dün konuşmuşuz gibi, kaldığı yerden devam etmeye başladı. Hiçbir açıklama yapmadan, şunları söylemeye başladı: 'Tommy, ben bir hata yaptım.

Sana o söylediklerimi söylediğim zaman. Şimdiye kadar düzeltmem gerekirdi bu hatamı.' Derken bana daha önce anlattıklarını unutmamı söyledi. Yaratıcı olmak konusunda kaygılanmamamı söyleyerek bana kötülük yapmış. Diğer gözetmenler baştan beri haklılarmış. Çalışmalarımın saçma sapan olması için hiçbir özrüm yokmuş..."

"Bir dakika Tommy. Çalışmalarının saçma olduğunu mu söyledi sana?"

"Saçma sapan demediyse de ona benzer bir kelime kullandı. Dikkat çekici değil, ya da yetersiz demiş olabilir. Saçma sapan demeye getirdi yani. O zaman söylediklerinden pişmanmış, çünkü dememiş olsaymış kendimi düzeltmek için şimdiye kadar bir yol bulmuş olabilirmişim."

"Bütün bunlara ne cevap verdin?"

"*Ne* diyeceğimi bilemedim. Sonuçta, o bana sordu. Dedi ki: 'Ne düşünüyorsun Tommy?' Emin değilim dedim, ama her iki durumda da üzülmemesini, çünkü artık iyi olduğumu söyledim. O da aksini iddia etti. Sanatım saçma sapanmış, bunun nedenlerinden biri de kendisiymiş, bana söylediklerinden dolayı. Ona, 'Ne fark eder ki? Önemli değil,' dedim. 'İyiyim artık, kimse benimle alay etmiyor.' Ama o başını iki yana sallayıp: 'Hayır, önemli. Sana öyle söylememeliydim,' deyip durdu. O zaman, gelecekten, buradan ayrıldıktan sonra olacaklardan bahsettiğini anladım. Bunun üzerine: 'Ama ben iyi olacağım, Bayan. Sağlığım yerinde. Kendime iyi bakıyorum. Organ bağışı yapma zamanı geldiğinde gerçekten başarılı olacağım,' dedim. Ben bunları söylerken başını öyle hızlı sallamaya başladı ki, başı dönecek diye korktum. Sonra: 'Dinle Tommy,' dedi. 'Sanatın çok önemli. Sadece kanıt olduğu için değil, kendi iyiliğin için de önemli. Sana çok şey kazandıracak, sadece sana.'"

"Dur biraz. Kanıt derken neyi kastetti?"

"Bilmiyorum. Ama bunu söylediğine eminim. Çalışmalarımızın önemli olduğunu söyledi, üstelik 'sadece kanıt olarak değil' dedi. Ne demek istedi, Tanrı bilir. Ne demek istiyor diye kendisine de sordum. Bana dediklerini anlamadığımı söyledim. Madam ve Galeri'yle ilgili olup olmadığını sordum. O zaman derin derin içini çekti ve: 'Madamın galerisi, evet, çok

önemli. Bir zamanlar sandığımdan çok daha önemli. Bunu şimdi görebiliyorum,' dedi. Sonra ekledi: 'Bak, Tommy, anlamadığın bir sürü şey var ve bunları sana anlatamam. Hailsham'la, dış dünyadaki yerinizle ilgili bir sürü şey. Ama belki bir gün sen uğraşır öğrenirsin. Sana kolaylık sağlamayacaklar, ama istersen, gerçekten istersen öğrenebilirsin.' Sonra yine başını sallamaya başladı, ama eskisi kadar şiddetle değil. Dedi ki: 'Ama sen neden farklı olasın ki? Buradan çıkan öğrenciler hiçbir zaman pek bir şey öğrenmiyorlar. Sen neden farklı olasın?' Neden söz ettiğini anlamıyordum, o yüzden sadece: 'Ben iyi olacağım,' dedim. Bayan Lucy bir süre sessiz kaldı, sonra aniden ayağa fırladı ve eğilip beni kucakladı. Seksi bir tavırla değil. Küçükken sarıldıkları gibi. Kımıldamamaya çalıştım. Sonra geri çekildi ve bana daha önce söyledikleri için ne kadar üzgün olduğunu tekrarladı. Çok geç olmadığını, hemen çalışmaya başlarsam arayı kapatabileceğimi anlattı. Sanırım bir şey söylemedim, bana baktı, beni tekrar kucaklayacak sandım ama bunun yerine: 'Benim hatırım için yap Tommy,' dedi. Elimden geleni yapacağımı söyledim, çünkü artık oradan çıkıp gitmek istiyordum. Herhalde kıpkırmızı olmuştum, beni kucaklaması falan... Yani, aynı şey değil ki artık, büyüdük ne de olsa."

O ana kadar, Tommy'nin anlattıklarına o kadar dalmıştım ki, bu konuşmanın asıl nedenini unutmuştum. Ama "büyüdük" dediğinde esas misyonumu hatırladım.

"Bak Tommy," dedim. "Bu konuyu yakında yeniden konuşmalıyız. Gerçekten çok ilginç. Seni neden sıktığını anlıyorum. Ama ne olursa olsun, kendini biraz daha toparlamalısın. Bu yaz buradan ayrılıyoruz. Hayatımızı yeniden düzenleyeceğiz ve şimdiden yapabileceğin bir şey var. Ruth bana seninle birlikte olmak istediğini söyledi. Bence bu senin için iyi bir şans. Boşa harcama bunu."

Birkaç saniye sessiz kaldı, sonra, "Bilmiyorum Kath," dedi. "Düşünmem gereken o kadar çok şey var ki."

"Tommy, sadece dinle beni. Gerçekten şanslısın. Bu kadar insan arasında, Ruth seni beğeniyor. Buradan ayrıldıktan sonra yanında olursa, endişelenmene gerek kalmaz. O harikadır,

onunla birlikte olduğun sürece her şey yolunda gider. Yeni bir başlangıç yapmak istediğini söyledi. Bu fırsatı kaçırma."

Cevap vermesini bekledim, ama Tommy bir şey söylemedi. Yine panik gibi bir hisse kapılmaya başladım. Eğildim ve dedim ki: "Bana bak, aptal olma, başka seçenek çıkmayacak karşına. Artık hep bir arada vakit geçiremeyeceğiz, farkında değil misin?"

Tommy'nin sakin ve düşünceli cevabı beni şaşırttı. Onun bu özelliği sonraki yıllarda daha çok ortaya çıkacaktı.

"Anlıyorum, Kath. Tam da bu nedenle Ruth'la tekrar birlikte olmak için acele karar vermek istemiyorum. Bir sonraki adımımızı atarken her zaman dikkatli olmalıyız." Sonra içini çekti ve doğrudan yüzüme baktı: "Dediğin gibi Kath, yakında buradan ayrılmak zorundayız. Artık oyun oynamıyoruz. Dikkatle düşünmeliyiz."

Ne söyleyeceğimi bilemedim, oturduğum yerde yoncaları koparmaya devam ettim. Tommy'nin bakışlarının üzerimde dolaştığını hissediyordum, ama başımı kaldırıp ona bakmadım. Bir süre böyle durmaya devam edebilirdik, ama başkaları geldi. Sanırım biraz önce birlikte futbol oynadığı çocuklardı ya da yürüyüşe çıkmış birkaç oğlan gelip yanımıza oturdu. Her neyse, baş başa konuşmamız sona ermişti. Yapmak istediğimi yapamadığımı düşünerek ayrıldım oradan. Ruth'un beklediğini yapamamıştım.

Tommy'yle konuşmamın bir işe yarayıp yaramadığını hiçbir zaman öğrenemedim, çünkü sohbetimizin ertesi günü aldığımız bir haber bomba etkisi yaptı. Sabahın ilerleyen saatlerinde, bir Kültür Brifingi'ndeydik. Bu derslerde hepimiz dışarıdaki çeşitli insanları canlandırıyorduk; kafelerde çalışan garsonlar, polisler vb. Bu derslerde hem heyecanlanır hem endişelenirdik, bu nedenle zaten gergindik. Derken dersin sonunda kapıdan sırayla çıkarken, Charlotte F. koşarak yanımıza geldi ve Bayan Lucy'nin Hailsham'dan ayrıldığını haber verdi. Hepimiz çok ilgilendik. Dersi veren Bay Chris, olanları biliyordu mutlaka, çünkü ona bir şey sormamıza fırsat vermeden suçlu bir ifadeyle çekip gitti. Başta Charlotte'un söylediklerinin sadece dediko-

dudan ibaret olduğundan şüphelendik, ama kız olayın detaylarını anlattıkça, gerçek olduğunu anladık. O sabah erken saatlerde, diğer Büyükler sınıfı öğrencileri, Bayan Lucy ile Müzik Dersi için 12. Oda'ya gitmişler. Ama sınıfta Bayan Emily varmış ve onlara Bayan Lucy'nin derse gelemediğini, yerine dersi kendisinin vereceğini söylemiş. Yirmi dakika kadar her şey normalmiş. Derken Beethoven'dan söz etmekte olan Bayan Emily aniden –cümlesinin ortasında– lafı değiştirip Bayan Lucy'nin Hailsham'dan ayrıldığını ve bir daha dönmeyeceğini açıklamış. Ders birkaç dakika erken bitmiş –Bayan Emily yüzünde kaygılı bir ifadeyle ve telaşla çıkmış dersten–, öğrenciler sınıftan çıkar çıkmaz haber yayılmaya başlamış.

Hemen Tommy'yi aramaya koyuldum, çünkü haberi benden duymasını istiyordum. Ama avluya adımımı attığım anda çok geç kaldığımı gördüm. Avlunun öte yanında oğlanlar bir daire oluşturmuştu, Tommy de onların arasında durmuş, anlatılanları başını sallayarak dinliyordu. Diğer oğlanlar kıpırdanıp duruyorlardı –hatta heyecanlanmışlardı belki– ama Tommy boş gözlerle çevresine bakıyordu. O akşam Tommy ve Ruth tekrar birlikte olmaya başladılar. Birkaç gün sonra Ruth yanıma gelip "her şeyi yoluna koyduğum için" bana teşekkür etti. Ona fazla yardımcı olmadığımı söyledim, ama beni dinlemedi bile. Müteşekkir olmuştu. Hailsham'daki son günlerimiz, üç aşağı beş yukarı bu şekilde devam etti.

İKİNCİ KISIM

Onuncu Bölüm

Kimi zaman, uçsuz bucaksız gri göğün altında kilometreler boyunca hiç değişmeden uzanan, bazen bataklık arazi içinden geçen, bazen de sürülmüş tarlaların kıyısından kıvrıla kıvrıla ilerleyen yolda arabamla giderken, Kulübeler'deyken bizden istenen yazı ödevini düşünüyorum. Hailsham'daki son yazımızda gözetmenler arada sırada bu yazılar hakkında bizimle konuşmuş ve bizi belki iki yıl meşgul edecek bir konu başlığı bulmamıza yardımcı olmaya çalışmışlardı. Ama nedense –belki tavırlarındaki bir şeyi fark etmiştik– hiçbirimiz bu yazıların öyle çok da önemli olduğuna inanmadık, hatta bu konuyu kendi aramızda hemen hiç konuşmadık. Bayan Emily'ye gidip Victoria Dönemi Romanları konusunu seçtiğimi söylediğim zaman bile aslında üzerinde fazla düşünmemiştim ve bunu onun da bildiğini anlamıştım. Bana sorgulayan gözlerle uzun uzun baktı ve tek söz söylemedi.

Kulübeler'e geçtikten sonra yazılarımızı önemsemeye başladık. Oradaki ilk günlerimizde –bazılarımız çok daha uzun bir süre boyunca–, bize Hailsham'da verilen son ödev olan yazılara sıkı sıkıya sarıldık, sanki bu yazılar gözetmenlerimizin veda hediyesiydi. Zaman içinde hafızalarımızdan silindiler, ama bir süre için yeni çevremizde ayakta kalmamıza yardımcı oldular.

Bugün, kendi yazımı düşündüğümde her ayrıntısı üzerinden tekrar geçiyorum: Tamamen farklı bir yaklaşımla yazabilirdim diye düşünüyorum ya da hakkında yazabileceğim başka yazarlar ve romanlar aklıma geliyor. Bir benzin istasyonunda

kahve içip büyük pencerelerin diğer yanındaki otoyolu izlerken, birdenbire, hiçbir neden olmaksızın aklıma gelebiliyor yazım. Sonra oturduğum yerde yazımı baştan sona düşünmek hoşuma gidiyor. Son zamanlarda baştan yazsam dediğim bile oldu. Bakıcılığı bırakınca zaman bulabilirim ne de olsa. Sonuçta bu konuda ciddi değilim sanırım. Vakit öldürmek için nostaljik hayaller kuruyorum hepsi bu. Yazıyı, Hailsham'da özellikle başarılı olduğum bir beysbol maçını hatırlar veya uzun süre önce girdiğim bir tartışmada keşke söyleseydim diye şimdi aklıma gelen akıllıca lafları düşünür gibi düşünüyorum. Gündüz kurduğum hayaller düzeyinde. Ama dediğim gibi, Kulübeler'e ilk gittiğimizde böyle değildi hiçbir şey.

Hailsham'dan o yaz ayrılan ben dahil yedi öğrenci Kulübeler'de bulduk kendimizi. Diğerleri Galler tepelerindeki Beyaz Köşk'e ya da Dorset'teki Kavak Çiftliği'ne gittiler. Bu yerlerin Hailsham'la zayıf bağları olduğunu o sırada bilmiyorduk. Başlangıçta Kulübeler'in büyük öğrenciler için bir Hailsham olduğunu sandık ve sanırım bir süre böyle düşünmeye devam ettik. Kulübeler'in dışındaki hayat, kulübeleri kimin yönettiği ve büyük dünyayla nasıl bir bağlantısı olduğu hakkında hiçbir şey düşünmüyorduk. O yıllarda hiçbirimiz bu tür şeyleri merak etmezdik.

Kulübeler, yıllar önce kapanmış bir çiftlikten arta kalan yapılardı. Eski bir çiftlik evi vardı, etrafındaki ambarlar, ek yapılar, ahırlar da bizim yaşayabileceğimiz biçimde dönüştürülmüştü. Uzakta başka küçük binalar da vardı, neredeyse yıkılmak üzereydiler, fazla kullanamıyor ama belli belirsiz bir sorumluluk da hissediyorduk onlara karşı, bunun birincil nedeni de Keffers'tı. Keffers, haftada iki ya da üç kez çamurlu kamyonetiyle gelip binaların bakımını yapan huysuz bir yaşlı adamdı. Bizimle konuşmaktan pek hoşlanmazdı, iç çekip iğrenmiş bir ifadeyle başını sallayarak etrafta dolaşmasından, binalara iyi bakmadığımızı düşündüğünü anlıyorduk. Ama bizden ne beklediğini de açıkça söylemiyordu. İlk geldiğimizde bize bir yapılacak işler listesi göstermişti. Bizden önce oraya gelmiş olan eski öğrenciler –Hannah onlara "eskiler" derdi– bir işbölümü planı yapmıştı zaten, biz de dikkatle buna uyuyorduk. Damlatan boruları

haber vermek ve sular basınca etrafı süpürmekten başka yapabileceğimiz bir şey yoktu.

Eski çiftlik evinde –Kulübeler'in kalbi– dışarıdaki ambarlarda depolanan odunları yakabileceğimiz birkaç şömine vardı. Yoksa, büyük kutulara benzeyen ısıtıcılarla yetinmek zorundaydık. Sorun şu ki bunlar gazla çalışıyordu, Keffers ise hava çok soğuk olmadığı takdirde pek fazla gaz bidonu getirmiyordu. Bize çok sayıda getirmesini söylerdik hep, ama sıkkın bir ifadeyle başını iki yana sallardı; sanki gaz tenekelerini boşuna harcayacak ya da patlamaya neden olacakmışız gibi. Dolayısıyla, yaz ayları dışında, çoğu zaman üşüdüğümü hatırlıyorum. Üst üste iki ya da üç kazak giyerdik, kot pantolonlarımız da sert ve soğuktu. Wellington marka botlarımızı kimi zaman bütün gün çıkarmaz, odalarda dolaşırken arkamızda çamurlu, ıslak izler bırakırdık. Bunu fark eden Keffers yine başını iki yana sallar, ama ona yerler bu durumdayken biz ne yapalım diye sorduğumuzda hiçbir şey söylemezdi.

Kulağa hoş gelmeyecek biçimde anlattığımı biliyorum, ama aslında hiçbirimiz bu rahatsızlıklara aldırmıyorduk; bütün bunlar Kulübeler'de yaşıyor olmanın getirdiği hoşluklardı. Ama dürüst olmak gerekirse, özellikle ilk başlarda, hepimiz gözetmenlerimizi özledik. Hatta birkaçımız bir süre Keffers'ı bir tür gözetmen gibi gördü, ama o bu sorumluluğu asla üstlenmedi. Kamyonetiyle geldiğinde onu karşılamak için dışarı çıktığımızda, bize deliymişiz gibi bakardı. Ama bu bize tekrar tekrar anlatılmıştı: Hailsham'dan sonra hiçbir gözetmen olmayacaktı başımızda, bundan dolayı birbirimizi kollamak zorundaydık. Hailsham'ın bizi buna yeterince hazırladığını söyleyebilirim.

Hailsham'da yakın olduğum öğrencilerin çoğu, o yaz Kulübeler'e getirildiler. Cynthia E.'nin –o gün Sanat Odası'nda bana Ruth'un doğal halefi olduğumu söyleyen kız– gelmesini isterdim aslında, ama başkalarıyla birlikte Dorset'e gitti. Harry de, hani neredeyse sevişiğim oğlan, duyduğuma göre Galler'e gitmişti. Ama benim arkadaş grubum ayrılmadı. Diğerlerini özlediğimizde, onları ziyaret etmemizi engelleyecek hiçbir şey olmadığını söylüyorduk birbirimize. Bayan Emily'nin verdiği harita derslerine rağmen mesafeleri anlamıyorduk ve bir yere gitmek

ne kadar kolay ya da zordur bilmiyorduk. Eskilerin yolculuğa çıkarken bizi arabalarıyla götürebileceklerini konuşuyorduk ya da zaman içinde kendimiz araba sürmeyi öğrenince, canımız çektiğinde gidip onları görebilecektik.

Tabii ki pratikte, özellikle de ilk aylarımızda Kulübeler'in sınırları dışına adım atmadık. Çevredeki kırlarda yürüyüşe çıkmadık, yakındaki köye girip dolaşmadık. Korkuyorduk diyemem. Dolaşmaya çıkarsak, Keffers'ın kayıt defterine döneceğimiz gün ve saati yazdığımız sürece, kimsenin bizi durdurmayacağını biliyorduk. Oraya geldiğimiz ilk yaz boyunca, eskiler eşyalarını çantalarına ve sırt çantalarına doldurup iki ya da üç gün ortadan kayboluyorlardı, biz de bunu tehlikeli bir umursamazlık olarak görüyorduk. Onları hayretle seyrederken, bir sonraki yaz biz de mi böyle yapacağız diye düşünüyordük. Tabii ki öyle olacaktı, ama o ilk günlerde imkânsız görünüyordu bu bize. O zamana kadar Hailsham arazisinin dışına hiç çıkmadığımızı hatırlamanız gerekir; hepimiz şaşkınlık içindeydik. O günlerde bana, bir yıl içinde yalnız başıma uzun yürüyüşlere çıkmayı alışkanlık haline getireceğimi, üstüne üstlük araba kullanmaya başlayacağımı söyleseydiniz, delirdiğinizi düşünürdüm.

Minibüs bizi çiftlik evinin önünde bırakıp küçük havuzun etrafında döndükten sonra tepenin arkasında kaybolduğunda, Ruth bile ürkmüştü. Uzaktaki tepeler Hailsham'dan gördüğümüz tepeleri hatırlatıyordu, ama bunlar tuhaf bir biçimde eğri büğrüydü. Hani bir arkadaşınızın portresini çizersiniz ve ona çok benzer, ama bir şeyler eksik kalır ya. Öyle bir resim insanın içini ürpertir. Ama en azından mevsimlerden yazdı. Birkaç ay sonra Kulübeler farklı görünecekti. Bütün su birikintileri donacak, toprak da donup kemikleşecekti. Mekân güzel ve sevimli görünüyordu, her yeri uzun otlar bürümüştü; bizim için büyük bir yenilikti bu. Sekiz kişi birbirimize sokulup beklemeye başladık, Keffers'ın çiftlik evine girip çıkmasını izledik, bize bir şeyler söyleyecek sandık. Ama bunu yapmadı, sadece orada yaşamakta olan öğrencilerin kendi aralarında sinirli sinirli mırıldandıklarını işittik. Keffers sadece bir kez, kamyonetinden bir şey

almaya gittiğinde bize ters ters baktı, sonra çiftlik evine dönüp kapıyı arkasından kapattı.

Ama aradan çok geçmeden, zavallı halimizle eğlenmekte olan eskiler –bizim de bir sene sonra yapacağımız gibi–, dışarı çıkıp elimizden tuttular. Hatta şimdi geriye dönüp baktığımda, yerleşmemize yardımcı olmak için ellerinden gelenin fazlasını yaptıklarını anlıyorum. Yine de o ilk haftalar çok garipti; bir arada olduğumuz için çok memnunduk. Hep birlikte hareket ediyor, günün büyük kısmını çiftlik evinin dışında huzursuz bir şekilde geçiriyor, başka ne yapacağımızı bilemiyorduk.

Nasıl olduğunu hatırlayınca şimdi bana komik geliyor, çünkü baştaki korkumuz ve şaşkın halimiz Kulübeler'de geçirdiğimiz iki yılın geri kalanına hiç benzemiyor. Bugün Kulübeler'i düşününce, aklıma rahatlık içinde akıp giden günler, birbirimizin odalarına girip çıkışımız, aylaklık içinde geçen akşamlar ve geceler geliyor. Eski karton kapaklı kitaplarım; bir zamanlar denize aitmiş gibi sayfaları eğilmiş kitaplarım gözümün önüne geliyor. Onları nasıl okuduğumu hatırlıyorum; ılık günlerde çimenlere yüzükoyun uzanırdım, saçlarım –o zamanlar uzatıyordum– önüme düşer, görüşümü engellerdi. Kara Ambar'ın üst katındaki odamda uyandığım sabahlarda dışarıda kırdaki öğrencilerin şiir ya da felsefe üzerine tartışmalarını, ya da uzun kış aylarında, buğulu mutfaklarda Kafka ya da Picasso hakkında daldan dala atlayan konuşmaları duyardım. Kahvaltılarda hep bu tür şeyler konuşulurdu, asla bir önceki gece kiminle yattığımızdan ya da Larry ile Helen'in niçin konuşmadığından söz etmezdik.

Yine de düşününce, o gün çiftlik evinin önünde birbirimize sokulmuş dururkenki resmimizde bağdaşmaz bir şey yok. Çünkü belki de sandığımız kadar geride bırakmamıştık birçok şeyi. İçimizde bir şey, bir parçamız olduğu gibi kalmıştı; etrafımızdaki dünyadan korkuyorduk ve –kendimize bundan dolayı ne kadar kızarsak kızalım– birbirimizi bırakamıyorduk.

Tommy ile Ruth'un ilişkisinin geçmişi hakkında hiçbir şey bilmeyen eskiler, onlara uzun süredir birlikte olan bir çiftmiş gibi davranıyorlardı. Bu da Ruth'un çok hoşuna gidiyordu. Geldiği-

miz günden sonraki birkaç hafta boyunca, durumu abarttı, elini Tommy'nin omzundan hiç indirmedi, bazen insanlar hâlâ etraftayken odanın bir köşesinde öpüp okşadı onu. Evet, bu tür şeyler Hailsham'da hoş karşılanırdı, ama Kulübeler'de çiğ kaçıyordu. Eskiler arasındaki çiftler başkalarının önünde asla böyle şeyler yapmıyorlardı, çok makul bir şekilde, sıradan bir ailedeki anne baba gibi davranıyorlardı.

Bu arada Kulübeler'deki eski çiftler hakkında bir şeyi fark ettim –onları yakından incelemesine rağmen Ruth'un göremediği bir şeyi–; hal ve tavırlarının büyük bölümü televizyondan kopyalanmıştı. Önce Kulübeler'deki en eski öğrencilerden olan ve "yönetici" olarak kabul edilen şu çifti, Susie ve Greg'i izlerken fark ettim bunu. Greg, Proust ya da başka biri hakkında uzun uzun konuşmaya başladığı zaman, Susie hep aynı şeyi yapardı: Bizlere bakıp gülümser, gözlerini devirir, ağzını empatiyle büzer ve anca duyulur bir sesle: "Tanrım, bize yardım et," derdi. Hailsham'da televizyon seyretmek kısıtlanmıştı, Kulübeler'de de öyle –oysa bütün gün seyretmemize engel olacak hiçbir şey yoktu–, ama kimse o kadar ilgilenmiyordu televizyonla. Çiftlik evinde ve Kara Ambar'da olmak üzere iki eski televizyon vardı, ben arada bir seyrediyordum. Böylece "Tanrım, bize yardım et" lafının bir Amerikan dizisinden geldiğini anladım, oyuncular bir şey söylediği ya da yaptığı zaman kahkahaların duyulduğu dizilerden biriydi. Ana karakterlerin komşusu olan iriyarı bir kadın, aynen Susie'nin yaptığını yapıyordu, kocası uzun nutuklarından birine başladığı zaman seyirciler onun gözlerini devirip "Tanrım bize yardım et" demesini bekliyorlardı kocaman kahkahalar atmak için. Bunu fark ettikten sonra, eski çiftlerin hepsinde televizyondan kopyalanmış bazı şeyler olduğunu anladım; birbirlerine karşı hareketlerinde, kanepede oturuş şekillerinde, hatta birbirleriyle tartışıp odadan dışarı öfkeyle çıkışlarında bile.

Her neyse, Ruth kısa sürede Tommy'ye karşı davranışlarının Kulübeler'e uymadığını anladı. İnsanların önündeki davranışlarını değiştirmeye başladı. Ruth'un eskilerden kaptığı bir küçük hareket vardı. Hailsham'da çiftlerin birkaç dakikalığına bile olsa ayrılması, uzun uzun öpüşüp kucaklaşmaları için ba-

hane olurdu. Oysa Kulübeler'de bir çift vedalaşırken bırakın kucaklaşmayı, öpüşmeyi, tek bir kelime bile söylemezlerdi. Bunun yerine, birinin dikkatini çekmek isterken yapılan hareketin bir benzerini yapar, ellerinin eklem yerleriyle partnerlerinin dirseğinin biraz altına hafifçe vururlardı. Genellikle kız oğlana yapardı bunu, birbirlerinden ayrılmak üzereyken. Bu gelenek kış geldiğinde ortadan kalkmıştı, ama biz ilk geldiğimizde böyle yapıyorlardı ve çok geçmeden Ruth da aynısını Tommy'ye yapmaya başlamıştı. Dikkatinizi çekerim, başlarda Tommy'nin neler olduğuna dair en ufak bir fikri yoktu, koluna vurulunca aniden Ruth'a döner ve "Ne!?" derdi, o zaman Ruth da ona kızgınlıkla bakardı, sanki bir oyun sahneliyorlarmış ve Tommy rolünü unutmuş gibi. Sonunda Ruth onunla konuşmuş olmalı, çünkü yaklaşık bir hafta sonra bu hareketi neredeyse eskiler gibi yapmayı başarmışlardı.

Ben dirseğin altına şaplak atıldığını gerçekte görmedim televizyonda, ama bu fikrin televizyondan geldiğine emindim, Ruth'un bilmediğinden ne kadar eminsem o kadar. Bu nedenle, çimenlerde *Daniel Deronda*'yı okuduğum bir gün, Ruth sinir bozucu davranmaya başlayınca, birinin artık ona bunu söylemesi gerektiğine karar verdim.

Sonbahar yaklaşıyor, hava serinliyordu. Eskiler artık içeride daha çok vakit geçiriyor ve yazdan önceki düzenlerine dönüyorlardı. Ama biz Hailsham'dan gelenler dışarıda, biçilmemiş çimenler üzerinde oturmaya devam ediyor, alıştığımız tek rutini elimizden geldiğince sürdürmek istiyorduk. Buna rağmen, o gün benim dışımda üç veya dört kişi çimenlerde kitap okuyordu, sessiz bir köşe bulmak için onlardan epey uzaklaştığımdan Ruth'la aramda geçenleri kimsenin duymadığına eminim.

Eski bir çadır bezinin üzerine uzanmış, dediğim gibi *Daniel Deronda*'yı okurken, Ruth dolaşa dolaşa gelip yanıma oturdu. Kitabımın kapağına baktı ve kendi kendine başını salladı. Bir dakika kadar sonra, tam da beklediğim gibi, bana *Daniel Deronda*'nın konusunu anlatmaya başladı. O ana dek kendimi çok iyi hissediyordum ve Ruth'u görünce sevinmiştim, ama şimdi sinirlerim bozulmuştu. Aynı şeyi bana bir-iki kez daha yapmıştı,

başkalarına da yaptığını görmüştüm. Bir kere, tavrında bir şey vardı; önemsemezmiş ama içtenlikle söylüyormuş gibi bir tavırla konuşuyor, insanlardan yardımcı olduğu için müteşekkir olmalarını bekliyordu sanki. Tamam, o sıralarda bile, bu davranışın arkasında neyin yattığının farkındaydım. O ilk aylarda, Kulübeler'e ne kadar yerleştiğimizi –ne kadar iyi dayanabildiğimizi– okuduğumuz kitap sayısıyla ölçüyorduk. Kulağa garip geliyor, ama işte, biz Hailsham'dan gelenler kendi aramızda böyle bir fikir geliştirmiştik. Bu düşüncemiz bilerek bulanık bırakılmıştı, hatta, Hailsham'da seksle nasıl baş ettiysek, ona benzer bir yol geliştirmiştik. Bir sürü kitabı okuduğumuzu ima ederek dolaşır, birisi diyelim *Savaş ve Barış*'tan bahsettiğinde sanki okumuş gibi başımızı sallar, birbirimizin iddiaları konusunda mantık yürütmezdik. Şunu hatırlayın lütfen, Kulübeler'e geldiğimizden beri sürekli birarada olduğumuza göre, herhangi birimizin diğerleri fark etmeden *Savaş ve Barış*'ı okuması mümkün değildi. Ama tıpkı Hailsham'da seks konusunda olduğu gibi, aramızda dile getirilmemiş bir anlaşmamız vardı, başımızı alıp gittiğimiz, bu kitapları okuduğumuz gizemli bir boyutun var olmasına izin vermiştik.

Dediğim gibi, hepimizin bir dereceye kadar kapıldığı küçük bir oyundu bu. Böyle bile olsa, Ruth oyunu herkesten ileri götürmüştü. Her kitabı önceden okumuş gibi davranıyordu. Okumakta ne kadar üstün olduğunu göstermenin yolunun da, insanlara henüz okumakta oldukları kitapların konusunu anlatmak olduğunu sanıyordu. Bu nedenle, *Daniel Deronda*'nın konusunu anlatmaya başladığında, hikâyeyi çok sevmemiş olmama rağmen birdenbire kitabı kapatıp ayağa kalktım ve şöyle dedim:

"Ruth, kaç zamandır sana söylemek istiyordum. Neden hoşçakal derken Tommy'nin koluna vuruyorsun? Ne demek istediğimi anlıyorsun, değil mi?"

Tabii bilmediğini iddia etti, sabırla neden bahsettiğimi anlattım. Ruth beni dinledi, sonra omuz silkti.

"Böyle yaptığımın farkında değildim. Farkında olmadan kapmış olmalıyım o hareketi."

Birkaç ay önce olsa üstüne varmazdım, belki de konuyu hiç açmamış olurdum. Ama o gün bastırmaya devam ettim, yaptı-

ğı hareketin televizyondan kopyalanmış olduğunu açıkladım. "Kopyalamaya değer bir şey değil," dedim. "Normal hayatta insanlar böyle davranmıyorlar, sen öyle sansan bile."

Ruth'un kızdığını ama nasıl cevap vereceğini bilemediğini görebiliyordum. Başını çevirdi ve yine omuz silkti. "Ne olmuş yani?" dedi. "Büyük bir olay değil ki, çoğumuz yapıyoruz bunu."

"Yani Chrissie ve Rodney yapıyorlar demek istiyorsun."

Bunu söyler söylemez hata yaptığımı anladım, bu ikisinden söz etmeden önce Ruth'u köşeye sıkıştırmıştım ama şimdi kurtulmuştu. Tıpkı satrançta olduğu gibi: Bir hareket yaparsınız ve elinizi çeker çekmez yaptığınız hatayı görürsünüz, paniklersiniz ama felaketin boyutlarını henüz bilmiyorsunuzdur. Tabii ki, Ruth'un gözlerinin ışıldamaya başladığını fark ettim. Tekrar konuştuğunda sesi tamamen farklı çıktı.

"Demek böyle? Demek zavallı küçük Kathy'yi kızdıran bu. Ruth artık ona yeterince ilgi göstermiyor. Ruth'un yeni büyük arkadaşları var ve küçük bebek kardeşle artık o kadar çok oynanmıyor..."

"Kes şunu. Her neyse, gerçek aileler böyle davranmaz. Sen bu konuda hiçbir şey bilmiyorsun."

"Ah evet, Kathy gerçek aileler konusunda bir uzman. Özür dilerim. Ama sorun bu, öyle değil mi? Hâlâ böyle düşünüyorsun. Biz Hailshamlılar, hep bir arada kalmalıyız, küçük bir grup olup hiçbir zaman yeni arkadaşlar edinmemeliyiz."

"Asla böyle bir şey söylemedim. Sadece Chrissie ve Rodney'den bahsediyorum. Aptalca görünüyor ama, sen onların her yaptığını kopya ediyorsun."

"Ama ben haklıyım, değil mi?" diye devam etti Ruth. "Kızdın, çünkü ben hayatıma devam etmeyi başardım, yeni arkadaşlar edindim. Eskilerin bir kısmı senin adını bile bilmiyor, ama onları suçlayabilir misin? Sen Hailshamlı olmadığı takdirde kimseyle konuşmuyorsun. Ama her dakika elini tutmamı bekleyemezsin benden. Neredeyse iki aydır buradayız."

Oltaya düşmedim, bunun yerine: "Beni boşver, Hailsham'ı da boşver," dedim. "Ama Tommy'yi sürekli zor durumda bırakıyorsun. Seni izledim, sadece bu hafta birkaç kez yaptın bunu. Onu çaresiz durumda bırakıyorsun, tek başına, sanki yedek

parçaymış gibi. Bu adil değil. Sen ve Tommy bir çift sayılıyorsunuz. Bu durumda senin onu kollaman gerekir."

"Haklısın Kathy, biz bir çiftiz, dediğin gibi. İlla karışman gerekiyorsa, durumu sana anlatayım. Biz bu konuda konuştuk ve aramızda anlaştık. Tommy bazen Chrissie ve Rodney'le birlikte bir şeyler yapmak istemezse, bu onun seçimidir. Ben ona hazır olmadığı hiçbir şeyi zorla yaptırmayacağım. Ama biz aramızda anlaştık, o da beni kısıtlamayacak. İlgilendiğin için sağol tabii." Sonra oldukça farklı bir ses tonuyla ekledi: "Şimdi düşündüm de, sen de *bazı* eskilerle arkadaş olmakta *o kadar* yavaş davranmadın aslında."

Beni dikkatle inceledi, sonra sanki: "Hâlâ arkadaşız, değil mi?" der gibi kahkaha attı. Ama ben onun bu son söylediğinde gülecek hiçbir şey bulamadım. Kitabımı aldım ve tek söz söylemeden çekip gittim.

On Birinci Bölüm

Ruth'un söylediklerinden niçin bu kadar rahatsız olduğumu anlatayım. Kulübeler'deki o ilk aylar, arkadaşlığımız açısından tuhaf bir zamandı. Bir sürü küçük şey yüzünden tartışıyor, ama aynı zamanda içimizi her zamankinden daha fazla döküyorduk birbirimize. Özellikle de ikimiz konuşuyorduk, yatmadan kısa süre önce, genellikle benim Kara Ambar'ın üzerindeki odamda. Işıklar söndürüldükten sonra yaptığımız bu sohbetler yüzünden sabahları akşamdan kalma gibi hissediyorduk kendimizi. Her neyse, şu var ki, gün içinde birbirimizden ne kadar uzaklaşırsak uzaklaşalım, uyku zamanı geldiğinde Ruth'la birlikte yatağıma oturur, sıcak içeceklerimizi yudumlarken sanki aramıza hiçbir şey girmemiş gibi birbirimize içimizi dökerdik. Bu yürekten konuşmalarımızı sağlayan şeyse –o dönemde arkadaş kalmamızı sağlayan şey de diyebilirsiniz– ne anlatırsak anlatalım saygıyla karşılanacağını bilmemizdi: Birbirimize duyduğumuz güvene sadık kalıyorduk; ne kadar tartışırsak tartışalım, söylediklerimizi asla birbirimize karşı kullanmayacaktık. Tamam, bu hiçbir zaman açıkça söylenmedi, ama dediğim gibi, kesinlikle aramızda bir anlaşma vardı ve o gün *Daniel Deronda* konusu açılana kadar, ikimiz de anlaşmamızı bozacak hiçbir şey yapmamıştık. Bu nedenle, Ruth benim eskilerle arkadaş olmakta hiç yavaş davranmadığımı söyleyince sadece kızmamıştım, bu bana göre bir ihanetti. Çünkü ne demek istediği kesinlikle belliydi; bir gün ona seksle ilgili bir şey söylemiş, özel bir olayı sadece ona anlatmıştım.

Tahmin edebileceğiniz üzere, Kulübeler'de seks Hailsham'daki seksten çok farklıydı. Çok daha doğrudandı her şey, daha "yetişkince"ydi. Kimin kimle ne yaptığı hakkında dedikodular dolaşmıyor, ortalıkta kıkırdanmıyordu. İki öğrencinin seviştiği öğrenilince hemen onların bir çift olup olmayacakları konusunda spekülasyon yapılmıyordu. Ayrıca bir gün yeni bir çift ortaya çıkarsa, sanki büyük bir olaymış gibi hemen tartışılmaya başlanmıyordu. Durumu sessizce kabul ediyordunuz ve ondan sonra birinden söz ettiğinizde diğerinin adını da söylüyordunuz: "Chrissie ve Rodney" ya da "Ruth ve Tommy" gibi. Birisi sizinle sevişmek istediğinde, doğrudan soruyordu. Bir oğlan yanınıza gelip geceyi geçirmek için odasına davet ediyordu sizi, "değişiklik olsun" diye, öylesine bir şeymiş, çok önemli değilmiş gibi. Bazen bir çift olmak amacıyla yapıyordu bunu oğlanlar, bazen de tek gecelik bir ilişki için.

Tavırlar çok daha olgundu diyebilirim. Şimdi dönüp baktığımda Kulübeler'deki seks yaşantısı biraz fazla işlevsel gibi görünüyor. Belki de bundan dolayı dedikodu ve gizlilik ortadan kalkmıştı. Ya da belki hava çok soğuk olduğu için.

Kulübeler'deki cinselliği hatırladığımda, zifiri karanlıkta, buz gibi odalarda, genelde kat kat battaniye altında yapıldığını hatırlıyorum. Hatta battaniyeler çoğu kez battaniye bile değildi, gerçekten tuhaf, rastgele şeylerdi; eski perdeler, hatta kilim parçaları. Bazen o kadar soğuk oluyordu ki ne bulursanız üstünüze yığıyordunuz ve bunların altında sevişirken üzerinizde dağ gibi yorgan döşek zıplıyordu, bundan dolayı çoğu zaman oğlanla mı yoksa bütün o eşyalarla mı seviştiğinizi anlamıyordunuz.

Her neyse, demek istediğim şu ki, Kulübeler'e geldikten sonra birkaç kez tek gecelik ilişkiler yaşamıştım. Bunu planlamamıştım. Acele etmek istemiyordum, dikkatle seçtiğim biriyle, belki de bir çift olmayı tercih ederdim. Daha önce hiç sevgilim olmamıştı, özellikle Ruth ve Tommy'yi bir süre izledikten sonra, ben de birini bulmayı denemeye karar vermiştim. Dediğim gibi, planım böyleydi ve tek gecelik ilişkilerim devam etikçe bunlardan rahatsız oldum. Bundan dolayı, o gece Ruth'a açılmaya karar verdim.

Birçok açıdan olağan bir gece sohbetiydi. Çay fincanlarımızı doldurup odama gelmiş, yatakta yan yana oturuyorduk. Kulübeler'deki oğlanlardan ve hangisinin bana uygun olduğundan konuştuk. Ruth tam formundaydı: Destekleyici, komik, duyarlı, akıllıydı. Bu nedenle ona tek gecelik ilişkilerimi anlatmaya karar verdim. Bunların aslında isteğim dışında gerçekleştiğini anlattım; sevişince çocuk sahibi olmamız mümkün olmasa da, seksin duygularımı tıpkı Bayan Emily'nin söylediği gibi etkilediğini anlattım. Sonra, "Ruth, sana bir şey sormak istiyordum," dedim. "Mutlaka sevişmen gereken anlar oluyor mu? Kim olursa olsun fark etmez dediğin zamanlar?"

Ruth omuz silkti, sonra, "Benim bir ilişkim var. Sevişmek istediğim zaman Tommy'yle yapıyorum bunu," dedi.

"Öyledir tabii. Belki sadece ben böyleyim. Belki bende yanlış bir şey vardır, alt tarafımda. Belki gerçekten, gerçekten yapmak zorundayımdır."

"Bu çok garip Kathy." Bana kaygıyla bakmaya başladı, bu da daha fazla endişelenmeme neden oldu.

"Yani sen hiç böyle hissetmiyor musun?"

Yine omuz silkti. "Herkesle yapacak kadar değil. Söylediğin çok acayip bir şey, Kathy. Belki zamanla diner."

"Bazen uzun süre bir şey olmuyor. Sonra aniden başlıyor. İlk seferinde böyle oldu. Beni öpüp okşamaya başladı ama üstümden çekilmesini istiyordum. Sonra aniden başladı. Gerçekten sevişmek zorundaydım."

Ruth başını salladı. "Çok garip. Ama geçer herhalde. Burada yediklerimizle filan alakalıdır belki."

Bana pek yardımcı olamamıştı ama anlayışlı davranmıştı, konuşmamızın ardından kendimi biraz daha iyi hissetmeye başladım. Bu yüzden, o gün kırda yaptığımız tartışmanın ortasında bu konuyu açması beni çok sarstı. Tamam, bizi duyacak kimse yoktu, ama böyle olsa bile, yaptığında hiç doğru olmayan bir şey vardı. Kulübeler'deki ilk aylarda arkadaşlığımız sağlam bir biçimde devam etmişti, en azından benim açımdan; çünkü ben iki farklı Ruth olduğunu düşünüyordum, bunu kabullenmiştim. Ruthlardan biri sürekli eskileri etkilemeye çalışıyordu; onun havasını bozacağımızı düşündüğü anda

beni, Tommy'yi, kim olursa olsun hepimizi unutuyordu. Her gün havalara giren, rol yapan bu Ruth'dan hiç memnun değildim; dirseğin altına hafifçe vurma hareketini yapan Ruth'dan. Ama gün bitimlerinde üst kattaki küçük odamda yanıma oturup yatağımın üstüne bacaklarını uzatan, buharı tüten fincanı elinde benimle sohbet eden Ruth Hailshamlıydı ve gün boyunca neler olursa olsun, böyle yan yana oturduğumuzda, ilişkimize kaldığımız yerden devam edebiliyorduk. Kırdaki o güne kadar, bu iki Ruth'un bir araya gelmeyeceği konusunda emindim; yatmadan önce sırlarımı paylaştığım Ruth'a kesinlikle güvenebilirdim. İşte bu yüzden, benim "eskilerden en azından biriyle arkadaş olmakta hiç de yavaş hareket etmediğimi" söylediğinde çok kızdım. Bu nedenle, kitabımı kaptığım gibi yanından ayrıldım.

Fakat şimdi düşündüğümde, olanları Ruth'un açısından görebiliyorum. Örneğin, aramızdaki anlaşmayı önce benim bozduğumu düşünmüş olabilir, o küçük saldırısı sadece bir karşılık olabilir. O zamanlar bunu hiç düşünmemiştim, ama şimdi bunun bir olasılık olduğunu anlayabiliyorum ve yaptığının bir açıklaması olabileceğini kabul ediyorum. Nihayetinde, bana o cümleyi söylemeden önce, yaptığı bir hareketten dolayı onu eleştirmiştim. Şimdi açıklaması biraz zor ama, Ruth'un eskilerin yanındaki davranışları hakkında aramızda bir tür sözsüz anlaşma vardı. Tamam, çoğu kez blöf yapar ve doğru olmadığını bildiğimiz şeyler hakkında atıp tutardı. Bazen eskileri etkilemek için bizi satardı. Ama sanırım Ruth bütün bunları *iyiliğimiz için* yaptığına inanıyordu bir anlamda. En yakın arkadaşı olarak benim rolüm de ona sessizce destek olmaktı; sahnede rolünü oynarken ben en ön sıradan izleyen biriydim sanki. Başka biri olmaya çalışıyordu, belki de bu baskıyı hepimizden fazla hissediyordu, dediğim gibi, bir şekilde hepimiz adına bir sorumluluk yüklemişti kendisine. O halde bu durumda, onun dirsek altına vurmasıyla ilgili söylediklerimi bir ihanet kabul etmiş ve bana verdiği karşılıkta kendini haklı görmüş olabilirdi. Dediğim gibi, bu şekilde düşünmeye yakın zamanda başladım. Eskiden olayları dışarıdan incelememiş, kendi rolümü düşünmemiştim. Sanırım o günlerde

Ruth'un ilerlemek, büyümek ve Hailsham'ı geride bırakmak için gösterdiği çabadan hoşlanmıyordum. Şimdi bunları düşündüğümde, Dover'daki nekahet merkezinde onunla ilgilendiğim sırada söylediği bir şey aklıma geliyor. Odasında oturmuş günbatımını seyrediyorduk, sıkça yaptığımız gibi getirdiğim madensuyunun ve bisküvilerin tadını çıkarıyorduk. Bir yandan ona Hailsham'daki koleksiyon sandığımın içindeki eşyaların çoğunu hâlâ odamda, yatağımın altındaki çam ağacından sandıkta sakladığımı anlatıyordum. Derken –bu konuya varmaya ya da bir şey açıklamaya çalışmıyordum–: "Senin Hailsham'dan sonra koleksiyonun olmadı değil mi?" deyiverdim.

Yatağında dik oturmakta olan Ruth uzun bir süre sessiz kaldı, arkasındaki karolu duvara batan güneşin ışıkları vuruyordu. Sonra, "Gözetmenleri hatırla," dedi. "Ayrılmadan önce bize koleksiyonlarımızı yanımıza alabileceğimizi söylemişlerdi. Ben de kutudaki her şeyi yanıma aldım ve bir torbanın içine koydum. Kulübeler'e vardığımda hepsini içine alacak ahşap bir kutu bulmayı planlıyordum. Ama oraya varınca, eskilerden hiçbirinin koleksiyonu olmadığını gördüm. Sadece bizim vardı, bu normal değildi. Tek ben değil, hepimiz farkına vardık herhalde, ama hiçbirimiz açıkça söylemedik, öyle değil mi? Bunun üzerine ben yeni bir kutu aramaktan vazgeçtim. Koleksiyonum aylarca o torbanın içinde durdu, sonunda attım hepsini."

Ona uzun uzun baktım. "Çöpe mi attın?"

Ruth başını salladı, birkaç dakika boyunca aklından koleksiyonundaki eşyaları geçirdi sanki. Sonunda: "Hepsini bir çöp torbasına koydum," dedi. "Ama çöpe atmaya içim elvermedi. Bu yüzden Keffers'a torbayı bir dükkâna götürebilir mi diye sordum. Bağış dükkânlarını biliyordum, bunları duymuştum. Keffers torbayı biraz karıştırdı, içindekilerin ne olduğu konusunda hiçbir fikri yoktu, nasıl olsun ki, sonra kahkaha attı ve bildiği hiçbir dükkânın bunlarla ilgilenmeyeceğini söyledi. Bunlar iyi şeyler, dedim, gerçekten iyi şeyler. Benim biraz duygusallaşmaya başladığımı gördü, o zaman ses tonu değişti. 'Peki küçük hanım,' gibi bir şey söyledi. 'Bunları Oxfam'a götüreceğim,' dedi. Sonra iyice kibarlaştı: 'Şimdi bir daha bakınca, evet haklısın,

bunlar gerçekten iyi şeyler,' dedi. Ama yeterince ikna edici değildi. Sanırım onları alıp çöpe attı. En azından benim bunu bilmem gerekmedi." Sonra gülümsedi ve bana, "Sen farklıydın," dedi. "Hatırlıyorum. Koleksiyonundan hiçbir zaman utanmadın ve sakladın onu. Keşke ben de öyle yapsaydım."

Söylemek istediğim şu: Hepimiz yeni hayatımıza uyum sağlamaya çalışıyorduk ve galiba hepimiz sonradan pişman olacağımız şeyler yaptık. O dönemde Ruth beni çok kızdırmıştı, ama insanları Kulübeler'deki ilk günlerinde yaptıklarından dolayı yargılamaya çalışmanın çok anlamsız olduğunu düşünüyorum şimdi.

Sonbahar yaklaşırken çevremdeki insanları daha yakından tanımaya ve daha önce dikkat etmediğim bazı ayrıntıları fark etmeye başladım. Mesela, Kulübeler'den ayrılan öğrencilere karşı tuhaf bir tavır takınılıyordu. Eskiler, Beyaz Konak'a ya da Kavak Çiftliği'ne yaptıkları gezilerden sonra orada tanıştıkları tiplerle hemen dalga geçmeye başlıyor; ama biz gelmeden çok kısa zaman öncesine dek en iyi arkadaşları olan öğrencilerden hemen hiç söz etmiyorlardı.

Fark ettiğim bir başka şey de –genel tavırla alakalı olduğunu görebiliyordum– "kurslara" giden eskiler hakkında kimsenin tek söz etmemesiydi. Bu kursların bakıcılıkla ilgili olduğunu biliyorduk. Belki dört ya da beş günlüğüne gidiyorlardı, ama o süre içinde kimse onlardan bahsetmiyor; döndüklerinde kimse onlara bir şey sormuyordu. Sanırım en yakın arkadaşlarıyla paylaşmışlardır deneyimlerini. Ama bu yolculuklar hakkında alenen hiçbir şey söylenmeyeceği konusunda gizli bir anlaşma vardı sanki. Bir sabah, hatırlıyorum, mutfağımızın buğulanmış pencerelerinden, eskilerden ikisinin bir kursa gitmek üzere ayrılışlarını izliyordum ve gelecek baharda tamamen gitmiş olurlar mı diye düşündüğümü hatırlıyorum. Gittikleri zaman onlardan bahsetmemeye dikkat edecektik.

Ama ayrılan öğrencilerin gerçek bir tabuya dönüştüğünü söylemek belki biraz aşırıya kaçmak olur. Onlardan bahsedilmesi gerekiyorsa, bahsediliyordu. En çok da, dolaylı yollardan, bir nesne ya da günlük bir işle ilintili olarak bahsedili-

yordu. Mesela, bir borunun tamir edilmesi gerekiyorsa, bunu "Mike'ın nasıl yaptığı" hakkında konuşuluyordu. Bir de Kara Ambar'ın hemen önünde herkesin "Dave'in ağacı" dediği güdük bir ağaç gövdesi vardı. Biz gelmeden birkaç hafta öncesine kadar, Dave üç yılı aşkın bir süre boyunca yağmur soğuk dinlemeden onun üstüne oturup okumuş, yazmış. Hatıralarda en çok yer eden bir diğer isim de Steve'di. Hiçbirimiz Steve'in nasıl biri olduğunu bilmiyorduk, ama porno dergileri sevdiğinden haberdardık.

Arada bir, Kulübeler'deki bir kanepenin arkasından ya da eski gazetelerin arasından bir porno dergi çıkardı. "Erotik" porno denen türden bir dergi bulurduk genelde, ama o sıralarda aradaki farkı bilmiyorduk. Daha önce hiç böyle bir şeyle karşılaşmamıştık ve ne düşüneceğimizi bilemedik. Eskiler genelde güler, bıkkın bir ifadeyle derginin sayfalarını şöyle bir çevirdikten sonra bir kenara atarlardı, dolayısıyla biz de aynısını yapmaya başladık. Bir-iki yıl önce Ruth'la beraber geçmişi hatırlarken, Kulübeler'de bu dergilerden düzinelercesinin elden ele dolaşmakta olduğunu söyledi. "Kimse bunlardan hoşlandığını kabul etmezdi," dedi. "Ama nasıldı hatırlarsın. Bir dergi ortaya çıktığında herkes sıkıcı bulmuş gibi yapardı. Ama yarım saat sonra geri döndüğünde dergi ortadan kaybolmuş olurdu."

Her neyse, demek istediğim şu, bu dergilerden biri ortaya çıktığında herkes "Steve'in koleksiyonundan" kaldığını söylerdi. Yani, ortaya çıkan her porno derginin sorumlusu Steve'di. Dediğim gibi, Steve hakkında başka bir şey öğrenemedik. Fakat o zamanlarda bile olayda komik bir yan görüyorduk, çünkü birisi çıkıp da, "A, bakın Steve'in dergilerinden biri," dediğinde, bunda komik bir yan bulup gülüyorduk.

Bu dergiler, yaşlı Keffers'ı çileden çıkarırdı. Onun çok dindar ve sadece pornoya değil, sekse de kesinlikle karşı olduğuna dair söylentiler dolaşıyordu. Bazen öyle sinirlenirdi ki, ağarmış bıyıklarının altındaki yüzü öfkeden kırmızı lekelerle kaplanırdı. Yerleri sarsarak etrafta dolanır, kapıları vurmadan odalara dalar, "Steve'in dergilerini" toplamak için elinden geleni yapardı. Böyle anlarda komik göründüğüne inandırmaya çalışırdık

kendimizi, ama aslında korkutucuydu. Normalde sürekli homurdanınan Keffers, sinirlenince sessizliğe gömülürdü ve bu hali bile ürkütücü görünmesine yeterdi.

Bir keresinde, hatırlıyorum, Keffers yine "Steve'in dergileri"nden altı-yedi tane toplayıp bunları kamyonetine götürmüştü. Yukarıdaki odamda Laura'yla birlikte onu izliyorduk, Laura'nın söylediği bir şeye gülüyordum. Sonra Keffers'ın kamyonetin kapısını açtığını gördüm. Belki iki eliyle bir şey kaldırması gerektiği için, dergileri kazanın bulunduğu barakanın önüne yığılmış tuğlaların üzerine koydu; bazı eskiler birkaç ay önce bir açık hava ızgarası yapmaya çalışmışlardı bu tuğlalarla. Keffers öne eğilmişti, başı ve omuzları kamyonetin içinde, uzun süre bir şeyler aradı ve içimden bir ses bana biraz önceki öfkesine rağmen, şimdi dergileri unuttuğunu söyledi. Gerçekten de, birkaç dakika sonra doğruldu, direksiyonun başına geçti, kapıyı vurup kapadı ve çekip gitti.

Keffers'ın dergileri bıraktığını Laura'ya söylediğimde, "Orada fazla kalmazlar," dedi. "Bir dahaki tasfiye turunda hepsini yeniden toplaması gerekecek."

Ama yarım saat sonra kazan barakasının yanından geçerken dergilere dokunulmamış olduğunu gördüm. Bir an onları alıp odama götürmeyi düşündüm, ama odamda görüldükleri takdirde sürekli alaya alınacağımı biliyordum; böyle bir şeyi yapmamın nedenlerini kimsenin anlamasına imkân yoktu. Bu yüzden dergileri alıp kazan kulübesine girdim.

Kazan dairesinin bulunduğu baraka gerçekte bir ambardı, çiftlik evinin yanına inşa edilmişti, içi eski tırpanlar ve yabalarla doluydu; bir gün yangın çıkarsa Keffers'ın kolay tutuşmayacağını düşündüğü şeylerle. Keffers'ın orada bir çalışma tezgâhı da vardı. Dergileri bunun üstüne koydum, ıvır zıvırı kenara itip üstüne yerleştim. Aydınlatma pek iyi değildi, ama arkamda bir yerde camları isli bir pencere vardı. Elime geçen ilk derginin sayfalarını açınca ışığın yeterli olduğunu anladım.

Bacaklarını açmış ya da popolarını uzatmış bir dolu kız resmi vardı dergilerde. İtiraf edeyim, bu tür resimlere bakınca heyecanladığım oldu, oysa hiçbir zaman bir kızla birlikte olmayı düşünmedim. Zaten o gün böyle bir şeyin peşinde değildim.

Sayfaları hızla çevirdim, bu sayfalardan sızan seksten etkilenmemeye kararlıydım. Gerçekten de eğilip bükülen bedenleri neredeyse hiç görmedim, sadece suratlarına bakıyordum. Sayfa kenarlarındaki video ya da başka şeylerin ilanlarında bile sadece her modelin suratına baktım ve sayfaları çevirdim.

Dergi yığınının sonuna yaklaştığımda, ambarın önünde, kapının tam yanında birinin durduğunu hissettim. Kapıyı açık bırakmıştım, çünkü normalde hep açıktı ve içeri ışık gelsin istemiştim. Zaten iki kez bir ses duyduğumu sanmış, başımı kaldırıp bakmıştım. Ama kimseyi göremeyince suratları incelemeye devam etmiştim. Şimdi birinin orada durduğundan emindim, dergiyi elimden bırakırken derin derin iç geçirdim, duyulacağı kesindi.

Kıkırdama sesleri duymayı veya ambardan içeri, beni bir yığın porno dergiyle yakaladıkları için dalga geçmeye hazır iki ya da üç öğrencinin dalmasını bekledim. Ama hiçbir şey olmadı. Bunun üzerine, elimden geldiğince bıkkın bir ses tonuyla seslendim:

"Bana katıldığınız için çok memnun oldum. Çekinmeyin, gelsenize."

Kısa bir kıkırdama duydum, sonra kapının eşiğinde Tommy belirdi. "Merhaba Kath," dedi çekingen bir sesle.

"İçeri gel, Tommy. Eğlenceye katıl."

Bana doğru dikkatle yürüdü, birkaç adım ötede durdu. Kazana baktı ve sonra: "Senin böyle şeylerden hoşlandığını bilmiyordum," dedi.

"Kızlara da izin var, öyle değil mi?" dedim.

Sayfaları çevirmeye devam ettim, Tommy birkaç saniye sessiz kaldı. Sonra, "Seni gözetlemeye çalışmıyordum," dedi. "Ama ne yaptığını odamdan gördüm. Dışarı çıkıp Keffers'ın bıraktığı dergileri aldığını gördüm."

"İşim bitince onları alabilirsin."

Beceriksizce gülmeye çalıştı. "Seksle ilgili şeyler işte. Daha önce gördüm hepsini zaten." Yeniden güldü, ama başımı kaldırıp bakınca yüzündeki ifade ciddileşti. Sonra:

"Kath, sen bir şey mi arıyorsun?" diye sordu.

"Ne demek istiyorsun? Sadece açık saçık resimlere bakıyorum."

"Sırf eğlence için mi?"

"Öyle denebilir, evet." Bir dergiyi bırakıp öbürünü elime aldım.

Sonra Tommy'nin adımlarını duydum, yürüyüp tam yanıma geldi. Tekrar başımı kaldırdığımda elleri havada sıkıntıyla asılı duruyordu, sanki ben zor bir iş yapıyordum da o bana yardım etmeye çalışıyordu.

"Kath, yapma... Sadece eğlenmek içinse, böyle yapılmaz. Resimlere daha dikkatli bakman gerekir. Sayfaları bu kadar hızlı çevirirsen işe yaramaz."

"Kızlarda nasıl olur sen nereden biliyorsun? Ya da belki bunlara Ruth'la birlikte bakmışsındır. Pardon, aklıma gelmemişti."

"Kath, ne arıyorsun sen?"

Onu duymazdan geldim. Dergi yığınının sonuna varmak üzereydim ve işimi bir an önce bitirmek istiyordum. Sonra o:

"Bunu daha önce yaptığını görmüştüm," dedi.

Bu kez durdum ve ona baktım. "Burada neler oluyor Tommy? Keffers seni porno kontrol ekibine mi aldı yoksa?"

"Seni gözetlemeye çalışmıyordum, Kath. Ama geçen hafta gördüm, hepimiz Charley'nin odasındaydık. Bu dergilerden bir tane vardı orada. Herkesin odadan çıktığını sanıyordun. Ama ben parkamı almaya geri geldim. Claire'in kapısı açıktı, oradan Charley'nin odasını rahatça görüyordum. Seni gördüm işte, odada dergiyi karıştırıyordun."

"Peki, ne olmuş yani? Hepimiz bir şekilde eğlenmeliyiz."

"Eğlenmek için bakmıyordun sen dergilere. Bunu anladım, şimdi de anladığım gibi. Yüzünden anlıyorum Kath. Charley'nin odasındayken de yüzünde tuhaf bir ifade vardı. Belki hüzün. Belki de biraz korku."

Tezgâhtan zıplayarak indim, dergileri topladım ve onun kollarına bıraktım. "İşte, al. Bunları Ruth'a ver. Bak bakalım ona yarayacaklar mı?"

Yanından yürüyüp geçtim, ambardan dışarı çıktım. Ona bir şey anlatmadığım için düş kırıklığına uğradığını biliyordum, ama olanları doğru dürüst düşünmemiştim henüz ve baş-

kalarına anlatmaya hazır değildim. Yine de peşimden kazan dairesine gelmesinden rahatsız olmamıştım. Hiç rahatsız olmamıştım. Bana destek verdiğini, hatta koruduğunu hissetmiştim. Bilmek istediklerini nihayetinde anlattım ona, ama birkaç ay sonra, Norfolk yolculuğuna çıktığımızda.

On İkinci Bölüm

Norfolk yolculuğumuzu ve o gün olan her şeyi anlatmak istiyorum, ama olayın arka planını ve oraya niçin gittiğimizi açıklayabilmek için, önce biraz daha gerilere gitmem gerekecek.

Kulübeler'de geçirdiğimiz ilk kış neredeyse bitmek üzereydi ve hepimiz yeni evimize alışmıştık. Küçük tökezlemelere karşın Ruth'la akşamları odamda sıcak içeceklerimizi yudumlarken gün içinde olanları konuşma alışkanlığımızı sürdürmüştük ve bu sohbetlerden birinde, öylesine konuşurken Ruth aniden:

"Chrissie ve Rodney'nin ne söylediğini duydun herhalde," dedi.

Duymadığımı söyleyince küçük bir kahkaha attı ve devam etti: "Galiba benimle dalga geçtiler. Şaka yaptıklarını sanıyorlar. Unut gitsin."

Neden söz ettiğini öğrenmeye çalışmamı istediğini sezdim, bu nedenle ısrar ettim ve sonunda sesini alçaltıp açıkladı.

"Hatırlıyor musun, geçen hafta bir ara Chrissie ve Rodney ortadan kaybolmuşlardı. Cromer adlı bir kasabaya gitmişler, kuzey Norfolk sahilinde."

"Ne yapıyorlarmış orada?"

"Ah, sanırım orada bir arkadaşları var. Daha önce burada yaşamış biri. Ama konu bu değil. Konu şu: Onlar birini görmüşler. Şu açık ofislerden birinde çalışan bir kadını. Sonra da, yani anlarsın ya... O kişinin bir *olası* olduğunu düşünüyorlar. Benim için."

Çoğumuz daha Hailsham'dayken "olası model" fikriyle tanışmış, ama bu konuyu açmamamız gerektiğini sezmiştik ve hiç açmamıştık, tabii hem meraklandığımızı hem de rahatsız olduğumuzu itiraf etmem lazım. Kulübeler'de bile bu konu rahatça gündeme getirebileceğiniz bir konu değildi. "Olası modeller" hakkında konuşmak, mesela seks hakkında konuşmaktan daha da tuhaf bir atmosfer yaratıyordu. Aynı zamanda, insanların bu konuya çok ilgi duyduğunu –bazı durumlarda takıntılı olduklarını bile– anlayabiliyordunuz, öyle ki, çoğunlukla ciddi tartışmalar sırasında, mesela James Joyce hakkında konuşurken bu konu ikide bir açılıyordu.

"Olası model" teorisinin arkasındaki temel fikir çok basitti ve fazla tartışma yaratmıyordu. Şöyle bir şeydi: Her birimiz bir aşamada normal bir insandan kopyalandığımız için, hepimizin dışarıda bir yerde kendi hayatını yaşayan bir modeli vardı. Bu da, en azından teoride şu anlama geliyordu: Modelinizi bulabilirdiniz. Bu nedenle, dışarı çıktığınızda –şehirlerde, alışveriş merkezlerinde, yoldaki kafelerde– "olası modeller" için gözünüzü açık tutuyordunuz; sizin ya da arkadaşlarınızın modeli olabilecek insanlar için.

Ancak bu temel fikirlerin ötesine geçildiğinde, ortak bir noktada buluşulamıyordu. Baştan başlarsak, olası modelleri ararken neye bakacağımız konusunda anlaşamıyorduk. Bazı öğrenciler kendilerinden yirmi ya da otuz yaş büyük birini aramaları gerektiğini düşünüyorlardı; anne babaları olabilecek yaşta birini. Ama diğerlerine göre, bu fazla duygusal bir davranıştı. Modellerimizle aramızda niçin "doğal" bir nesil farkı olsun ki? Bebekleri ya da yaşlı insanları da kullanmış olabilirlerdi, ne fark ederdi ki? Bazıları, en sağlıklı dönemlerindeki insanların model olarak seçilmiş olduğuna inanıyordu, işte bu nedenle "anne ya da babamız yaşında" olmaları ihtimali yüksekti. Ancak bu noktada hepimiz içine girmek istemediğimiz bir alana yaklaştığımızı seziyorduk, böylece tartışmalarımız da azalıp yok oluyordu.

Sonra, modellerimizi niçin aradığımıza dair sorular ortaya çıkıyordu. Modellerimizi bulmak istememizin önemli bir nedeni, onları bulduğumuzda geleceğimize göz atabile-

ceğimiz düşüncesiydi. Aslında kimse, diyelim ki modeli bir tren istasyonunda çalışıyorsa, eninde sonunda onunla aynı işi yapacağını düşünmüyordu. Hepimiz işin bu kadar basit olmadığını biliyorduk. Yine de, kopyalandığımız kişiyi gördüğümüzde kim olduğumuza dair farklı derecelerde öngörü sahibi olacaktık ve belki de hayatımızda bizi nelerin beklediğini görebilecektik.

Olası modellerle ilgilenmenin tamamen aptalca bir şey olduğunu düşünenler de vardı. Modellerimiz bizimle alakasızdı, onlar sadece dünyaya gelmemiz için gereken teknik birer ihtiyaçtı, bundan fazlası değildiler. Hayatımızda ne yapacağımız sadece bize kalmış bir şeydi. Ruth her zaman bu fikirde olanlara katılmıştı, herhalde ben de öyle. Yine de, bir olası modelle ilgili şeyler duyunca –kimin olası modeli olursa olsun– meraklanmadan edemiyorduk.

Hatırladığım kadarıyla, olası modeller genellikle aynı dönemde görülüyordu. Bu konu hiç açılmadan haftalar geçebiliyordu, sonra birinin görüldüğü duyuluyor ve bu, başka olası modellerin de görüldüğü iddiasını tetikliyordu. Bunlardan çoğunun üstüne düşmeye değmezdi; yoldan geçen bir arabanın içinde görülen birinin, örneğin. Ama arada bir, görülen model oldukça gerçekçi biçimde tasvir ediliyordu; Ruth'un o gece bana anlattığı olası model gibi.

Ruth'un öğrendiğine göre, Chrissie ve Rodney gittikleri bir sahil şehrini keşfetmeye çıkmış ve bir süreliğine ayrılıp farklı yerlerde dolaşmışlar. Tekrar buluştuklarında Rodney çok heyecanlıymış ve Chrissie'ye ana caddeye çıkan sokaklarda dolaşırken vitrinli bir ofisin önünden geçtiğini anlatmış. İçerisi kalabalıkmış, bir kısım insan masa başında çalışıyormuş, bir kısmı ayaktaymış, yürüyor ya da birbirleriyle konuşuyorlarmış. Sonra orada Ruth'un olası modelini görmüş.

"Onlar buraya döner dönmez Chrissie gelip olanları bana anlattı. Rodney'ye her şeyi tarif ettirdi, o da elinden geldiğince anlatmaya çalıştı, ama kesin bir şey söylemek imkânsız. Beni oraya arabayla götürmekten söz ediyorlar, ama bilmiyorum. Bu konuda herhangi bir şey yapmalı mıyım, bilemiyorum."

Ona o gece tam olarak ne dediğimi hatırlamıyorum, ama çok şüpheci davrandım. Açıkçası, bence Chrissie ve Rodney hepsini uydurmuşlardı. Chrissie ve Rodney'nin kötü insanlar olduklarını söylemeye çalışmıyorum; bu haksızlık olur. Onları pek çok açıdan seviyordum. Ama gerçek şu ki, onların biz yeni gelenlere karşı tavırları, özellikle de Ruth'a davranışları, hiç dürüstçe değildi.

Chrissie uzun boylu ve ayağa kalkıp boyunu gösterdiğinde oldukça güzel bir kızdı, ama bunun farkında değildi ve herkes gibi görünmek için sürekli kambur dururdu. Bundan dolayı bir film yıldızına değil, Kötü Cadı'ya benzerdi. Bir şey söyleyeceği zaman insanı önce parmağıyla dürtmesi de sinir bozucuydu ve bu izlenimi daha da kuvvetlendiriyordu. Pantolon yerine genelde uzun etek giyer, gözlüğünü de yüzüne iyice yapıştırırdı. O yaz Kulübeler'e geldiğimizde bizi gerçekten iyi karşılayan eskilerden biriydi, başta ondan gerçekten hoşlanmıştım ve yardım gerektiğinde hep ona danışıyordum. Ama haftalar geçtikçe, şüphelenmeye başladım. Bizim Hailshamlı olduğumuzu tekrarlayışında garip bir şey vardı, sanki bizimle ilgili her şeyi açıklayabilirmiş gibi davranıyordu. Ayrıca sürekli olarak Hailsham'la ilgili sorular soruyordu bize –küçük detayları, tıpkı şimdi benim bağışçılarımın yaptığı gibi– ve öylesine soruyormuş, önemli değilmiş gibi davranıyordu, ama ilgisinde bambaşka bir boyut vardı. Canımı sıkan bir diğer özelliği de bizi hep ayırmaya çalışmasıydı; birkaçımız birlikte bir şeyler yaparken birimizi bir kenara çekmesi ya da aramızdan iki kişiyi bir şeye davet etmesi ve diğer ikisini ortada bırakması gibi şeyler.

Chrissie'yi, yanında erkek arkadaşı Rodney olmadan göremezdiniz. Rodney 1970'lerde yaşayan bir rock şarkıcısı gibi saçını atkuyruğu yapıp dolaşırdı ve reenkarnasyon gibi şeyler hakkında çok fazla konuşurdu. Onu zamanla sevmeye başladım aslında, ama neredeyse her zaman Chrissie'nin etkisi altındaydı. Her ne konuşuluyorsa hep Chrissie'nin bakış açısını destekleyeceğini ve Chrissie biraz eğlenceli bir şey söylediğinde kıkır kıkır güleceğini, çok komikmiş gibi başını sallayacağını bilirdik.

Tamam, belki bu ikisine biraz haksızlık ediyor olabilirim. Kısa bir süre önce Tommy'yle birlikte onları hatırladığımızda,

Tommy onların oldukça düzgün insanlar olduğunu söyledi. Ama ben şimdi bunları, Ruth'un olası modelini gördüklerini söyledikleri zaman onlardan niçin kuşkulandığımı açıklamak için anlatıyorum. Dediğim gibi, içimden bir şey inanmamamı söylüyordu, belki de Chrissie bir oyun çeviriyordu, kim bilir?

Beni kuşkulandıran bir diğer şey de Chrissie ve Rodney'nin yaptığı betimlemeydi: Güzel, vitrinli bir ofiste çalışan bir kadın. O sırada, bu anlatılanlar Ruth'un "hayalindeki gelecek"e fazlasıyla yakın görünüyordu.

Sanırım o kış boyunca "hayalimizdeki gelecek" hakkında en çok konuşanlar biz yeni gelenlerdik, eskilerden birkaç tanesi de fikir beyan etmişti. Yaşça daha büyükler –özellikle eğitimlerine başlamış olanlar– bu tür sohbetler başladığında sessizce iç çeker ve odadan çıkardı, ama biz uzunca bir süre bunu fark etmedik bile. O tartışmalar sırasında aklımızdan neler geçiyordu bilemiyorum. Herhalde ciddi olamayacağının farkındaydık, ama yine de bunları tamamen fantezi olarak görmediğimize de eminim. Belki de Hailsham geride kaldıktan sonra, o yılın yaklaşık yarısı boyunca, bakıcı olmakla ilgili konuşmalar ve sürüş derslerimiz başlamadan önce, uzun zaman dilimlerinde gerçekten kim olduğumuzu unutmamız mümkün oluyordu; gözetmenlerimizin bize anlattıklarını unutuyorduk; Bayan Lucy'nin o yağmurlu günde spor binasında parlamasını unutuyorduk, kendi aramızda yıllar içinde geliştirdiğimiz bütün teorilerimizi de. Böyle devam edemezdi tabii, ama dediğim gibi sadece o ilk bir-iki ay boyunca hayatlarımızı bildik sınırlandırmalar olmaksızın düşünebildik. Şimdi geriye baktığımda, kahvaltı sonrasında buğulu mutfakta ya da geceyarısmdan önceki ara saatlerde yarı sönmüş şöminenin önünde, geleceğimize dair planlarımızı konuşarak yıllar geçirmişiz gibi geliyor bana.

Yine de hatırlatayım, hiçbirimiz aşırıya kaçmadık. Hiçbirimiz film yıldızı ya da öyle bir şey olacağız demedik. Daha çok postacı olmak ya da çiftlikte çalışmak gibi şeylerden konuştuk. Birçok öğrenci şoför olmak istiyordu ve konuşma sık sık bu yöne gittiğinde, eskilerden bazıları kendi bildikleri belli manzaraları, yolları, en sevdikleri yol üstü kafeleri, zorlu virajları, bu tür şeyleri karşılaştırmaya başlarlardı. Tabii bugün olsa onlarla saat-

lerce konuşabilirdim, ama o zamanlar sadece dinlerdim, tek söz etmez, onların söylediklerini yer yutardım. Bazen, çok geç olmuşsa gözlerimi kapar, kanepenin koluna yaslanır –ya da o sırada resmen biriyle birlikteysem o oğlanın koluna– ve hafifçe uyuklamaya başlardım, yol manzaraları gözümün önüne gelirdi.

Her neyse, esas konuya döneyim. Bu tür sohbetler sırasında genelde Ruth herkesten fazla konuşurdu, özellikle de eskiler etraftaysa. Kış başladığından beri ofislerden bahsediyordu, ama ofiste çalışmak, bir sabah birlikte köye yürüdüğümüz zaman "gelecek hayaline" dönüştü onun için.

Acı bir soğuk dalgası vardı, kutu şeklindeki gazlı ısıtıcılarımız başımıza dert açıyordu. Onları yakmak çok uğraştırıyordu, sonuç alamadan çakmağı çakıp duruyorduk ve sonunda vazgeçmek zorunda kalıyorduk, hem ısıtıcıları yakmaya çalışmaktan bıkmıştık, hem de onların ısıtması gereken odaları kullanmayı bırakıyorduk. Keffers bu işin bizim sorumluluğumuzda olduğunda ısrar ediyor, yardım etmek istemiyordu, ama sonunda odalar iyice soğuduğunda bize bir zarf içinde para verdi ve tutuşturucu benzini nereden alabileceğimizi söyledi. Böylece Ruth'la ben köye yürüyüp benzin almak için gönüllü olduk, işte o buz gibi sabah saatlerinde bunu yapıyorduk. Yolun iki yandaki çalıların iyice yükseldiği bir dönemeçte, sığır pisliklerinin arasında, Ruth birkaç adım arkamda aniden durdu.

Durduğunu fark etmem biraz zaman aldı, dolayısıyla arkama dönüp baktığımda durmuş, parmaklarını ağzına götürmüş ve yerde, ayağının hemen yanındaki bir şeye dikkatle bakıyordu. Ayazda ölmüş zavallı bir hayvancıktır belki diye düşündüm, ama yanına yaklaştığımda baktığı şeyin renkli bir dergi olduğunu gördüm. "Steve'in dergileri"nden biri değil, gazetelerin yanında bedavaya verilen renkli, neşeli broşürlerden biriydi. İki sayfalık parlak bir ilan, yerde duruyordu. Kâğıdı ıslanmış ve köşesi çamurlanmış olmasına rağmen, ilan rahatça görülüyordu. Fotoğrafta, çok şık, modern bir açık ofiste, üç ya da dört kişi, belki bir şakaya gülüyordu. Ofis pırıl pırıl görünüyordu, içindekiler de öyle. Ruth bu resme gözünü dikmişti, yanında durduğumu fark edince, "İşte çalışmak için *uygun* bir yer!" dedi.

Sonra birden kendine geldi –hatta belki biraz kızdı onu öyle yakaladığım için– ve öncekinden daha hızlı yürümeye başladı.

Ama birkaç gün sonra, çiftlik evinde şöminenin önünde otururken, Ruth çalışacağı ideal ofisi anlatmaya başladı ve tasvir ettiği yeri hemen tanıdım. Detaylara girerek bitkileri, pırıl pırıl ofis donanımını, hareketli koltukların mekanizmasını anlattı. Anlattıkları o kadar canlıydı ki kimse lafını bölmedi. Onu dikkatle izliyordum, ama benim bağlantıyı kurduğumu anlamamış gibiydi; belki de bu imajın nereden geldiğini kendisi de hatırlamıyordu. Hatta bir ara ofiste çalışanların hepsinin "dinamik, tuttuğunu koparan tipler" olacağından söz etti ve ilanın başlığında bu sözcüklerin büyük harflerle yazılı olduğunu hatırladım: "Dinamik, tuttuğunu koparan biri misiniz?" Ya da öyle bir şey yazıyordu. Tabii ki hiçbir şey söylemedim. Hatta onu dinlerken, acaba böyle bir şey mümkün olabilir mi diye düşünmeye başladım. Belki bir gün hepimiz böyle bir ofiste çalışmaya başlayabilir ve hayatlarımızı bu şekilde sürdürebilirdik.

O akşam elbette Chrissie ve Rodney de oradaydılar ve Ruth'un her sözünü dikkatle dinlediler. Sonraki günlerde, Chrissie, Ruth'u bu konuda daha fazla konuşturmaya çalıştı. Yanlarından geçerken, Chrissie'nin Ruth'a şöyle dediğini duyuyordum örneğin: "Öyle bir yerde hep birlikte çalışmak aranızda sorun yaratmaz mı sence?" Böyle sorularla Ruth'u daha fazla konuşturmaya çalışıyordu.

Chrissie'nin bir özelliği de şuydu ve aynı özelliği diğer eskiler de paylaşıyordu: Kulübeler'e geldiğimizde eskiler bize biraz tepeden baksalar da, Hailsham'dan gelmemizden çok etkilenmişlerdi. Bunu fark etmem uzun zaman aldı. Mesela Ruth'un ofis hayalini ele alalım: Chrissie, asla bir ofiste –hele de böyle bir ofiste– çalışmakla ilgili bir şey söylemezdi. Ama Ruth, Hailsham'dan geldiği için bu olasılıklar dünyasına aitti. Chrissie böyle bakıyordu olaya ve sanırım Ruth da bu fikri destekleyecek bir-iki şey söylemişti. Biz Hailshamlı öğrenciler için gizemli ve farklı kurallar söz konusuydu. Ruth'un eskilere yalan söylediğini hiç duymadım; daha çok bazı şeyleri reddediyor, bazı şeyleri de ima ediyordu. Bütün anlattıklarını onun başına yıkabileceğim zamanlar oldu. Bir hikâyenin ortasında yan gözle bana

bakıp utandığı da oldu, ama onu ele vermeyeceğimden emindi. Tabii ki haklıydı.

Chrissie ve Rodney'nin Ruth'un olası modelini gördüklerini iddia etmelerinin arka planında işte bu olay yatıyordu. Belki şimdi benim neden şüpheci davrandığımı anlamışsınızdır. Ruth'un onlarla birlikte Norfolk'a gitmesini istemiyordum, ama nedenini söyleyemezdim. Gideceği kesinleşince, ona eşlik edeceğimi söyledim. Önce bundan pek hoşlanmış görünmedi, hatta Tommy'nin bile kendisiyle gelmesini istemediğini söyledi. Ama sonuçta hepimiz gittik, beşimiz birden: Chrissie, Rodney, Ruth, Tommy ve ben.

On Üçüncü Bölüm

Sürücü ehliyeti olan Rodney, iki mil ötedeki Metchley'de çalışan ırgatlardan bir günlüğüne araba kiralamıştı. Geçmişte bu şekilde araba bulduğu olmuştu, ama bu sefer yola çıkmamızdan bir gün önce anlaşma bozuldu. Rodney çiftliğe yürüyüp başka bir araba ayarlayınca sorun kolaylıkla çözüldü, ama ilginç olan şey, o birkaç saat boyunca planımızın bozulma ihtimali karşısında Ruth'un gösterdiği tepkiydi.

O ana kadar Ruth yolculuğu bir şaka gibi görüyordu, her şey sanki Chrissie'yi memnun etmek için yapılıyordu. Hailsham'dan ayrıldığımızdan beri özgürlüğümüzün tadını yeterince çıkaramadığımızı söyleyip durmuştu, hem zaten "kaybettiğimiz bütün eşyaları bulmak için" Norfolk'a hep gitmek istediğini anlatmıştı. Diğer bir deyişle, "olası model"ini bulmayı çok da ciddiye almadığını anlamamız için çok uğraşmıştı.

Gitmeden bir gün önce Ruth'la yürüyüşe çıkmıştık. Çiftlik evinin mutfağına girdik; Fiona ve eskilerden birkaç kişi kocaman bir tencere içinde yahni hazırlıyorlardı. Yahniden başını kaldırmadan, çiftlikten bir oğlanın biraz önce mesaj getirdiğini söyleyen de Fiona oldu. Ruth tam önümdeydi, o nedenle yüzünü göremedim, ama birden bütün vücudu kasıldı. Sonra tek bir kelime etmeden döndü ve beni kenara iterek kulübeden dışarı çıktı. O sırada yüzündeki ifadeyi gördüm ve ne kadar kızdığını anladım. Fiona, "Ah, bilmiyordum..." gibi bir şeyler mırıldandı. Ama ben hemen, "Ruth buna kızmadı. Başka bir şey var, daha

önce olan bir şey," dedim. Çok iyi bir bahane değildi, ama o anda daha iyisini bulamadım.

Sonunda, dediğim gibi, araba krizi çözüldü ve ertesi sabah erkenden, koyu karanlıkta, beşimiz, orası burası hasarlı ama son derece sağlam bir Rover arabaya bindik. Oturuş şeklimiz şöyleydi: Önde Rodney'nin yanında Chrissie, üçümüz arkada. Böyle oturmak bize doğal gelmişti ve arabaya düşünmeden bu şekilde girmiştik. Ama birkaç dakika sonra, Rodney bizi karanlık, virajlı yollardan ana yola çıkarınca arkada ortada oturan Ruth öne doğru eğildi, ellerini ön koltuklara koydu ve ikisiyle konuşmaya başladı. Bunu öyle bir şekilde yaptı ki, ne Tommy ne ben konuştuklarını duyabiliyorduk, ayrıca o aramızda olduğu için birbirimizle konuşamıyor, birbirimizi göremiyorduk. Ruth ender olarak arkasına yaslandığında üçümüz arasında bir sohbet başlatmaya çalışsam da, o bize katılmıyor, çok geçmeden yine öne eğiliyor, başını iki ön koltuğun arasına uzatıyordu.

Bir saat sonra, gün ağarmaya başladığında biraz bacaklarımızı çalıştırmak için durduk, Rodney de çiş yapmaya gitti. Büyük, boş bir tarlanın yanında durmuştuk, hendeğin üstünden atladık ve birkaç dakika ellerimizi birbirine sürtüp ısıtarak nefesimizin buharlaşmasını izledik. Bir ara Ruth'un hepimizden uzaklaşıp tarlanın üzerinden gün doğumunu seyrettiğini fark ettim. Yanma gittim, sadece eskilerle konuşmak istediğine göre yer değiştirmemizi önerdim, böylece o Chrissie'yle konuşmaya devam ederken en azından Tommy'yle ben de yolculuk boyunca kendi aramızda sohbet edebilirdik. Sözümü bitiremeden Ruth fısıldadı:

"Neden sorun yaratıyorsun? Üstelik şimdi! Anlamıyorum. Neden hep sorun yaratıyorsun?" Sonra, sırtlarımız diğerlerine dönük olacak şekilde beni çekti, böylece tartıştığımızı görmeyeceklerdi. Söylediklerinden ziyade bu hareketi, aniden olanları onun gözünden görmemi sağladı: Ruth sadece kendisini değil, bizi de Chrissie ve Rodney'ye doğru biçimde göstermeye çalışıyordu, oysa ben onun çabalarına zarar veriyor ve utandırıcı bir sahne yaratmaya çalışıyordum. Bütün bunları gördüm, omzuna dokundum ve diğerlerinin yanına döndüm. Arabaya dönünce üçümüzün de eskisi gibi oturmasına dikkat ettim. Ama Ruth

yol boyunca sessiz kaldı, sırtını koltuğuna yasladı, Chrissie ve Rodney ön taraftan bize yüksek sesle bir şeyler anlattıkları zaman bile sadece tek kelimelik, heyecansız cevaplar verdi.

Deniz kıyısındaki şehre vardığımızda herkesin keyfi yerine geldi. Öğle yemeği saatinde oraya vardık ve Rover'ı dalgalanan küçük bayraklarla dolu bir mini-golf sahasının yanına park ettik. Serin ve güneşli bir gündü, hatırladığım kadarıyla ilk başta orada olmaktan o kadar memnun ve heyecanlıydık ki, şehre niye geldiğimizi bile unuttuk. Hatta bir ara Rodney heyecanla haykırdı, bize bir sıra ev ve dükkânın arasından yol gösterirken iki kolunu havaya kaldırdı. Geniş gökyüzünün altında yürürken, yakında denize varacağımızı hissedebiliyorduk.

Denize vardığımızda, yolun bir uçurum kıyısında olduğunu gördük. İlk bakışta aşağıdaki kumsala doğrudan bir uçurumun indiğini sanıyordunuz, ama yaklaşıp demir parmaklıklara yaslanınca ve aşağı bakınca, zikzaklar çizerek deniz kenarına inen patikaları görebiliyordunuz.

Artık açlıktan ölüyorduk, sahile inen patikalardan birinin başladığı tepenin üstüne konuşlanmış küçük bir kafeye girdik. İçeride, orada çalışan, önlüklü ve topluca iki kadından başka kimse yoktu. Masalardan birine oturmuş sigara içiyorlardı, ama hemen ayağa kalkıp mutfağa girerek gözden kayboldular, böylece bütün mekân bize kaldı.

En arkadaki –yani uçurumun kenarına en yakın– masaya geçtik. Oturduğumuzda sanki denizin üzerinde asılıymışız gibi hissettik. O sırada başka bir yerle karşılaştıramazdım, ama şimdi o üç-dört masalı kafenin çok küçük olduğunu anlıyorum. Bir pencereyi açık bırakmışlardı –herhalde kafenin kızartma yağı kokmasını engellemek için–, böylece arada bir içeri rüzgâr doluyor, mallarını pazarlayan bütün reklam broşürleri uçuşuyordu. Renkli keçeli kalemlerle boyanmış bir karton, tezgâha tutturulmuştu. En üstteki "bak" kelimesindeki "a" harfinin içine aşağı bakan bir göz çizilmişti. Bugünlerde bunun aynısını o kadar çok yerde görüyorum ki artık gözüme bile ilişmiyor, ama o gün ilk kez görüyordum. Hayranlıkla yazıya bakıyordum, sonra Ruth'a dikkat ettim, o da benim gibi hayretler içinde bakıyordu ve bunu fark edince ikimiz birden kahkahaları koyverdik. Arabada çı-

kan tatsızlığı geride bırakmış gibiydik. Ama olaylar öyle gelişti ki, gezi sırasında Ruth'la paylaştığım tek keyifli an bu oldu.

Şehre geldiğimizden beri "olası model" konusundan hiç bahsetmemiştik. Ben de bir yere oturduğumuzda konuyu doğru dürüst tartışacağımızı düşünmüştüm. Ama sandviçlerimizi yerken Rodney eski arkadaşları Martin'den bahsetmeye başladı. Martin, Kulübeler'den bir yıl önce ayrılmıştı ve şimdi bu şehirde yaşıyordu. Chrissie hevesle sohbete katıldı, eskiler Martin'in yaptığı komik şeyler hakkında anekdotlar anlatmaya başladılar. Anlatılanların çoğunu takip edemiyorduk, ama Chrissie ve Rodney çok eğlendiler. Birbirlerine bakıp gülüyorlardı, bizim için anlatıyormuş gibi davranmalarına rağmen, aslında kendileri için anı tazeledikleri belliydi. Şimdi düşündüğümde anlıyorum ki, oradan ayrılmış insanlar hakkında Kulübeler'de konuşmak bir tabu sayıldığı için, arkadaşları hakkında daha önce hiç konuşmamış olabilirlerdi, ancak Kulübeler'den çıktıktan sonra bu şekilde konuşmakta serbest hissetmişlerdi kendilerini.

Güldükleri zaman ben de ayıp olmasın diye gülüyordum. Tommy anlatılanları benden bile az anlıyor gibiydi, yarım yamalak kahkahaları en geriden geliyordu. Ama Ruth gülüyor, kahkahalar atıyor, Martin hakkında söylenen her şeyi biliyormuş gibi sürekli başını sallıyordu. Derken Chrissie gerçekten anlaşılmaz bir şeye gönderme yaptığında –"Ah, evet, bir de pantolonunu çıkardığı zaman vardı!" gibi bir şey söylediğinde–, Ruth kocaman bir kahkaha patlattı ve bizi işaret etti, sanki Chrissie'ye: "Haydi, onlara da anlat ki eğlensinler," demek ister gibiydi. Bütün bunlara izin verdim, ama Chrissie ve Rodney Martin'in evine gitmekten bahsedince, biraz da soğukça:

"O burada tam olarak ne yapıyor? Neden bir evi var?" diye sordum.

Bir sessizlik oldu, sonra Ruth'un sıkıntıyla iç çektiğini duydum. Chrissie masanın üzerinden bana doğru eğildi ve alçak sesle, sanki bir çocuğa açıklıyormuş gibi: "Bakıcılık yapıyor," dedi. "Burada başka ne yapacaktı? O tam bir bakıcı şimdi."

Yerlerimizde biraz kımıldandık. Sonra, "Ben de bunu kastetmiştim," dedim. "Pat diye ziyaret edemeyiz onu."

Chrissie iç çekti. "Peki. Bakıcıları ziyaret *etmememiz* gerekiyor. Kesinlikle böyle deniyor. Bizden istenen bu."

Rodney kıkırdadı ve ekledi: "Ziyaret etmemiz kesinlikle istenmiyor. Gidip onu görmeye kalkarsak, çok, çok büyük bir yaramazlık etmiş oluruz."

Chrissie cık cıklayarak: "Büyük bir yaramazlık olur," dedi.

Sonra Ruth da onlara katıldı: "Kathy yaramazlık yapmaktan *nefret* eder. Bu yüzden gidip Martin'i görmeyelim."

Tommy, Ruth'a bakıyordu, onun hangi tarafı tuttuğunu anlamakta belli ki zorlanıyordu, ben de emin değildim zaten. Ruth'un bu keşif gezisinde yan yollara sapmamızı istemediğini ve gönülsüzce de olsa benim tarafımı tuttuğunu anladım, bu yüzden ona gülümsedim, ama bana karşılık vermedi. Sonra Tommy aniden: "Rodney, Ruth'un olası modelini nerede görmüştün?" diye sordu.

"Ah..." Artık kasabada olduğumuz için Rodney olası modelle pek ilgilenmiyor gibiydi, Ruth'un yüzündeki endişeyi görebiliyordum. Sonunda Rodney: "Ana caddeden girilen bir yerdeydi, caddenin uzak ucunda. Tabii bugün işte olmayabilir," dedi. Kimse bir şey söylemeyince ekledi: "Çalışmadıkları günler var biliyorsunuz. Her dakika işte olmuyorlar."

Bunu söylediğinde, bir an için olayları yanlış yargıladığımız düşüncesiyle korktum; bildiğimiz kadarıyla eskiler seyahate çıkabilmek için sıklıkla olası modelleri sebep gösteriyorlardı, işi daha ileri götürmeye niyetleri yoktu. Ruth da benim gibi düşünüyordu belki, çünkü çok endişeli görünüyordu, ama sonunda Rodney şaka yapmış gibi küçük bir kahkaha attı.

Chrissie farklı bir ses tonuyla, "Biliyorsun Ruth, belki birkaç yıl sonra buraya *seni* ziyaret etmeye geliriz. Hoş bir ofiste çalışıyor olabilirsin. O zaman seni ziyaret etmemizi kimse engelleyemez," dedi.

Ruth çabucak cevap verdi, "Haklısın. Hepiniz gelip beni görebilirsiniz."

Rodney, "Sanırım ofiste çalışanları ziyaret etmek konusunda kurallar yoktur," dedi. Aniden güldü. "Bilmiyoruz. Başımıza daha önce böyle bir şey gelmedi."

Ruth, "Sorun olmaz," dedi. "Buna izin veriyorlar. Hepiniz gelip beni ziyaret edebilirsiniz. Tommy hariç, tabii."

Tommy şoke olmuştu. "Ben niçin gelemeyecekmişim?"

"Çünkü sen zaten benimle birlikte olacaksın aptal," dedi. "Yanımdan ayırmayacağım seni."

Hepimiz güldük, Tommy yine biraz geriden bize katıldı.

Chrissie, "Wales'deki bir kız hakkında bir şeyler duydum," dedi. "Hailshamlıydı. Sizden belki birkaç yıl önce geldiydi. Duyduğuma göre burada bir butikte çalışıyormuş. Gayet şık bir butikte."

Bir müddet onaylar gibi mırıldandık. Sonra hepimiz hulyalı gözlerle bulutlara baktık.

Sonunda Rodney, "İşte Hailshamlı olmak böyle bir şey," dedi ve başını hayretle salladı.

"Bir başkası daha vardı." Chrissie şimdi Ruth'a dönmüştü. "Bize geçen gün anlattığın şu oğlan. Sizden iki yıl büyük olan, park görevlisiymiş ya şimdi."

Ruth düşünceli bir şekilde başıyla onaylıyordu. Tommy'yi uyarmam gerektiğini fark ettim, ama ben dönüp bakana kadar, konuşmaya başlamıştı bile.

Şaşkın bir ifadeyle, "Kimmiş o?" diye sordu.

"Kim olduğunu biliyorsun, Tommy," dedim hemen. Onu tekmelemek, hatta sesimle uyarmak çok riskli olurdu, Chrissie anında anlardı. Bu yüzden, dümdüz bir ses tonuyla konuştum, biraz da sıkıntıyla, sanki Tommy'nin unutkanlığından bıkmışız gibi yaptım. Ama bu bile Tommy'ye yetmedi.

"Tanıdığımız biri mi?"

"Tommy, yine bu konuya girmeyelim," dedim. "Beynini kontrol ettirmen lazım."

Sonunda jeton düştü ve Tommy sustu.

Chrissie, "Kulübeler'e geldiğim için ne kadar şanslı olduğumu biliyorum. Ama siz Hailshamlılar, siz *gerçekten* şanslısınız. Anlıyorsunuz ya..."

Sesini biraz alçalttı ve öne doğru eğildi. "Sizlerle uzun bir süredir bir şey konuşmak istiyorum. Ama Kulübeler'deyken mümkün olmadı. Herkes her şeyi dinliyor orada."

Masaya göz gezdirdi, sonra bakışlarını Ruth'un üzerinde kitledi. Rodney aniden gerildi ve o da masanın üzerine eğildi. Chrissie ve Rodney için bu keşif gezisinin asıl hedefi olan şeyi duyacağımızı anladım.

"Rodney'le ben Wales'deyken," diye söze girdi, "şu butikte çalışan kızı duyduğumuz gün, başka bir şey daha duyduk. Hailshamlı öğrencilerle ilgili. Dediler ki, geçmişte bazı Hailshamlı öğrenciler, özel durumlardan dolayı erteleme alabilmiş. Bir Hailsham öğrencisiysen böyle bir şey olabiliyormuş. Organ bağışlarınızı üç ya da dört yıl ertelemelerini isteyebiliyormuşsunuz. Kolay değilmiş, ama bazen buna izin veriyorlarmış. Onları ikna edebildiğiniz sürece. Bunu *hak edebilirseniz*."

Chrissie konuşmasına ara verdi ve her birimize teker teker baktı, belki söylediklerine dramatik bir hava katmak için, belki de bizden onay bekliyordu. Tommy ve ben şaşkın şaşkın onun yüzüne bakıyorduk, ama Ruth ne düşündüğünü belli etmeyen yüz ifadelerinden birini takınmıştı.

Chrissie devam etti: "Dediler ki, birbirine gerçekten âşık bir kız ve bir erkek varsa, yani bu iki kişi gerçekten âşıksa ve bu konuda başkalarını ikna edebiliyorlarsa, o zaman Hailsham'ı yönetenler bu işi hallediyorlarmış. Böylece ikisi organ bağışlarına başlamadan önce birkaç yıl birlikte vakit geçirebiliyormuş."

Şimdi masanın etrafında tuhaf bir atmosfer oluşmuştu, bir ürperti dolaşıyordu aramızda.

"Biz Wales'deyken," diye devam etti Chrissie, "Beyaz Konak'taki öğrenciler Hailshamlı bir çift hakkında bir şeyler duymuşlardı. Oğlanın bakıcı olmasına birkaç hafta kalmış. Birini görmeye gitmişler ve üç yıl erteleme almışlar. Orada, Beyaz Konak'ta birlikte yaşamalarına izin verilmiş, kesintisiz üç yıl boyunca, eğitimlerine filan devam etmeden. Sadece kendilerine ait üç yılları olmuş, çünkü gerçekten birbirlerine âşık olduklarını kanıtlayabilmişler."

Bu noktada Ruth'un bilmiş bir ifadeyle başını salladığını gördüm. Chrissie ve Rodney de fark ettiler ve sanki hipnotize olmuş gibi birkaç saniye ona bakakaldılar. Bu ana kadarki aylar boyunca, Chrissie ve Rodney'nin Kulübeler'de bu konuyu araştırıp harekete geçtiklerini anladım. Bu konuyu başlangıçta geçici bir süreliğine tartıştıklarını, önce omuz silkip bir kenara koyduklarını, sonra tekrar gündeme getirdiklerini, hiç bırakamadıklarını görebiliyordum. Bizimle konuşmayı kararlaştırdıklarını, bunu nasıl yapacaklarını, tam olarak ne söyleyeceklerini

bütün detaylarıyla düşündüklerini görebiliyordum. Karşımda oturan ve Ruth'u gözleyen Chrissie ve Rodney'ye bir kez daha baktım, yüz ifadelerini okumaya çalıştım. Chrissie hem korkmuş, hem umutlu görünüyordu. Rodney diken üstündeydi, söylememesi gereken bir şeyi ağzından kaçırıverecekmiş gibi güvensiz görünüyordu.

Ertelemelerle ilgili söylentileri ilk kez duymuyordum. Geçen haftalar içinde, Kulübeler'de bir şeyler çalınmıştı kulağıma. Eskilerin kendi aralarında konuşmalarında sözü ediliyordu. Ama duyduklarım, neden bahsedildiğini anlamam için yeterliydi: Biz Hailshamlı öğrencilerle ilgiliydi, bunu biliyordum. Yine de, bu söylentinin bazı eskiler için ne denli önemli olduğunu o gün, sahildeki kafede idrak ettim.

Sesi hafifçe titreyen Chrissie, "Herhalde siz bu konuda çok şey biliyorsunuz," diye devam etti. "Kuralları, başka şeyleri."

Chrissie ve Rodney hepimize teker teker baktılar, sonra bakışlarını Ruth'un üzerinde odakladılar.

Ruth içini çekti ve, "Tabii, bazı şeyleri bize anlattılar," dedi. "Ama," –omuz silkti– "hakkında çok şey bildiğimiz bir konu değil bu. Gerçekten pek konuşmadık kendi aramızda. Her neyse, artık yola çıkmalıyız."

Rodney aniden, "Kime gitmek gerekiyor bu konuda?" diye sordu. "Yani, kime gitmeniz gerektiğini söylediler size, başvuru yapmak için?"

Ruth yine omuz silkti. "Dediğim gibi. Bu konuda fazla konuşmadık." İçgüdüsel bir tavırla bana ve Tommy'ye baktı, desteğimizi istiyordu. Bu bir hataydı, çünkü Tommy hemen atıldı:

"Doğruyu söylemek gerekirse, sizin neden bahsettiğinizi anlamıyorum," dedi. "Ne kurallarıymış bunlar?"

Ruth, şimşek saçan bakışlarını Tommy'ye çevirdi ve çabucak: "Sen de biliyorsun Tommy. Hailsham'da konuşulanları," dedi.

Tommy başını iki yana salladı. "Ben hatırlamıyorum," dedi dümdüz bir ses tonuyla. Bu sefer gördüm –Ruth da gördü– Tommy'nin geride kalmadığını. "Hailsham'da böyle bir şey olduğunu hiç hatırlamıyorum."

Ruth başını Tommy'den çevirdi, Chrissie'ye döndü. "Anlamanız gereken bir şey var," dedi. "Tommy, Hailsham'dan

gelmiş olsa bile gerçek bir Hailsham öğrencisi değildi. Sürekli dışlanıyordu ve herkes onunla dalga geçiyordu. Dolayısıyla ona böyle bir soru sormanın âlemi yok. Şimdi gidelim artık ve Rodney'nin sözünü ettiği şu kızı görelim."

Tommy'nin gözlerinde beliren ifadeyi görünce nefesim kesildi. Onu uzun süredir böyle görmemiştim. Bu bakış, sınıfa kapatılan, sıraları tekmeleyen Tommy'nin bakışıydı. Derken gözlerindeki ifade aniden yok oldu, Tommy dışarıdaki gökyüzüne daldı ve derin derin iç geçirdi.

Eskiler hiçbir şey görmemişlerdi, çünkü o sırada Ruth ayağa kalkmış, paltosunu evirip çevirmeye başlamıştı. Sonra hepimiz aynı anda sandalyelerimizi çekip masadan kalktığımız için bir karışıklık yaşandı. Harcanacak para benim sorumluluğumdaydı, bu yüzden ödeme yapmaya gittim. Diğerleri dışarı çıktı ve para üstü beklerken, büyük, buğulu pencerenin diğer tarafında, güneş ışığı altında hafifçe kımıldanıp hiç konuşmadan denizi seyredişlerini izledim.

On Dördüncü Bölüm

Dışarı çıktığımda, buraya ilk vardığımız anki heyecanımızdan eser kalmadığı belliydi. Hiç konuşmadan, kaldırımları dar, hatta tek sıra halinde yürümemizi gerektirecek kadar dar, neredeyse hiç güneş görmeyen küçük arka sokaklardan geçtik. Rodney önden gidip yolu gösteriyordu. Ana caddeye varmak rahatlatıcıydı, çünkü caddenin gürültüsü bizim berbat ruh halimizi daha az fark edilir kılıyordu. Bir yaya geçidinden yolun daha güneşli tarafına geçtiğimizde, Rodney ve Chrissie'nin kendi aralarında konuştuklarını gördüm. Bu kötü ruh halinin nedeni, Hailsham hakkında büyük bir sırrı onlardan sakladığımızı düşünmeleri mi, yoksa Ruth'un Tommy'ye saldırısı mıydı bilemedim.

Ana caddenin karşı kaldırımına geçtikten sonra, Chrissie, Rodney'yle birlikte yaş günü kartı alışverişi yapmak istediklerini söyledi. Ruth donakaldı, ama Chrissie: "Bu kartları toptan almayı seviyoruz. Uzun vadede daha ucuza çıkmış oluyor. Hem birinin yaş günü olunca elinizin altında olması çok pratik," dedi. Woolworth's adlı mağazanın kapısını işaret etti. "Orada çok ucuza gerçekten güzel kartlar buluyor insan."

Rodney de başını sallıyordu, gülümsemesi biraz alaycı geldi bana. "Tabii," dedi, "aynı kartlardan bir sürü almak gerekiyor ama üzerlerine kendi illüstrasyonlarınızı yapabilirsiniz. Yani, kendi beğeninize göre süsleyebilirsiniz kartları."

Meydan okumamızı bekleyerek kaldırımın ortasında duruyorlardı ve pusetli insanlar onların çevresinden dolaşmak zorunda kalıyordu. Ruth'un öfkelendiğini görebiliyordum

ama Rodney'nin işbirliği olmaksızın yapılabilecek fazla bir şey yoktu.

Böylece birlikte Woolworths'e girdik ve moralim hemen düzeldi. Böyle yerleri hâlâ severim: Parlak plastik oyuncakların sergilendiği bir sürü koridor, tebrik kartları, çok sayıda kozmetik ürün, hatta içinde bir foto şipşak bile bulunan büyük mağazaları. Bugün bile, bir şehirdeysem ve boş vaktim varsa, bu tür bir mağazaya girer keyifle vakit öldürürüm, hiçbir şey almasam da çalışanlar buna aldırmazlar.

Her neyse, mağazaya girdik, kısa süre sonra hepimiz farklı koridorlara dağıldık. Rodney giriş kapısının orada, büyük bir raf dolusu tebrik kartının yanında kaldı, içeride Tommy'yi bir pop grubunun büyük afişinin altında müzik kasetlerini karıştırırken gördüm. Yaklaşık on dakika sonra mağazanın arka tarafından Ruth'un sesinin geldiğini sandım ve o tarafa yöneldim. Peluş oyuncak hayvanların ve büyük boy yapbozların sergilendiği koridora girdim ve koridorun sonunda Ruth ve Chrissie'nin durduğunu gördüm, baş başa konuşuyorlardı. Ne yapacağıma karar veremedim: Araya girmek istemedim, ama artık mağazadan çıkma vakti gelmişti ve arkamı dönüp gitmek de iyi bir fikir değildi. Bu yüzden, olduğum yerde durdum, bir yapbozu inceliyormuş gibi yaparak onların beni fark etmesini bekledim.

Aynı söylentiler hakkında konuştuklarını o sırada anladım. Chrissie alçak sesle şöyle diyordu:

"Ama orada bulunduğun onca zaman boyunca başvuruyu nasıl yapacağını daha fazla düşünmemiş olmana hayret ediyorum. Kime gideceğini, böyle şeyleri."

"Anlamıyorsun," diyordu Ruth. "Hailshamlı olsaydın anlardın. Bu, bizim için hiçbir zaman önemli bir şey olmadı. Sanırım bu konu hakkında bilgi almak istediğimizde tek yapmamız gerekenin Hailsham'a haber göndermek olduğunu biliyorduk..."

Ruth beni gördü ve lafını yarım bıraktı. Yapboz kutusunu raftan indirip onlara doğru döndüğümde her ikisi de kızgın gözlerle bana bakıyordu. Aynı zamanda, onları yapmamaları gereken bir şeyi yaparken yakalamışım gibi, bilinçsizce birbirlerinden biraz uzaklaştılar.

Hiçbir şey duymamış gibi, "Gitme vakti geldi," dedim.

Ama Ruth buna kanmadı. Yanımdan geçerken bana pis pis baktı.

Böylece, Rodney'nin peşine takılıp onun bir ay önce Ruth'un olası modelini gördüğü ofisi ararken, aramızdaki gerilim iyice artmıştı. Rodney'nin bizi sürekli yanlış sokaklara sokması da durumu iyileştirmedi. En azından dört kez bizi kendinden emin bir tavırla ana caddeden sapılan sokaklara soktu, ama her sokakta ofis ve dükkânlar azaldı ve ana caddeye dönmek zorunda kaldık. Çok geçmeden Rodney savunmaya geçmiş ve vazgeçmenin eşiğine gelmişti. Derken ofisi bulduk.

Yine dönmüş ana caddeye doğru yürüyorduk ki Rodney aniden durdu. Sonra sessizce, sokağın karşı tarafındaki ofisi işaret etti.

İşte oradaydı, karşımızdaydı. O gün yerde bulduğumuz broşürdeki ofisin aynısı değildi, ama çok da farklı sayılmazdı. Sokak seviyesinde büyük bir cam vitrini vardı, böylece önünden geçen herkes içini görebiliyordu: Büyük, açık bir ofis, L biçiminde düzensizce yerleştirilmiş en az bir düzine masa. Saksıda palmiye ağaçları, parlak makineler ve eğik masa lambaları vardı. İnsanlar masalar arasında dolaşıyor, bölme panolarına yaslanmış sohbet ediyor, şakalaşıyorlardı. Bazıları da tekerlekli ofis sandalyelerini bir araya çekmiş kahve içiyor, sandviç yiyorlardı.

Tommy, "Bakın," dedi, "öğle yemeği saati. Ama dışarı çıkmıyorlar. Onlara hak vermiyor değilim."

Ofisin içini seyretmeye devam ettik, şık, rahat, kendine yeten bir dünya gibiydi. Ruth'a bakınca, endişeli gözlerle camın diğer yanındakileri izlediğini gördüm.

Chrissie, "Peki Rod," dedi. "Hangisi Ruth'un olası modeli?"

Bunu neredeyse alaycı bir şekilde söylemişti, sanki Rodney'nin büyük bir hata yaptığından emindi. Rodney, alçak ama heyecanlı bir ses tonuyla:

"İşte orada. Şu köşede. Mavi elbiseli. Şimdi kızıl saçlı şişman kadınla konuşuyor," dedi.

Çok net değildi, ama bakmaya devam ettikçe onun haklı olduğunu hissetmeye başladık. Kadın elli yaşlarındaydı, oldukça

bakımlıydı. Saçları Ruth'unkinden daha koyu renkliydi –boyanmış da olabilirdi– ve Ruth'un çoğunlukla yaptığı gibi saçını küçük bir atkuyruğuyla toplamıştı. Kırmızı kıyafetli arkadaşının söylediği bir şeye gülüyordu ve özellikle kahkahasını başını sallayarak bitirdiği andaki yüz ifadesi, Ruth'a gerçekten çok benziyordu.

Hepimiz tek kelime etmeden onu izlemeye devam ettik. Sonra ofisin bir başka tarafındaki iki kadının bizi fark ettiğini anladık. İçlerinden biri elini havaya kaldırdı ve biraz çekinerek el salladı. Bu hareket büyüyü bozdu ve kıkırdayarak, panik halinde tabanları yağladık.

Sokağın biraz ilerisinde durduk, bir ağızdan konuşmaya başladık: Ruth hariç. O çok sessizdi. Yüz ifadesini okumak olanaksızdı; kesinlikle hayal kırıklığına uğramamıştı ama çok da mutlu görünmüyordu. Belli belirsiz bir gülümseme vardı yüzünde, sıradan bir annenin zıplayıp bağrışarak izin isteyen çocuklarına izin verip vermemeyi düşünürken yüzünde belirebilecek bir gülümseme. İşte oradaydık, herkes görüşlerini açıklıyordu ve açıkçası ben de diğerleri gibi bu kadının Ruth'un modeli olabileceğini dürüstçe söyleyebileceğim için memnundum. Gerçek şu ki hepimiz rahat bir nefes almıştık, çünkü farkında olmadan aslında kendimizi düş kırıklığına hazırlamıştık. Artık Kulübeler'e dönebilirdik: Ruth gördüğünden cesaret alabilir, bizler de onu destekleyebilirdik. Ayrıca, kadının ofisteki hayatı Ruth'un kendisi için kurguladığı hayata çok benziyordu. O gün aramızda ne geçmiş olursa olsun, hiçbirimiz Ruth'un eve umutları yıkılmış halde dönmesini istemiyorduk ve o anda kendimizi güvende hissediyorduk. Araştırmayı hemen sonuçlandırsaydık, şüphesiz bu his sürerdi.

Fakat Ruth, "Şurada, duvarın üstünde oturalım birkaç dakika," dedi. "Bizi unutsunlar, sonra gidip yine bakarız."

Ona hak verdik, ama Ruth'un gösterdiği küçük otoparkı çevreleyen alçak duvara doğru yürürken, Chrissie belki de biraz fazla hevesli bir tonla: "Ama onu bir daha göremesek bile, senin olası modelin olduğunda hemfikiriz. Ayrıca çok güzel bir ofiste çalışıyor. Gerçekten," dedi.

"Biraz bekleyelim," dedi Ruth. "Sonra gidip yine bakalım."

Duvarın üstüne oturmadım çünkü ıslak ve yıkık dökük tü, ayrıca her an birinin çıkıp orada oturduğumuz için bizi azarlayabileceğini düşündüm. Ama Ruth oturdu, ata biner gibi bacaklarını duvarın iki yanına attı. Orada bekleyerek geçirdiğimiz on-on beş dakikaya dair çok canlı görüntüler var hafızamda. Beklerken kimse olası modeller hakkında konuşmuyor. Sadece vakit öldürüyor gibi yapıyoruz, kaygısız bir günübirlik gezi sırasında manzaralı bir nokta bulmuş dinleniyoruz adeta. Rodney, ne kadar keyifli olduğumuzu gösteren küçük bir dans gösterisi yapıyor. Duvarın üstüne çıkıyor, dengesini buluyor, sonra düşer gibi yere atlıyor. Tommy önümüzden gelip geçenler hakkında şakalar yapıyor, çok komik olmasa da hepimiz söylediklerine gülüyoruz. Sadece Ruth, ortamızda, ata biner gibi duvarın üstünde, hep sessiz. Gülümsemesi yüzünden eksilmiyor, ama kımıltısız oturuyor. Hafif rüzgâr saçını dağıtıyor, parlak kış güneşinden dolayı gözleri kısık, yüzünü kırıştırıyor, bu yüzden gerçekten gülümsüyor mü yoksa ışıktan dolayı yüzünü mü buruşturuyor belli değil. O otoparkta beklerken hafızama işlediğim resimler bunlar. Sanırım Ruth'un bir kez daha ofise gidip bakma vaktinin geldiğine karar vermesini bekliyorduk. Fakat biraz sonra olanlar yüzünden karar vermeye fırsat bulamadı.

Duvarın üstünde Rodney ile şakalaşan Tommy aniden yere atladı ve hareketsiz kaldı. Sonra: "Bu o. Aynı kadın," dedi.

Hepimiz her ne yapıyorsak bıraktık ve ofisten çıkan kadını seyretmeye koyulduk. Şimdi üzerine krem rengi bir palto geçirmişti, yürürken bir taraftan evrak çantasını kapatmaya çalışıyordu. Çantanın tokasında sorun vardı, bu yüzden ikide bir durup sonra tekrar yürüyordu. Karşı kaldırıma geçişini bir tür trans halinde izledik. Ana caddeye döndüğü sırada Ruth ayağa fırladı ve, "Haydi, nereye gidiyor bakalım!" dedi.

Trans halinden kurtulduk ve kadının peşinden gittik. Hatta Chrissie bize yavaşlamamız gerektiğini hatırlatmak zorunda kaldı, yoksa birisi kadına saldıracağımızı sanabilirdi. Kadınla aramızda uygun bir mesafe bırakarak, bir taraftan kıkırdayarak insanların yanından geçip yürüdük, bazen ayrılıyor bazen bir araya geliyorduk. Saat iki olmuştu herhalde, kaldırımlar alış-

verişe çıkmış insanlarla doluydu. Birkaç kez onu neredeyse gözden kaybediyorduk, ama yetiştik, girdiği mağazaların vitrinleri önünde dolandık, dışarı çıktığı zaman alışveriş arabalarının ve yaşlı insanların arasından kendimize yol açtık.

Sonra kadın ana caddeden ayrıldı, sahil boyundaki küçük sokaklara yöneldi. Chrissie, kalabalıktan uzaklaşınca kadının bizi fark edeceğinden çekiniyordu, ama Ruth yürümeye devam etti, biz de peşinden gittik.

Sonunda iki yanında çoğunlukla sade evler, birkaç tane de dükkân olan dar bir ara sokağa girdik. Yine tek sıra halinde yürümek zorunda kaldık, aksi yönden bir kamyonet gelince, geçip gitmesi için sırtımızı duvara yaslamamız gerekti. Çok geçmeden sokakta sadece kadın ve biz kaldık. Başını çevirip baksa bizi mutlaka görecekti. Ama yaklaşık on adım önümüzde yürümeye devam etti, sonra bir kapıdan içeri girdi: "Portway Stüdyoları"na gelmişti.

O zamandan bu yana Portway Stüdyoları'na pek çok kez gittim. Birkaç yıl önce el değiştirdi, şimdi her tür sanat eseri satılıyor orada: Çömlekler, tabaklar, kilden yapılma hayvanlar. Oysa eskiden, duvarlarında sadece tablolar bulunan iki büyük, beyaz odadan ibaretti; aralarında mesafe bırakılarak çok güzel sergilenen tablolar vardı yalnızca. Kapının üstündeki ahşap levha bugün de aynı ama. Her neyse, Rodney o küçük, sessiz sokakta çok dikkat çektiğimizi söyleyince biz de içeri girdik. Galeride en azından tablolara bakıyormuş gibi yapabilirdik.

İçeri girdiğimizde, takip ettiğimiz kadının, mağazanın sahibi olduğu anlaşılan kır saçlı bir başka kadınla konuştuğunu gördük. Kapıya yakın küçük bir masada karşılıklı oturuyorlardı ve içeride onlardan başka kimse yoktu. Sıra halinde yanlarından geçip galeriye dağıldığımız ve sonra tablolara bakarmış gibi yaptığımız zaman, ikisi de bizimle pek ilgilenmedi.

Ruth'un olası modelini dikkatle izliyor olsam da, tablolardan ve mekânın sükûnetinden hoşlanmaya başlamıştım. Sanki ana caddeden yüzlerce kilometre uzaklaşmıştık. Duvarlar ve tavanlar nane rengindeydi, sağda solda balık ağı parçaları ve tavanda kornişlerin yanma asılmış eski bir kayığın tahtaları vardı. Tablolar da –çoğu koyu mavi ve yeşil yağlıboya– deniz

temasıyla ilgiliydi. Belki aniden üzerimize çökmeye başlayan yorgunluktan olacak –nihayetinde gün doğumundan beri yollardaydık–, orada bir tür rüya âlemine dalan sadece ben değildim. Hepimiz farklı köşelere dağılmıştık, teker teker tablolara bakıyor, sadece arada bir "Gel de şuna bir bak!" gibi sözler fısıldıyorduk. Bütün bunlar olurken, Ruth'un olası modeli ve kır saçlı kadının konuşmalarını duyuyorduk. Çok da yüksek sesle konuşmuyorlardı, ama sesleri bütün mekânı dolduruyordu sanki. Her ikisinin de tanıdığı bir adam hakkında konuşuyor, çocuklarına babalık edemediğinden söz ediyorlardı. Onları dinledikçe, onlara gizlice göz attıkça bir şeyler azar azar değişmeye başladı. Benim için değişti, diğerleri için de değiştiğini hissettim. Bu iş kadını, ofisindeyken, camın önünden seyrettiğimiz kadarıyla kalsaydı ya da onu takip edip sokakta izini kaybetseydik, Kulübeler'e heyecan ve zafer duygusuyla dönebilecektik. Ama şimdi, galerinin içinde, kadın çok yakınımızdaydı; istediğimizden çok daha fazla yakındaydı. Sesini dinleyip onu gördükçe, Ruth'u giderek daha az andırmaya başladı. Bu duygu o kadar arttı ki neredeyse dokunulacak hale geldi, odanın öte yanındaki tabloya dalmış görünen Ruth da aynı şeyi hepimiz kadar hissediyordu. Herhalde bu yüzden galeride dört dönmeye uzun süre devam ettik, konuşmaya başlayacağımız anı erteliyorduk.

Sonra kadın aniden çıkıp gitti, biz de öylece durmaya devam ettik, gözlerimizi birbirimizden kaçırıyorduk. Ama hiçbirimiz kadının peşinden gitmeyi düşünmemiştik, saniyeler geçtikçe sanki hiç konuşmadan durumu nasıl gördüğümüz konusunda anlaşmıştık.

En sonunda kır saçlı kadın masanın arkasından kalkıp en yakınındaki Tommy'ye: "Bu *özellikle* harika bir çalışma. Benim en sevdiğim tablo," dedi.

Tommy kadına doğru dönüp bir kahkaha attı. Onu kurtarmak için hızla yanına gidiyordum ki, yaşlı hanım, "Sanat öğrencileri misiniz?" diye sordu.

Tommy cevap veremeden atıldım: "Pek sayılmaz," dedim. "Biz sadece, meraklıyız."

Kır saçlı kadın gülümsedi, sonra bize tablolarına baktığı-

mız sanatçının kendi akrabası olduğunu söyledi ve sanatçının hayatını anlatmaya koyuldu. Bu, en azından bizi trans halinden çıkarmakta etkili oldu, kadının etrafına toplanıp onu dinlemeye başladık, tıpkı Hailsham'dayken gözetmenlerin etrafında toplandığımız gibi. Tavrımız kır saçlı kadını daha da kamçıladı, biz başlarımızı sallar ve onlaylayan kısa yorumlar yaparken, kadın tabloların nerede yapıldığını, sanatçının günün hangi saatinde çalışmayı tercih ettiğini, tabloların bazılarını eskiz yapmadan çizdiğini anlatmaya başladı. Bir süre sonra ders kendiliğinden sona erdi, hepimiz iç çekip kendisine teşekkür ettikten sonra dışarı çıktık.

Galerinin önündeki sokak çok dar olduğundan bir süre konuşmaya fırsat bulamadık ve sanırım hepimiz buna memnun olduk. Tek sıra halinde galeriden uzaklaşırken, en önde yürüyen Rodney'nin teatral bir tavırla kollarını havaya kaldırdığını görebiliyordum. Kasabaya geldiğimiz zamanki gibi keyifli görünmeye çalışıyordu. Ama ikna edici değildi ve daha geniş bir sokağa ulaşır ulaşmaz hepimiz durduk.

Yine bir uçurum kıyısına yakın olduğumuzu gördük. Ayrıca yine önceki gibi demir parmaklıklardan uzanıp aşağı bakarsak, zikzaklar çizerek sahile inen yolları görebiliyorduk. Ancak bu sefer aşağıdaki gezinti yolunu ve yolun kıyısındaki kepenkleri indirilmiş sıra sıra küçük dükkânları da görebiliyorduk.

Birkaç dakika sadece etrafa baktık, şiddetli esen rüzgâra karşı dikildik. Rodney hâlâ neşeli olmaya çalışıyordu, sanki hiçbir şeyin güzel yolculuğumuzu bozmasına izin vermemeye kararlıydı. Chrissie'ye denizde, ufuk hattındaki bir şeyi işaret edip gösteriyordu. Ama Chrissie ondan uzaklaştı ve:

"Sanırım hepimiz aynı fikirdeyiz, değil mi? O Ruth *değil*," dedi. Hafifçe güldü ve bir elini Ruth'un omzuna koydu. "Çok üzgünüm. Hepimiz çok üzgünüz. Ama bundan dolayı Rodney'yi suçlayamayız, gerçekten. Çok da çılgınca bir deneme değildi. Sen de kabul edersin ki, onu ofiste ilk görüşümüzde, benziyordu..." Biraz uzaklaştı, sonra tekrar Ruth'un omzuna dokundu.

Ruth hiçbir şey söylemedi, ama omzunu silkiverdi, sanki Chrissie'nin dokunuşunu silkip atmak istemişti. Gözlerini kısmış uzaklara, denizden ziyade göğe bakıyordu. Üzüldüğünü gö-

rebiliyordum, ama onu iyi tanımayan biri sadece düşüncelere daldığını sanabilirdi.

Rodney, "Üzgünüm Ruth," dedi ve Ruth'un omzuna hafifçe dokundu. Ama bir an bile suçlanmayı beklemiyormuş gibi bir gülümseme vardı yüzünde. Birine iyilik yapmaya çalışan ama başaramadığı için özür dileyen birine benziyordu.

O sırada Chrissie ve Rodney'yi seyrederken, evet, bu ikisi iyi insanlar, diye düşündüğümü hatırlıyorum. Kendilerince naziktiler ve Ruth'u neşelendirmeye çalışıyorlardı. Ama aynı zamanda, Tommy'yle ben sessiz kalırken konuşan onlar olmasına rağmen, Ruth adına onlara kırgınlık duyuyordum. Çünkü ne kadar halden anlar görünürlerse görünsünler, içten içe rahatladıklarını anlıyordum. Olaylar bu şekilde geliştiği için memnundular; Ruth'un başını döndüren bir umudun gölgesinde kalmak yerine, onu rahatlatabilecek durumdaydılar. Onları hayran bırakan, rahatsız eden ve korkutan düşünceyle; yani onların ulaşamadığı, fakat Hailsham öğrencilerine açık türlü olasılıklar olduğu düşüncesiyle, hiç olmadığı kadar açık ve net bir biçimde yüzleşmek zorunda kalmadıklarından dolayı rahatlamışlardı. Chrissie ve Rodney'nin üçümüzden ne kadar farklı olduklarını düşündüğümü hatırlıyorum.

Sonra Tommy, "Olanların bir şeyi değiştireceğini hiç sanmıyorum. Sadece eğleniyorduk biraz," dedi.

Ruth soğuk bir ses tonuyla, "Belki senin için eğlenceliydi Tommy," dedi, hâlâ uzaklara bakıyordu. "Ama *senin* olası modelini arıyor olsaydık böyle düşünmezdin."

"Bence düşünürdüm," dedi Tommy. "Ne önemi var anlamıyorum. Modelini bulsak bile, seni kopyaladıkları gerçek modeli yani, neyi değiştirir ki?"

"Bu etkileyici bilgiler için teşekkür ederim," dedi Ruth.

"Bence Tommy haklı," dedim. "Modelinle aynı hayatı yaşayacağını varsaymak aptalca. Tommy'ye katılıyorum. Sadece biraz eğlendik, o kadar. Bu konuyu fazla ciddiye almamalıyız."

Ben de uzanıp Ruth'un omzuna dokundum. Chrissie ve Rodney'nin dokunuşlarıyla benimki arasındaki karşıtlığı hissetmesini istedim ve bilerek aynı noktaya dokundum. Bir tür tepki vermesini bekledim, eskilerden görmediği anlayışı benden ve

Tommy'den gördüğünü kabul ettiğine dair bir işaret bekledim. Ama bana hiçbir tepki vermedi, Chrissie dokunduğu zaman yaptığı gibi omzunu bile silkmedi.

Arkamda, Rodney'nin seri adımlarla bir ileri bir geri yürüdüğünü duyuyordum, şiddetli rüzgârda üşüdüğünü ima eden sesler çıkarıyordu. "Şimdi Martin'i ziyarete ne dersiniz?" dedi. "Dairesi hemen şu binaların arkasında."

Ruth aniden içini çekti ve bize döndü. "Açıkçası," dedi. "Baştan beri aptalca olduğunu biliyordum."

Tommy hevesle, "Evet," dedi. "Biraz eğlendik, hepsi bu."

Ruth ona kızgın bir bakış attı. "Tommy lütfen şu 'eğlence' lafını bırak artık. Kimse seni dinlemiyor." Sonra Chrissie ve Rodney'ye dönüp devam etti: "İlk söylediğinizde bir şey demek istemedim. Ama bilmelisiniz ki hiç inanmamıştım buna. Hiçbir zaman o kadın gibi insanları kullanmıyorlar. Bir düşünün. Neden kopyalanmak istesin ki? Hepimiz durumu biliyoruz, o halde niçin açıkça yüzleşmiyoruz ki? Kopyalandığımız insanlar bu tür..."

Sert bir tavırla, "Ruth," dedim. "Ruth, yapma."

Ama o devam etti: "Hepimiz biliyoruz. Bizler *ayaktakımından* kopyalandık. Eroinmanlar, fahişeler, tırlaklar, seks düşkünlerinden. Mahkûmlardan, belki, sapık olmadıkları sürece tabii. Böyle insanlardan kopyalandık işte. Hepimiz biliyoruz bunu, o halde niye açıkça söylemiyoruz? Böyle bir kadın mı? Haydi oradan. Tabii ya, Tommy. Eğleniyoruz biraz. Rol yaparak eğlenelim biraz. Oradaki diğer kadın, bizimkinin arkadaşı, galerideki yaşlı kadın. *Sanat* öğrencileri olduğumuzu sandı. Gerçekte kim olduğumuzu bilseydi, bizlerle öyle konuşur muydu sanıyorsunuz? Ona, 'Affedersiniz, acaba arkadaşınız bir klon modeli mi?' diye sorsaydık ne cevap verirdi sanıyorsunuz? Bizi dışarı atardı. Biliyoruz bunu, söyleyelim o zaman. Olası modelleri aramak istiyorsanız, bunu doğru düzgün yapmak istiyorsanız, o zaman sefil yerlere bakın. Çöp tenekelerine bakın. Klozetin içine bakın, nereden geldiğimizi göreceksiniz."

Rodney sakin ve hafif tehditkâr bir ses tonuyla, "Ruth," dedi. "Olanları unutalım ve gidip Martin'i görelim. Bugün öğleden sonra çalışmıyor. Onu seveceksin, çok komiktir."

Chrissie kolunu Ruth'un omzuna attı. "Haydi Ruth. Rodney'nin dediğini yapalım."

Ruth ayağa kalktı ve Rodney yürümeye başladı.

"Sizler gidebilirsiniz," dedim alçak sesle. "Ben gelmiyorum."

Ruth döndü ve bana dikkatle baktı. "Buna ne demeli? Bilin bakalım şimdi kim kızıyormuş?"

"Ben kızgın değilim. Ama bazen saçma sapan konuşuyorsun, Ruth."

"Ah, bakın nasıl da kızmış. Zavallı Kathy. Açık konuşulmasından hiç hoşlanmaz."

"Hiç ilgisi yok. Bir bakıcıyı ziyaret etmem. Bunu yapmamamız gerekiyor, hem bu adamı tanımıyorum bile."

Ruth omuz silkti ve Chrissie'yle bakıştılar. "Peki," dedi, "her yere her dakika beraber gitmemiz için bir neden yok. Küçük hanım bize katılmak istemiyorsa, gitmek zorunda değil. Bırakın kendi başına dolaşsın." Sonra Chrissie'ye eğildi ve abartılı tavırlarla: "Kathy'nin canı sıkkın olduğunda en iyisi böyle yapmaktır. Onu biraz rahat bırakmalı, yürüyerek atar sıkıntısını üstünden," dedi.

Rodney bana, "Saat dörtte arabanın yanında ol," dedi. "Yoksa otostop yapmak zorunda kalırsın." Sonra güldü. "Hadi Kathy, surat asma. Bizimle gel."

"Hayır. Siz gidin. Canım istemiyor."

Rodney omuz silkti, tekrar yürümeye başladı. Ruth ve Chrissie peşinden gittiler, ama Tommy yerinden kımıldamadı. Ancak Ruth dönüp ona baktığında konuştu:

"Ben Kath'le kalacağım. Ayrılıyorsak, ben Kath'le kalacağım," dedi.

Ruth öfkeyle Tommy'ye baktı, sonra dönüp hızlı adımlarla yürüdü. Chrissie ve Rodney de yüzlerinde tuhaf ifadelerle Tommy'ye baktılar ve yürümeye başladılar.

On Beşinci Bölüm

Tommy'yle ben demir parmaklıklara yaslandık ve diğerleri gözden kaybolana dek manzarayı seyrettik.

Sonunda Tommy: "Öylesine konuşuyorlar," dedi. Bir an sustuktan sonra: "İnsanlar kendilerine acıdıklarında böyle laflar edebiliyorlar," diye ekledi. "Laf olsun diye konuşuyorlar. Gözetmenlerimiz bize böyle şeyler söylemedi."

Diğerlerinin gittiği yönün tersine doğru yürümeye başladım, Tommy de adımlarıma ayak uydurdu.

"Bu konuda üzülmeye değmez," diye anlatmaya devam etti Tommy. "Ruth bugünlerde hep böyle şeyler yapıyor. Öfkesini boşaltıyor sadece. Her neyse, ona dediğimiz gibi, bu doğru bile olsa, bir parçacık doğru yanı olsa bile, ne fark yaratır bilmiyorum. Modellerimizin neye benzediği bizi hiç ilgilendirmez, Kath. Gerçekten de, bu konuda üzülmeye hiç değmez."

"Peki," dedim ve ona şakacıktan omuz attım. "Peki, tamam."

Şehir merkezine doğru yürüdüğümüzü sanıyordum ama emin olamıyordum. Konuyu değiştirmenin bir yolunu ararken, Tommy konuşmaya başladı:

"Şu Woolworth's denen yere gitmiştik ya? Sen diğerleriyle arka tarafta duruyordun. Ben de bir şey bulmaya çalışıyordum. Senin için."

Hayretle yüzüne baktım. "Bir hediye mi alacaktın bana? Ruth'un bundan hoşlanacağını sanmam. Tabii ona daha büyüğünü almazsan."

"Bir tür hediye. Ama bulamadım. Sana söylemeyecektim, ama şimdi, yani, bulmak için bir şansımız daha var. Tabii bana yardım etmen gerekebilir. Alışveriş yapmayı pek beceremem."

"Tommy, sen neden söz ediyorsun? Bana bir hediye almak istiyorsun, ama seçmek için yardımıma ihtiyacın var, öyle mi?"

"Hayır, ne alacağımı biliyorum. Sadece..." Güldü ve omuz silkti. "Aman, en iyisi söyleyeyim sana. O mağazada bir raf dolusu plak ve kaset vardı. Ben de senin kaybettiğin kaseti bulmaya çalıştım. O kaseti hatırlıyor musun, Kath? Ben ne olduğunu hatırlayamadım."

"Benim kasetim mi? Bundan haberin olduğunu bilmiyordum, Tommy."

"Ah, evet. Ruth insanlara sormuş, kaseti aramalarını istemişti, kaybettiğin için ne kadar üzüldüğünü anlatmıştı. Bunun üzerine ben de aradım. Sana o zaman söylemedim, ama gerçekten bulmak için çok uğraştım. Senin gidemeyeceğin yerlerde bulmaya çalıştım. Oğlanlar yatakhanesi gibi yerlerde. Günlerce aradım, ama bulamadım."

Ona baktım ve keyfimin yerine gelmeye başladığını hissettim. "Bunu hiç bilmiyordum, Tommy. Ne kadar tatlısın."

"Ama işe yaramadı. Yine de, senin için kaseti bulmayı gerçekten çok istedim. Sonunda ortaya çıkmayacağını anlayınca, bir gün Norfolk'a giderim ve orada bulurum, dedim kendime."

"İngiltere'nin kayıp eşya köşesi," dedim ve etrafıma bakındım. "İşte buradayız!"

Tommy de etrafına baktı, durduk. Bir başka ara sokaktaydık, galerinin sokağı kadar dar değildi. Kısa bir süre etrafımıza teatral bir edayla baktık, sonra gülmeye başladık.

Tommy: "O kadar da aptalca bir fikir değildi yani," dedi. "Demin gittiğimiz şu Woolworth's denen yerde bir sürü kaset vardı. Seninki de mutlaka aralarındadır diye düşündüm. Ama yoktu sanırım."

"*Sanırım* mı dedin? Ah Tommy, doğru dürüst bakmadın bile yani."

"Baktım Kath. Ancak, yani, çok sinir bozucu bir durum ama kasetin adını hatırlayamadım. Hailsham'daki yıllarımız boyunca erkek çocukların koleksiyon sandıklarını falan açıp kase-

ti arıyordum, ama şimdi adını hatırlayamıyorum. Julie Bridges ya da öyle bir şeydi..."

"Judy Bridgewater. *Karanlıktan Sonra Şarkılar.*"

Tommy ciddi bir ifadeyle başını iki yana salladı. "O kaset kesinlikle yoktu mağazada."

Güldüm ve koluna bir yumruk attım. Kafası karışmış gibiydi, bu yüzden ona: "Tommy, Woolworths'te öyle bir şey bulunmaz," dedim. "Onlarda sadece en son albümler vardır. Judy Bridgewater yıllar öncesinden bir şarkıcı. Bizim Satışlar'dan birinde tesadüfen ortaya çıktı. Woolworths'te bulamayız kasetini, seni şaşkın!"

"Yani, dediğim gibi, bu tür şeyleri bilmem ben. Ama o kadar çok kaset vardı ki orada..."

"*Bazı* kasetler vardı Tommy. Neyse, boşver. Çok tatlısın, beni düşünmüşsün. Gerçekten duygulandım. Harika bir fikirdi. Ne de olsa Norfolk'tayız."

Yine yürümeye başladık ve Tommy tereddütle konuştu: "İşte bu nedenle sana anlatmam gerekti. Sürpriz yapmak istemiştim, ama başaramadım. Nereye bakacağımı bilmiyordum, hatta albümün adını bile bilmiyordum. Sana söylediğime göre bana yardım edebilirsin artık. Birlikte arayabiliriz."

"Tommy, ne diyorsun sen?" Sitem etmeye çalışıyordum ama gülmemi saklayamadım.

"Bir saatimiz var. Şansımızı deneyebiliriz."

"Tommy, seni şaşkın! Buna gerçekten inanıyorsun değil mi? Şu kayıp köşe hikâyesine?"

"İlle de inanıyorum anlamına gelmez. Ama burada olduğumuza göre bir bakalım derim. Yani, o kaseti bulmak hoşuna giderdi, öyle değil mi? Kaybedecek neyimiz var ki?"

"Tamam. Sen tam bir şaşkınsın, ama zararı yok."

Çaresiz bir tavırla kollarını iki yana açtı. "Evet, Kath nereye gidiyoruz? Dediğim gibi, ben alışveriş yapmayı pek beceremem."

Bir an düşündükten sonra: "İkinci el eşyalar satan yerlere bakmalıyız," dedim. "Eski elbiselerle, eski kitaplarla dolu yerlere bakalım. Onlarda bazen kutular dolusu plak oluyor."

"Peki. Ama nerede bu dükkânlar?"

O anı şimdi düşündüğümde, Tommy'yle araştırmamıza başlamadan önce o daracık ara sokakta ayakta dururkenki halimizi, içim ısınıyor. Birden her şey kusursuz bir hal almıştı; önümüzde koca bir saat vardı, zamanımızı değerlendirmenin daha iyi bir yolu olamazdı. Şapşalca kıkırdamamak ya da küçük bir çocuk gibi hoplayıp zıplamamak için kendimi zor tuttum. Bir süre önce, Tommy'nin bakıcılığını yaparken ona Norfolk gezimizi hatırlattım ve o da bana aynı şeyleri hissettiğini söyledi. Kayıp kasetimi aramaya karar verdiğimiz andan itibaren sanki bütün bulutlar yok olmuş, geriye sadece bizi bekleyen eğlence ve kahkahalar kalmıştı.

Başlangıçta yanlış yerlere gittik; sahaflar ya da eski süpürge makineleriyle dolu, hiç müzik satmayan eskicilere. Bir müddet sonra Tommy ondan fazla şey bilmediğime karar verdi ve gezimize kendisinin liderlik edeceğini söyledi. Gerçekten de, şans eseri, aradığımız özelliklere uygun tam dört tane dükkânın sıralandığı bir sokağı buldu. Eskicilerin vitrinleri elbiseler, çantalar, çocuk kitaplarıyla doluydu, içleri de tatlı, bayat bir kokuyla. Kenarları kıvrılmış karton kapaklı kitaplar, kartpostallar ve ıvır zıvırla dolu yığınla tozlu kutu vardı. Bir dükkânda hippilerin ilgisini çekecek eşyalar vardı, bir diğerinde savaş madalyaları ve çöldeki askerlerin fotoğrafları. Ama hepsinde bir ya da iki büyük karton kutu dolusu plak ve kaset bulduk. Bu dükkânları karıştırmaya başladık ve birkaç dakika içinde Judy Bridgewater'ı unuttuk. Birlikte bütün bu eşyalara bakmak çok hoştu; birbirimizden ayrılıyor, sonra tekrar yan yana geliyorduk, gün ışığıyla aydınlanan tozlu bir köşede yatan ıvır zıvır dolu kutuya ikimiz birden aynı anda bakmaya çalışıyorduk.

Derken, elbette buldum onu. Bir sıra kaseti karıştırıyordum, aklım başka yerdeydi, sonra birden parmaklarımın altında beliriverdi, tıpkı yıllar önceki haline benziyordu: Judy, sigarası, barmene cilveyle bakışı, arka plandaki bulanık palmiyeler.

Beni heyecanlandıran başka şeyleri bulduğum zaman yaptığım gibi küçük bir çığlık atmadım. Orada sessizce durdum, memnun olduğumdan emin değildim, plastik kaplı kasete bakakaldım. Hatta bir an bir yanlışlık olduğunu sandım. Kaset, eğlenmek için mükemmel bir bahane olmuştu bize, ama onu

bulduğumuza göre durmak zorundaydık. Belki de bu yüzden, önce ses çıkarmadım, kendim de şaşırdım buna, kaseti görmemiş gibi yaptım. Gözümün önündeydi ve ondan biraz utanç bile duyuyordum, sanki geçmişte bırakmış, unutmuş olmam gerekirdi. Hatta kaseti devirip üstüne sonraki kasetin düşmesini bile sağladım. Ama kasetin sırtı hâlâ bana bakıyordu ve sonunda Tommy'yi yanıma çağırdım.

"Bu mu?" Tommy şüpheyle bakıyordu, çünkü hiç tepki vermiyordum. Kaseti çıkardım, iki elimle tuttum. Sonra aniden büyük bir zevk duydum; ya da başka bir şey, beni gözyaşlarına boğabilecek, daha karmaşık bir şey. Ama duygularıma hâkim olmayı başardım ve sadece Tommy'nin kolunu hafifçe çekiştirdim.

"Evet, bu," dedim ve ilk kez heyecanla gülümsedim. "İnanabiliyor musun? Bulduk, gerçekten bulduk onu."

"Sence aynısı mı? Yani, gerçekten aynısı mı? Senin kaybettiğin kaset mi?"

Kaseti elimde çevirirken, sırtındaki bütün çizimleri, şarkıların adlarını, her şeyi hatırladığımı fark ettim.

"Hatırladığım kadarıyla öyle," dedim. "Ama biliyorsun, Tommy, etrafta bundan yüzlercesi olabilir."

Tommy'nin zaferiyle beklediğim kadar övünmediğini görme sırası bana gelmişti.

"Tommy, benim için pek sevinmiyor gibisin," dedim, şaka yaptığımı belli eden bir ses tonuyla.

"Senin adına seviniyorum Kath. Yalnız, keşke ben bulsaydım." Sonra küçük bir kahkaha attı ve devam etti: "O günlerde, kasetini kaybettiğin zaman, onu bulup sana getirsem nasıl olurdu diye aklımdan geçirirdim. Ne derdin, nasıl bakardın bana, böyle şeyler..."

Sesi her zamankinden daha yumuşak çıkmıştı ve gözlerini elimdeki plastik kutudan ayırmıyordu. Sonra birden dükkânda, hesap kitap yapmaya dalmış olan yaşlı tezgâhtar dışında kimse olmadığını fark ettim. Dükkânın arka tarafında, biraz yükseltilmiş bir platformun üzerindeydik, burası daha loş ve dışarıya daha kapalıydı, sanki yaşlı adam bu köşedeki eşyaları düşünmek istemiyordu, zihninden silmişti dükkânın bu bölümünü. Birkaç saniye boyunca Tommy bir tür trans halinde kaldı, belki

de bana kayıp kaseti verişiyle alakalı eski hayallerini gözünün önüne getiriyordu. Sonra birden kaseti elimden kaptı.

"Peki, en azından senin için *satın alabilirim* onu," dedi yüzünde kocaman bir gülümsemeyle. Engel olmama fırsat vermeden dükkânın ön tarafına doğru yürümeye başlamıştı bile.

Yaşlı adam verdiğimiz kaset kabının içine girecek kaseti ararken ben de dükkânın arkasındaki eşyalara bakmaya devam ettim. Kaseti bu kadar çabuk bulduğumuz için hâlâ hayal kırıklığı duyuyordum ve ancak daha sonra, Kulübeler'e döndükten sonra, odamda yalnız kalınca kasetin –ve o şarkının– tekrar elime geçmesinden dolayı memnun olmaya başladım. Ama o zaman bile aslında nostaljik bir histi içimdeki ve bugün kaseti çıkarıp bakacak olursam, Hailsham'daki günlerimiz kadar Norfolk'taki o öğleden sonrasına ait anılarımı canlandırıyor.

Dükkândan çıktığımızda, önceki kaygısız, neredeyse şaşkın ruh halini korumaya kararlıydım. Ama bir-iki küçük şaka yaptım ve kendi düşüncelerine dalıp gitmiş olan Tommy tepki vermedi.

Çok dik bir yokuşu tırmanmaya başladık, ileride, uçurumun kenarında, denize dönük banklarıyla bir tür manzara seyir alanını görebiliyorduk. Sıradan bir ailenin yazları piknik yapması için güzel bir yerdi. Buz gibi esen rüzgâra rağmen oraya doğru, yokuş yukarı tırmanmaya başladık, ama hedefimize varamadan Tommy adımlarını yavaşlattı ve konuşmaya başladı:

"Chrissie ve Rodney bu düşünceyi saplantı haline getirmişler," dedi. "Yani, birbirine gerçekten âşık olan kişilerin organ bağışlarının erteleneceği düşüncesine takmışlar kafayı. Bizim bu konuda her şeyi bildiğimizi sanıyorlar, ama Hailsham'da kimse bundan söz etmedi. En azından ben böyle bir şey duymadım, sen duydun mu Kath? Hayır, son zamanlarda sadece eskilerin sözünü ettiği bir şey. Ruth gibiler de bunu körükleyip duruyorlar."

Ona dikkatle baktım, ama hınzır bir şefkatle mi yoksa bir tür tiksintiyle mi konuştuğunu anlamak zordu. Zaten aklında başka bir şey, Ruth'la alakası olmayan bir şey olduğunu seziyordum, bu yüzden cevap vermedim ve sadece bekledim. Sonun-

da Tommy durdu ve ayağının ucuyla yerdeki ezilmiş kâğıt bardakla oynamaya başladı.

"Kath," dedi, "Aslında bunu uzun süredir düşünüyorum. Evet, biz haklıyız, Hailsham'da böyle bir şeyden asla söz edilmedi. Ama o zamanlar bize anlamsız gelen çok şey vardı. Şimdi düşünüyorum da, bu rivayet doğruysa, bir sürü şey açıklığa kavuşur. Çözmeye uğraştığımız şeyler."

"Neden bahsediyorsun? Ne tür şeyler?"

"Örneğin, şu galeri konusu." Tommy sesini alçalttı ve ben de hafifçe ona yaklaştım, sanki hâlâ Hailsham'da akşam yemeği kuyruğunda ya da göl kıyısındaymışız gibi. "Galeri'nin ne işe yaradığını bir türlü öğrenemedik. Madam'ın niçin en iyi çalışmalarımızı götürdüğünü bulamadık. Ama sanırım şimdi biliyorum. Kath, kuponlar yüzünden çıkan tartışmayı hatırlıyor musun? Madam'ın aldığı şeyler karşılığında kupon verilsin mi verilmesin mi diye tartışılmıştı. Roy J., Bayan Emily'yi görmeye gitmişti bu yüzden, hatırlıyor musun? O zaman Bayan Emily ona bir şey söylemişti, ağzından kaçırmıştı. Bunu düşünüp duruyorum şimdi."

Yanımızdan köpeklerini gezdiren iki kadın geçti. Çok aptalca da olsa, onlar yokuş yukarı ilerleyip sesimizi duyamayacak kadar uzaklaşana kadar ikimiz de sustuk. Sonra, "Ne demişti, Tommy?" dedim. "Bayan Emily ağzından neyi kaçırmıştı?"

"Madam bizim işlerimizi neden alıyor diye soran Roy J.'ye verdiği cevabı hatırlıyor musun?"

"Bunun bir ayrıcalık olduğunu belirtmiş, gurur duymamızı söylemişti..."

"Hepsi bu değildi." Tommy'nin sesi artık bir fısıltıya dönüşmüştü. "Roy'a söylememesi gereken bir şey söylemiş, ağzından kaçırmıştı, hatırlamıyor musun Kath? Roy'a demişti ki, resimler, şiirler, bütün bu tür şeyler gerçekte *nasıl insanlar olduğunuzu* gösterir demişti. *Ruhunuzu yansıtır* demişti."

Bunu söylediği anda, birden Laura'nın kendi bağırsaklarını çizdiği resmini hatırladım ve güldüm. Ama bir şeyler canlanmaya başladı zihnimde.

"Doğru," dedim. "Hatırlıyorum. Lafı nereye getirmeye çalışıyorsun?"

"Ben şöyle düşünüyorum," dedi yavaşça. "Diyelim ki, eskilerin söylediği doğruydu. Diyelim ki Hailsham öğrencileri için gerçekten özel bir düzenleme yapıldı. Diyelim ki iki kişi gerçekten birbirlerine âşıklar ve birlikte daha fazla zaman geçirmek istiyorlar. O zaman, Kath, onların gerçeği söyleyip söylemediklerini anlamanın bir yolu olmalı. Sadece organ bağışlarını ertelemek için âşığız demediklerinden emin olmak lazım. Buna karar vermek ne kadar zordur, düşünebiliyor musun? Hatta belki âşık olduklarını sanıyorlardır, ama gerçekte birlikte olmalarının tek nedeni sekstir. Ya da sadece hoşlanmışlardır birbirlerinden. Ne demek istediğimi anlıyor musun, Kath? Durumu değerlendirmek çok zor olur ve her seferinde doğru karara varmak imkânsızdır. Demek istediğim şu, karar veren kim olursa olsun, Madam ya da her kimse, elinde kanıt olması gerekir."

Yavaşça başımı salladım. "Yani bu nedenle çalışmalarımızı alıyorlardı..."

"Olabilir. Madam'ın bir yerlerde, öğrencilerin küçük yaşlardan itibaren yaptıkları çalışmalarla dolu bir galerisi var. Diyelim ki iki kişi geldi ve birbirlerine âşık olduklarını söylediler. Madam her ikisinin de yıllar içinde yaptıkları çalışmaları bulur. Benzerlikler var mı diye bakar. Birbirlerine uyuyorlar mı, anlar. Kath, unutma ki onun elindeki çalışmalar bizim ruhlarımızı yansıtıyor. Karşısında uyumlu bir çift mi var yoksa aptalca bir ilişki mi, hemen anlayabilir."

Yine yavaş yavaş yürümeye başladım, nereye bastığıma bakmıyordum. Cevabımı bekleyen Tommy de adımlarıma uydu.

Sonunda, "Emin değilim," dedim. "Söylediklerin elbette Bayan Emily'nin Roy'a dediklerine bir açıklık getiriyor. Sanırım gözetmenlerimizin niçin bize resim ya da benzeri şeyler yapmanın önemli olduğunu sürekli tekrarladığını da açıklıyor."

"Kesinlikle. İşte bu yüzden..." Tommy içini çekti ve kendini biraz zorlayarak devam etti: "Bu yüzden Bayan Lucy hata yaptığını söyledi, bana resim yapmamın önemli olmadığını söylerken hata yapmıştı. Bana acıdığı için önemli değil demişti. Ama içten içe çok önemli olduğunu biliyordu. Hailshamlı olmak bu

özel şansa sahip olmak demekti. Eğer Madam'm galerisine çalışmalarını sokamadıysan, bu şansı tepmiş oluyordun."

Bunu söylediği anda sözü nereye getirmeye çalıştığını anladım ve ürperdim. Durup ona doğru döndüm, ama ben ağzımı açamadan Tommy bir kahkaha koyverdi.

"Bu konuda haklıysam, şansımı yitirmiş sayılırım."

"Tommy, yaptığın herhangi bir çalışma Galeri'ye girdi mi? Belki küçükken yaptığın bir şey girmiş olabilir."

Ama başını iki yana sallamaya başlamıştı bile. "Hiç umut vermeyen bir öğrenciydim, biliyorsun. Bir de Bayan Lucy'yle olanlar var. Niyeti iyiydi, biliyorum. Benim için üzülüyordu ve yardım etmek istemişti. Buna eminim. Ama eğer teorim doğruysa, o zaman..."

"Bu sadece bir teori, Tommy," dedim. "Teoriler nasıldır bilirsin."

Onu biraz neşelendirmek istemiş ama ses tonumu iyi ayarlayamamıştım, hâlâ onun söylediklerini düşündüğüm çok belliydi. Bir an sonra: "Belki karar vermek için başka yöntemler de kullanıyorlardır," dedim. "Belki de sanat bu farklı yöntemlerden sadece biridir."

Tommy yine başını iki yana salladı. "Nasıl bir yöntem olabilir? Madam bizimle asla tanışmadı. Bizleri hatırlaması imkânsız. Ayrıca tek başına karar vermiyordu bence. Onun hesap verdiği insanlar da vardı mutlaka, Hailsham'a bir kez olsun ayak basmayan birileri. Bunun üzerine çok düşündüm, Kath. Her şey birbirine uyuyor. Galeri bu yüzden çok önemliydi, bu yüzden gözetmenlerimiz resme ve şiire önem vermemizi, çok çalışmamızı istiyorlardı. Kath, sen ne düşünüyorsun?"

Biraz dalmıştım elbette. Aslında, yatakhanede yalnız kaldığım o öğleden sonrayı düşünüyordum, yeni bulduğum kaseti dinlerken göğsüme yastığı dayayıp olduğum yerde sallanışımı ve kapının eşiğinde beni gözleri yaşlı seyreden Madam'ı. İkna edici bir açıklama bulamadığım bu olay bile Tommy'nin teorisine uyuyordu. Kollarımda bebek tuttuğumu hayal ediyordum ben, ama Madam'ın bunu bilmesine imkân yoktu. Ona göre, kollarımda sevgilimi tutuyor olabilirdim. Tommy'nin teorisi doğruysa, Madam'ın bizimle bağlantısı salt daha sonra, âşık ol-

duğumuzda organ bağışlarımızı ertelememizle ilgiliyse, genelde bize karşı soğuk davranmasına karşın, böyle bir sahne karşısında duygulanması doğaldı. Bütün bunlar zihnimde canlandı ve hepsini Tommy'ye anlatmak istedim. Ama kendimi tuttum, çünkü onun teorisini ciddiye aldığımı göstermek istemiyordum.

"Senin söylediklerini düşünüyordum, hepsi bu," dedim. "Artık geri dönmeliyiz. Otoparkı bulmamız zaman alabilir."

Yokuştan aşağı inmeye başladık, ama hâlâ vaktimiz vardı ve acele etmiyorduk.

Bir süre yürüdükten sonra, "Tommy," dedim, "bütün bunlardan Ruth'a bahsettin mi hiç?"

Başını iki yana salladı ve yürümeye devam etti. Sonunda cevap verdi: "Sorun şu ki, Ruth hepsine inanıyor, eskilerin söylediği her şeyi ciddiye alıyor. Tamam, bildiğinden çok daha fazlasını bildiğini iddia etmekten hoşlanıyor. Ama gerçekten inanıyor. Er ya da geç işi daha ileri götürmek isteyecektir."

"Yani, sence o..."

"Evet. Başvurmak isteyecek, ama ayrıntılarıyla düşünmedi henüz. Bizim biraz önce düşündüğümüz gibi."

"Ona Galeri hakkındaki teorinden hiç bahsetmedin mi?"

Başını yeniden iki yana salladı ama hiçbir şey söylemedi.

"Ona teorini anlatırsan," dedim, "ve o da kabul ederse... Şey, çok öfkelenecek."

Tommy düşünceli görünüyordu ama hiç sesini çıkarmadı. Yeniden dar arka sokaklara gelene dek konuşmadı, konuşmaya başladığında ses tonu birdenbire uysallaşmıştı.

"Kath, ben aslında," dedi, "bazı şeyler yapıyordum. Belki gerekir diye. Bunu kimseye anlatmadım, Ruth'a bile. Sadece bir başlangıç."

Tommy'nin hayali hayvanlarını ilk o zaman öğrendim. Yaptığı şeyleri anlatmaya başladığında –gerçekte birkaç hafta sonrasına kadar resimleri görmedim– fazla umutlanmadım. Hatta, itiraf ediyorum ki aklıma ilk gelen, Tommy'nin Hailsham'daki sorunlarının başlamasına neden olan resimdi; çayırdaki fil resmi. Tommy, Kulübeler'deki kanepelerden birinin arkasında bulduğu, arka kapağı olmayan eski bir çocuk kitabından esin-

lendiğini açıkladı. Keffers'ı, figürlerini çalakalem eskizlere dökebileceği küçük bir kara kaplı defter vermeye ikna etmişti. O zamandan beri, Tommy şu fantastik yaratıklarından en az on iki tane yapmıştı.

"Püf noktası, onları küçücük çizmek. Minicik. Hailsham'dayken aklıma gelmedi bu fikir. Belki orada yanlış yaptım. Onları küçük çizdiğin zaman –ki öyle yapmak zorundasın, çünkü defterin sayfaları şu kadarcık– ondan sonra her şey değişiyor; kendi kendilerine canlanıyorlar adeta. Sonra her biri için farklı detaylar çizmek gerekiyor. Kendilerini nasıl koruyabilirler, bir şeylere nasıl uzanırlar, bunları düşünmen gerekiyor. Açıkçası Kath, Hailsham'da yaptığım hiçbir şeye benzemiyor."

En sevdiği çizimlerini anlatmaya başladı, ama ben konsantre olamadım; Tommy hayvanlarını anlatıp heyecanlandıkça ben de giderek huzursuzlanıyordum. Ona, "Tommy," demek istiyordum, "kendini yine gülünç duruma düşüreceksin. Hayali hayvanlar mı? Neyin var senin?" Ama bunu yapmadım. Sadece ona çekinerek baktım ve: "Kulağa hoş geliyor Tommy," deyip durdum.

Biraz anlattıktan sonra Tommy: "Dediğim gibi Kath, Ruth'un bu hayvanlardan haberi yok," dedi. Bunu söyleyince diğer her şeyi, öncelikle niçin onun hayvanlarından söz ettiğimizi hatırladı ve yüzündeki enerjik ifade kayboldu. Yine sessizlik içinde yürümeye başladık, ana caddeye geldiğimizde sessizliği bozdum:

"Peki, Tommy. Teorinde doğruluk payı olsa bile, öğrenmemiz gereken çok şey var demektir. Bir kere, bir çift nasıl başvuruda bulunabilir? Neler yapmaları gerekir? Doldurabileceğimiz bir form falan yok elimizde."

"Ben de bütün bunları düşündüm." Sesi yine fısıltı gibi ve ciddi çıkıyordu. "Görebildiğim kadarıyla başvurmanın tek bir yolu var. Bu da Madam'ı bulmaktan geçiyor."

Söylediğini biraz düşündüm, sonra, "O kadar kolay olmayabilir," dedim. "Madam hakkında hiçbir şey bilmiyoruz. Adını bile bilmiyoruz. Nasıl biri olduğunu hatırlıyor musun? Ona yaklaşmamızdan hiç hoşlanmazdı. Onu bulmayı başarsak bile, bize yardımcı olacağını sanmıyorum."

Tommy içini çekti. "Biliyorum," dedi. "Sanırım vaktimiz var. Hiçbirimizin acelesi yok."

Otoparka döndüğümüzde gökyüzü bulutlanmıştı ve hava giderek serinliyordu. Diğerleri henüz görünürde yoktu, bu nedenle Tommy'yle ben sırtımızı arabaya yasladık ve mini golf sahasını seyretmeye başladık. Saha bomboştu ve küçük bayraklar rüzgârda dalgalanıyordu. Artık Madam, Galeri ya da benzer başka konulardan konuşmak istemiyordum, bu yüzden Judy Bridgewater kasetimi küçük torbasından çıkardım ve iyice inceledim.

"Bana bunu aldığın için teşekkür ederim," dedim.

Tommy gülümsedi. "Kaset kutusuna önce ben baksaydım, sen de plakların başına geçseydin, ben bulurdum onu. Zavallı küçük Tommy'nin şansı yoktu."

"Önemli değil. Kaseti bulduysak, bunun sebebi onu aramayı önermendir. Bu kayıp eşya köşesi konusunu unutmuştum ben. Ruth öyle konuşmaya başlayınca canım çok sıkılmıştı. Judy Bridgewater. Eski dostum benim. Sanki hiç ayrılmamışız gibi. Acaba kim çalmıştı onu benden?"

Bir an dönüp diğerleri geliyor mu diye sokağa baktık.

"Biliyor musun," dedi Tommy. "Ruth öyle konuşmaya başlayınca, senin ne kadar üzüldüğünü gördüm..."

"Unut gitsin, Tommy. Artık iyiyim. Ruth döndüğünde de bu konuyu açmayacağım."

"Hayır, benim söylemek istediğim bu değildi." Arabaya yaslanmaktan vazgeçip doğruldu, dönüp bir ayağını ön lastiğe yasladı, test edermiş gibi bastırdı. "Demek istediğim, Ruth öyle konuşmaya başlayınca, senin o porno dergilere niçin öyle baktığını anladım. Tamam, *anladım* demeyeyim. Bu sadece bir teori. Teorilerimden biri. Ama Ruth'un dediklerini duyunca, birden taşlar yerli yerine oturdu."

Bana baktığını biliyordum, ama bakışlarımı önüme diktim ve hiç tepki vermedim.

"Ama hâlâ anlayamıyorum, Kath," dedi sonunda. "Ruth'un dedikleri doğru olsa bile, ki bence doğru değil, niçin olası modelini o porno dergilerde arıyordun? Niçin modelinin o kızlardan biri olduğunu düşünüyorsun?"

Omuz silktim, hâlâ Tommy'nin yüzüne bakmıyordum. "Anlamı olduğunu iddia etmiyorum," dedim. "Öylesine bakıyordum." Artık gözlerime yaşlar dolmaya başlamıştı, onları Tommy'den gizlemeye çalıştım. Ama, "Senin canını o kadar sıkıyorsa, bir daha yapmam," derken sesim titredi.

Tommy gözyaşlarımı gördü mü bilmiyorum. Zaten yanıma yaklaşıp omuzlarımı sevecenlikle sıktığında, gözyaşlarımı kontrol altına almıştım. Daha önce de omuzlarımı böyle sıkmıştı, özel ya da yeni bir hareket değildi bu. Ama nedense kendimi daha iyi hissetmemi sağladı ve kısa bir kahkaha attım. O zaman omuzlarımı bıraktı, ama sırtımız arabaya dönük, birbirimize çok yakın, neredeyse dokunacak kadar yakın durmaya devam ettik.

"Tamam, bu yaptığımız anlamsız," dedim. "Ama hepimiz modelimizin kim olduğunu merak ediyoruz, öyle değil mi? Sonuçta, bugün buraya bu nedenle geldik. Hepimiz merak ediyoruz."

"Kath, biliyorsun değil mi, seni kazan dairesinde gördüğümden kimseye bahsetmedim. Ne Ruth'a anlattım ne başkasına. Ama anlamıyorum. Derdini anlayamıyorum."

"Peki Tommy. Sana anlatayım. Beni dinledikten sonra bile anlamsız gelebilir her şey, ama madem ısrar ediyorsun anlatayım. Bazen, arada bir, sevişmek istediğimde çok güçlü şeyler hissediyorum. Birden bu istek bütün benliğimi kaplıyor, bir-iki saat boyunca korkutucu bir hal alıyor. Öyle ki, Keffers'la bile yapabilirim o işi, durum bu kadar kötü yani. İşte bu yüzden... Bu yüzden Hughie'yle birlikte oldum. Oliver'la da. Duygusal bir şey hissetmedim. Onlardan pek hoşlanmıyorum bile. Sonra, her şey olup bittikten sonra çok korkutucu şeyler hissediyorum. Bu yüzden düşündüm ki, yani, bunun bir nedeni olmalı. Bende bir sorun olmalı." Sustum, ama Tommy hiçbir şey söylemeyince devam ettim: "Bu yüzden düşündüm ki, şu dergilerden birinde onun fotoğrafını görürsem, her şey ortaya çıkmış olur. Yani, benim neden böyle olduğum bir şekilde açıklığa kavuşur."

"Ben de bazen öyle oluyorum," dedi Tommy. "Bazen gerçekten yapmak istiyorum. Sanırım herkes aynı şeyi hisseder, tabii kendilerine karşı dürüstlerse. Bence sende bir acayiplik yok,

Kath. Aslında, ben de sık sık öyle hissediyorum..." Cümlesini yarıda kesti ve gülmeye başladı, ama ben ona katılmadım.

"Ben farklı bir şeyden söz ediyorum," dedim. "Başka insanları izledim. Onlar sevişmek için havaya giriyorlar, ama bu yüzden bir şeyler yapmıyorlar. Benim yaptığım türden şeyleri hiç yapmıyorlar, Hughie gibileriyle yatmıyorlar..."

Yeniden ağlamaya başlamış olabilirim, çünkü Tommy'nin kolunu omzuma attığını hissettim. Ne kadar üzgün olsam da, nerede olduğumuzu unutmadım ve Ruth'la diğerleri çıkıp gelirlerse, bizi burada bu halde gördüklerinde bile yanlış anlamayacaklarını kendime hatırlattım. Hâlâ yan yanaydık, arabaya yaslanıyorduk, benim bir şeyden dolayı üzüldüğümü ve Tommy'nin beni sakinleştirmeye çalıştığını anlarlardı. Sonra Tommy'nin şöyle dediğini duydum:

"Bence bu kötü bir şey olmak zorunda değil. Birini bulunca Kath, gerçekten birlikte olmak istediğin birini bulunca, çok güzel olabilir. Gözetmenlerimizin bize ne dediğini hatırlıyor musun? Doğru insanı bulursan, kendini çok iyi hissedersin."

Tommy'nin kolunu çekmesi için omuzumu salladım, sonra derin bir nefes aldım. "Unutalım gitsin," dedim. "Zaten, o hale geldiğim zaman kendimi kontrol etmekte artık çok daha başarılıyım. Bu yüzden, unutalım gitsin."

"Kath, o dergilere bakman yine de aptalca bir şey."

"Aptalca bir şey, evet. Tommy, kapatalım bu konuyu. Ben artık iyiyim."

Diğerleri ortaya çıkana kadar nelerden söz ettik hatırlamıyorum. O ciddi konulara bir daha girmedik, diğerleri bir şeyler sezmiş olsalar bile yorum yapmadılar. Keyifleri yerindeydi, özellikle Ruth, daha önceki kötü sahneyi unutturmaya kararlıydı. Bana yaklaştı ve yanağıma dokundu, bir şaka yaptı, arabaya oturduktan sonra da neşeli havayı korumaya özen gösterdi. O ve Chrissie, Martin'le ilgili her şeyi komik bulmuşlardı ve artık onun dairesinden çıkmış oldukları için, açıkça gülmekten keyif alıyorlardı. Rodney ayıplar görünüyordu ve Ruth ile Chrissie'nin ona takılmak için abartılı davrandığını anladım. Her şey iyi niyetle yapılıyordu görünüşte. Ama eskiden yaptığı şakaları ve göndermeleri Tommy'yle bana hiç açıklamayan Ruth, bu sefer ikide bir benden

yana dönüp neden bahsettiklerini özenle anlatmaya başlamıştı. Bir süre sonra sıkıcı olmaya başladı, çünkü arabada söylenen her şey bizim –ya da en azından benim– yararımız için söyleniyor gibiydi sanki. Ama Ruth'un bu kadar çabalamasından memnundum. Tommy ve ben, Ruth'un daha önce bize kötü davrandığını anladığını ve bu şekilde özür dilemeye çalıştığını fark etmiştik. Ruth, tıpkı yolculuğun başındaki gibi aramızda oturuyordu, ama dönüş yolculuğu boyunca benimle konuştu, sadece arada bir Tommy'yi hafifçe sıkıştırmak ya da öpmek için öbür yanına döndü. Herkesin keyfi yerindeydi ve kimse Ruth'un olası modelinden ya da benzer bir şeyden söz açmadı. Ben de Tommy'nin bana aldığı Judy Bridgewater kasetinden hiç söz etmedim. Ruth'un eninde sonunda öğreneceğini biliyordum, ama henüz öğrenmesini istemiyordum. Eve dönüş yolculuğumuzda, uzun ve boş yollara karanlık çökerken, üçümüzün yine yakınlaştığımızı hissettim ve hiçbir şey bunu bozmasın istedim.

On Altıncı Bölüm

Norfolk yolculuğumuzla ilgili tuhaf bir detay da, döndükten sonra hakkında neredeyse hiç konuşmayışımız oldu. Öyle ki, bir süre bizim orada neler yaptığımıza dair dedikodular dolaştı etrafta. Buna rağmen sessizliğimizi koruduk ve sonunda insanlar sormayı bıraktı.

Neden böyle olduğunu hâlâ bilmiyorum. Belki her şeyin Ruth'un vereceği karara bağlı olduğunu, neler söyleyeceğimize onun karar vereceğini düşünüyor, ondan gelecek işareti bekliyorduk. Ruth da şu veya bu nedenle –belki olası modeli hakkında konuşmaya utandığından, belki de sadece gizemden hoşlandığı için– konuyu hiç açmıyordu. Kendi aramızda bile bu yolculuktan söz etmekten kaçınıyorduk.

Bu gizemli hava, Tommy'nin bana Judy Bridgewater kasetini aldığını Ruth'tan gizlememi kolaylaştırdı. Kaseti saklayacak kadar ileri gitmedim aslında. Hep koleksiyonumda, süpürgeliğin yanındaki küçük kaset yığınlarından birinin içindeydi. Ama yığının en üstünde olmamasına dikkat ediyordum. Kaseti Ruth'a göstermeyi çok istediğim zamanlar oldu, arkada bu albüm çalarken onunla birlikte Hailsham'daki anılarımızdan söz etmek istedim. Ama Norfolk yolculuğumuz giderek geçmişe gömüldükçe, kaset de bana suçluluk duygusu veren bir sırra dönüştü. Tabii sonunda Ruth kaseti gördü, çok daha sonra oldu bu, üstelik kötü bir zamanda buldu kaseti, ama talih bazen insana böyle oyunlar oynuyor.

İlkbaharla birlikte, eskilerden giderek daha fazla kişi eği-

tim görmek için aramızdan ayrılmaya başladı; her zamanki gibi sessiz sedasız gitseler de, gidenlerin sayısındaki artıştan dolayı, gittiklerini fark etmememiz mümkün değildi. Böyle gidişlere tanık olduğumuzda neler hissediyorduk, bilmiyorum. Sanırım ayrılanlara biraz özeniyorduk. Sanki onlar daha büyük, daha heyecanlı bir dünyaya gidiyorlardı. Ama kuşkusuz, ayrılışlar bize giderek daha çok huzursuzluk vermeye başladı.

Sonra, sanırım Nisan ayında, Alice F. adlı arkadaşımız Hailsham grubundan ayrılan ilk kişi oldu. Ondan kısa süre sonra da Gordon C. gitti. Her ikisi de eğitimlerine başlamak için başvurmuşlardı ve aramızdan güler yüzlerle ayrıldılar, ama ondan sonra, Kulübeler'deki atmosfer en azından bizim grup için tamamen değişti.

Eskiler de bu peş peşe ayrılıklardan etkilenmiş gibiydi ve belki de bunun doğrudan bir sonucu olarak, Norfolk'tayken Chrissie ve Rodney'nin anlattığı türden dedikodular yeniden dolaşmaya başladı. Ülkenin başka yerlerinde bazı öğrencilerin sadece âşık olduklarını kanıtladıkları için erteleme aldıkları söyleniyordu, üstelik dedikodulara bakılırsa bunların arasında Hailsham'la hiç bağlantısı olmayan öğrenciler de vardı. Norfolk'a birlikte gitmiş olan beşimiz bu konuşmalara katılmadık: Bir zamanlar bu tür konuşmaların merkezinde bulunan Chrissie ve Rodney bile dedikodular yüksek sesle anlatıldığında huzursuzca başlarını diğer yöne çevirdiler.

"Norfolk etkisi" Tommy'yle beni bile ele geçirmişti. Geri döndükten sonra, yalnız kaldığımız zaman her fırsatta onun Galeri'yle ilgili teorisi hakkında konuşuruz sanmıştım. Ama bilemediğim bir nedenle –ikimizin de suçu değildi– bu düşüncem asla gerçekleşmedi. Sanırım sadece bir istisna oldu: Bir sabah Kazevi'nde bana hayali hayvanlarını gösterdiği gün.

Kazevi dediğimiz ambar Kulübeler arazisinin kıyısındaydı ve çatısı sürekli aktığı, kapısı asla menteşelerine oturmadığı için, ılık aylarda çiftlerin baş başa kalmak için kaçıp geldiği bir yer olmaktan öteye gitmemişti. O zamanlar tek başıma uzun yürüyüşlere çıkmaya başlamıştım ve sanırım bu yürüyüşlerimden birinde, tam Kazevi'ni birkaç adım geçmiştim ki Tommy'nin be-

ni çağırdığını duydum. Dönüp baktığımda, çıplak ayaklarıyla kocaman su birikintilerinin arasındaki bir parça kuru zeminin üzerine beceriksizce tünemiş olduğunu gördüm, bir eliyle ambarın duvarına tutunarak dengesini korumaya çalışıyordu.

"Botlarına ne oldu, Tommy?" diye sordum. Çıplak ayakları dışında, üzerinde her zaman giydiği kalın ceketi ve kot pantolonu vardı.

"Ben, anlarsın ya, *resim yapıyordum...*" Güldü, Keffers'ın her zaman yanında taşıdığı siyah kapaklı not defterlerine benzeyen küçük bir defteri havaya kaldırdı. Norfolk gezisinin üzerinden iki ay geçmişti ama not defterini görür görmez durumu anladım. Yine de Tommy şöyle diyene dek bekledim:

"İstersen sana göstereyim, Kathy."

Çıkıntılı zeminin üzerinde sıçrayarak önden gitti, beni Kazevi'ne soktu. Karanlık olacağını sanmıştım, fakat güneş ışığı çatı pencerelerinden içeri akıyordu. Duvarlardan birinin önüne son birkaç yıldır atılan mobilyalar yığılmıştı; kırık masalar, saçaklar, böyle şeyler. Anlaşılan Tommy, dolgu malzemesi siyah plastik kaplamasından fırlamış iki kişilik bir kanepeyi odanın ortasına çekmişti ve tahminimce ben oradan geçerken bu kanepeye oturmuş resim yapıyordu. Kanepenin hemen yanında Wellington marka botları yan devrilmiş yatıyor, futbol çorapları botların içinden başlarını çıkarmış bakıyordu.

Tommy kanepenin üzerine atladı, ayak başparmağını ovuşturmaya başladı. "Kusura bakma, ayaklarım biraz kirli. Fark etmeden üzerimdekileri çıkarmışım. Galiba ayağımı kestim şimdi de. Kath, bunları görmek ister misin? Ruth geçen hafta gördü hepsini, o zamandan beri sana da göstermek istiyordum. Ruth'tan başka hiç kimse görmedi bunları. Gel de bak, Kath."

Hayvanlarını ilk kez o zaman gördüm. Norfolk'ta bana onlardan söz ettiği zaman, hayalimde çocukluğunda yaptığı resimlerin küçültülmüş halleri canlanmıştı. Bu yüzden resimlerin detayları beni hayrete düşürdü. Hatta hayvan resimleri olduklarını hemen anlayamadım. İlk izlenimim, arka kapağı çıkartılmış bir radyonun içine bakmak gibiydi; minik kanallar, kıvrılıp bükülen ince kablolar, minyatür vidalar ve çarklar saplantılı bir kesinlikle resmedilmişti. Önünüzdeki resmin bir armadillo ya

da örneğin bir kuş olduğunu, ancak sayfayı yüzünüzden uzaklaştırınca anlıyordunuz.

"Bu ikinci defterim," dedi Tommy. "İlk defteri kimseye asla göstermem! Bu işi kıvırmak epey zamanımı aldı."

Şimdi kanepeye yaslanmış, ayağına çorabını geçirmeye çalışıyor ve elinden geldiğince sakin davranıyordu, ama tepkimi endişeyle beklediğini biliyordum. Yine de, çalışmalarını içtenlikle övmek gelmedi içimden. Belki endişelenmemin bir nedeni, yaptığı resimler yüzünden başının yine belaya girebileceği düşüncesiydi. Ama bir taraftan da, gördüğüm bu resimler gözetmenlerin bize Hailsham'da öğrettiklerinden o kadar farklıydı ki, ne düşüneceğimi bilemiyordum. Şöyle bir şey söyledim:

"Tanrım, Tommy, bunları yapmak için nasıl konsantre olman gerekti kim bilir. Bu ışıkta bu kadar ufak şeyleri nasıl görebildin, şaşıyorum." Sayfaları çevirdikçe, belki de hâlâ söyleyebileceğim en doğru şeyi aradığım için, sonunda: "Madam bunları görseydi ne derdi acaba?" deyiverdim.

Bunu şaka olarak söylemiştim, Tommy de kıs kıs gülerek cevap verdi, ama hava değişmişti. Defterin sayfalarını çevirmeye devam ettim –çeyreği dolmuştu–, onun yüzüne bakmıyor, Madam'dan söz ettiğim için pişmanlık duyuyordum. Sonunda Tommy'nin:

"O görmeden önce çok daha iyi olmam gerekir sanırım," dediğini duydum.

Bu, çizimlerinin ne kadar güzel olduğunu söylemem için bir ipucu muydu bilmiyorum, ama artık önümdeki sayfalarda gördüğüm fantastik yaratıklara gerçekten ilgi duymaya başlamıştım zaten. Ne kadar karmakarışık ve metalik figürler olsalar da, her birinde sevimli, hatta savunmasız bir yan vardı. Tommy'nin Norfolk'ta bana söylediği bir şeyi hatırladım. Onları yarattığı sırada bile kendilerini koruyabilirler mi, uzanıp bir şeyi alabilirler mi diye düşünmüştü ve ben de onlara bakarken aynı kaygıları taşıyordum. Yine de, anlayamadığım bir nedenden dolayı, bir şey beni resimleri övmekten alıkoydu.

"Her neyse, hayvanları çizmemin nedeni böyle şeyler değil, ben sadece onları çizmekten hoşlanıyorum. Kath, acaba bunu bir sır olarak saklamalı mıyım? Düşünüyorum da, belki in-

sanların bu resimleri bilmesinde sakınca yoktur. Hannah hâlâ suluboya yapmaya devam ediyor, eskilerin çoğu bir şeyler yapıyor. Yani herkesi dolaşıp onlara resimlerimi *göstereceğim* demiyorum. Ama düşünüyorum da, yani, bunu bir sır olarak saklamam için hiçbir sebep yok artık."

Sonunda yüzüne bakıp gerçekten içimden gelerek konuşmayı başardım: "Tommy, hiçbir neden yok, hiç neden yok." dedim. "Bunlar güzel. Gerçekten, gerçekten çok güzel. Hatta asıl bunları burada saklaman gerçekten aptalca."

Cevap vermedi, yüzünde bir gülümseme belirdi, sanki kendisi hakkında yapılan bir şaka hoşuna gitmiş gibiydi. Onu ne kadar mutlu ettiğimi anladım. Bundan sonra fazla konuşmadık. Sanırım çok geçmeden Wellingtonlarını ayağına geçirdi ve birlikte Kazevi'nden ayrıldık. Dediğim gibi, o ilkbahar boyunca, teorisi hakkında Tommy'le son kez o gün konuştuk.

Yaz geldi, Kulübeler'e gelişimizin üzerinden tam bir yıl geçmişti. Yeni bir grup öğrenci minibüsle Kulübeler'e geldi, ama hiçbiri Hailshamlı değildi. Bu bir anlamda rahatlatıcıydı bizim için: Sanırım hepimiz taze bir grup Hailshamlı öğrencinin olayları daha da karmaşıklaştırmasından endişeleniyorduk. Fakat en azından benim için, Hailshamlı öğrencilerin ortaya çıkmaması, Hailsham'ın artık iyice geçmişte kaldığını ve eski grubumuzla aramızdaki bağların iyice zayıfladığını gösteriyordu. Bunun sebebi sadece Hannah gibilerin Alice örneğini takip edip eğitime başlayacaklarından söz etmesi değildi. Başkaları, mesela Laura, Hailshamlı olmayan erkek arkadaşlar bulmuşlardı ve onlarla aramızda eski bağlar olduğunu kolayca unutabiliyorduk.

Bir de Ruth'un Hailsham'la ilgili şeyleri unutmuş gibi rol yapması vardı. Tamam, bunlar çoğunlukla ufak, önemsiz şeylerdi, ama giderek daha çok sinirime dokunmaya başlamışlardı. Mesela bir keresinde, Ruth, ben ve eskilerden birkaç kişi, uzun bir kahvaltıdan sonra mutfaktaki masanın etrafında oturuyorduk. Eskilerden biri akşam yatmadan önce peynir yerse gece rahatsız olduğunu anlatıyordu, ben de Ruth'a dönüp: "Bayan Geraldine de bize aynı şeyi söylerdi, hatırlıyor musun?" dedim. Öylesine söylemiştim bunu ve Ruth'un tek yapması gereken

gülümsemek ya da başını sallamaktı. Ama o bana ifadesiz bir suratla baktı, neden bahsettiğimi hiç anlamamış gibiydi. Sonunda diğerlerine: "Gözetmenlerimizden biri," diye açıklama yaptığımda, Ruth sanki ancak hatırlamış gibi kaşlarını çatıp başını salladı.

O sırada bir şey söylemedim, ama bir başka seferinde tepkisiz kalmadım. Bir akşam, harabeye dönmüş otobüs durağında oturuyorduk. İşte o zaman sinirlendim, çünkü bu oyunu eskilerin önünde oynamak başka bir şeydi, ikimiz yalnızken, kendi aramızda konuşurken oynamak başka bir şey. Laf arasında, Hailsham'daki ravent tarhından göle giden kestirme yolun bize yasak olmasından bahsetmiştim. Ruth kafası karışmış gibi bir ifade takınınca, "Ruth, unutmuş olman imkânsız," dedim. "O yüzden, böyle davranmayı bırak."

Belki ipleri bu kadar sert çekmeseydim –belki işi şakaya vurup lafıma devam etseydim– ne kadar saçma davrandığını fark eder ve gülerdi. Ama ona çıkıştığım için öfkeli gözlerle bana baktı ve:

"Ne önemi var ki?" dedi. "Ravent tarhının bunlarla ne alakası var? Ne anlatacaksan anlat."

Geç oluyordu, yaz akşamı gözden kaybolmak üzereydi, gök gürültülü sağnaktan sonra eski otobüs durağı küflü ve nemliydi. Bu yüzden bunların niçin önemli olduğunu açıklamaya kalkışmadım. Lafı uzatmadan tartıştığımız konuya kaldığımız yerden devam ettiysem de, artık aramızda bir gerginlik vardı ve bunun, elimizin altındaki zor konuyu çözmekte bize faydası olmadı.

Ama o akşam ne hakkında konuştuğumuzu anlatmak için, biraz gerilere gitmem gerek. Hatta birkaç hafta geriye gitmeliyim, yazın ilk haftalarına. Eskilerden biriyle ilişkim vardı, Lenny adlı bir oğlanla. Açıkçası seks ilişkisiydi. Ama o aniden eğitimine başlamaya karar verdi ve gitti. Bu da beni rahatsız etti ve o dönemde Ruth bana çok iyi davrandı, olayı fazla büyütmeden bana gözkulak oldu, ne zaman hüzünlensem beni neşelendirmek için yanımdaydı. Ayrıca benim için küçük hoşluklar da yaptı; bana sandviç hazırlamak ve temizlik sırası bendeyken yerime geçmek gibi.

Lenny gittikten iki hafta sonra, gece yarısı, ikimiz benim çatıdaki odamda oturmuş, çay içip sohbet ediyorduk. Ruth benim Lenny'yle ilgili şeylere gülmeye başlamamı sağlamıştı. O kadar kötü bir oğlan değildi, ama Ruth'a onunla ilgili özel şeyler anlatmaya başladığımda, sanki Lenny'nin yaptığı her şey çok komikmiş gibi gelmeye başladı ve ikimiz güldük de güldük. Sonra Ruth, yerde, köşede üst üste duran kasetlerimin üzerinde parmağını dolaştırmaya başladı. Bunu dalgınca yapıyor ve gülmeye devam ediyordu, ama daha sonra onun kasetlere bilerek baktığından şüphelenmeye başladım; belki günler önce fark etmişti, belki emin olmak için incelemişti, belki kaseti "bulmak" için en iyi zamanı beklemişti. Yıllar sonra bu konuyu Ruth'a çıtlattım ve benim neden bahsettiğimi anlamadı, yani belki de yanılmışımdır. Her neyse, o gece ne zaman zavallı Lenny'yle ilgili küçük bir detaydan söz etsem ikimiz de kahkahalara boğuluyorduk, derken aniden fiş prizden çekilmiş gibi oldu. Ruth halımın üstünde yanlamasına yatıyor, loş ışıkta kasetlerin sırtlarındaki isimlere bakıyordu. Sonra Judy Bridgewater kaseti elinin içinde belirdi. Bana sonsuzmuş gibi gelen bir sessizlikten sonra:

"Bu ne zamandan beri var sende?" diye sordu.

Olabildiğince yansız bir tavırla, o gün Ruth diğerleriyle birlikteyken Tommy'yle kaseti bulduğumuzu anlattım. Kaseti incelemeye devam etti ve:

"Yani bunu Tommy senin için buldu," dedi.

"Hayır, ben buldum. Önce ben gördüm."

"İkiniz de bana bir şey söylemediniz." Omuz silkti. "En azından, söyledinizse bile ben duymadım."

"Norfolk hakkında söylenenler gerçek," dedim. "Gerçekten de İngiltere'nin kayıp köşesi, yani."

Birden Ruth'un bu göndermeyi hatırlamama numarası yapacağı aklıma geldi, ama o düşünceli bir ifadeyle başını salladı.

"O sırada hatırlamalıydım," dedi. "Belki kırmızı eşarbımı bulurdum."

İkimiz de güldük ve huzursuzluk geçti gitti sanki. Ama Ruth'un hiçbir şey söylemeden kaseti yerine koyması, olayın henüz bitmediğini düşündürdü bana.

Bundan sonra, konuşmamıza yeni keşfinin ışığında Ruth mu yön verdi, yoksa sohbetimiz zaten o yönde gidiyordu da Ruth lafları istediği yöne çekebileceğini mi sandı, bilmiyorum. Yeniden Lenny'den söz etmeye –özellikle de nasıl seviştiğine dair detaylardan– ve yine gülmeye başladık. Bu esnada, Ruth nihayet kaseti bulduğu ve bu olayı büyütmediği için içim rahatlamıştı sanırım, bu yüzden gerektiği kadar dikkatli davranmıyordum. Çünkü çok geçmeden, Lenny'ye değil, Tommy'ye gülmeye başladık. Başta iyi niyetliydik, Tommy'den şefkatle söz ediyorduk her ikimiz de. Ama sonra onun hayvan çizimlerine gülmeye başladık.

Dediğim gibi, Ruth lafı bilerek mi buraya getirdi, bilmiyorum. Dürüst olmam gerekirse, hayvan resimlerinden ilk söz eden o muydu, bundan bile emin değilim. Ama konuyu açtığımız andan itibaren, ben de en az onun kadar çok gülmeye başladım; resimlerden birindeki hayvancık don giymiş gibiydi, bir diğerini çizerken yolda ezilmiş bir kirpiden esinlenmişti belli ki. Sanırım o konuşma sırasında hayvan resimlerinin güzel olduğunu, onları yapmakta çok başarılı olduğunu söylemem gerekirdi. Ama bunu yapmadım. Bir nedeni kasetti, açıkçası Ruth'un resimleri ve taşıdıkları başka anlamları ciddiye almamasından da memnundum. Sanırım gecenin sonunda nihayet ayrılırken, birbirimize her zamankinden daha yakın hissediyorduk. Odamdan çıkmadan önce yanağıma dokundu ve: "Moralini hep yüksek tutman çok iyi bir şey, Kathy," dedi.

Bu nedenle birkaç gün sonra kilisenin avlusunda olanlara hazırlıklı değildim. O yaz Ruth, Kulübeler'den yaklaşık yarım mil uzaklıkta harika bir eski kilise keşfetmişti. Yıkık dökük kilisenin arka tarafındaki bakımsız bahçede, otlara karışmış çok eski mezar taşları vardı. Yabani bitkiler her yanı kaplamıştı, ama gerçekten sakin, huzurlu bir yerdi, Ruth okumak için çoğunlukla oraya gidiyor, arkadaki demir parmaklıkların yanındaki büyük söğüt ağacının altındaki banka oturup kitabını okuyordu. Başlarda bu gelişme pek hoşuma gitmemişti, bir yaz önce Kulübeler'in önündeki çimlerde hep birlikte otururduk. Yine de, yürüyüşlerim sırasında yolum oraya düşerse, Ruth'un büyük olasılıkla orada olduğunu bilir, alçak ahşap kapıdan geçip yaba-

ni çalılıklar arasından, mezarların yanından yürürdüm. O gün öğleden sonra, hava ılık ve sakindi. Mezar taşlarındaki isimleri okuyarak dalgın dalgın yürürken, söğüt ağacının altında sadece Ruth'un değil, Tommy'nin de oturduğunu gördüm.

Tommy bir ayağını bankın paslı kolçağına dayamış, kas esnetme egzersizi yaparken Ruth bankın üstünde oturuyor, konuşuyorlardı. Öyle çok önemli bir şeyden konuşuyor gibi görünmüyorlardı, ben de yanlarına gitmekte hiç tereddüt etmedim. Belki beni selamlayış biçimlerinden bir şeylerin ters gittiğini anlamalıydım, ama belirgin bir tavırla karşılaşmadığıma eminim. Onlara anlatmaya can attığım bir dedikodu duymuştum –yeni gelenlerden biri hakkında– ve böylece bir müddet konuştum durdum, onlar sadece başlarını salladılar ve kısa sorular sordular. Bir müddet sonra bir şeylerin yolunda gitmediğini fark ettim ve durup: "Konuşmanızı mı böldüm?" diye sorarken bile, yine şakayla karışık konuşuyordum.

Ama sonra Ruth şunları söyledi: "Tommy bana büyük teorisini anlatıyordu. Sana zaten anlatmış. Çok uzun zaman önce. Ama şimdi lütfedip benimle de paylaşıyor," dedi.

Tommy derin bir nefes aldı, tam bir şey söyleyecekken Ruth yapmacık bir fısıltıyla: "Tommy'nin Büyük Galeri Teorisi!" dedi.

Sonra ikisi birden bana baktılar, sanki şimdi her şey benim kontrolümdeydi ve biraz sonra neler olacağı bana bağlıydı.

"Kötü bir teori değil," dedim. "Doğru da olabilir, bilemiyorum. Sen ne diyorsun Ruth?"

"Bu Tatlı Oğlan'ın ağzından almak için çok uğraşmak zorunda kaldım. Bana anlatmayı pek istemiyordun, değil mi balım peteğim? Ancak ben zorlayınca, bütün bu *sanat* eserlerinin ardında neler yattığını anlattı."

Tommy suratını asarak, "Sadece o nedenle resim yapmıyorum," dedi. Ayağı hâlâ bankın kolçağına dayalıydı ve esneme hareketlerini yapmaya devam ediyordu. "Tek dediğim, eğer Galeri hakkındaki teorim doğruysa, o zaman hayvan resimlerimi oraya koymaya çalışa..."

"Tommy, tatlım, arkadaşımızın önünde kendini küçük düşürme. Yalnızken yapabilirsin, sorun olmaz. Ama sevgili Kathy'mizin önünde yapma."

"Neden bir şaka gibi algılanıyor anlamıyorum," dedi Tommy. "En az başkalarınınki kadar iyi bir teori."

"Benim tatlı, bal şekerim, insanların komik bulacakları, *teorin* değil ki! Teorini benimseyebilirler, bu çok doğru. Ama senin şu küçük hayvan resimlerini Madam'a gösterme fikrin..." Ruth gülümsedi ve başını iki yana salladı.

Tommy hiçbir şey söylemedi ve esneme hareketlerini yapmaya devam etti. Onu savunmak istedim ve Ruth'u fazla kızdırmadan Tommy'nin kendisini daha iyi hissetmesini sağlayacak doğru cümleleri arıyordum ki, Ruth söyleceğini söyledi. O sırada da kötü bir hava esti, ama kilise avlusundaki o günün yankılarının nerelere kadar uzanacağını asla tahmin edemezdim. Ruth şöyle dedi:

"Sadece ben değilim, tatlım. Kathy de senin hayvan resimlerini saçma buluyor."

Yapmak istediğim ilk şey inkâr etmek, sonra da sadece gülmekti. Ama Ruth'un konuşmasında otoriter bir hava vardı ve onun sözlerinin gerisinde bir şeyler olması gerektiğini anlayacak kadar iyi tanıyorduk birbirimizi. Böylece sesimi çıkarmadım, ama zihnim delicesine geçmişi taradı ve Ruth'la elimizde çay bardaklarıyla odamda konuştuğumuz geceyi hatırlayınca, dehşet içinde kaldım. Sonra Ruth konuştu:

"İnsanlar senin şu küçük hayvan resimlerini şaka gibi gördükleri sürece sorun yok," dedi. "Ama sakın onlara ciddi olduğunu gösterme. Lütfen."

Tommy şimdi durmuş, sorgulayan gözlerle bana bakıyordu. Birden tekrar bir çocuğa dönüşmüştü, maskesi yoktu ve gözlerinde çok karanlık, sıkıntılı bir şey görebiliyordum.

Ruth devam etti: "Bak Tommy, anlamalısın," dedi. "Kathy'yle benim sana gülmemiz hiç önemli değil. Çünkü sadece biziz sonuçta. Ama lütfen, başkalarını bu işe karıştırma."

O dakikaları tekrar tekrar düşündüm. Söyleyecek bir şeyler bulmam gerekirdi. Tommy büyük olasılıkla bana inanmayacak olsa bile, inkâr etmeliydim. Her şeyi açıkça anlatmaya çalışmak da çok zor olurdu. Ama bir şeyler yapabilirdim. Ruth'a karşı çıkabilirdim, onun olayları çarpıttığını söyleyebilirdim. Gülmüş olsam bile, onun ima ettiği anlamda gülmediğimi anlatabilirdim. Hatta

Ruth'un gözleri önünde Tommy'yi kucaklayabilirdim. Bu çok daha sonraları, yıllar sonra aklıma gelen bir şey, ama sanırım o sırada nasıl biri olduğumu ve birlikte nasıl bir üçlü oluşturduğumuzu düşünürsek, gerçekçi bir seçenek değildi. Ama onu kucaklamam işe yarayabilirdi, çünkü sözler bizi daha da aşağılara çekerdi.

Ama ne bir şey söyledim, ne bir şey yaptım. Bunun bir nedeni, Ruth'un böyle bir oyun oynamasının yarattığı şaşkınlıktı. İçimi yorgunluğun kapladığını hatırlıyorum, gözlerimin önündeki karmaşa karşısında bir tür bitkinliğin pençesine düşmüştüm. Beyniniz yorgunken bir matematik problemini çözmeye çalışmak gibiydi, bir çözüm olduğunu bilirsiniz, ama onu bulmaya harcayacak enerjiniz yoktur. İçimde bir şey vazgeçti. Bir ses: "Tamam, bırak en kötüsünü düşünsün. Bırak öyle düşünsün, bırak," diyordu. Sanırım Tommy'ye de bu vazgeçiş ifadesiyle baktım: "Evet doğru, başka ne bekliyordun ki?" dermiş gibi. Çok net hatırlıyorum, Tommy'nin yüzünde beliren öfke bir an için kayboldu, bana hayretle bakmaya başladı, sanki parmaklığın üzerinde birden karşısına çıkmış, ender bulunan bir kelebeğe bakıyordu.

Gözyaşlarına boğulacağımı ya da kendimi kaybedip bağırıp çağırmaya başlayacağımı sandım diyemem, ama dönüp gitmeye karar verdim. Aynı gün öğleden sonra bile, böyle çekip gitmemin kötü bir hata olduğunu anladım. Tek söyleyebileceğim şu; o anda beni en çok korkutan şey, ikisinden birinin önce davranıp çekip gitmesi ve diğeriyle yalnız kalmaktı. Neden bilmiyorum, ama aramızdan yalnızca bir kişi öfkeyle çekip gidebilirmiş gibi geldi bana ve giden ben olayım istedim. Bu nedenle arkamı döndüm ve geldiğim yönden geriye, sert adımlarla yürüdüm. Mezarların yanından, alçak ahşap kapıdan geçtim ve birkaç dakika boyunca zafer kazanmış gibi hissettim kendimi. Sanki ikisi baş başa kaldıkları için, hak ettikleri bir kaderin bedelini ödüyorlarmış gibi geldi bana.

On Yedinci Bölüm

Dediğim gibi, kilise avlusundaki o küçük karşılaşmamızın ne kadar önemli olduğunu ancak çok uzun süre sonra –Kulübeler'den ayrıldıktan çok sonra– anladım. Evet, üzülmüştüm. Ama bu olayın, önceki küçük tartışmalarımızdan daha farklı olduğunu düşünmemiştim. O zamana dek iç içe geçmiş olan hayatlarımızın böyle bir olay yüzünden çözülüp kopacağı hiç aklıma gelmemişti.

Ama sanırım, gerçek şu ki, o sıralarda bizi birbirimizden ayırmaya çalışan güçlü gelgitler vardı ve ayrılığın tamamlanması için böyle bir şeyin olması gerekiyordu. Bunu o sırada anlamış olsaydık –kim bilir?– belki birbirimize daha sıkı sarılırdık.

Bir kere, giderek daha çok sayıda öğrenci bakıcı olmak üzere Kulübeler'den ayrılıyordu ve bizim eski Hailsham grubumuz arasında da bunun takip edilmesi gereken doğal süreç olduğu duygusu yayılmaktaydı. Hâlâ bitirmemiz gereken makalelerimiz vardı, ama eğitime gitmeyi seçersek bunları bitirmemiz gerekmediğini biliyorduk. Kulübeler'deki ilk günlerimizde, yazılarımızı bitirmemek, aklımıza bile getirmeyeceğimiz bir şeydi. Ama Hailsham'dan uzaklaştıkça yazılarımız da giderek daha önemsiz görünmeye başladı. O sırada şöyle bir fikrim vardı –ve büyük olasılıkla haklıydım–: yazılarımızın önemli olduğu düşüncesi gücünü yitirdikçe, biz Hailshamlı öğrencileri birbirimize bağlayan şeyler azalacaktı. Bu nedenle, okuma yapma ve not alma konusundaki enerjimizi canlı tutmaya çalıştım. Ama gözetmenlerimizi bir daha görmeyeceğimizi anladıkça ve çok sayıda öğrenci hayatını

başka biçimlerde sürdürmeye başlayınca, bu bana kayıp bir amaç olarak görünmeye başladı.

Her neyse, kilise avlusundaki konuşmamızdan sonraki günlerde, o olayı geçmişte bırakabilmek için elimden geleni yaptım. Hem Ruth'a hem de Tommy'ye sanki aramızda özel bir şey geçmemiş gibi davrandım, onlar da aynısını yaptı. Ama artık hep bir şey vardı, sadece onlarla benim aramda da değil. Her ne kadar bir çift olduklarını etrafa göstermeye devam etseler de –ayrılırken birbirlerinin dirseklerine hafifçe vuruyorlardı–, onları, artık eskisi kadar yakın olmadıklarını anlayacak kadar tanıyordum.

Tabii ki kendimi kötü hissettim, özellikle de Tommy'nin hayvan çizimleri hakkında. Ama yanına gidip üzgün olduğumu söylemekle, gerçekte neler olduğunu anlatmakla çözülebilecek kadar basit değildi her şey. Bir-iki yıl, hatta birkaç ay öncesine kadar her şey bu kadar basit olabilirdi. Tommy'yle sorunu konuşup durumu düzeltebilirdik. Ama nedense, oradaki ikinci yazımızda, her şey çok farklıydı. Belki de Lenny'yle ilişkim yüzünden, bilemiyorum. Her neyse, Tommy'yle konuşmak artık eskisi kadar kolay değildi. En azından görünüşte eskisi gibiydik, ama hayvan resimlerinden ya da kilise avlusunda olanlardan asla söz etmedik.

Ruth'la o eski otobüs durağında yaptığımız konuşmadan, Hailsham'daki ravent tarlasını hatırlamadığı için ona kızmamdan kısa süre önce, durum böyleydi işte. Dediğim gibi, o kadar ciddi bir konuşmanın arasında sorun çıkmasaydı, bu denli öfkelenmezdim herhalde. Tamam, esas önemli konuyu çoktan konuşmuştuk, ama rahatlamaya çalışıyor olsak, tartışma bir sohbete dönüşmüş olsa bile, aslında hâlâ aramızdaki durumu toparlamaya çalışıyorduk ve o anki ilişkimizde böyle sahte tavırlara yer yoktu.

Olaylar şöyle gelişti. Tommy'yle arama bir şey girmişti ama Ruth'la ilişkim bozulmamıştı –ya da en azından ben öyle düşünmüştüm– ve kilise avlusunda olanları Ruth'la konuşma zamanının geldiğini düşündüm. Gök gürültülü, sağanak yağmurlu yaz günlerinden biriydi, nemli havaya rağmen dört duvar arasına kapanmıştık. Akşamüstü hava açınca, hoş, pembe günbatımı

sırasında biraz hava almak için dışarı çıkmayı önerdim Ruth'a. Vadinin kıyısına uzanan dik bir patika keşfetmiştim, patikanın yola vardığı yerde de eski bir otobüs durağı vardı. Buraya yıllardır otobüs gelmiyordu, durak işareti yerinden kaldırılmıştı, durağın arkasındaki duvarda, bir zamanlar üzerinde otobüs saatlerini gösteren afişin asılı olduğu işaret levhasının sadece çerçevesi kalmıştı. Ama durağın kendisi –bir yanı vadideki tarlalara açılan, sevgiyle inşa edilmiş ahşap bir baraka– hâlâ ayakta, bankı bile yerli yerindeydi. İşte Ruth'la biraz dinlenip nefes almak için oraya oturmuş, kirişlerdeki örümcek ağlarını ve dışardaki yaz akşamını seyrediyorduk. Ona: "Biliyor musun Ruth, bence geçen gün olanları aramızda çözmeye çalışmalıyız," dedim.

Uzlaştırıcı bir sesle konuşmuştum, Ruth da aynı biçimde cevap verdi. Üçümüzün aptalca şeyler yüzünden tartışmasının ahmaklık olduğunu söyledi. Daha önce yaptığımız başka tartışmaları hatırlattı ve onlar hakkında biraz güldük. Ama Ruth'un olanların üzerine toprak serpip geçmişe gömmesini istemiyordum, bu yüzden tavırlarımla meydan okumamaya özen göstererek:

"Ruth, biliyor musun, bazen çiftlerin olayları dışarıdan bakan biri kadar net göremediğini düşünüyorum. Ama sadece bazen," dedim.

Başıyla onayladı. "Sanırım haklısın."

"İşinize karışmak istemiyorum. Ama bazen, sadece son zamanlarda, Tommy'nin oldukça üzgün olduğunu görüyorum. Biliyorsun. Senin daha önce söylediğin ve yaptığın şeylerden dolayı."

Ruth'un öfkeleneceğinden endişelenmiştim, ama başını salladı ve içini çekti. "Sanırım haklısın," dedi sonunda. "Ben de son zamanlarda böyle düşünüyorum."

"O halde belki de bu konuyu açmamalıydım. Durumun farkında olduğunu bilmeliydim. Benim üstüme vazife değil."

"Ama öyle, Kathy. Sen bizden birisin, bu yüzden ilişkimiz seni her zaman ilgilendirir. Haklısın, aramız iyi değil. Ne demek istediğini anlıyorum. O günkü olay, hayvan resimleriyle ilgili olan. İyi olmadı. Ona üzgün olduğumu söyledim."

"Konuştuğunuza sevindim. Bunu bilmiyordum."

Ruth, bankın üzerindeki kıvrılmış, kuru ahşap tabakaları koparmakla meşguldü ve tamamen bu işe dalmış görünüyordu. Sonra şöyle dedi:

"Bak Kathy, Tommy hakkında konuşmamız iyi oldu. Sana bir şey söylemek istiyordum, ama nasıl ya da ne zaman söyleyeceğimi bilemedim. Kathy, bana kızmayacağına söz ver."

Ona baktım ve: "Şu tişörtler hakkında konuşmadığın sürece kızmam," dedim.

"Hayır, cidden. Fazla kızmayacağına söz ver bana. Çünkü sana bunu söylemeliyim. Daha fazla sessiz kalırsam, kendimi hiç affedemem."

"Tamam, söyle nedir?"

"Kathy, bir süredir düşünüyorum. Sen aptal değilsin ve Tommy'le benim belki sonsuza kadar birlikte olamayacağımızı görebiliyorsun. Bir trajedi değil bu. Bir zamanlar birbirimiz için uygunduk. Her zaman böyle devam eder mi, kim bilir? Şimdi de bazı dedikodular var, birbirlerini sevdiklerini, gerçekten uyumlu olduklarını kanıtlayabilen çiftlerin erteleme alması hakkında dedikodular. Tamam, bak, Kathy, şunu demek istiyorum. Tommy'yle benim birlikte olmamaya karar vermemiz durumunda neler olabileceğini düşünmen son derece doğal. Ayrılmak üzere değiliz, beni yanlış anlama. Ama bunu düşünmüş olman son derece doğal bir şey. Bak Kathy, anlaman gereken şu ki, Tommy sana o gözle bakmıyor. Seni gerçekten, gerçekten çok seviyor, harika biri olduğunu düşünüyor. Ama seni öyle, yani gerçek bir kız arkadaş gibi görmediğini biliyorum. Ayrıca..." Ruth duraksadı, sonra içini çekti. "Ayrıca Tommy nasıldır bilirsin. Pireyi deve yapabilir."

Ona gözlerimi diktim. "Ne demek istiyorsun?"

"Ne demek istediğimi biliyor olman lazım. Tommy hoşlanmaz... yani bilirsin, onunla bununla birlikte olmuş kızlardan. Öyle biridir Tommy. Üzgünüm Kathy, ama bunu sana anlatmam gerektiğini düşündüm."

Bir süre düşündüm ve sonra: "Bu tür şeyleri bilmek her zaman iyidir," dedim.

Ruth'un koluma dokunduğunu hissettim. "Beni yanlış anlamayacağını biliyordum," dedi. "Ama bilmen gereken şu ki, Tommy seni yere göğe sığdıramıyor. Gerçekten öyle."

Konuyu değiştirmek istedim, ama bir an için zihnim boşaldı. Sanırım Ruth da bunu fark etti, çünkü kollarını gererek esnedi ve: "Araba kullanmasını öğrenirsem üçümüzü değişik bir yere götüreceğim," dedi. "Dartmoor'a mesela. Üçümüzü. Belki Laura ve Hannah'yı da alırız. Bütün o bataklıkları falan görmeyi çok isterim."

Sonraki birkaç dakika boyunca, böyle bir yolculuğa çıksaydık neler yapacağımızdan konuştuk. Nerede kalacağımızı sordum, Ruth büyük bir çadır ödünç alacağımızı söyledi. Öyle yerlerde rüzgârın çok şiddetli esip geceleyin çadırımızı rahatça uçurabileceğinden söz ettim. Bu konuştuklarımızın hiçbirini ciddiye almadık. Ama konuşmanın bu noktasında Hailsham'da Küçükler'deyken Bayan Geraldine'le göl kenarında yaptığımız pikniği hatırladım. Daha önce birlikte pişirdiğimiz keki getirmesi için James B. ana binaya gönderilmişti, ama keki taşırken aniden esen sert rüzgâr kekin en üst katını uçurup götürmüş, ravent tarlasına düşürmüştü. Ruth bu olayı güçlükle hatırladığını söyledi, ben de onun hafızasını tazelemek için:

"Başı derde girdi, çünkü ravent tarlasından geçtiği anlaşıldı," diye açıkladım.

Bunun üzerine Ruth bana baktı ve: "Neden? Bunun nesi yanlış ki?" dedi.

Söyleyiş biçimi o kadar sahteydi ki, bunu herhangi biri bile görebilirdi. Sinirlenerek iç çektim ve:

"Ruth, bana bunu yapma" dedim. "Unutmuş olamazsın. O yol bize yasaktı, bunu biliyorsun."

Belki birden çok sert konuşmuştum. Her neyse, Ruth geri çekilmedi. Hiç hatırlamamış gibi davranmaya devam etti, bu da beni daha çok sinirlendirdi. O zaman bana çıkıştı:

"Bunun ne önemi var ki zaten? Ravent tarlasının konumuzla ne alakası var? Ne demek istiyorsan açıkça söyle."

Bundan sonra sanırım eskisi gibi, arkadaşça konuşmaya başladık. Çok geçmeden de, yarı karanlıkta, geldiğimiz patikadan Kulübeler'e geri yürüdük. Ama aramızdaki gerilim tam olarak düzelmedi ve Kara Ambar'ın önünde birbirimize iyi akşamlar derken, her zaman yaptığımız gibi birbirimizin kol ve omzuna dokunmadık.

Fazla zaman geçmeden kararımı verdim ve bunu yaptıktan sonra da hiç tereddüt etmedim. Bir sabah kalktım ve Keffers'a bakıcı eğitimine başlamak istediğimi söyledim. İnsanı şaşırtacak kadar kolay oldu. Wellingtonları çamur içinde, avluda yürüyor, elinde bir boru parçası taşıyarak kendi kendine homurdanıyordu. Yanına gidip söyledim. Bana sanki şömine odunu istemek için rahatsız etmişim gibi baktı. Sonra, o gün öğleden sonra bazı formları doldurmak için gelip kendisini görmem gerektiğini mırıldandı. Bu kadar kolay oldu işte.

Ondan sonra olayların rayına girmesi biraz zaman aldı ve birdenbire her şeyi –Kulübeler'i, oradaki herkesi– farklı gözlerle görmeye başladım. Artık ayrılanlardan biriydim ve kısa sürede herkes bunu öğrendi. Belki Ruth oturup geleceğimle ilgili uzun uzun konuşacağımızı düşünmüştü, belki fikrimi değiştirebileceğini düşünmüştü. Ama onunla arama mesafe koydum, aynı şekilde Tommy'yle de. Kulübeler'de bir daha doğru dürüst konuşmadık ve bir de baktım ki veda etme zamanı gelmiş.

ÜÇÜNCÜ KISIM

On Sekizinci Bölüm

Bakıcı olmak büyük ölçüde uydu bana. En iyi özelliklerimi ortaya çıkardığını söylemek bile mümkün. Ama bazı insanlar bu işe hiç uygun değil ve onlar için her şey gerçek bir mücadeleye dönüşüyor. Olumlu bir tutumla çalışmaya başlayabilirler, ama bir süre sonra acı ve kaygıyla baş başa geçecek günler gelir. Eninde sonunda bir organ bağışçısı hayatta kalmayı başaramaz; hatta belki ikinci bağışıdır ve komplikasyon beklenmiyordur. Bir organ bağışçısı bu şekilde, ansızın tükendiği zaman, hemşirelerin söyledikleri hiçbir şeyi değiştirmez, adresinize gönderilen ve elinizden geleni yaptığınızdan emin olduklarını bildirdikleri mektup da öyle. En azından bir süre için, moraliniz bozulur. Bazılarımız bununla baş etmeyi çabuk öğreniriz. Ama bazıları –mesela Laura– asla.

Bir de şu yalnızlık meselesi var. Kalabalık gruplar içinde büyümüşsünüzdür, bildiğiniz yaşam biçimi budur ve aniden bir bakıcı olursunuz. Kendi başınıza saatler geçirir, arabanızla ülkeyi merkezden merkeze, hastaneden hastaneye dolaşırsınız. Bir gece uyuduğunuz yerlerde kaygılarınızı anlatabileceğiniz, birlikte gülebileceğiniz kimse yoktur. Sadece arada bir tanıdığınız bir öğrenciye rastlarsınız –eski günlerden hatırladığınız bir organ bağışçısı ya da bir bakıcı–, ama asla yeterli zamanınız yoktur. Ya aceleniz vardır ya da kimseyle konuşacak mecaliniz kalmamıştır. Çok geçmeden uzun çalışma saatleri, yolculuklar, bölünmüş uykularınız varlığınıza sızar ve bir parçanız haline

gelir, öyle ki, herkes duruşunuzda, bakışınızda, halinizde tavrınızda bunların etkisini görebilir.

Bütün bunlara karşı bağışıklık kazandığımı söylemiyorum, ama böyle yaşamayı öğrendim. Oysa bazı bakıcıların tavırları onları ele verir. Sadece yapılması gerekenleri yapar, bir gün durdurulup organ bağışçısı olacakları günün geldiğinin söylenmesini beklerler. Çoğunun hastaneye girdikleri anda "sinmeleri" de bana çok dokunur. Beyaz önlüklülere ne söyleyeceklerini bilemez, bağışçıları adına konuşmayı beceremezler bir türlü. Bunalmalarına ve işler kötü gittiğinde kendilerini suçlamalarına şaşmamak lazım. Ben baş belası olmamaya çalışıyorum, ama yeri geldiğinde sesimi duyurmayı öğrendim. İşler çok kötü giderse tabii ki ben de öfkeleniyorum, ama en azından yapabileceğim her şeyi yaptığımı düşünüyorum ve gerçeklerden kaçmıyorum.

Aslında yalnızlığı bile sevmeyi öğrendim. Tabii bu, bütün işlerim bitip yıl sonu geldiğinde birileriyle arkadaşlık etmeyi iple çekmediğim anlamına gelmez. Ama küçük arabama binince, birkaç saat boyunca sadece yollar, geniş, gri gökyüzü ve hayallerimle baş başa kalmayı seviyorum. Küçük bir şehirde birkaç dakika boş vaktim kalırsa, dükkânların vitrinlerine bakmaktan hoşlanıyorum. Burada, tek odalı dairemde dört tane masa lambam var. Her biri farklı renkte ama tasarımları aynı; bükülebilen boyunlarını istediğim şekilde eğebilirim. Böyle bir lamba daha bulmak için dükkân vitrinlerini dolaşabilirim; satın almak için değil, evimdekilerle kıyaslamak için.

Bazen kendi kendime vakit geçirmeye o kadar dalıyorum ki, tesadüfen tanıdık birine rastlarsam küçük bir şok yaşıyorum ve uyum sağlamam biraz vakit alıyor. Benzin istasyonunun yakınındaki rüzgârlı araba parkına doğru yürürken Laura'ya rastlayınca da böyle oldu. Park etmiş arabalardan birinin sürücü koltuğuna oturmuş, boş gözlerle yola bakıyordu. En son yedi yıl önce Kulübeler'de görüşmüş olmamıza rağmen, bir an için onu görmezden gelip yanından geçmeyi düşündüm. Tuhaf bir tepki olurdu, kabul ediyorum, Laura en yakın arkadaşlarımdan biriydi sonuçta. Dediğim gibi, belki de hayal dünyamdan çıkarılmak hoşuma gitmemişti. Ama aynı zamanda, onu arabanın

içine öylece çökmüş otururken görünce, biraz önce anlattığım bakıcılardan birine dönüşmüş olduğunu hemen anladım ve bir an için onun hakkında daha fazla şey öğrenmek istemedim.

Ama tabii ki yanına gittim. Diğer arabalardan uzağa park ettiği steyşın arabasına doğru yürürken buz gibi rüzgâr esiyordu. Laura'nın üzerinde biçimsiz mavi bir anorak vardı ve eskisine göre çok kısa olan saçları alnına yapışmıştı. Penceresini tıklattığımda beni o kadar zaman sonra tekrar gördüğü için hiç şaşırmadı. Sanki orada oturmuş, beni değilse bile okuldan tanıdığı başka birini bekliyordu. Ben aniden çıkageldiğimde, ilk düşüncesi "Nihayet!" gibi bir şeydi sanki. Çünkü iç çekerken omuzlarının kalkıp indiğini gördüm, sonra hiç uzatmadan arabanın kapısını açmak üzere eğildi.

Yaklaşık yirmi dakika kadar konuştuk: Mümkün olan son dakikaya kadar yanından ayrılmadım. Çoğunlukla onun hakkında konuştuk, ne kadar tükendiğini, bağışçılarından birinin ne kadar zorlu olduğunu, şu hemşireden bu doktordan ne kadar nefret ettiğini anlattı. Onda eski Laura'nın ışıltısını görmek istedim; muzip gülümsemesini, sivri laflarını... Ama hiçbiri gerçekleşmedi. Eskisinden çok daha hızlı konuşuyordu ve beni gördüğü için memnun olduğunu belli etmesine rağmen, ben değil de başkası da gelmiş olsa onun için fark etmeyeceği izlenimini edindim, tek istediği konuşacak birisiydi.

Belki her ikimiz de eski günlerden söz etmenin tehlikeli olduğunu düşünüyorduk, çünkü uzun süre geçmişten konuşmaktan kaçındık. Ama sonunda kendimizi Ruth hakkında konuşurken bulduk. Laura, Ruth'la birkaç yıl önce bir klinikte karşılaşmıştı. O sırada Ruth hâlâ bakıcılık yapıyordu. Ona Ruth'la ilgili sorular sormaya başladım ama Laura o kadar ağzı sıkı davrandı ki, sonunda:

"Bak, onunla *bir şeyler* hakkında konuşmuş olmalısın," dedim.

Laura derin derin iç geçirdi: "Nasıldır bilirsin," dedi. "İkimizin de acelesi vardı." Sonra ekledi: "Her neyse, Kulübeler'den ayrılırken aramız çok iyi değildi zaten, belki de bu yüzden karşılaşınca o kadar mutlu olmadık."

"Senin de onunla bozuştuğunu bilmiyordum," dedim.

Omzunu silkti. "Öyle büyük bir sorun yoktu. Ruth'un o zamanlar nasıl olduğunu hatırlarsın. Üstelik sen gittikten sonra daha da kötüleşti. Biliyorsun, insanlara sürekli ne yapmaları gerektiğini söylüyordu. Bu yüzden yoluna çıkmıyordum. Hepsi bu. Öyle büyük bir kavga filan etmedik. Sen de o zamandan beri görmedin mi Ruth'u?"

"Hayır, tuhaftır ama hiç görmedim. Uzaktan bile görmedim."

"Evet, gerçekten tuhaf. Birbirimize daha çok rastlarız sanmıştık. Hannah'yı birkaç kez gördüm. Michael H.'yi de öyle." Sonra: "Bir söylenti duydum," dedi. "Ruth'un ilk bağışı çok kötü geçmiş diyorlar. Sadece bir söylenti, ama birden fazla kez duydum."

"Ben de öyle duydum," dedim.

"Zavallı Ruth."

Bir süre sessiz kaldık. Sonra Laura: "Duyduğum doğru mu Kathy? Artık senin bağışçılarını seçmene izin mi veriyorlar?" dedi.

Bazı insanların yaptığı gibi suçlayıcı bir şekilde sormamıştı, bu nedenle başımla onayladım ve: "Ama her seferinde değil," dedim. "Birkaç bağışçıya iyi baktım, bu yüzden arada bir fikrimi söylememe izin veriyorlar."

Laura "O zaman neden Ruth'un bakıcısı olmuyorsun?" diye sordu.

Omuz silktim. "Bunu ben de düşündüm. Ama iyi bir fikir olduğundan emin değilim."

Laura şaşırmış göründü. "Ama sen ve Ruth o kadar yakındınız ki."

"Evet, sanırım öyleydik. Ama aynı durumdayız, Laura. Ayrılırken biz de pek yakın arkadaş değildik."

"Ama bu geçmişte kaldı. Ruth kötü zamanlar geçirdi. Bakıcılarıyla da sorunları olduğunu duydum. Bakıcılarını sürekli değiştirmek zorunda kalmışlar."

"Şaşırmıyorum gerçekten," dedim. "Ruth'un bakıcısı olmak nasıldır, düşünebiliyor musun?"

Laura güldü ve bir an için gözlerinde beliren ışıltıyı görünce sivri bir espiri yapacağını sandım. Derken gördüğüm ışık söndü ve Laura bitkinlikle yerinde oturmaya devam etti.

Bir süre daha Laura'nın sorunlarından; özellikle de ona kafayı takmış olduğu söylenen bir hemşireden söz ettik. Sonra gitme vaktim geldi, kapıya uzandım, bir sonraki karşılaşmamızda daha çok konuşmamız gerektiğini söyledim. Ama ikimiz de henüz sözü edilmeyen bir şeyin varlığının farkındaydık ve sanırım bu şekilde ayrılmamızın doğru olmadığını hissettik. Gerçekten de, o sırada zihinlerimiz tamamen aynı frekansta çalışıyordu, şimdi bundan eminim. Sonra Laura konuştu:

"Çok tuhaf," dedi. "Hepsinin geçmişte kaldığını düşünmek."

Oturduğum koltukta dönüp ona baktım. "Evet, gerçekten tuhaf," dedim. "Artık orada olmadığına gerçekten inanamıyorum."

"Ne demek istediğini çok iyi anlıyorum."

Aramızdaki bu alışveriş, yani nihayet Hailsham'ın kapanmasından söz etmemiz, aniden bizi birbirimize yakınlaştırdı ve kucaklaştık. Spontane bir kucaklaşmaydı, birbirimizi rahatlatmak için değil, bir şekilde Hailsham'ın varlığını tasdik etmek, her ikimizin anılarında yaşadığını onaylamak için kucaklaşmıştık. Sonra aceleyle arabama döndüm.

Hailsham'ın kapanacağına dair söylentileri, ilk kez, Laura ile otoparkta karşılaşmamızdan bir-bir buçuk yıl önce duymuştum. Bir bağışçı ya da bakıcıyla konuşurken, sanki benim detayları bilmem gerekiyormuş gibi konuyu açarlardı. "Sen Hailsham'da büyümüştün değil mi? Peki, söylenenler gerçek mi?" Bu tür sözler ederlerdi. Derken bir gün Suffolk'taki bir klinikten çıkarken, bir alt devremden Roger C.'ye rastladım. Bana, söylentilerin yüzde yüz doğru olduğunu söyledi. Hailsham her an kapanabilirdi, ana bina ve arazi de bir otel zincirine satılacaktı. Bunu bana anlattığında verdiğim ilk tepkiyi hatırlıyorum. "Ama öğrencilere ne olacak?" dedim. Roger sadece hâlâ orada okuyan öğrencilerden, gözetmenlerine bağlı olan küçüklerden bahsettiğimi sanmıştı besbelli, sıkıntılı bir ifade oluştu yüzünde ve onların ülkenin birçok yerindeki başka evlere dağıtılacağını tahmin ettiğini anlatmaya başladı, o evlerden bazıları Hailsham'a hiç benzemiyordu üstelik. Ama benim bahsettiğim konu bu değildi elbette. Ben bizlerden, benimle birlikte büyüyen ve

şimdi ülkeye dağılmış olan öğrencilerden, bağışçı ve bakıcılardan bahsediyordum; birbirinden artık ayrılmış olan, ama hepsi geldiği yere bir şekilde hâlâ bağlı olan öğrencilerden.

Aynı gece, iki günlük uykusuzluktan sonra nihayet uyumaya çalışırken, birkaç gün önce başıma gelen bir olayı düşünmeye başladım. Kuzey Galler'deki bir sahil kasabasındaydım. Bütün sabah yağan yağmur öğle yemeğinden sonra durmuş ve biraz güneş açmıştı. Sahil kenarındaki uzun ve düz gezi yolundan arabamı bıraktığım yere dönüyordum. Etrafta hemen hiç kimse yoktu, ıslak kaldırım taşlarından oluşan kesintisiz bir hat önümde uzanıyordu. Bir müddet sonra bir kamyonet yanaştı, belki yirmi metre kadar önümde durdu ve içinden bir palyaço çıktı. Kamyonetin arka kapağını açtı ve bir kucak dolusu, yaklaşık bir düzine kadar helyum gazıyla dolu balon çıkardı, sonra balonlar elinde eğildi ve kamyonetin içinde bir şey aramaya başladı. Daha yakınlaşınca, balonların hepsinin kendine özgü yüzleri ve kulakları olduğunu gördüm, küçük bir kabileye benziyor, sahiplerinin başının üzerinde havada sallanıp duruyorlardı.

Sonra palyaço doğruldu, kamyonetin kapısını kapattı ve benim yürüdüğüm yönde ilerlemeye başladı. Bir elinde küçük bir bavul, diğerinde balonlar vardı. Sahil yolu uzun ve düzdü, onun peşinden saatlerce yürüdüm gibi geldi bana. Bazen kendimi tuhaf hissettim, hatta palyaço dönüp bana bir şey söyleyecek sandım. Ama zaten gitmem gereken yol üstünde olduğumuz için yapabileceğim başka bir şey yoktu. Böylece palyaço önde, ben arkada yürümeye devam ettik, sabahtan beri ıslak olan ıssız kaldırımda yürüdük, yürüdük ve bütün bu süre zarfında balonlar hoplayarak aşağıya, bana doğru sırıtmaya devam etti. Arada bir adamın yumruğunu görüyordum, balonların iplerini düzgünce, sıkı sıkı kavramıştı. Yine de, iplerden birinin kopup tek bir balonun bulutlu gökyüzüne uçacağından endişe edip durdum.

Roger'la konuştuktan sonra gece uyuyamadım, hep o balonları gördüm hayalimde. Hailsham'ın kapanmasını düşündüm ve bunun, birinin elinde bir makasla gelip adamın yumruğunun tam üstünde birbirine karışan ipleri kesmesine benzediğine karar verdim. Bu bir kez gerçekleştikten sonra, balonla-

rın kime ait olduğunun artık bir anlamı kalmazdı. Roger, Hailsham'la ilgili haberi anlatırken, okulun kapanmasının bizim gibiler için artık pek fark yaratmayacağını söylemişti. Ve bazı açılardan haklı olabilirdi. Ama orada artık her şeyin eskisi gibi devam etmeyeceğini düşünmek, mesela Bayan Geraldine gibi gözetmenlerin Kuzey Oyun Sahası'nda üçüncü sınıflara liderlik etmeyeceğini düşünmek, sinir bozucuydu.

Roger'la konuştuktan sonraki aylarda, Hailsham'ın kapanması ve bunun bütün yan anlamları üzerine çok düşündüm. Sonra sanırım yavaş yavaş fark ettim ki, yapmak istediğim birçok şey için bol bol zamanım olduğunu düşünmem hataydı, artık çabuk hareket etmem gerekiyordu, yoksa onlardan yakında tamamen vazgeçmek zorunda kalabilirdim. Paniğe kapıldığımı söyleyemem. Ama Hailsham'ın kapanması her şeyi değiştirmiş gibiydi. Bu yüzden, Laura'nın o gün Ruth'un bakıcısı olmamla ilgili söyledikleri beni çok etkiledi, oysa o sırada Laura'ya çok soğuk davranmıştım. Sanki bir parçam o kararı çoktan vermişti ve Laura'nın sözleri sadece bu kararı örten perdeyi kaldırmıştı.

Ruth'un Dover'daki nekahet merkezine –duvarları beyaz fayansla kaplı modern binaya–, Laura'yla konuşmamızdan sadece birkaç hafta sonra gittim. Ruth'un ilk organ bağışının üzerinden iki ay geçmişti ve Laura'nın dediği gibi, operasyon iyi geçmemişti. Odasına girdiğimde üstünde geceliğiyle yatağının kenarında oturuyordu ve bana tatlı tatlı gülümsedi. Beni kucaklamak için ayağa kalktı ama hemen çöktü yeniden. Bana her zamankinden iyi göründüğümü, saç modelimin çok yakıştığını söyledi. Ben de ona güzel şeyler söyledim ve yaklaşık yarım saat boyunca, bir arada olmaktan ikimiz de çok mutlu olduk. Türlü şeyler hakkında konuştuk –Hailsham, Kulübeler, o zamandan beri yaptıklarımız– ve sanki sonsuza kadar konuşabilirmişiz gibi geldi. Yani, umut verici bir başlangıç oldu, tahmin ettiğimden çok daha iyiydi.

Yine de, o ilk görüşmemizde, ayrılışımız hakkında hiçbir şey söylemedik. Belki en baştan bu konuya girişseydik olaylar farklı gelişirdi, kim bilir? Fakat bu konuyu es geçtik ve bir müddet başka şeylerden konuştuktan sonra, ikimiz de sanki hiçbir

şey olmamış gibi davranma konusunda hemfikir olduğumuzu anladık.

İlk buluşmamız oldukça iyi geçmişti denebilir. Ama resmen Ruth'un bakıcısı olduktan ve onu düzenli bir şekilde görmeye başladıktan sonra, bir şeylerin yolunda gitmediği hissi artmaya başladı. Her hafta en az iki-üç gün, öğleden sonraları elimde madensuyu ve en sevdiği bisküvilerle onu ziyaret etmeye başladım. Her şey harika olmalıydı, ama başlangıçta tam tersi oldu. Konuşmaya, tamamen masumane bir şeyler hakkında konuşmaya başlıyor, ama hiçbir neden olmaksızın susuveriyorduk. Ya da sohbeti sürdürebilsek bile, konuşmamız uzadıkça giderek daha yapmacık ve tutuk bir hal alıyordu.

Derken bir öğleden sonra, odasına gitmek için koridorda yürürken, kapısının tam karşısındaki duş odasında birinin sesini duydum. Ruth'un duşta olduğunu düşünüp odasına girdim ve onu beklemeye başladım, bir taraftan da pencereden dışarı bakıyor, damları ve çatı katlarını seyrediyordum. Beş dakika geçti ve Ruth bir havluya sarınmış halde içeri girdi. Adil davranayım, beni daha bir saat kadar beklemiyordu ve sanırım duştan sonra sadece bir havluya sarılı haldeyken herkes kendisini oldukça savunmasız hisseder. Yine de, beni gördüğü anda yüzünde beliren panik ifadesine çok şaşırdım. Bunu biraz açıklamam gerek. Tabii ki, biraz şaşırmasını bekliyordum. Ama şu var ki, beni görüp kim olduğumu algıladığında, bir saniye ya da belki daha fazla süre için, bana korkuyla olmasa bile, sakınarak baktı. Sanki benim ona bir şey yapmamı beklemiş, beklemiş ve şimdi de zamanın geldiğini düşünmüştü.

O bakış bir an sonra kayboldu ve her zamanki gibi sohbete devam ettik, ama bu olay ikimizi de sarsmıştı. Ruth'un bana güvenmediğini anladım ve görebildiğim kadarıyla, kendisi de bu olaya dek bunun farkına varmamıştı. Her durumda, o günden sonra ilişkimiz daha da kötüleşti. Sanki bir şeyi dışarı vurmuştuk ve bırakın havayı temizlemeyi, aramıza giren olayların daha da çok farkına varmamıza neden olmuştu. Durum öyle bir hal aldı ki, onu görmeye gittiğimde önce birkaç dakika boyunca arabamda oturup kendimi mücadeleye hazırlamaya çalışıyordum. Özellikle bir randevumuzun ardından, yapılması gereken

her kontrol işlemini buz gibi bir sessizlik içinde yaptıktan sonra sadece ve yine sessizlik içinde oturduğumuz zaman, bu işin yürümediğini, Ruth'un bakıcılığını yapmayı bırakmam gerektiğini rapor etmeye karar verdim. Ama sonra her şey yine değişti ve buna da tekne neden oldu.

Bu işlerin nasıl yürüdüğünü Tanrı bilir. Bazen bir şaka, bazen bir söylenti söz konusudur. Merkezden merkeze dolaşır, birkaç gün içinde bütün ülkeye yayılır ve aniden her bağışçı aynı şey hakkında konuşmaya başlar. Bu kez, bir tekne hakkında konuşuluyordu. Başlangıçta tekneyi, Kuzey Galler'deki bağışçılarımın ikisinden duymuştum. Birkaç gün sonra Ruth da bana aynı şeyden söz etmeye başladı. Konuşacak bir konu bulmamıza çok sevinmiştim ve devam etmesi için cesaretlendirdim.

"Üst kattaki oğlan," dedi, "onun bakıcısı tekneyi gerçekten gidip görmüş. Yoldan çok uzakta olmadığını söylüyor, bu sayede herkes fazla uğraşmak zorunda kalmadan gidip görebiliyormuş. Bu tekne orada öylece duruyormuş, bataklıkların arasında sıkışıp kalmış."

"Oraya nasıl gelmiş?" diye sordum.

"Nereden bileyim? Belki sahibi kurtulmak istemiştir ondan. Ya da belki her yeri sular bastığında akıntıya kapılmış ve oraya vurup kalmıştır. Kim bilir? Eski bir balıkçı teknesi olduğu söyleniyor. Fırtına çıktığında iki denizcinin sığışabileceği bir küçük kabini varmış."

Onu ziyarete geldiğim sonraki birkaç seferde, konuyu hep tekneye getirmeyi başardı. Derken bir gün öğleden sonra, bana merkezdeki bağışçılardan birinin, bakıcısı tarafından tekneyi görmeye götürüldüğünü anlatmaya başladı. Ben de ona:

"Bak, o kadar yakın değil, biliyorsun," dedim. "Arabayla bir, hatta bir buçuk saat uzakta."

"Bir şey ima etmeye çalışmıyordum. İlgilenmen gereken başka bağışçılar olduğunu biliyorum."

"Ama sen tekneyi görmek istiyorsun. Bu tekneyi görmek istiyorsun, değil mi Ruth?"

"Sanırım evet. Sanırım istiyorum. Her günüm burada geçiyor. Evet, öyle bir şey görmek hoşuma giderdi."

"Peki sence," –bunu yumuşak bir sesle, ciddiyetle söyledim– "oraya arabayla gitmişken Tommy'yi de ziyaret etmeli miyiz? Onun kaldığı merkez bu tekneye çok yakın olduğuna göre?"

Başta Ruth ne düşündüğünü hiç belli etmedi. "Sanırım bunu düşünebiliriz," dedi. Sonra güldü ve ekledi: "İnan bana, Kathy, tekneden bahsetmemin tek nedeni bu değildi. Tekneyi de görmek istiyorum. Bunca zamandır hastaneler arasında mekik dokuyorum. Sonra da buraya tıkıldım kaldım. Bu tür şeyler artık eskisinden çok daha fazla önem taşıyor. Ama doğru, biliyordum. Tommy'nin Kingsfield merkezinde olduğunu biliyordum."

"Onu görmek istediğine emin misin?"

Hiç tereddüt etmeden: "Evet," dedi. Doğrudan gözlerimin içine baktı. "Evet, istiyorum." Sonra alçak sesle: "O çocuğu çok uzun süredir görmedim," dedi. "Kulübeler'den beri."

Sonra, nihayet, Tommy hakkında konuştuk. Olayların üstüne çok gitmedik ve zaten bildiğimden fazlasını öğrenemedim. Ama nihayet Tommy hakkında konuşmak bizi rahatlattı. Ruth, sonbaharda, benden kısa süre sonra Kulübeler'den ayrıldığı sırada, artık Tommy'le birbirlerinden uzaklaşmış olduklarını anlattı.

"Eğitim almak için farklı yerlere gideceğimizden dolayı," dedi, "ayrılmak gereksiz göründü. Bu nedenle ben eğitime gidene kadar birlikteydik."

O cümleden sonra, ikimiz de daha fazla bir şey söylemedik.

Tekneyi görmeye gitmek hakkındaki bu ilk konuşmamızda, ona kesin bir cevap vermedim. Ama sonraki iki hafta boyunca Ruth tekneden bahsetmeyi sürdürdü ve nasıl olduysa, planlarımız giderek kesinleşti. Sonunda bir tanıdık aracılığıyla Tommy'nin bakıcısına mesaj gönderdim ve Tommy bizi görmek istemediğini bildirmediği sürece, önümüzdeki hafta içinde bir gün Kingsfield'e geleceğimizi söyledim.

On Dokuzuncu Bölüm

Kingsfield'e yolum düşmemişti, bu yüzden Ruth'la yolda birkaç kez haritaya bakmak zorunda kaldık ve buna rağmen biraz geciktik. Kingsfield, en iyi nekahet merkezlerinden biri değildi ve şimdi benim için özel bir anlamı olmasa, ziyaret etmek isteyeceğim yerlerden biri de olmazdı. Sapa bir yerdedir, ulaşması zordur ama buna rağmen oraya varınca gerçek anlamda huzur ve sükûnet hissedemezsiniz. Çitlerin diğer tarafındaki geniş yollarda işleyen trafiği hep işitirsiniz ve binayı hiçbir zaman gerektiği şekilde bitirmedikleri düşüncesi kaplar içinizi. Bağışçıların odalarına çoğunlukla tekerlekli sandalyeyle ulaşamazsınız ya da çok havasız veya cereyanlıdırlar. Yeterli sayıda banyo yoktur ve olanları da temiz tutması zordur, üstelik kışın banyolar çok soğuktur ve bağışçı odalarından genellikle çok uzaktadır. Kısacası Kingsfield, Ruth'un Dover'daki parlak seramiklerle kaplı, kolunu çevirince sıkı sıkı kapanan çift camlı pencerelerle dolu merkeziyle yarışamaz.

Daha sonra, Kingsfield benim yakından tanıdığım ve değer verdiğim bir yere dönüştükten sonra, idari binalardan birinde, binanın bir nekahet merkezine dönüştürülmeden önceki halini, sıradan aileler için kamp yeri olarak kullanıldığı dönemdeki halini gösteren çerçeveli, siyah-beyaz bir fotoğraf buldum. Bu fotoğraf olasılıkla 1950'lerin sonunda ya da 60'ların başında çekilmişti ve mutlu insanların –çocuklar, anneler ve babalar– içinde yüzüp harika vakit geçirdiği, dikdörtgen şeklinde büyük bir havuzu gösteriyordu. Havuzun çevresi beton kaplıydı ama insan-

lar şezlonglarını kurmuş ve deniz havlularını sermiş, gölgede oturabilmek için şemsiyelerini açmışlardı. Fotoğrafı ilk gördüğümde, günümüzde bağışçıların "meydan" adını taktıkları yere –merkeze gelince arabayla girdiğiniz ilk yer– baktığımı fark etmem epey zaman aldı. Havuz elbette doldurulmuş artık, ama ana hatları hâlâ belli ve tramplenin metal çerçevesi de hâlâ bir kenarda duruyor; binanın yarım kalmışlığının güzel bir örneği. O metal çerçevenin ne olduğunu ve neden burada olduğunu ancak fotoğrafı gördükten sonra anladım ve bugünlerde, onu her gördüğümde gözümün önüne o tramplenden atlayıp betona çakılan bir yüzücü geliyor.

Fotoğrafta, havuzun üç kıyısı boyunca uzanan iki katlı, sığınağa benzer beyaz yapıları görmeseydim, meydanı tanımayabilirdim. Bunlar ailelerin yazlık daireleriydi sanırım, tahminimce içleri çok değişmiş olmalıydı, ama dış cepheleri hemen hemen aynı görünüyor. Sanırım bugünün meydanı, bir zamanların havuzundan çok da farklı değil. Hâlâ mekânın sosyalleşme merkezi; bağışçılar biraz hava almak ve çene çalmak için odalarından çıkıp oraya gelirler. Meydanda birkaç tane ahşap piknik bankı var ama –özellikle güneş çok yakarken ya da yağmur yağarken–, bağışçılar eski tramplenin arkasında kalan eğlence salonunun çıkıntılı çatısının altında toplanmayı tercih ederler.

O gün öğleden sonra Ruth'la Kingsfield'e vardığımızda hava kapalı ve biraz da serindi. Arabayla meydana girdiğimizde, görünürde o çatının altında dikilen beş-altı kişiden başka kimse yoktu. Arabayı eski havuzun olduğu yerde –tabii orada eskiden ne olduğunu o sırada bilmiyordum– durdurduğumda, gruptan biri diğerlerinden ayrıldı ve bize doğru geldi. Gelen Tommy'di. Üzerinde solmuş, yeşil bir eşofman üstü vardı ve onu son gördüğümden bu yana beş-altı kilo almış görünüyordu.

Ruth bir an panikledi. "Şimdi ne yapıyoruz?" dedi. "Arabadan mı çıkıyoruz? Hayır, hayır, dışarı çıkmayalım. Kımıldama, kımıldama."

Ne yapmayı düşünüyordum bilmiyorum, ama Ruth bunu söyleyince nedense fazla düşünmeden arabadan dışarı çıktım. Ruth olduğu yerde kaldı, bu yüzden Tommy bize yaklaştığında önce beni gördü ve ilk beni kucakladı. Üzerine, tanımlayamadı-

ğım bir ilaç kokusu sinmişti. Sonra, birbirimize henüz bir şey söylememiş olmamıza rağmen her ikimiz de Ruth'un bizi arabadan seyrettiğini hissettik ve birbirimizden uzaklaştık.

Arabanın ön camında gökyüzü yansıyordu, o nedenle Ruth'u pek iyi göremiyordum, ama ciddi, neredeyse donmuş bir ifadeyle baktığı izlenimini edindim, sanki Tommy ve ben seyretmekte olduğu bir tiyatro oyunundaki oyunculardık. Bakışında bir tuhaflık vardı, bu beni rahatsız etti. Sonra Tommy yanımdan ayrılıp arabaya doğru yürüdü. Arka kapıyı açtı, içeri girip arka koltuğa oturdu seyretme sırası bana geldi; arabanın içinde konuşmalarını, sonra kibarca yanaktan öpüşmelerini izledim.

Meydanın karşısında, çatının altındaki bağışçılar da bizi seyrediyorlardı, onlara düşmanca hisler beslemesem de, aniden oradan çabucak çekip gitmek istedim. Ama Tommy ve Ruth baş başa biraz daha zaman geçirsinler diye, arabaya girmekte acele etmedim.

Dar ve virajlı yollarda gittik önce. Sonra belirgin özellikleri olmayan kırlık bir alana çıktık ve neredeyse bomboş yol boyunca ilerlemeye devam ettik. Tekneye yolculuğumuzun o bölümünden hatırladığım şeyler: Uzun süre sonra bütün o griliğin içinden güneşin ilk kez parıldamaya başlaması ve ne zaman yanımda oturan Ruth'a baksam gülümsüyor olması. Nelerden konuştuğumuza gelince, belleğim, birbirimizi zaten düzenli olarak görüyormuşuz gibi davrandığımızı hatırlatıyor, tam karşımızdaki şeyler dışında bir şey hakkında konuşmaya ihtiyacımız yoktu. Tommy'ye tekneyi görüp görmediğini sordum, bana hayır dedi, görmemişti, ama merkezdeki bağışçıların birçoğu görmüştü. Onun da önüne birkaç fırsat çıkmış, ama o bunları değerlendirmemişti.

"Gitmek istemiyor değildim aslında," dedi, arka koltuklardan öne doğru eğilip. "Ama durumum uygun değildi gerçekten. Bir keresinde gidecektim, birkaç kişi ve onların bakıcılarıyla birlikte, ama biraz kanamam vardı ve gidemedim. Çok zaman önceydi bu. Artık o tür sorunlar yaşamıyorum."

Bir süre sonra, boş kırlık arazide ilerlemeye devam ederken, Ruth koltuğunda iyice arkaya dönüp doğrudan Tommy'ye bak-

maya başladı ve öyle durmaya devam etti. Yüzünde hâlâ o küçük gülümseme vardı ama hiçbir şey söylemiyordu, aynadan Tommy'nin açıkça rahatsız olduğunu görebiliyordum. Camdan dışarı bakıyor, tekrar Ruth'a dönüyor, sonra yüzünü tekrar cama çeviriyordu. Bir müddet sonra, Ruth bakışlarını Tommy'nin üzerinden ayırmadan, tanıdığı biri hakkında kopuk bir anekdot anlatmaya başladı. Kaldığı merkezdeki bir başka bağışçı hakkında, hiçbir şey bilmediğimiz biri hakkında konuşuyordu. Bütün bu süre içinde, o nazik gülümsemesi yüzünden hiç eksilmeden Tommy'ye bakmaya devam etti. Belki onun bu hikâyesinden sıkılmaya başladığımdan, ya da Tommy'ye yardımcı olmak istediğimden, bir süre sonra sözünü kestim:

"Evet, tamam, onunla ilgili her detayı duymak zorunda değiliz."

Bunu kötülük olsun diye söylemedim ve gerçekten başka bir niyetim yoktu. Ama Ruth konuşmasını kesmeden önce, ben daha cümlemi bitirmeden, Tommy aniden kahkahaya benzer bir ses, bir tür patlama sesi, daha önce hiç duymadığım bir gürültü çıkardı.

"Ben de aynı şeyi söylemek üzereydim. Ne anlattığını bile bilmiyorum."

Yola bakıyordum, o yüzden bana mı yoksa Ruth'a mı hitap ettiğini bilemiyordum. Her durumda, Ruth konuşmayı bıraktı ve koltuğunda yavaşça, tekrar önüne döndü. Özellikle üzülmüş görünmüyordu, ama gülümsemesi yok olmuştu, gözleri de uzaklara, ilerideki gökyüzünde bir yerlere dalmıştı. Ama dürüst olmalıyım; aslında ben o sırada Ruth'u düşünmüyordum. Yüreğim hop etmişti, çünkü tek bir vuruşla, anlaştığımızı gösteren o küçük kahkahayla, Tommy'yle onca yıl sonra tekrar yakınlaştığımızı hissetmiştim.

Kingsfield'den yola çıktıktan yaklaşık yirmi dakika sonra aradığımız sapağı buldum. Dar, kavisli ve çalılıklarla gölgelenmiş bir yola girdik, bir grup çınarın yanına park ettik. Koruluğun başladığı yere kadar önde yürüdüm, ama sonra ağaçlar arasında üç farklı patikayla karşılaşınca durup yanımda getirdiğim yol tarifine bakmak zorunda kaldım. Notu veren kişinin el yazısını okumaya çalışırken, aniden Ruth ve Tommy'nin arkam-

da durduklarını hissettim, hiç konuşmadan, çocuklar gibi yol gösterilmesini bekliyorlardı.

Koruluğa girdik, orada yürümek oldukça kolay olmasına rağmen Ruth'un nefes almakta zorlanmaya başladığını fark ettim. Tommy ise, tam tersine hiçbir sıkıntı yaşamıyor gibiydi, ama yürürken hafifçe topallıyordu. Sonra dikenli tellerden bir çite vardık, teller eğilmiş, bükülmüş ve paslıydı, sarkıyordu.

Ruth endişeyle "Ah, olamaz," dedi. Sonra bana dönüp: "Bu konuda bir şey söylememiştin. Dikenli tellerden hiç bahsetmedin!" dedi.

"Fazla zor olmayacak," dedim. "Altından geçebiliriz. Sadece birbirimize yardım etmemiz gerekecek."

Ama Ruth gerçekten bozulmuştu ve yerinden kımıldamadı. Sonra, Ruth ayakta nefes nefese, omuzları inip kalkarak beklerken, Tommy ilk kez o an Ruth'un ne kadar zayıf olduğunu fark etmiş göründü. Belki daha önce fark etmiş, ama bunu kabullenmemişti. Ruth'a birkaç saniye uzun uzun baktı. Sanırım sonra şöyle oldu –tabii bundan emin olamam–; ikimiz de, yani Tommy ve ben, arabada olanları, Ruth'a karşı nasıl birlikte tavır aldığımızı hatırladık. Ve aynı anda neredeyse içgüdüsel olarak ikimiz birden yanına gittik. Ben koluna girdim, Tommy öbür yanından dirseğini tuttu ve birlikte dikenli tellere doğru yürüdük.

Çiti aşacağım zaman Ruth'un kolunu bıraktım. Sonra telleri olabildiğince kaldırdım ve Tommy'yle beraber, altından geçmesine yardım ettik. Sonuçta Ruth için o kadar zor olmadı: Daha çok kendine güveniyle ilgili bir sorundu ve biz yanında olunca korkusu geçti. Hatta çitin öbür yanında, Tommy'nin geçmesine yardım etmek için, benimle birlikte telleri kaldırdı. Tommy rahatça geçti ve Ruth ona:

"Sorun böyle eğilmek. Bazen o kadar iyi beceremiyorum bunu," dedi.

Tommy mahcup görünüyordu, biraz önce olandan dolayı mı utandı, yoksa arabada birlikte Ruth'un üzerine gitmemizi mi hatırladı diye merak ettim. Başıyla önümüzdeki ağaçları işaret etti ve:

"Sanırım bu yoldan gitmeliyiz. Doğru mu, Kath?" diye sordu.

Elimdeki kâğıda baktım ve tekrar yol göstermeye başladım. Koruluğun içinde ilerledikçe hava adeta karardı ve zemin giderek bataklığa benzemeye başladı.

Ruth'un gülerek Tommy'ye: "Umarım kaybolmayız," dediğini duydum, ama ileride açık bir alan görüyordum. Düşünmeye vakit bulunca, arabada olanlardan niçin o kadar rahatsız olduğumu anladım. Sorun, sadece Ruth'un üstüne gitmiş olmamız değildi. Onun bu tavrımızı karşılayış biçimiydi. Eskiden, böyle bir durumda bize karşılık vermemesi düşünülemezdi bile. Bunu anladığım anda durdum, Ruth'la Tommy'nin bana yetişmelerini bekledim ve kolumu Ruth'un omzuna attım.

Bu çok duygusal bir hareket gibi görünmedi bana, bir bakıcının yapabileceği bir şeydi, çünkü şimdi Ruth'un yürüyüşünde gerçekten bir sorun vardı. Onun hâlâ ne kadar zayıf olduğunu tahmin edemediğimi düşündüm. Nefes almakta giderek daha çok zorlanıyor ve birlikte yürürken bazen üstüme yıkılacak gibi oluyordu. Derken ağaçların arasından ve açıklıktan geçtik, artık tekneyi görebiliyorduk.

Aslında bir açıklığa çıkmamıştık, seyrek ağaçlı koruluk sona ermişti ve şimdi önümüzde bataklık bir arazi vardı. Solgun gökyüzü göz alabildiğine uzanıyor, araziyi bölen su birikintilerinde yansıyordu. Belli ki çok uzak olmayan bir zamana dek koru buralara kadar yayılıyordu, çünkü toprağın içinden hayalet gibi, yerden en fazla birkaç karış yükseklikte ölü ağaç gövdeleri çıkıyordu. Ölü ağaçların ötesinde, altmış metre kadar ileride tekne duruyordu, soluk güneşin altında bataklıklara saplanıp kalmıştı.

Ruth: "Ah, tam da arkadaşımın anlattığı gibi," dedi. "Gerçekten çok güzel."

Sessizlikle çevrilmiştik, tekneye doğru yürümeye başladığımızda ayakkabılarımızdan gıcırtılar yükseliyordu. Bir müddet sonra ayaklarım öbek öbek otların arasına gömülmeye başlayınca: "Tamam, buraya kadar," dedim.

Arkamdan gelenler hiç karşı çıkmadı ve omzumun üzerinden arkama baktığımda, Tommy'nin yine Ruth'u kolundan tuttuğunu gördüm. Ama belli ki sadece sarsılmadan yürümesini sağlamak içindi. En yakındaki ölü ağaç gövdesine kadar, topra-

ğın daha sert olduğu yerlere basarak uzun adımlarla yürüdüm ve dengemi bulmak için ona tutundum. Tommy ve Ruth da beni örnek alarak bir başka ağaç gövdesine, solumda, biraz arkamda kalan içi oyuk ve benimkinden daha zayıf bir ağaç gövdesine yürüdüler, yanına çömeldiler. Sonra birlikte kıyıya oturmuş tekneye baktık. Boyasının çatlamış olduğunu, küçük kabinin ahşap çerçevelerinin dökülmekte olduğunu görebiliyordum. Bir zamanlar gökyüzü mavisine boyanmıştı ama şimdi göğün altında neredeyse beyaz görünüyordu.

"Acaba oraya nasıl geldi?" dedim. Sesimi onlara duyurmak için yükseltmiştim ve yankılanacağını sanmıştım, ama ses şaşırtacak kadar yakından, sanki halı kaplı bir odanın içindeymişim gibi yakından geldi.

Sonra arkamda Tommy'yi duydum: "Hailsham belki artık buraya benziyordur. Sizce?"

"Neden buraya benzesin?" Ruth gerçekten anlamamış gibiydi. "Sırf kapandı diye bataklığa benzeyecek değil ya."

"Herhalde haklısın. Yanlış söyledim. Ama artık Hailsham'ı burası gibi hayal ediyorum. Mantık aramayın. Hatta burada gördüklerim kafamdaki görüntüye oldukça uyuyor. Ama teknesiz tabii. Buraya benzeseydi, pek fena olmazdı."

Ruth, "Bu çok tuhaf," dedi. "Çünkü geçen sabah rüyamda 14. Oda'daydım. Hailsham'ın kapandığını biliyordum, ama işte oradaydım, 14. Oda'da. Pencereden dışarı bakıyordum, her yer sular altında kalmıştı. Dev bir göl gibiydi. Penceremin altında bir sürü çöp, boş içecek kartonları falan akıntıya kapılmış sürükleniyordu. Ama panik ya da benzer bir şey hissetmedim. Hoş ve sakindi, aynı burası gibi. Tehlike olmadığını biliyordum. Sadece kapandığı için o hale gelmişti, bunun farkındaydım."

Tommy, "Biliyor musunuz," dedi. "Meg B. bir süre bizim merkezdeydi. Sonra ayrıldı, üçüncü organ bağışı için kuzeyde bir yere gitti. Ameliyatının nasıl geçtiğine dair hiçbir şey duymadım. Siz bir şeyler duydunuz mu?"

Başımı iki yana salladım, Ruth'dan hiç ses çıkmayınca dönüp ona baktım. Önce hâlâ tekneye baktığını sandım, ama sonra bakışlarının çok uzağa, tırmanmakta olan bir uçağın arkasından uzayan dumana odaklandığını gördüm. Sonra konuştu:

"Size duyduğum bir şeyi anlatacağım," dedi. "Chrissie hakkında duyduğum bir şey. İkinci bağışından sonra tükenmiş o."

Tommy, "Ben de öyle duydum," dedi. "Doğru duymuş olmalıyız. Çok yazık. Üstelik sadece ikinci bağışından sonra. Benim başıma gelmediğine memnunum."

Ruth, "Bence bize söylediklerinden çok daha sık böyle oluyor," dedi. "Şuradaki bakıcıma soralım. Büyük olasılıkla bu gerçeği biliyor. Ama bir şey söylemiyor."

Tekrar tekneye bakıp, "Öyle büyük bir komplo yok," dedim. "Bazen oluyor. Chrissie'nin böyle çabuk tükenmesi üzücü. Ama bu sık olan bir şey değil. Bugünlerde gerçekten çok dikkatliler."

Ruth yine, "Bahse girerim bize anlattıklarından çok daha sık oluyor," dedi. "Organ bağışları arasında bizi sürekli başka yerlere taşımalarının bir nedeni de bu."

"Bir keresinde Rodney'ye rastladım," dedim. "Chrissie'nin tükenmesi üzerinden çok zaman geçmemişti. Onu Kuzey Galler'deki bir klinikte gördüm. Durumu fena değildi."

Ruth, "Ama eminim Chrissie için içi parçalanmıştır," dedi. Sonra Tommy'ye, "Bize olanların yarısını bile anlatmıyorlar, anlamadın mı?"

"Aslında," dedim, "Rodney, Chrissie konusunda çok kötü hissetmiyordu. Şüphesiz çok üzülmüştü, ama iyiydi. Zaten birkaç yıldır birbirlerini görmemişler. Chrissie'nin kafasını takmayacağını düşündüğünü söyledi. Sanırım o daha iyi bilir."

Ruth, "Niçin o daha iyi bilirmiş?" dedi. "Chrissie'nin neler hissettiğini nasıl olur da bilebilir? Ne istediğini nasıl bilecek? Masanın üstünde yatıp hayata tutunmaya çalışan o değildi. Nereden bilecekmiş?"

Bu öfke eski Ruth'u hatırlatıyordu, dönüp ona bakmama neden oldu. Belki de sadece gözleri parlıyordu, ama bana çok sert ve aksi bir ifadeyle bakıyordu.

Tommy, "İkinci bağışta tükenmek iyi bir şey değil," dedi. "İyi olamaz."

Ruth, "Rodney'nin kafayı takmadığına inanamam," dedi. "Onunla sadece bir-iki dakika konuştun. Bu kadarcık konuşmayla her şeyi nasıl anlayabilirsin?"

"Evet," dedi Tommy. "Ama eğer Kathy'nin dediği gibi zaten ayrıldılarsa..."

Ruth onun sözünü kesti. "Bu hiçbir şeyi değiştirmez," dedi. "Bazı açılardan her şeyi daha da kötüleştirmiş olabilir."

"Rodney'nin durumunda çok insan gördüm," dedim. "Böyle şeyleri kaldırabiliyorlar, bunu başarıyorlar."

Ruth, "Nereden biliyorsun?" dedi. "Nasıl bilebilirsin? Sen hâlâ bir bakıcısın."

"Bakıcı olduğum için çok şey görüyorum. Fazlasıyla hem de."

Bir an ikimiz de Tommy'ye baktık, ama o tekneyi seyrediyordu. Sonra konuştu:

"Benim kaldığım merkezde bir adam vardı," dedi. "İkinci bağışından çıkamayacağından korkuyordu hep. Bunu hissettiğini söylüyordu. Ama her şey yolunda gitti. Geçenlerde üçüncü bağışından çıktı ve durumu çok iyi." Bir eliyle gözlerine siper aldı. "Ben bakıcı olarak pek iyi değildim. Hatta araba kullanmayı bile öğrenmedim. Sanırım bu yüzden ilk bağışıma bu kadar erken çağrıldım. Böyle olmaması gerektiğini biliyorum, ama oldu işte. Buna kafamı o kadar takmadım gerçekten. Oldukça iyi bir bağışçıyım, ama berbat bir bakıcıydım."

Bir süre kimse konuşmadı. Sonra Ruth daha da alçak bir sesle cevap verdi:

"Sanırım ben oldukça iyi bir bakıcıydım. Ama beş yıl benim için yeterli oldu. Senin gibiydim Tommy. Bağışçı olduğumda, artık buna oldukça hazırdım. Doğru geldi bana. Zaten bunu yapmamız bekleniyor, değil mi?"

Cevap vermemi bekliyor muydu, emin değildim. Bunu, lafı bir yere çekmeye çalışmadan söylediği belliydi ve bu cümleyi alışkanlıktan söylemiş olma ihtimali çok yüksekti; bu tür şeyleri bağışçılar her zaman söyler. İkisine tekrar dönüp baktığımda, Tommy hâlâ eliyle gözlerine siper alıyordu.

"Teknenin daha yakınına gidememiz çok yazık," dedi. "Daha kuru bir günde belki tekrar gelebiliriz."

Ruth yumuşak bir sesle, "Tekneyi gördüğümüze sevindim," dedi. "Gerçekten çok güzel. Ama sanırım artık gitmek istiyorum. Rüzgâr oldukça sert esiyor."

Tommy, "En azından görmüş olduk," dedi.

Arabaya dönerken, gelişimizdekinden çok daha rahatça sohbet ettik. Ruth ve Tommy merkezleriyle ilgili bazı şeyleri karşılaştırdılar; yemek, havlular, bu tür şeylerden konuştular. Ben de sürekli konuşmaya dahil edildim, çünkü diğer merkezler hakkında sorular sordular, şu veya bu normal midir dediler. Ruth'un yürümesi artık düzelmişti ve dikenli tellere geldiğimizde telleri kaldırdığım zaman hiç tereddüt etmedi.

Arabaya bindik, Tommy yine arka koltuğa geçti. Bir süre keyfimiz yerindeydi. Şimdi geriye baktığımda, belki de bir şeylerin açıkça söylenmediğini hissediyorduk diye düşünüyorum, ama daha sonra olanları hatırladığım için böyle düşünüyor olabilirim.

Olayın başlangıcı, biraz önce olanların tekrarıydı sanki. Uzun ve neredeyse boş yola geri dönmüştük, Ruth yanından geçtiğimiz bir afiş hakkında bir şeyler söyledi. Afiş neydi şimdi hatırlamıyorum bile, yol kenarına konan o kocaman reklam posterlerinden biriydi sadece. Yorumu kendi kendine konuşur gibi yapmıştı, belli ki fazla anlam yüklememişti. Şöyle bir şey söyledi: "Aman Tanrım, şuna bakın. Yeni bir şey ortaya çıkarmak için en azından biraz uğraşıyorlar sanırsın."

Ama Tommy arkadan, "Aslında ben beğendim. Gazetelerde de basıldı. Bence başarılı," dedi.

Belki yine o hissi, Tommy'yle yine yakınlaştığımızı hissetmek istedim. Çünkü tekneye yürüyüşümüz ne kadar iyi geçmiş olursa olsun, o ilk kucaklaşmamızdan ve arabanın içindeki o ânımızdan başka ortak paylaşımımız olmamıştı. Her neyse, kendimi şöyle derken buldum:

"Aslında ben de beğendim. Bu afişleri yapmak, düşündüğümüzden çok daha fazla emek gerektiriyor."

"Doğru," dedi Tommy. "Birinden duydum, o afişleri yapmak haftalar, hatta aylar alıyormuş. İnsanlar bazen geceleri de çalışıyor, en doğrusunu yapana kadar tekrar tekrar üstünden geçiyorlarmış."

"Yanından geçip giderken eleştirmek kolay," dedim.

"Dünyadaki en kolay şey," dedi Tommy.

Ruth hiçbir şey söylemedi ve önümüzde uzanan boş yola bakmaya devam etti. Sonra ben:

"Afişlerden konuştuğumuza göre," dedim, "gelirken bir tanesini fark etmiştim. Birazdan yine görürüz. Bizim tarafımızda olacak. Birazdan karşımıza çıkacak."

Tommy, "Neyin afişi?" dedi.

"Göreceksiniz. Birazdan karşımıza çıkacak."

Yanımda oturan Ruth'a baktım. Gözlerinde öfke yoktu, sadece bitkin görünüyordu. Hatta afiş birazdan göründüğünde bütün söylediklerimiz ona zararsız bile gelebilir, afiş bize Hailsham'ı hatırlatan bir şey olabilirdi. Bütün bunları onun yüzünde görebiliyordum, tek bir ifadede yoğunlaşmamıştı, yüzü sürekli değişiyordu sanki. Bütün bu zaman süresince, bakışları yola kitlenmişti.

Arabayı yavaşlatıp kenara çektim, kenardaki çalılıklara girdim.

Tommy, "Neden durduk, Kath?" diye sordu.

"Çünkü en iyi buradan görebiliriz. Yakınlaşırsak, fazla yukarı bakmak gerekir."

Arkamızda Tommy'nin daha iyi görebilmek için yerinde kıpırdandığını duyabiliyordum. Ruth kımıldamadı, onun afişe baktığından bile emin değilim.

"Peki, tamamen aynısı değil," dedim bir an sonra, "ama bana öbürünü hatırlattı. Açık ofis, akıllı, gülen insanlar."

Ruth sessiz kalmaya devam etti, ama Tommy arkadan: "Anladım şimdi. O gün gittiğimiz yere benziyor," dedi.

"Sadece o kadarla kalmıyor," dedim. "O ilana da çok benziyor. Yerde gördüğümüz ilana. Hatırladın mı, Ruth?"

Alçak sesle, "Pek hatırlayamadım," dedi.

"Ah, haydi. Hatırlıyorsun tabii. Yolda bir broşür bulmuştuk. Su birikintisinin yanında. Seni çok etkilemişti. Hatırlamıyor numarası yapma."

"Sanıyorum hatırlıyorum." Ruth'un sesi artık neredeyse bir fısıltı gibi çıkıyordu. Yanımızdan bir kamyon geçti. Arabamızın sallanmasına neden oldu ve birkaç saniyeliğine afişin önünü de kapadı. Ruth başını eğdi, sanki kamyonun afişteki resmi tamamen ortadan kaldıracağını umuyordu. Afiş tekrar görüş alanımıza girdiğinde başını kaldırmadı.

"Çok tuhaf," dedim. "Şimdi hepsini hatırlıyorum. Hakkın-

da ne kadar çok konuşuyordun, hatırladın mı? Bir gün buna benzer bir ofiste çalışacağını söylerdin."

Tommy, "Evet, oraya bu nedenle gitmiştik," dedi, sanki ikinci kez düşündüğünde aklına gelmiş gibi. "Norfolk'a senin olası modelini görmek için gitmiştik. Ofiste çalışıyordu."

Ruth'a, "Bazen keşke daha çok araştırsaydım diye düşündüğün oluyor mu?" dedim. "Tamam, aramızda, bir ofiste çalışan ilk kişi sen olurdun. Duyduğumuz kadarıyla böyle bir şey yapan ilk kişi sen olurdun. Ama bunu yapabilirdin. Başarsaydın ne olurdu diye düşünüyor musun bazen?"

"Nasıl yapabilirdim ki?" Ruth'un sesi artık neredeyse duyulmuyordu. "Bir zamanlar hayalini kurdum, o kadar."

"Ama en azından araştırabilirdin. Ne biliyorsun, belki bırakırlardı seni."

Tommy, "Evet, Ruth," dedi. "Belki de denemeliydin en azından. O kadar konuştuktan sonra. Bence Kath doğru söylüyor."

"Ben bundan *sürekli bahsedip* durmadım, Tommy. En azından böyle yaptığımı hatırlamıyorum."

"Ama Tommy haklı. En azından denemeliydin. Böyle bir afiş gördüğünde, bir zamanlar istediğin şeyi hatırlayabilir ve en azından araştırabilirdin..."

"Nasıl araştıracaktım?" Ruth'un sesi ilk kez sertleşti, ama sonra içini çekti ve tekrar başını eğdi. Sonra Tommy:

"Özel muamele görebileceğinden söz ediyordun hep. Hiç belli olmazdı, bu olabilirdi. En azından sormalıydın."

Ruth, "Tamam," dedi. "Araştırmam gerekirdi diyorsunuz. Bunu nasıl yapacaktım? Nereye gidecektim? Araştırmam için bir yol yoktu."

"Ama Tommy haklı," dedim, "eğer özel biri olduğuna inanıyorsan, en azından sorman gerekir. Madam'a gidip sormalıydın."

Bunu söyler söylemez –Madam'ın adını andığım anda– hata yaptığımı anladım. Ruth başını kaldırıp bana baktı ve yüzünde zafer gibi bir şeyin parladığını gördüm. Bazen filmlerde görürsünüz, birisi elindeki silahı başka birine yöneltir ve ona bir şeyler yaptırır. Sonra aniden bir karışıklık, bir boğuşma olur ve silah öbürünün eline geçer ve bu ikinci kişi birincisine gözlerinde bir ışıltıyla bakar, talihine inanamıyormuş gibi bir ifadeyle,

intikam zamanı gelmiştir çünkü. Evet, Ruth artık bana böyle bakıyordu, ertelemeyle ilgili hiçbir şey söylememiş olmama rağmen, Madam'dan bahsetmiştim ve artık yeni bir aşamaya geçtiğimizi biliyordum.

Ruth paniklediğimi fark etti ve oturduğu yerde doğrulup yüzünü bana döndü. Bu yüzden saldırısına kendimi hazırladım, bana ne söylerse söylesin artık her şeyin farklı olduğunu kendime hatırlattım, geçmişte yaptığı gibi her şeyi kendi yolu-na çekemezdi artık. Kendime bunları tekrarlıyordum ve bu yüzden konuştuğu zaman gafil avlandım.

"Kathy," dedi. "Beni affetmeni gerçekten beklemiyorum. Affetmesen de haklısın zaten. Ama yine de affetmeni istiyorum beni."

Bu söyledikleri beni o kadar şaşırttı ki, şaşkınlıkla şöyle diyebildim sadece:

"Neyi affedecekmişim?"

"Beni niye mi affedeceksin? Bir kere, sana içindeki dürtülerle ilgili sürekli yalan söyledim. Geçmişte bana bazen herkesle birlikte olabilecekmiş gibi hissettiğini anlatırdın."

Arkamızda Tommy yine kıpırdandı, ama Ruth şimdi öne eğilmiş, doğrudan yüzüme bakıyordu, sanki Tommy arabada bizle beraber değilmiş gibi.

"O hislerin seni ne kadar kaygılandırdığını biliyorum," dedi. "Sana anlatmalıydım. Benim de aynı şeyleri hissettiğimi, tam da senin anlattığın gibi şeyler hissettiğimi söylemeliydim. Şimdi bütün bunları anlıyorsun, biliyorum. Ama o sıralarda bilmiyordun ve sana anlatmam gerekirdi. Tommy'yle birlikte olsam da kendimi bazen başkalarıyla yatmaktan alıkoyamadığımı anlatmalıydım sana. Kulübeler'deyken en az üç kişiyle daha yaptım."

Bunu söylerken Tommy'nin tarafına bakmıyordu. Ama onu görmezden gelmeye çalıştığından değil, bana ulaşmaya öyle konsantre olmuştu ki, başka her şey bulanıklaşmıştı.

"Sana bir-iki kez neredeyse anlatacaktım," diye devam etti. "Ama bunu yapmadım. O zaman bile o dönemde bir gün geriye bakıp beni suçlayacağının farkındaydım. Ama yine de sana hiç-

bir şey söylemedim. Beni affetmen için hiçbir neden yok, ama şimdi sana sormak istiyorum, çünkü..." Aniden sustu.

"Çünkü neden?" diye sordum.

Güldü ve, "Çünkü bir nedeni yok," dedi. "Beni affetmeni isterdim, ama bunu senden beklemiyorum. Her neyse, aslında bu, olanların yarısı bile, ufacık bir parçası bile değil. Esas konu şu ki, Tommy'yle seni birbirinizden uzak tuttum ben." Sesi yine alçaldı, neredeyse fısıltıya dönüştü. "Bu, yaptığım en kötü şeydi."

Biraz döndü ve ilk kez Tommy'nin bakışlarına karşılık verdi. Sonra neredeyse hemen tekrar bana baktı, ama sanki şimdi ikimizle birden konuşuyordu.

"Yaptığım en kötü şey buydu," dedi yine. "Beni bu konuda affetmeni bile istemiyorum. Tanrım, bunu kaç kez içimden söyledim, şimdi gerçekten söylediğime inanamıyorum. Siz ikiniz birlikte olmalıydınız. Bunu görmemişim gibi rol yapamam. Tabii ki farkındaydım, daha ilk günlerden beri. Ama sizi ayırdım ben. Beni affetmenizi beklemiyorum. Şu anda yapmaya çalıştığım bu değil. Şimdi her şeyin doğrusu olsun istiyorum. Bozduğum şeyleri düzeltmek istiyorum."

Tommy, "Yani nasıl, Ruth?" diye sordu. "Düzeltmek derken neyi kastediyorsun?" Sesi yumuşaktı, çocuksu bir merak içindeydi. Sanırım bu yüzden ağlamaya başladım.

Ruth, "Bak dinle Kathy," dedi. "Sen ve Tommy, birlikte erteleme almayı denemelisiniz. İkiniz için böyle bir şans olmalı. Gerçek bir şans."

Bir elini uzattı ve omzuma koydu, ama onu sertçe ittim ve gözyaşlarım arasında ona baktım.

"Bunun için artık çok geç. Çok, çok geç."

"Çok geç değil. Kathy, dinle beni. Çok geç değil. Tamam, Tommy iki organ bağışı yaptı. Bunun bir şeyleri değiştireceğini kim söylüyor?"

"Bütün bunlar için artık çok geç." Tekrar hıçkırarak ağlamaya başladım. "Bunu şimdi düşünmek bile aptallık. Senin o ofiste çalışmak istemen gibi aptalca bir şey. Bütün bunları geride bıraktık."

Ruth başını sallıyordu. "Çok geç değil. Tommy, sen söyle ona."

Direksiyona yaslanmıştım, bu yüzden Tommy'yi hiç görmüyordum. Tuhaf, şaşkın bir sesle mırıldanıyordu, ama ne dediği anlaşılmıyordu.

"Bakın," dedi Ruth. "İkiniz de beni dinleyin. Bu geziye birlikte çıkalım istedim, çünkü şimdi söylediklerimi içimden atmak istiyordum. Ama ayrıca size bir şeyi geri vermek de istedim." Deminden beri anorağının ceplerini karıştırıyordu ve aradığını bulup elindeki buruşmuş kâğıt parçasını uzattı. "Tommy, şunu al. İyi sakla. Sonra Kathy fikrini değiştirdiğinde, kullanın."

Tommy koltukların arasından uzandı ve kâğıdı aldı. "Teşekkürler Ruth," dedi, sanki çikolata ikram edilmiş gibi. Birkaç saniye sonra: "Nedir bu? Anlamıyorum," dedi.

"Madam'ın adresi. Biraz önce bana söylediğiniz gibi, en azından denemeniz gerek."

Tommy, "Nasıl buldun bunu?" diye sordu.

"Kolay olmadı. Uzun süre uğraştım ve riskli denemeler yaptım. Ama sonunda buldum ve bunu ikiniz için yaptım. Şimdi Madam'ı bulmaya çalışma sırası size geldi."

Artık ağlamayı bırakmıştım, arabayı çalıştırdım. "Yeter bu kadar," dedim. "Tommy'yi geri götürmemiz gerekiyor. Sonra biz de dönmeliyiz."

"Ama ikiniz de bu konuyu düşüneceksiniz, değil mi?"

"Şu anda sadece geri dönmek istiyorum," dedim.

"Tommy, adresi kaybetmezsin değil mi? Kathy fikrini değiştirir belki."

"Saklayacağım," dedi Tommy. Sonra öncekinden bile daha ciddi bir tavırla, "Teşekkürler Ruth," diye ekledi.

"Tekneyi gördük," dedim. "Artık geri dönmeliyiz. Dover'a dönmek en az iki saat sürer."

Arabayı tekrar yola çıkardım. Hatırladığım kadarıyla, Kingsfield'e dönüş yolunda fazla konuşmadık. Meydana ulaştığımızda, çatının altına sığınmış küçük bir grup bağışçı gördük. Arabayla meydanı döndükten sonra Tommy'yi bıraktım. Ruth ya da ben onu kucaklamaya ya da öpmeye kalkmadık, ama bağışçı arkadaşlarının yanına yürürken durdu ve bize el sallayıp gülümsedi.

Tuhaf gelebilir, ama Ruth'un kaldığı merkeze dönüş yolculuğumuzda, biraz önce olanlardan hiç söz etmedik. Bunun bir nedeni Ruth'un çok yorulmuş olmasıydı; yol kenarındaki son konuşma canını çıkarmış gibiydi. Ama bunun yanı sıra, sanırım ikimiz de bir gün için yeterince ciddi konuştuğumuzu düşünüyorduk ve tekrar konuşmaya girişirsek bir şeyler yanlış gitmeye başlayabilirdi. Eve dönüş yolunda Ruth'un neler hissettiğini bilmiyorum, ama ben, bütün o güçlü duygular yerine oturduğunda, gece olmaya başlayıp yoldaki bütün lambalar yandığında, kendimi fena hissetmiyordum. Sanki uzun zamandır sırtımda taşıdığım bir yükten kurtulmuştum, her şey düzelmemişti ama daha iyi bir yere açılan bir kapı aralanmıştı. Kendimi çok iyi hissediyordum demiyorum. Üçümüz arasında geçen her şey çok hassas geliyordu bana, oldukça gergindim, ama bu bütünüyle kötü bir gerginlik değildi.

Tommy'nin iyi göründüğünü belirtmek ve kaç kilo aldığını merak ettiğimizi söylemek haricinde, onun hakkında konuşmadık bile. Sonra yolculuğumuzun geri kalanını çoğunlukla yolu seyrederek, sessizlik içinde geçirdik.

Bu yolculuğun ne kadar büyük bir değişiklik yarattığını, ancak aradan birkaç gün geçtikten sonra anladım. Ruth'la aramdaki bütün o savunmacı ve şüpheci davranışlar uçup gitti, bir zamanlar birbirimiz için ne kadar önemli olduğumuzu hatırladık. Bu, yeni bir dönemin başlangıcıydı. Yaz geliyordu ve Ruth'un sağlığı fena değildi, akşamları ona bisküvi ve madensuyu getirdiğimde, pencerenin önünde yan yana oturur, damların üstünden güneşin batışını seyreder ve Hailsham, Kulübeler ya da aklımıza ne gelirse onun hakkında konuşurduk. Tabii şimdi Ruth'u düşündüğümde, artık yaşamıyor olması beni üzüyor, ama birlikte geçirdiğimiz dönem için şükran duyuyorum.

Yine de doğru dürüst konuşmadığımız bir konu vardı: O gün yolun kenarında bize söyledikleri. Sadece Ruth arada bir o konuyu ima ederdi. Şöyle bir şey söylerdi örneğin:

"Tommy'nin bakıcılığını üstlenme konusunda biraz daha düşündün mü? Biliyorsun, istersen bunu ayarlayabilirsin."

Sonunda bu fikir, benim Tommy'nin bakıcısı olmam düşüncesi, diğer her şeyin önüne geçti. Ona bu konuyu düşündüğümü ve benim bile böyle bir şeyi ayarlamamın o kadar kolay olmadığını söylerdim. Sonra genellikle konuyu kapatırdık. Ama Ruth'un bunu hep düşündüğünü biliyordum ve bu nedenle bir gün, onu gördüğüm son gün, artık konuşamıyor olsa bile, benden bunu yapmamı istediğini biliyorum.

İkinci organ bağışından üç gün sonra, sabahın erken saatlerinde, nihayet odasına girmeme izin verdiler. Odada tek başınaydı ve onun için yapılabilecek her şeyi yapmışlardı. Doktorların, koordinatörün, hemşirelerin hâl ve tavırlarından, başaramayacağını düşündükleri belli oluyordu. Hastane yatağında, loş ışıkta yatan Ruth'a bakar bakmaz, pek çok bağışçıda gördüğüm ve bildiğim ifadeyi onun yüzünde de okudum. Sanki kendi gözleriyle, bedeninde acıyan farklı farklı yerleri kontrol ediyordu; endişeli bir bakıcının ülkenin farklı yerlerindeki birkaç bağışçı arasında koşturup durması gibi. O sırada bilinci hâlâ kesinlikle yerindeydi, ama metal yatağının yanında dururken, ona ulaşmam imkânsızdı. Yine de bir sandalye çekip yanına oturdum ve elini iki elimin arasına alarak, bedeni acıyla kasılıp büzüldüğü zaman, elini sıktım.

İzin verdikleri sürece yanında oturdum, üç saat, belki daha fazla. Ama dediğim gibi, bütün o süre boyunca benden uzakta, kendi içindeydi. Sadece bir kere, acıdan bedenini hiç normal görünmeyen bir şekilde büzdüğünde –ona daha fazla ağrı kesici vermelerini istemek için hemşireleri çağırmak üzereydim–, sadece birkaç saniyeliğine –daha fazla değil– bana baktı ve kim olduğumu kesinlikle bildiğini anladım. Bağışçıların korkunç bir savaş verirken bazen ulaştıkları, her şeyin açık seçik göründüğü berraklık anlarından biriydi. Bana baktı ve konuşmamasına rağmen o bakışın ne anlama geldiğini anladım. Bu nedenle ona: "Merak etme, bunu yapacağım Ruth. En kısa sürede Tommy'nin bakıcısı olacağım," dedim. Bunları mırıldanarak söyledim, çünkü beni duyamayacağını düşünüyordum, bağırarak söylesem bile. Ama umuyorum ki, bakışlarımızın birbirine kitlendiği o birkaç saniye içinde, ben nasıl onun ifadesini okuyabildiysem, o da benimkini okuyabilmiştir. Sonra o an geçti ve

Ruth yine uzaklara gitti. Tabii ki hiçbir zaman emin olamayacağım, ama anladığını sanıyorum. Anlamadıysa bile, şimdi fark ediyorum ki, benim bir gün Tommy'nin bakıcısı olacağımı hep biliyordu, benden bile önce. Ve ikimizin, tıpkı o gün bize arabada söylediği gibi "deneyeceğimizi" de biliyordu.

Yirminci Bölüm

Tekneyi görmeye gittiğimiz günden neredeyse tam bir yıl sonra, Tommy'nin bakıcısı oldum. Tommy'nin üçüncü organ bağışının üzerinden fazla zaman geçmemişti ve oldukça hızlı iyileşiyor olsa da, hâlâ dinlenmek için zamana ihtiyacı vardı. Olaylar öyle gelişti ki, ilişkimizde yeni bir aşamaya geçmek için iyi bir döneme denk geldik. Çok geçmeden, Kingsfield'e alışmaya, hatta orayı sevmeye başlamıştım.

Kingsfield'deki bağışçıların çoğu, üçüncü organ bağışlarından sonra kendilerine ait odalara geçerler. Tommy'ye de merkezdeki en büyük odalardan birini vermişlerdi. Sonraları bazı insanlar bu odayı ona benim ayarladığımı sandılar, ama durum bu değildi; talihi yaver gitmişti o kadar. Zaten o kadar da harika bir oda değildi. Sanırım binanın tatil kampı olduğu günlerde banyoymuş, çünkü tek penceresinde buzlu cam vardı ve pencere tavana epey yakındı. Ancak bir sandalyenin üstüne çıkıp pencereyi tutarak dışarı bakabiliyordunuz, o zaman bile sık bir çalılıktan başka bir şey görülmüyordu. L şeklinde bir odaydı, yani içine her zamanki yatak, sandalye ve dolabın dışında, kapağı açılır bir okul sırası da sığdırılabiliyordu. Daha sonra anlatacağım üzere, bu sıra gerçek bir ikramiye olduğunu kanıtladı.

Kingsfield'deki o dönemle ilgili yanlış bir izlenim bırakmak istemiyorum. Çoğunlukla gerçekten huzurluydu, neredeyse kırlardaki gibi ideal bir sükûnet vardı. Genelde öğle yemeğinden sonra gelirdim ve Tommy'yi dar yatağına uzanmış halde bulurdum. Her zaman giyinik olurdu, çünkü "bir hasta"ya benzemek

istemiyordu. Sandalyeye oturur ve ona yanımda getirdiğim çeşitli kitaplardan bölümler okurdum, mesela *Odysseia* ve *Binbir Gece Masalları*'ndan. Ya da sadece konuşurduk, bazen eski güzel günler, bazen de başka şeyler hakkında. Öğleden sonra uykuya dalardı, o zaman ben de onun okul sırasına oturup birikmiş raporlarımı yazardım. Gerçekten inanılmazdı, yıllar eriyip gitmişti sanki; birbirimizin yanında o kadar rahattık ki.

Yine de hiçbir şeyin eskisi gibi olmadığı besbelliydi. Öncelikle, Tommy ve ben sonunda sevişmeye başlamıştık. Birlikte olmaya başlamadan önce Tommy seks hakkında ne düşünüyordu bilmiyorum. Sonuçta, hâlâ nekahet dönemindeydi ve belki de aklına gelen ilk şey seks değildi. Onu zorlamak istemiyordum, ama birlikte olmaya başlamışken bunu sürekli ertelersek, ilişkimizin doğal bir parçası olarak görmemiz giderek zorlaşırdı. Sanırım bir diğer düşüncem de şuydu; planlarımız Ruth'un istediği şekilde ilerlerse ve erteleme için başvurursak, hiç sevişmemiş olmak bizim için bir dezavantaj yaratabilirdi. Yani, bunu mutlaka bize soracaklardır diye düşünmüyordum. Esas kaygım, aramızdaki yakınlığı gösterirken bunun eksikliğinin fark edilmesiydi.

Böylece bir gün o odada, isterse kabul edip isterse reddedebileceği şekilde harekete geçmeye karar verdim. Her zamanki gibi yatağına uzanmış, ben ona kitap okurken tavanı seyrediyordu. Okumayı bitirdiğimde yatağın kenarına oturdum ve elimi tişörtünün altına soktum. Az sonra elimi aşağı kaydırdım ve sertleşmesi epey zaman alsa da, yaptığımdan mutlu olduğunu hemen anladım. O ilk seferimizde dikiş yerlerine dikkat etmemiz gerekiyordu ve birbirimizi yıllardır tanıyor olduğumuz halde hiç sevişmemiş olduğumuz için, kendimizi bırakmadan önce bir ara aşamaya ihtiyacımız vardı. Bu yüzden bir süre ellerimle okşadım onu ve o da bana dokunmak için hiçbir hamle yapmadan yattı, sesi bile çıkmıyordu, sadece huzurlu görünüyordu.

Ama o ilk seferde bile, bunun bir başlangıç, geçtiğimiz bir kapı olduğuna dair hissimizin yanı sıra, bir şey daha vardı. Uzun süre bunu kabullenmek istemedim, hatta kabullendiğimde bile, diğer bütün acılar ve ağrılar gibi bunun da geçeceğine

kendimi inandırmaya çalıştım. Demek istediğim şu: En başından itibaren, Tommy'nin halinde hüznü hatırlatan bir şey vardı, sanki: "Evet, bunu yaptığımız için memnunum. Ama bu kadar geç başlamamız ne kadar yazık!" der gibiydi.

Sonraki günlerde de, tam anlamıyla seviştiğimizde ve bundan gerçekten mutlu olduğumuzda, aynı rahatsız edici duygu hep oradaydı. Bu duyguyu uzaklaştırmak için her şeyi yaptım. Her fırsatta sevişmemizi sağladım, böylece her şey çıldırtıcı bir bulanıklıkla kaplanacak ve başka hiçbir şeye yer kalmayacaktı. Eğer o üstteyse, dizlerimi kaldırabildiğimce kaldırıyordum, başka bir pozisyonda sevişiyorsak, kendisini daha iyi hissetmesini, daha tutkulu sevişmesini sağlayacak her şeyi söylüyor, her şeyi yapıyordum, ama o duygu yine de tamamen yok olmadı.

Belki de o odayla ilgili bir şeydi, güneş ışığı buzlu camdan içeri sızarken, mevsimlerden yaz bile olsa sonbahar ışığına benziyordu. Belki de o duygunun yitmemesinin sebebi, dışardan gelen seslerin, yeşillikler içinde romanlar ve şiirler hakkında tartışan öğrencilerden değil, merkezde dolanıp günlük işlerini yapan bağışçılardan gelmesiydi. Ya da bazen keyifle seviştikten sonra birbirimizin kollarında yatarken, aklımıza biraz önce yaptıklarımızdan parçalar gelirken, Tommy'nin şuna benzer bir şey demesiydi: "Eskiden kolaylıkla iki kez arka arkaya yapabiliyordum. Ama artık yapamıyorum." Sonra o his öne çıkardı ve Tommy ne zaman böyle şeyler söylese, elimi onun ağzının üstüne koyardım, sükûnet içinde öylece yatmaya devam edebilelim diye. Eminim Tommy de aynısını hissediyordu, çünkü böyle anlarda birbirimize daha sıkı sarılırdık, sanki böylece o hissi uzaklaştırabiliyorduk.

Onun merkezine gelişimden sonraki birkaç hafta boyunca, Madam'dan ya da o gün Ruth'la arabada konuştuklarımızdan hiç söz etmedik. Ama onun bakıcısı olmam, oraya vakit kaybetmek için gelmediğimi hatırlatan bir gerçekti. Tabii, Tommy'nin hayvan çizimleri de öyle.

Yıllar içinde Tommy'nin resimlerini sık sık düşünmüştüm, hatta tekneyi görmeye gittiğimiz gün bile ona sormak istemiştim. Hâlâ çiziyor muydu? Kulübeler'de yaptıklarını saklamış

mıydı? Ama geçmişte resimler yüzünden olanlar, sormama engel olmuştu.

Sonra bir gün, bakıcılığını üstlendikten belki bir ay sonra odasına girdim ve onu masasının başında dikkatle, neredeyse başını kâğıda yapıştırmış halde, çizim yaparken gördüm. Kapıyı tıklattığımda içeri girmemi söylemişti, ama ben odaya girince ne kâğıttan başını kaldırdı ne de durdu. Bakışlarından, onun o hayali yaratıklarından birini çizdiğini anladım. Kapının eşiğinde durdum, içeri girip girmemeye karar veremedim, ama az sonra başını kaldırdı ve defterini kapadı, yıllar önce Keffers'tan aldığı siyah kapaklı defterlerin tıpatıp aynısı olduğunu fark ettim. O zaman içeri girdim ve tamamen farklı bir konudan konuşmaya başladık, bir müddet sonra defterini kaldırdı, ikimiz de ondan bahsetmedik. Daha sonraları odasına girdiğimde, defterini masanın üstünde ya da yastığın yanına atılmış şekilde buldum.

Derken bir gün odasında, kontrollere başlamadan önce birkaç dakika boş zamanımız varken, davranışlarında bir gariplik hissettim; bana sevişmek istediğini düşündürten bir utangaçlık ve heyecan vardı tavırlarında. Ama sonra:

"Kath, bana düşünceni söylemeni istiyorum. Dürüstçe söyle bana," dedi.

Masasının çekmecesinden siyah defteri çıkardı ve bana bir tür kurbağaya ait üç farklı eskiz gösterdi; uzun bir kuyruğu olduğu için sanki yarısı yavru halde kalmış bir kurbağaydı, en azından, defteri elinizde tutup biraz uzaktan baktığınızda böyle görünüyordu. Yakından bakınca, her bir eskiz minicik ayrıntılardan oluşmuş bir kütle gibiydi, yıllar önce gördüğüm yaratıklara çok benziyordu.

"Şu ikisini metalden yapılmışlar gibi çizdim," dedi. "Bak, yüzeyleri parlak. Ama şuradaki plastiktenmiş gibi olsun istedim. Görüyor musun? Kabarcıklar var üzerinde. Şimdi tam bir çizim yapmak istiyorum, çok iyi bir çizim, ama karar veremiyorum. Kath, bana açıkça söyle, ne düşünüyorsun?"

Ne cevap verdiğimi hatırlamıyorum. Tek hatırladığım o anda çok güçlü hislere boğulduğum. Kulübeler'deyken çizimleri yüzünden olanları artık geçmişte bıraktığımızı gösteriyordu bu

davranışıyla; çok rahatladım, şükran hisleriyle doldum ve çok memnun oldum. Ama hayvanların neden tekrar ortaya çıktıklarının ve Tommy'nin görünürde sıradan sorusunun arkasında yatan bütün o olasılıkların farkındaydım. En azından, bana unutmadığını gösterdiğinin farkındaydım. O konuyu neredeyse hiç konuşmamış olmamıza rağmen, bana halinden memnun olmadığını gösteriyordu, hazırlıkların kendine düşen bölümünü yerine getirmekle meşguldü.

Ama o kendine has kurbağalara bakarken hissettiklerim sadece bunlar değildi. Çünkü o duygu yine ortaya çıkmıştı, önce belli belirsiz, arka plandaydı, ama sürekli büyüyordu; öyle ki bir süre sonra tek düşünebildiğim buydu. Kendimi durduramıyordum, o sayfalara baktıkça, ne kadar uzaklaşmaya çalışsam da sürekli aklıma geliyordu. Tommy'nin çizimlerini artık eski günlerdeki kadar taze bulmuyordum. Tamam, pek çok açıdan bu kurbağalar Kulübeler'deyken yaptıklarına benziyordu, ama bir şey kesinlikle eksikti, fazla uğraşılarak yapılmışlardı, sanki kopya edilmişlerdi. Bu yüzden o his kapladı yine içimi, ne kadar kurtulmaya çalışsam da: Bütün bunları yapmakta çok gecikmiştik; geç kalmıştık, şimdi düşündüğümüz ve planladığımız şeyler artık çok saçmaydı, hatta suçtu.

Şimdi bunları tekrar düşündüğümde, planlarımızı konuşmakta neden o kadar yavaş davrandığımızın başka bir nedeni olabileceği aklıma geliyor. Kingsfield'deki diğer bağışçıların erteleme ya da buna benzer şeyleri duymadıkları kesindi. Biz de büyük olasılıkla utanıyorduk, her ne kadar bunu dışarı vurmasak da, sanki utanç verici bir sırrı paylaşıyorduk. Hatta planlarımızı başkaları duyarsa olacaklardan korkuyorduk.

Ama dediğim gibi, Kingsfield'deki dönem hakkında kasvetli bir resim çizmek istemiyorum. Çoğu zaman, özellikle de Tommy bana çizimleri hakkında fikrimi sorduktan sonra, geçmişten hiçbir gölge kalmamıştı üzerimizde ve gerçekten birbirimize yakınlaşmıştık. Bana çizimleri hakkında ne düşündüğümü bir daha sormamasına karşın, onları önümde yapmaktan mutluluk duyuyordu. Günlerimizi çoğunlukla böyle geçiriyorduk; ben yatakta yüksek sesle kitap okurken, Tommy masa başında çizim yapıyordu.

Belki her şey çok daha uzun bir süre böyle devam etseydi, günlerimizi sohbet ederek, sevişerek, yüksek sesle okuyup çizerek geçirseydik şikâyet etmezdik. Ama yaz sona ermek üzereydi, Tommy giderek kuvvetleniyor ve dördüncü organ bağışına çağrılması ihtimali giderek artıyordu. Planlarımızı erteleme şansımız azalmıştı.

Benim için olağandışı yoğunlukta bir dönemdi, neredeyse bir hafta boyunca Kingsfield'e gidememiştim. O sabah erkenden merkeze varmıştım, bardaktan boşanırcasına yağmur yağdığını hatırlıyorum. Tommy'nin odası neredeyse kapkaranlıktı, penceresinin önündeki oluktan akan suların sesi odayı doldurmuştu. Bağışçı arkadaşlarıyla beraber kahvaltıya inmiş, ama sonra tekrar yukarı çıkmıştı ve şimdi yatağında oturuyor, hiçbir şey yapmadan boş boş etrafına bakıyordu. Yorgunluktan tükenmiş bir vaziyetteydim –uzun zamandır doğru dürüst uyuyamamıştım– ve onun dar yatağına attım kendimi, onu duvara doğru iteledim. Birkaç saniye öylece yattım, eğer Tommy ayak parmaklarıyla dizlerimi dürtüyor olmasa, oracıkta uyuyakalabilirdim. Nihayet doğruldum, yatakta yanına oturdum ve:

"Dün Madam'ı gördüm, Tommy," dedim. "Onunla konuşmadım, ama gördüm onu."

Bana hiçbir şey söylemeden baktı.

"Evine girerken gördüm onu. Ruth haklıydı. Adres doğru, kapı numarası doğru, her şey doğru."

Sonra ona bir gün önce güney sahilinde olduğumu, öğleden sonra Littlehampton'a gittiğimi ve geçen iki gidişimdeki gibi deniz kenarındaki uzun yolda yürüdüğümü, "Dalgaların Tepesi" ve "Deniz Manzarası" gibi isimleri olan teraslı evlerin yanından geçtiğimi, telefon kulübesinin yanındaki banka oturduğumu anlattım. Orada oturup beklemiştim –daha önce yaptığım gibi–, gözlerimi sokağın üstündeki o evden ayırmadan.

"Hafiyelik gibi bir şey yaptım. Önceki seferlerde orada yarım saatten fazla oturmuştum ve hiçbir şey, kesinlikle hiçbir şey olmamıştı, ama içimden bir ses bana bu sefer şansımın yaver gideceğini söyledi."

O kadar yorulmuştum ki, neredeyse oracıkta, bankın üstünde uyuyakalacaktım. Ama sonra başımı kaldırdım ve işte Madam oradaydı, sokakta bana doğru yürüyordu.

"Gerçekten ödüm koptu," dedim. "Çünkü aynıydı, hiç değişmemişti. Belki yüzü biraz yaşlanmıştı. Ama onun dışında, hiçbir fark yoktu. Hatta elbisesi bile aynıydı. Şu şık, gri döpiyesini giymişti."

"Aynı elbise olamaz."

"Bilmiyorum. Aynısı gibiydi."

"Yani onunla konuşmaya çalışmadın mı?"

"Tabii ki hayır, seni şaşkın. Adım adım ilerlemek lazım. Bize pek iyi davrandığı söylenemez, hatırlasana."

Bana hiç bakmadan karşı kaldırımdan geçtiğini anlattım. Bir an için, gözlediğim kapının yanından geçip gideceğini düşündüğümü söyledim, Ruth'un yanlış adres verdiğini sanmıştım. Ama Madam aniden kapının önünde durdu, bir-iki adımda kapıdan içeri girdi ve gözden kayboldu.

Konuşmamı bitirince, Tommy bir müddet sessiz kaldı. Sonra:

"Başının derde girmeyeceğinden emin misin? Gitmemen gereken yerlere gittiğin için?"

"Niçin bu kadar yorgunum sanıyorsun? Her şeyi yerli yerine oturtmak için her saat çalışıyorum. Ama en azından bulduk onu."

Dışarda yağmurun gürültüsü devam ediyordu. Tommy döndü ve başını omzuma koydu.

Yumuşak bir tonla: "Ruth bizim için iyi bir şey yaptı," dedi. "İyi iş çıkardı."

"Evet, iyi iş çıkardı. Ama şimdi sıra bizde."

"Peki planımız nedir Kath? Bir planımız var mı?"

"Sadece oraya gideceğiz. Oraya gidip kadına soracağız. Gelecek hafta, seni laboratuvar sonuçlarını almaya götürdüğümde. Bütün gün dışarda olman için izin alacağım. Dönüş yolunda Littlehampton'a gidebiliriz."

Tommy içini çekti ve başını omzuma daha çok bastırdı. Biri bizi görseydi onun pek hevesli olmadığını düşünebilirdi, ama ben neler hissettiğini biliyordum. Erteleme almak, Galeri hak-

kındaki teori; bunlara o kadar uzun süredir kafa yoruyorduk ki. Şimdi aniden, zamanı gelmişti. Kesinlikle korkutucuydu.

Bir süre sonra: "Eğer erteleme alırsak..." dedi. "Erteleme aldık diyelim. Bize üç sene, kendimize ait üç sene verdiler diyelim. Tam olarak ne yapacağız? Ne demek istediğimi anlıyor musun, Kath? Nereye gideceğiz? Burada kalamayız, burası merkez."

"Bilmiyorum, Tommy. Belki bize tekrar Kulübeler'e gitmemizi söylerler. Ama başka bir yer olsa daha iyi olur. Beyaz Konak belki. Ya da başka bir yer vardır. Bizim gibi insanlar için ayrı bir yer. Bakalım Madam ne diyecek? Beklemekten başka yapacak bir şey yok."

Birkaç dakika daha sessizce yattık, yağmuru dinledik. Bir noktada onu ayağımla dürtmeye başladım, onun biraz önce bana yaptığı gibi. Bir süre sonra o da bana aynı şekilde cevap verdi ve ayaklarımı yataktan dışarı itti.

"Gerçekten gideceksek, hangi resimleri götüreceğimize karar vermemiz lazım," dedi. "Yani, biliyorsun, en iyilerini seçelim. Belki altı ya da yedi tanesini. Çok dikkatli seçmeliyiz."

"Peki," dedim. Sonra ayağa kalktım ve kollarımı iki yana açıp gerindim. "Belki daha fazlasını alırız. On beş ya da yirmi tane. Evet, gidip onu görelim. Bize ne yapabilir ki? Gidip konuşalım Madam'la."

Yirmi Birinci Bölüm

Gitmeden önce, zihnimde günlerce şöyle bir sahne canlandırdım: Tommy'yle ikimiz o kapının önünde duruyoruz, zili çalmak için cesaretimizi toplamaya çalışıyoruz, sonra kalbimiz güm güm atarak orada beklemek zorunda kalıyoruz. Ama gerçekte şansımız yaver gitti ve bu mücadeleyi vermek zorunda kalmadık.

O sırada şansımızın yaver gitmesine gerçekten ihtiyacımız vardı, çünkü günümüz iyi geçmemişti. Araba yolda bozulmuştu ve Tommy'nin laboratuvar testlerine bir saat geç kalmıştık. Sonra klinikteki bir karışıklık yüzünden Tommy üç testi yeniden yaptırmak zorunda kaldı. Bu da başının dönmesine neden oldu; öyle ki, sonunda öğleden sonra Littlehampton'a doğru yola çıktığımızda onu araba tuttu ve biraz yürüyüp açılsın diye ikide bir arabayı durdurmamız gerekti.

Sonuçta, saat altıdan biraz önce kasabaya vardık. Arabayı bingo salonunun arkasına park ettik, Tommy'nin defterlerini koyduğumuz spor çantasını bagajdan çıkardık ve şehir merkezine doğru yürümeye başladık. Hava güzeldi, dükkânlar kapanıyor olmasına karşın bir sürü insan barların önünde sohbet edip içki içiyordu. Yürüdükçe Tommy kendini daha iyi hissetmeye başladı ve sonunda testler yüzünden öğle yemeğini atladığını hatırladı. Bizi bekleyen olaylarla yüzleşmeden önce bir şeyler yemesi gerektiğini söyledi. Bu yüzden ayaküstü atıştırabileceğimiz bir sandviççi arıyorduk ki, aniden kolumu yakaladı. O kadar sertçe asıldı ki, kriz geçiriyor sandım. Ama sonra kulağıma eğilip alçak sesle:

"Bu o, Kath. Bak. Kuaförün önünden geçiyor," dedi.

Gerçekten de Madam karşı kaldırımdaydı, daha önce gördüklerimize tıpatıp benzeyen gri takımı vardı üstünde.

Madam'ı uygun bir mesafeden izlemeye başladık, önce yayalara ayrılmış yolda, sonra neredeyse bomboş olan ana caddede. Sanırım ikimiz de Ruth'un olası modelini takip ettiğimiz günü hatırladık. Ama bu sefer olaylar daha basit gelişti, çünkü kısa süre sonra Madam'm ardından uzun sahil yoluna çıktık.

Yol tamamen düz olduğu ve batan güneşin son demleriyle aydınlandığı için, Madam'ın bir nokta kadar küçülene dek uzaklaşmasına izin verdik. Buna rağmen, onu kaybetmemiz söz konusu değildi. Gerçekten de, topuk seslerini hâlâ duyuyorduk, Tommy'nin bacağına çarpan çantasından çıkan ses de ona bir cevap gibiydi.

Uzunca bir süre böyle ilerlemeye devam ettik, birbirinin tıpkısı sıra sıra evlerin önünden geçtik. Sonra karşı kaldırımdaki evler bitti, onların yerini düz, boş bir arazi aldı, çalılıkların ötesinde, sahil boyunca uzanan plaj kabinlerinin damlarını görebiliyorduk. Deniz görünmüyordu, ama kocaman gökyüzü ve martıların çığlıkları sayesinde orada olduğu anlaşılıyordu.

Bizim tarafımızdaki evler hiç değişmiyordu, bir süre sonra Tommy'ye:

"Az kaldı," dedim. "Şu ilerdeki bankı görüyor musun? Benim oturduğum bank o. Ev de onun hemen karşısında."

Bunu söyleyene kadar Tommy oldukça sakindi. Ama şimdi etkilenmişti ve çok daha hızlı yürümeye başladı, sanki kadına yetişmek istiyordu. Madam'la aramızda başka hiç kimse yoktu ve Tommy arayı kapadıkça, onu kolundan tutup yavaşlatmak zorunda kaldım. Bütün yol boyunca kadının dönüp bizi göreceğinden korktum, ama böyle bir şey olmadı ve sonunda o küçük bahçe kapısının önüne geldi. Çantasından anahtarlarını çıkarmak için evinin kapısı önünde durakladı. Biz de orada, kapının yanında durmuş kadına bakıyorduk. Hâlâ bize doğru dönmemişti, onun bizi çoktan fark ettiğini ve bilerek görmezden geldiğini düşündüm. Tommy'nin de ona seslenmek üzere olduğunu hissettim ve bunun yanlış bir şey olacağına karar verdim. Bu nedenle bahçe kapısının önünden seslendim, hızla ve hiç tereddüt etmeden.

Kibarca: "Pardon, bakar mısınız?" dedim sadece, ama kadın sanki ona bir şey fırlatmışım gibi ani bir hareketle döndü. Bizi gördüğü anda bir ürperti kapladı içimi, yıllar önce ana binanın önünde yolunu kestiğimizde hissettiğim ürpertinin aynısıydı. Buz gibi bakıyordu, yüzü de hatırladığımdan çok daha sert göründü. Bizi o anda tanıdı mı bilmiyorum, ama hiç kuşkum yok ki, gördüğü anda *ne olduğumuza* karar verdi, çünkü kasıldığını gördüm; sanki iki kocaman örümcek ona doğru sürünerek geliyorlarmış gibi.

Sonra ifadesi değişti. Pek yumuşadı denemez. Ama o iğrenme ifadesi kayboldu ve bize dikkatle, günbatımında gözlerini kısarak bakmaya başladı.

Bahçe kapısına yaslanıp: "Madam," dedim, "sizi şoke etmek istemedik. Biz Hailsham öğrencileriydik. Ben Kathy H., belki hatırlarsınız. Bu da Tommy D. Size sorun çıkarmak için gelmedik."

Bize doğru bir iki adım attı. "Hailsham öğrencisiydiniz demek," dedi ve yüzünde küçük bir gülümseme belirdi. "Çok şaşırtıcı. Sorun çıkarmayı düşünmüyorsanız, buraya niçin geldiniz?"

Tommy aniden: "Sizinle konuşmamız lazım," dedi. "Size bazı şeyler getirdim," diye ekledi ve elindeki çantayı gösterdi. "Galeri'niz için isteyebileceğiniz şeyler. Sizinle mutlaka konuşmalıyız."

Madam, günbatımında, neredeyse hareketsiz, sanki sahil boyundan gelen bir sesi dinlermiş gibi başı hafif yana eğik, ayakta durmaya devam etti. Sonra tekrar gülümsedi. Ama bize değil, kendi kendine gülümsüyor gibiydi.

"Peki o halde. İçeri gelin. Ne konuda konuşmak istediğinizi öğrenelim."

İçeri girerken, ön kapının renkli cam panellerini fark ettim. Tommy arkamızdan kapıyı kapadığında içerisi iyice karanlıklaştı. O kadar dar bir holdeydik ki, dirseklerimizi açarsak iki yanımızdaki duvarlara dokunabilirdik. Madam önümüzde durdu, ayakta hareketsiz, sırtı bize dönüktü, sanki bizi dinliyor gibiydi. İleri doğru bakınca, zaten dar olan koridorun ikiye bölündü-

ğünü gördüm; solda yukarı çıkan bir merdiven, sağda da evin alt katlarına inen, daha dar bir hol vardı.

Madam'ı örnek alıp ben de dinlemeye başladım, ama evde sadece sessizlik vardı. Sonra, belki yukarıdan bir yerden, çok hafif bir gürültü duyuldu. O hafif sesin Madam için bir anlamı vardı besbelli, çünkü bize doğru döndü ve koridorun karanlığını işaret edip:

"Oraya girin ve beni bekleyin. Az sonra gelirim," dedi.

Merdivenleri çıkmaya başladı, sonra tereddütümüzü görüp parmaklığın üstünden eğildi ve tekrar karanlığı işaret etti.

"Oraya girin," dedi, sonra kayboldu.

Tommy ve ben işaret ettiği yöne doğru yürüdük ve evin salonu olduğunu tahmin ettiğim bir odaya girdik. Sanki evin hizmetçisi odayı gece için hazırlamış ve gitmişti; perdeler çekilmiş, alçak masa lambaları yakılmıştı. Büyük bir olasılıkla Viktorya döneminden kalma, eski mobilyaların kokusunu alabiliyordum. Şömine, önüne çekilen bir tahta perdeyle kapatılmış, ateşin çıkması gereken yere bir duvar halısı asılmıştı, üzerindeki baykuşa benzer garip hayvan resmi bize bakıyordu. Tommy koluma dokundu ve ufak komodinin bulunduğu köşede, duvara asılı, çerçeveli bir fotoğrafı işaret etti.

"Hailsham," diye fısıldadı.

Resme yaklaştık, ama emin olamadım. Güzel, suluboya bir resimdi, ama çerçevenin altında duran masa lambasının tozla kaplanmış, eğrilmiş gölgeliği resmi aydınlatmak yerine kirli camın üstünü parlatıyordu, bu yüzden resmi seçemiyordunuz.

"Ördeklerin olduğu gölete benziyor biraz," dedi Tommy.

"Ne demek istiyorsun?" diye fısıldadım. "Burada göl yok ki. Sadece kırlık bir arazi."

"Hayır, göl arkada." Tommy nedense sinirlenmişti. "Hatırlaman gerekir. Eğer arkanı göle verirsen ve Kuzey Oyun Sahası'na doğru bakarsan..."

Tekrar sustuk, çünkü evin içinde bir yerlerden sesler gelmeye başlamıştı. Bir erkek sesiydi sanki, belki de yukarıdan geliyordu. Sonra Madam'ın merdivenlerden aşağı inen sesini duyduk: "Evet, haklısın," diyordu. "Çok haklısın."

Madam'ın içeri girmesini bekledik, ama ayak sesleri kapının yanından geçip evin arka tarafına doğru uzaklaştı. Zihnimde, kadının çay ve çörek hazırlayıp tekerlekli bir tepsiyle servis yapacağını canlandırdım, ama sonra bunu saçma buldum, büyük bir olasılıkla bizi unutmuştu ve şimdi aniden hatırlayacak, içeri girip gitmemizi söyleyecekti. Sonra aynı erkek sesi yukardan tekrar duyuldu, sanki iki kat yukardan geliyormuş gibi boğuktu. Madam'ın ayak sesleri yeniden koridora döndü, sonra kadın yukarı seslendi: "Sana ne yapacağını söylemiştim. Ne söylediysem onu yap."

Tommy ve ben birkaç dakika daha bekledik. Sonra odanın arkasındaki duvar hareket etmeye başladı. Hemen, bunun bir duvar olmadığını gördüm, büyük bir odanın ön tarafını ayırmak için kullanılan sürmeli kapıydı. Madam kapıları yarısına kadar açmıştı ve şimdi orada ayakta durmuş, bize bakıyordu. Arkasında ne olduğunu görmeye çalıştım, ama sadece karanlık vardı. Buraya niçin geldiğimizi açıklamamızı bekliyor sandım, ama sonunda o:

"Bana Kathy H. ve Tommy D. olduğunuzu söylediniz, öyle değil mi?" dedi. "Ne zaman Hailsham'daydınız?"

Söyledim, ama bizi hatırlayıp hatırlamadığını anlamak olanaksızdı. İçeri girmeye tereddüt edermiş gibi eşikte durmaya devam etti. Sonra Tommy yine konuştu:

"Vaktinizi almak istemiyoruz. Ama sizinle konuşmamız gereken bir konu var."

"Öyle dediniz. Evet o halde. Rahatlayın önce."

Ellerini tam önündeki iki koltuğun üstüne koydu. Halinde bir gariplik vardı, sanki bizi gerçekten oturmaya davet etmemiş gibi. Sanki onu dinleyip koltuklara otururşak, arkamızda ayakta durmaya devam edecek, ellerini de koltukların üzerinden çekmeyecekti. Ama biz ona doğru hareket edince o da öne doğru geldi ve –belki de bunu sadece hayal etmişimdir– aramızdan geçerken omuzlarını kıstı. Biz oturmak için döndüğümüzde pencerelerin yanına varmış, kalın kadife perdelerin önünde duruyordu. Bize sanki sınıftaymışız ve öğretmenimizmiş gibi çakmak çakmak gözlerle bakıyordu. En azından o sırada bana böyle göründü. Tommy daha sonra, kadının bağıra bağıra bir

şarkı söylemeye başlayacağını düşündüğünü anlattı. Arkasındaki perdeler birden açılacak, sokak ve sahile varan düz çayır arazi yerine Hailsham'daki gibi kocaman bir tiyatro sahnesi ortaya çıkacaktı, hatta arkada ona eşlik eden bir koro bile olacaktı. Bunu daha sonra anlattığında komik geldi, o zaman ben de Madam'ı ellerini kavuşturmuş, dirseklerini yana çıkarmış, gerçekten şarkı söylemeye hazırlanırmış gibi canlandırdım zihnimde. Ama o sırada Tommy'nin gerçekten böyle bir şey düşündüğünden kuşkuluyum. Ne kadar gerildiğini fark ettiğimi hatırlıyorum ve aptalca bir şey söyleyecek diye korktuğumu. Bu yüzden kadın bize yumuşak bir sesle ne istediğimizi sorduğunda, hızla araya girdim.

İlk başta oldukça karışık şeyler söylemiş olabilirim, ama bir süre sonra, beni dinleyeceğinden emin olmaya başlayınca sakinleştim ve çok daha net konuşmaya başladım. Haftalardır ona ne söyleyeceğimi düşünüyordum. O uzun araba yolculukları sırasında ve benzin istasyonlarındaki molalarımda, kafelerdeki o sessiz masalarda otururken söyleyeceklerimi kendi kendime tekrarlayıp durmuştum. O sırada derdimi anlatmak öyle zor gelmişti ki, sonunda bir plan yapmıştım: Birkaç anahtar cümleyi kelimesi kelimesine ezberlemiş, sonra zihnimde bir noktadan öbürüne nasıl geçeceğime dair bir harita oluşturmuştum. Ama Madam karşımda dururken, hazırladıklarımın çoğu ya gereksiz ya da tamamen yanlış göründü bana. Tuhaf olan şu ki –daha sonra konuştuğumuzda Tommy de bana hak verdi–, Hailsham'dayken Madam'ın dışarıdan gelen bir düşman olduğunu düşünürdük, oysa yeniden karşılaştığımızda, söyledikleri ya da yaptıklarıyla bize yakınlık gösteriyor olmasa da, bana daha yakın, son yıllarda karşılaştığımız insanlardan çok daha yakın biri gibi görünüyordu. Bu yüzden, oraya gelmeden önce ezberlediğim her şey aniden aklımdan uçup gitmişti ve ona dürüstçe, basitçe anlattım derdimizi, yıllar önce gözetmenlerle konuştuğum gibi konuştum. Ona duyduklarımızı anlattım: Hailshamlı öğrencilerle ve ertelemelerle ilgili duyduklarımızı, bu dedikoduların doğru olmama ihtimalini bildiğimizi ve hiçbir şeye kesin gözüyle bakmadığımızı anlattım.

"Doğru olsa bile," dedim, "Size gelen, birbirlerine âşık olduklarını iddia eden bütün o çiftlerden sıkılmış olduğunuzu tahmin ediyoruz. Tommy ile ben emin olmasaydık, gelip sizi rahatsız etmezdik."

"Emin misiniz?" Uzun süredir ilk kez ağzını açıyordu ve Tommy'yle ben şaşırıp irkildik. "Emin olduğunuzu mu söylüyorsunuz? Âşık olduğunuza emin misiniz? Bunu nasıl bilebilirsiniz? Sizce aşk o kadar basit bir şey mi? Demek âşıksınız. Delicesine âşıksınız. Bana bunu mu söylüyorsunuz?"

Alaycı bir sesle konuştuğunu sandım, ama sonra şaşkınlık içinde, bir bana bir Tommy'ye bakarken, gözlerinin dolduğunu fark ettim.

"Buna inanıyor musunuz? Birbirinize âşık olduğunuza? Ve bu nedenle... erteleme için mi bana geldiniz? Neden? Neden bana geldiniz?"

Bunu belli bir şekilde, sanki bütün bunlar çılgınlıkmış gibi söyleseydi, yıkılabilirdim. Ama tam olarak bu şekilde söylemedi. Sanki cevabını bildiği bir soruyu sırf sınamak için sormuştu, sanki daha önce defalarca başka çiftleri benzer bir sorgudan geçirmişti. Bu yüzden umudumu yitirmedim. Ama Tommy endişelenmiş olmalıydı, çünkü aniden patladı:

"Galeriniz yüzünden size geldik. Onun ne işe yaradığını bildiğimizi sanıyoruz."

"Galerim mi?" Pencerenin kenarına yaslandı ve derin bir nefes aldı. "Benim galerim demek. Koleksiyonumdan söz ediyorsunuz sanırım. Yıllar içinde sizlerin yaptığı ve benim topladığım bütün o resimlerden, şiirlerden bahsediyor olmalısınız. Zor bir işti benim için. Ama o günlerde yaptığımız şeye inanıyorduk. Neden bunu yaptığımızı, ne işe yaradığını bildiğinizi düşünüyorsunuz demek. Bunu dinlemek çok ilginç olacak. Çünkü itiraf etmeliyim, ben de bu soruyu kendime yıllardır soruyorum." Aniden, bakışlarını Tommy'den bana çevirdi. "Çok mu ileri gidiyorum?" diye sordu.

Ne diyeceğimi bilemedim, o yüzden sadece: "Hayır, hayır," diye yanıtladım.

"Çok ileri gidiyorum," dedi. "Üzgünüm. Bu konuda sık sık çok ileri gidiyorum. Söylediklerimi unutun. Genç adam, bana Galeri'den söz edecektin. Lütfen, duymak istiyorum."

Tommy: "Anlayabilmeniz içindi," dedi. "Böylece elinizde kanıt olacaktı. Yoksa öğrenciler size gelip âşık olduklarını anlatınca doğru söylediklerini nereden bilecektiniz ki?"

Madam'ın bakışı yine bana doğru kaydı, kolumdaki bir şeye baktığını hissettim. Kuş pisliği ya da böyle bir şey mi var diye bakışlarımı indirip koluma baktım. Sonra şöyle dediğini duydum:

"Demek çalışmalarınızı bu nedenle topladığımı düşünüyorsunuz. Benim galerim, hepinizin her zaman söylediği gibi. Bunu dediğinizi ilk duyduğumda gülmüştüm. Ama zaman içinde ben de aynı şekilde düşünmeye başladım. Benim galerim. Şimdi neden, genç adam, bana açıkla. Benim galerim gerçekten aşık olduğunuzu anlamakta nasıl yardımcı olsun ki?"

Tommy, "Çünkü kim olduğumuzu size gösterir," dedi, "Çünkü..."

"Çünkü tabii..." –Madam aniden araya girdi– "Sanatınız sizin iç dünyalarınızı gösterecektir! Nedeni bu, değil mi? Çünkü sanatınız sizin *ruhlarınızı* sergiler!" Sonra aniden bana döndü yine: "Çok mu ileri gidiyorum?" dedi.

Bunu daha önce de söylemişti ve ben yine kolumdaki bir noktaya baktığını sandım. Ama bu sefer, onun ilk kez "Çok mu ileri gidiyorum?" diye soruşundan beri hissettiğim kuşku derinleşmeye başladı. Madam'a dikkatle baktım, ama o benim araştıran bakışlarımı hissetmiş gibi Tommy'ye döndü.

"Peki," dedi, "devam edelim. Sen bana ne anlatıyordun?"

"Sorun şu ki," dedi Tommy, "o günlerde benim aklım biraz karışıktı."

"Sanatınla ilgili bir şeyler söylüyordun. Sanat, sanatçının ruhunu sergiler, diyordun."

"Yani demek istediğim," diye ısrar etti Tommy, "o günlerde kafam o kadar karışıktı ki, gerçekten hiçbir sanat çalışması yapmadım. Hiçbir şey yapmadım. Şimdi biliyorum ki yapmam gerekirdi, ama karmakarışıktım. Bu yüzden galerinizde bana ait hiçbir şey yok. Bunun benim hatam olduğunu biliyorum ve büyük olasılıkla geç kaldığımın da farkındayım, ama yanımda bir şeyler getirdim." Çantasını kaldırdı, fermuarını açmaya başladı. "Bir kısmı yeni yapıldı, ama bir kısmı uzun zaman öncesinden

kalma. Kath'ın çalışmaları zaten sizde olmalı. Galeri'ye bir sürü şey soktu o. Öyle değil mi, Kath?"

Bir an ikisi birden bana baktılar. Sonra Madam ancak duyulur bir sesle:

"Zavallı yaratıklar," dedi. "Size neler yaptık böyle? Bütün planlarımız ve tasarılarımızla neler yaptık?" Sözünü yarıda kesti ve gözlerinin tekrar dolduğunu gördüm. Sonra bana döndü ve: "Bu konuşmaya devam edelim mi?" diye sordu, "Devam etmek istiyor musun?"

Bunu söylediği an, daha önce belli belirsiz olan fikrim netleşti. "Çok mu ileri gidiyorum?" Ve şimdi; "Devam edelim mi?" Ürpererek fark ettim ki, bütün bu soruları aslında bana ya da Tommy'ye değil, başka birine soruyordu; odanın karartılmış tarafında bizi dinleyen birine.

Yavaş yavaş döndüm ve karanlığın içine baktım. Hiçbir şey göremedim, ama bir ses duydum, mekanik bir ses, şaşırtıcı biçimde çok uzaktan geliyordu. Evin karanlık bölümü, tahminimden çok daha büyük olmalıydı. Derken, bize doğru ilerleyen figürü görebildim ve bir kadın sesi, "Evet, Marie-Claude. Devam edelim," dedi.

Madam'ın burnunu çektiğini duyduğum sırada hâlâ karanlığın içine bakıyordum. Acele adımlarla yanımızdan geçerek karanlığın içinde kayboldu. Sonra daha fazla mekanik ses duyuldu ve Madam tekerlekli sandalyede oturan birini iterek karanlığın içinden çıktı. Tekrar aramızdan geçti, Madam'm sırtı görüntüyü engellediği için tekerlekli sandalyedeki kadını göremedim. Derken Madam sandalyeyi bize doğru döndürdü ve:

"Onlarla sen konuş," dedi. "Onlar seninle konuşmaya gelmişler."

"Sanırım öyle."

Tekerlekli sandalyedeki figür zayıf ve biçimsizdi, onu tanımama en çok sesi yardımcı oldu.

"Bayan Emily," dedi Tommy, fısıltıyla.

Madam sanki bizden elini ayağını çekermiş gibi, "Onlarla sen konuş," dedi. Ama tekerlekli sandalyenin arkasında durmaya, çakmak çakmak gözleriyle bize bakmaya devam etti.

Yirmi İkinci Bölüm

"Marie-Claude haklı," dedi Bayan Emily. "Konuşmanız gereken kişi benim. Marie-Claude projemiz için çok çalıştı ve sonunda hayal kırıklığına uğradı. Bense, umutların boşa çıkmasına karşın kendimi o kadar kötü hissetmiyorum. Bence başardıklarımız saygıyı hak ediyor. Sizleri ele alalım. Sizler iyi yetiştiniz. Eminim beni daha da gururlandıracak pek çok şey anlatabilirsiniz. Adlarınız neydi? Durun, hayır, hayır. Sanırım hatırlayabilirim. Sen şu sinirli çocuksun. Hemen öfkelenirsin, ama yüreğin kocaman. Tommy. Değil mi? Ve sen, tabii ki Kathy H.'sin. Bakıcılıkta çok başarılı oldun. Senin hakkında çok şey duyduk. Gördünüz mü, hatırladım. Hatta hepinizi hatırlıyorum."

"Bunun onlara ya da sana ne faydası var?" diye sordu Madam. Tekerlekli sandalyeden uzun adımlarla uzaklaştı, aramızdan geçti ve karanlığa, bildiğim kadarıyla Bayan Emily'nin biraz önce olduğu yere girdi.

"Bayan Emily," dedim, "sizi tekrar görmek çok güzel."

"Çok naziksin. Ben seni hemen tanıdım, ama sen beni tanıyamayabilirdin. Aslına bakarsan, Kathy H., geçenlerde dışarıdaki bankta oturduğun sırada yanından geçtim ve beni tanımadın. Sandalyemi iten Nijeryalı George'a baktın. Ah evet, sen ona iyice bir baktın, o da sana. Tek kelime etmedim ve sen de benim kim olduğumu anlamadın. Ama bu gece, bu ortamda, birbirimizi tanıyoruz. İkiniz de beni gördüğünüz için çok şaşırmış gibisiniz. Son zamanlarda pek iyi değilim, ama bu tuhaf sandalyenin hayatımda kalıcı bir yer kaplamayacağını umuyo-

rum. Ne yazı ki, canlarım, sizleri bugün istediğim gibi ağırlayamayacağım, çünkü birazdan birkaç adam gelip yatağımın başucundaki komodini alacaklar. Oldukça harika bir nesne. George etrafına koruyucu plastik koydu, ama ben yine de onu götürürlerken orada olmak istedim. Bu adamlara güven olmaz. Çok kaba davranıyorlar, aracın içine atıveriyorlar, sonra da işverenleri malınız baştan beri böyleydi diyor. Daha önce başımıza geldi, bu yüzden ben de birlikte gideceğim diye ısrar ettim. Çok güzel bir nesne, Hailsham'dayken de yanımdaydı, bu nedenle iyi bir ücret almaya kararlıyım. Dolayısıyla adamlar gelince korkarım sizlerden ayrılmak zorunda kalacağım. Ama canlarım, sizin buraya yüreğinizden gelerek ulaştığınızı görüyorum. Sizi görmek beni neşelendiriyor, bunu bilmelisiniz. Pek belli etmese de, Marie-Claude da seviniyor. Öyle değil mi hayatım? Ah, sevinmemiş gibi yapıyor, ama aslında seviniyor. Bizi bulmaya gelmeniz onu çok duygulandırdı. Ah, suratını astı ama ona aldırmayın, öğrenciler, ona aldırmayın. Şimdi, sorularınıza elimden geldiğince cevap vermeye çalışacağım. Bu dedikoduyu sayısız kez duydum. Hailsham hâlâ açıkken her yıl iki ya da üç çift gelip bizimle konuşmaya çalışırdı. Hatta bize yazdıkları da oldu. Sanırım kuralları yıkmaya kararlıysanız, Hailsham gibi büyük bir binanın adresini bulmak çok zor olmasa gerek. Yani bu dedikodu sizden önce de, çok uzun süredir ortalıkta dolaşmaktaydı."

Sustu, o yüzden ben, "Bu dedikodu doğru mu değil mi, öğrenmek istiyoruz Bayan Emily," dedim.

Bize bakmaya devam etti, sonra derin bir nefes aldı. "Hailsham'da bu tür konuşmalar başladığında, derhal ve kesinlikle bastırılmasını sağlıyordum. Ama bizden ayrıldıktan sonra öğrencilerin söylediklerine nasıl mani olabilirdim? Sonunda inandım ki –Marie-Claude da benim gibi düşünüyor, öyle değil mi hayatım?– bu dedikodu tek bir kaynaktan çıkmıyor. Yani, bence tekrar tekrar ortaya atılıyor. Kaynağını bulup ezseniz bile, başka bir yerde ortaya çıkmasını engelleyemezsiniz ki. Bu kanıya vardım ve böylece endişelenmeyi bıraktım. Marie-Claude bu konuda hiç endişelenmedi zaten. Onun görüşü şöyleydi: 'Eğer o kadar aptallarsa, bırak inansınlar.' Ah hayır, suratını ekşitme

öyle. Baştan beri görüşün böyleydi. Yıllar geçtikçe, ben de tam olarak aynı kanıya varmasam da, endişelenmemeye karar verdim. Buna sebep olan ben değilim ki. Hayal kırıklığına uğrayan birkaç çift olabilir, ama diğerleri bu dedikoduyu soruşturmayı denemeye kalkışmıyorlar bile. Hayalini kurmakla yetiniyorlar. Ne zararı olabilir? Ama ikiniz için bunun geçerli olmadığını görüyorum. Siz ciddiye almışsınız. İyice düşünüp taşınmışsınız. Dikkatle düşünmüş, *umutlanmışsınız*. Sizin gibi öğrenciler için üzülüyorum. Sizi hayal kırıklığına uğratmak, hiç ama hiç hoşuma gitmiyor. Fakat elimden bir şey gelmez."

Tommy'ye bakmak istemedim. Şaşırtıcı bir şekilde sakindim, Bayan Emily'nin sözlerinin bizi yıkması gerekirdi, ama bunların ardında gizli bir şeyler daha olduğunu hissetmiştim, henüz her şeyi anlatmamış olduğunu ima ediyordu sanki. Hatta gerçeği söylemiyor olması bile mümkündü. Bu yüzden sordum:

"Yani ertelemeler gerçek değil mi diyorsunuz? Yapabileceğiniz hiçbir şey yok mu?"

Başını iki yana yavaşça salladı. "Bu dedikoduda hiçbir gerçek yan yok. Üzgünüm. Gerçekten üzgünüm."

Tommy aniden sordu: "Bir zamanlar gerçek miydi? Hailsham kapanmadan önce?"

Bayan Emily başını iki yana sallamaya devam etti. "Hiçbir zaman gerçek olmadı. Morningdale skandalından önce, Hailsham'ın mükemmel ve öncü bir yer olarak görüldüğü dönemlerde bile gerçek değildi. Hailsham'ın daha insancıl bir örnek olduğu zamanlarda bile gerçek değildi. Bu konuda açıkça konuşmak en iyisi. Umut ışığı taşıyan bir dedikoduydu sadece. O kadar, başka bir şey değil. Ah hayatım, komodini almaya mı geldiler?"

Kapı çalınmıştı ve açmak için merdivenlerden aşağı koşan ayak sesleri duyuldu. Dar koridordan erkek sesleri geldi ve Madam arkamızdaki karanlıktan çıktı, odayı aşarak dışarı yöneldi. Bayan Emily tekerlekli sandalyesinde öne doğru eğildi, dikkatle dinliyordu. Sonra:

"Onlar değil," dedi. "Şu dekorasyon şirketinden gelen feci adam yine. Marie-Claude onunla ilgilenir. Yani, canlarım, birkaç dakikamız daha var. Konuşmak istediğiniz başka bir şey

var mıydı? Bu tamamen kurallara aykırı bir durum tabii, Marie-Claude sizi asla içeri almamalıydı. Doğal olarak, burada olduğunuzu öğrendiğim anda sizi göndermeliydim. Ama Marie-Claude bugünlerde kurallara pek aldırmıyor, ben de öyle. Yani biraz daha kalmak isterseniz, kalabilirsiniz."

Tommy, "Bu dedikoduda hiç gerçeklik payı yoksa, neden bizim sanat dersinde yaptıklarımızı topladınız? Galeri de mi yoktu?" diye sordu.

"Galeri mi? Evet, o dedikoduda biraz gerçeklik payı *vardı*. Bir Galeri *vardı*. Ve bir anlamda, hâlâ var. Bugünlerde burada, bu evde. Biraz küçültmek zorunda kaldım, bundan dolayı üzgünüm, ama burada hepsini alacak yer yok. Çalışmalarınızı neden aldık? Bunu soruyordun değil mi?"

Alçak bir sesle, "Sadece bunu sormuyoruz," dedim. "O çalışmaları neden yaptık biz? Niye bizi eğittiniz, teşvik ettiniz, bütün o şeyleri neden yaptırdınız? Sadece organlarımızı verip öleceksek, niçin bütün o derslere girdik? Niçin bütün o kitapları okuduk, tartıştık?"

"Hailsham niçin vardı?" Madam bunu koridordan söylemişti. Tekrar yanımızdan geçti ve odanın karanlık tarafına girdi. "Güzel bir soru sordunuz."

Bayan Emily, Madam'ı gözleriyle izledi ve bir an için bakışları arkamızda bir yere sabitlendi. Madam'ın bakışlarını görmek için bir an dönüp bakmak istedim, ama hâlâ Hailsham'daymışız gibi bütün dikkatimi toplayıp önüme bakmaya devam ettim. Sonra Bayan Emily:

"Evet, Hailsham neden vardı ki?" dedi. "Marie-Claude bu tür soruları sık sık soruyor. Ama kısa zaman önce, Morningdale skandalından önce, böyle bir soruyu sormayı hayal bile edemezdi. Aklından bile geçirmezdi. Bana öyle bakma, doğruyu söylediğimi biliyorsun! O günlerde bu tür soruları soracak tek kişi vardı, o da bendim. Morningdale'den çok önce, daha en başta sordum bu soruyu. Bu da Marie-Claude'u ve diğerlerini rahatlattı, yaptıklarına kolaylıkla devam edebildiler. Siz öğrenciler de öyle. Sizin adınıza ben üzüldüm, ben sorular sordum. Kendimden emin olduğum sürece sizin kafanızda hiç kuşku doğmadı, hiçbirinizde. Ama sevgili çocuk, sen sorularını sordun.

En basitine cevap verelim, belki bu diğerlerinin de cevabı olur. Sanat çalışmalarınızı neden aldık? Bunu niçin yaptık? Demin ilginç bir şey söyledin, Tommy. Marie-Claude'la bu konuyu tartışırken. Sanat çalışmalarınızın sizin kim olduğunuzu gösterdiğini söyledin. İçinizde neler olduğunu. Böyle söyledin, değil mi? Evet, yanlış bir yorum değildi. Sanat çalışmalarınızı aldık, çünkü bunların ruhlarınızı gösterdiğine inanıyorduk. Ya da daha ince bir ifadeyle söyleyeyim; *sizin ruhlarınız olduğunu kanıtlamak için* yaptık bunu."

Durakladı ve Tommy ile ben uzun süredir ilk defa bakıştık. Sonra ben:

"Neden böyle bir şeyi kanıtlamak zorundaydınız ki, Bayan Emily?" diye sordum. "Birileri bizim ruhsuz olduğumuzu mu sanıyordu?"

Yüzünde imalı bir gülümseme belirdi. "Bu çok dokunaklı, Kathy, bu kadar şaşırmış olman. Bir anlamda işimizi doğru yaptığımızı gösteriyor. Dediğin gibi, kim sizin ruhunuz olmadığından kuşku duyabilirdi ki? Ama size söylemek zorundayım hayatım, yıllar önce bu işe ilk giriştiğimizde genel kanı böyle değildi. O günden beri çok yol katetmemize rağmen, hâlâ tam anlamıyla kabul gören bir şey değil, günümüzde bile. Siz Hailshamlı öğrenciler, dünyaya adım atmanıza rağmen, olanların yarısını bile bilmiyorsunuz. Ülkenin her yanında, şu anda bile, utanılası koşullarda yetiştirilen öğrenciler var, siz Hailshamlı öğrencilerin hayal bile edemeyeceği koşullarda büyüyorlar. Artık biz de olmadığımıza göre, koşullar daha da kötüleşecek."

Yine durakladı ve bir an için kısık gözleriyle bizi inceliyor gibi baktı. Sonunda:

"Başka yerlerde nasıl olursa olsun, biz en azından size iyi bakılmasını, harika bir ortamda büyümenizi garantiye aldık. Bizden ayrıldıktan sonra da, en dehşetli şeylerden uzak tutulmanızı sağladık. En azından bu kadarını yapabildik sizin için. Ama sizin bu hayaliniz, *erteleme* hayaliniz. Böyle bir şey hiçbir zaman elimizde değildi, en güçlü olduğumuz zamanlarda bile. Üzgünüm, söyleyeceklerimi iyi karşılamayacağınızı biliyorum. Ama üzülmeyin. Sizin için sağlayabildiğimiz şeyleri takdir edebilirsiniz umarım. İkinize bir bakın! İyi yaşamlarınız oldu,

eğitimli ve kültürlüsünüz. Size daha fazlasını sağlayamadığımız için üzgünüm, ama bir zamanlar koşulların ne kadar kötü olduğunu anlamalısınız. Marie-Claude ve ben çalışmaya başladığımızda, Hailsham gibi yerler yoktu. Biz ilktik, Glenmorgan Evi ile birlikte. Birkaç yıl sonra Saunders Vakfı geldi. Birlikte küçük ama sesini duyuran bir akım oluşturduk, organ bağışı programı yöntemine meydan okuduk. En önemlisi de, insani ve düzgün ortamlarda yetiştirildiklerinde, öğrencilerin duyarlı ve akıllı herhangi bir insan gibi yaşamalarının mümkün olduğunu bütün dünyaya gösterdik. Bizden önce bütün klonlar –ya da bizim tercih ettiğimiz terimle, *öğrenciler*– sadece tıp bilimini desteklemek üzere yetiştiriliyorlardı. Savaştan sonra ilk dönemlerde, çoğu insanın gözünde sizler bundan ibarettiniz. Test tüpleri içinde bulanık karaltılar. Sen de katılıyorsun değil mi, Marie-Claude? Şu anda çok sessiz. Genelde onu bu konuda susturmak mümkün olmaz. Sizin varlığınız yüzünden, canlarım, dili tutuldu. Evet, senin soruna cevap vereyim, Tommy. Bu yüzden sizin sanat çalışmalarınızı aldık. En iyilerini seçtik ve özel sergiler düzenledik. 70'li yılların ikinci yarısında, en etkili olduğumuz dönemde ülkenin dört bir yanında büyük gösteriler düzenliyorduk. Bakanlar, din görevlileri, bir sürü ünlü bu gösterilere geliyordu. Konuşmalar yapılıyor, büyük bağışlar toplanıyordu. 'İşte bakın!' diyebiliyorduk. 'Şu sanat eserlerine bakın! Bu çocukların birer insan olmadığını kim iddia edebilir?' Ah evet, hareketimize çok destek verildi o zamanlar, gidişat bizden yanaydı."

Sonraki birkaç dakika boyunca, Bayan Emily o günlerde yapılan farklı gösterileri anlattı, isimleri bize hiçbir şey ifade etmeyen bir sürü insandan bahsetti. Gerçekten de bir an için, onun Hailsham'daki sabah toplantılarında yaptığı konuşmalardan birini, lafı dolaştırdığı, hiçbirimizin takip edemediği konuşmalarından birini dinliyor gibi olduk. Ama o anlattıklarından keyif alıyordu sanki, gözleri gülmeye başladı. Sonra aniden görüntüsü değişti ve yeni bir ses tonuyla:

"Ama gerçeklerden asla kopmadık, değil mi, Marie-Claude?" dedi. "Saunders Vakfı'ndaki meslektaşlarımız gibi olmadık. En iyi dönemlerimizde bile ne zor bir savaş verdiğimizin

farkındaydık. Derken Morningdale skandalı patlak verdi, sonra bir-iki şey daha oldu ve çok geçmeden bütün emeklerimiz boşa gitti."

"Ama anlamadığım bir şey var," dedim, "insanlar neden öğrencilere kötü davranılmasını isterler ki?"

"Bugün senin bakış açından, şaşkınlığın anlaşılabilir Kathy. Ama tarihsel açıdan bakmaya çalış. Savaştan sonra, 50'li yılların başında, bilimde peş peşe, hızla büyük adımlar atıldı ve durup olanları gözden geçirmeye, doğru soruları sormaya vakit kalmadı. Aniden yeni olasılıklar gözler önüne serilmişti; daha önce tedavisi olmayan hastalıklara çareler bulunmuştu. Dünya en çok bunu gördü, bunu görmek istedi. Uzun bir süre boyunca, insanlar bu organların hiçlikten ortaya çıktığına inanmayı tercih ettiler, veya bir boşluk içinde geliştiğine inanmak istediler. Evet, tartışmalar oluyordu. Ama insanlar... *öğrencileri* düşünmeye başladıklarında, sizin nasıl yetiştirildiğinizi düşünmeye başladıklarında, sizin yapılmanız gerekir miydi diye düşünmeye başladıklarında... artık çok geçti. Süreci tersine döndürmek imkânsızdı. Kanseri tedavi edilebilir bir hastalık olarak gören dünyaya bu tedaviyi bırakmalarını, eski karanlık günlere dönmelerini nasıl söyleyebilirsin ki? Geriye dönmek imkânsızdı. İnsanlar sizin varlığınızdan ne kadar rahatsız olurlarsa olsunlar, onların esas ilgilendiği kendi çocukları, eşleriydi, anne-babaları, arkadaşlarıydı; onların kanserden, felçten, kalp hastalığından ölmemesiydi. Bu yüzden uzun süre ortaya çıkarılmadınız ve insanlar sizleri düşünmemeye çalıştı. Düşünseler bile onlar gibi olmadığınıza inanmaya çalıştılar. Sizin insan olmadığınızı düşündüler, bu yüzden öneminiz yoktu. Bizim küçük hareketimiz ortaya çıkana kadar işler böyle devam etti. Neye karşı savaştığımızı anlıyor musunuz? İmkânsızı gerçekleştirmeye çalışıyorduk. Dünyanın organ bağışı yapacak öğrencilere ihtiyacı vardı. Durum böyleyken, sizleri insan olarak görmeye hep karşı olacaklardı. Evet, yıllarca savaş verdik ve sizin adınıza en azından birçok gelişme sağladık, bunu başardık, en azından seçilmiş bir azınlık için şartları iyileştirdik. Ama sonra Morningdale skandalı patladı, arkasından birkaç şey daha oldu ve çok geçmeden her şey değişti. Kimse bizi desteklemek istemiyordu

artık ve küçük hareketimiz, Hailsham, Glenmorgan, Saunders Vakfı, hepimiz yok olup gittik."

"Sürekli sözünü ettiğiniz bu Morningdale skandalı nedir Bayan Emily?" diye sordum. "Bize anlatmalısınız, çünkü ne olduğunu hiç bilmiyoruz."

"Evet, sanırım bilmemeniz için hiçbir neden yok. Dünyanın diğer yerlerinde hiçbir zaman önemli bir konu olarak görülmedi. Oldukça yetenekli bir bilim adamı olan James Morningdale'le ilgili bir şeydi. Çalışmalarını, İskoçya'nın ücra bir köşesinde sürdürüyordu, sanırım orada daha az ilgi çekeceğini düşünüyordu. Onun yapmak istediği şey, insanlara özel yetenekli çocuklara sahip olma imkânı vermekti. Üstün zekâ, üstün atletik güç, bu tür şeyler. Tabii benzer hırslara sahip başkaları da olmuştu, ama bu Morningdale denen adam araştırmalarını kendinden öncekilerden çok daha ileri götürmüş, yasal sınırların çok ötesine taşımıştı. Evet, ne yaptığı anlaşıldı, çalışmalarına son verildi ve olay kapandı. Ama tabii ki bizim için kapanmadı. Dediğim gibi, bu hiçbir zaman büyük bir olay olmadı. Ama belli bir atmosfer yarattı. İnsanlara, her zaman içlerinde olan bir korkuyu hatırlattı. Bağış programı için sizin gibi öğrenciler yaratmak sorun değildi. Ama toplumda onların yerini alacak bir çocuk nesli yaratılması? Hepimizden *üstün* olan başka çocuklar? Ah, hayır. Bu, insanları korkuttu. Bundan çekindiler."

"Ama Bayan Emily," dedim, "Bütün bunların bizimle ne ilgisi vardı? Hailsham niçin böyle bir şeyden dolayı kapatıldı?"

"Biz de doğrudan bir bağlantı görmedik, Kathy. En azından başlangıçta. Şimdi düşünüyorum da, bu konuda kabahatliydik. Daha atak olsaydık, kendimizle daha az meşgul olsaydık, Morningdale olayı patladığında daha çok çalışsaydık, bundan korunmanın bir yolunu bulabilirdik. Ah, Marie-Claude bana katılmıyor. Ne yaparsak yapalım olaylar aynı şekilde gelişirdi diyor, haklı da olabilir. Ne de olsa Morningdale olayı tek skandal değildi. O dönemde başka olaylar da vardı. Mesela o korkunç televizyon dizisi. Bütün bu şeyler olayların tersine dönmesinde rol oynadı. Ama sanırım nihayetinde esas hata şurada: Bizim küçük hareketimiz her zaman çok kırılgandı, hep destekçilerimizin kaprislerine bağımlıydık. İklim bizim

lehimize olduğu sürece, bir kurum ya da siyasetçi bizi desteklemekte kendine yarar gördükçe boğulmamayı başardık. Ama her zaman bir mücadele içindeydik ve Morningdale'den sonra iklim değişti, hiç şansımız kalmadı. Organ bağışı programının gerçekte nasıl işlediğini dünya duymak, görmek istemiyordu. Siz öğrencileri ya da ne koşullarda büyüdüğünüzü düşünmek istemiyorlardı. Diğer bir deyişle canlarım, sizleri görmek istemiyorlardı. Gölgelerde yaşamanızı istiyorlardı. Marie-Claude ve benim gibi insanlar gelmeden önce yaşadığınız yerlere gitmenizi istediler. Bir zamanlar bize yardım etmeye önem veren o etkili insanlar, tabii ki ortadan yok oldular. Sponsorlarımızı kaybettik, peş peşe, bir yıl içinde. Dayanabildiğimiz kadar dayandık, Glenmorgan'dan iki yıl daha fazla. Ama sonunda, bildiğiniz gibi, okulu kapatmak zorunda kaldık ve bugün yaptıklarımızdan hemen hiç iz kalmadı. Şimdi ülkenin hiçbir yerinde Hailsham gibi bir okul bulamazsınız. Bulabileceğiniz tek şey, her zamanki gibi, şu büyük devlet "evleri"dir, koşullar eskisine nazaran biraz daha iyi olsa bile, size açıkça söyleyeyim, canlarım, o yerlerden bazılarında yaşanan şeyleri görseniz, günlerce uyuyamazsınız. Marie-Claude ve bana gelince, işte buradayız, bu eve çekildik, üst katta sizin çalışmalarınızdan oluşan bir dağ var. Yaptıklarımızı hatırlamanın tek yolu bu artık. Dağlar kadar da borcumuz var, bu o kadar hoş değil tabii. Ve sanırım hatıralarımız var, sizlerle ilgili hatıralar. Size başka türlü sahip olamayacağınız daha iyi hayatlar verdiğimizi biliyoruz."

Arkamızda Madam, "Teşekkür etmelerini bekleme sakın," dedi. "Neden müteşşekir olsunlar ki? Buraya çok daha büyük bir şey için geldiler. Onlara verdiklerimiz, bütün o yıllar, onlar adına savaşmamız, bunlar hakkında ne biliyorlar? Tanrı vergisi olduğunu düşünüyorlar. Buraya gelene kadar hiçbir şey bilmiyorlardı. Şimdi tek hissettikleri düş kırıklığı, çünkü onlara mümkün olan her şeyi veremedik."

Bir müddet kimse konuşmadı. Dışarıdan bir gürültü geldi ve kapı zili yine çaldı. Madam karanlıktan çıktı ve koridora girdi.

"Bu sefer o adamlar olmalı," dedi Bayan Emily. "Hazırlanmam gerek. Ama siz biraz daha kalabilirsiniz. Adamlar komodini iki kat yukarıdan indirecekler. Marie-Claude ona zarar vermemelerine dikkat edecek."

Tommy ve ben konuşmanın bittiğine inanamıyorduk. İkimiz de ayağa kalkmadık ve Bayan Emily'nin tekerlekli sandalyesini itecek birine dair hiçbir işaret de yoktu ortada. Bir an için acaba kendi başına ayağa kalkmayı deneyecek mi diye düşündüm, ama hiç hareket etmedi, öne eğilmiş, dikkatle dinliyordu. Sonra Tommy:

"Yani kesinlikle hiçbir şansımız yok," dedi. "Erteleme ya da buna benzer bir şey yok."

"Tommy," diye mırıldandım ve öfkeyle ona baktım. Ama Bayan Emily yumuşak bir sesle:

"Hayır Tommy. Öyle bir şey yok," dedi. "Hayatın sana çizilen yolda sürmeli."

"Yani, şunu mu söylüyorsunuz," dedi Tommy, "yaptığımız her şey, bütün dersler, her şey bize şimdi anlattıklarınızla mı ilgiliydi? Bundan daha fazlası yok muydu?"

Bayan Emily, "Bir oyunda sadece piyonmuşsunuz gibi hissedebileceğinizi anlıyorum," dedi. "Durum bu şekilde görülebilir tabii ki. Ama şöyle düşünün. Sizler şanslı piyonlardınız. Belli bir iklim vardı, sonra yok oldu. Bu dünyada bazen işlerin böyle yürüdüğünü kabul etmelisiniz. İnsanlar bazen bir şekilde düşünür, hissederler, sonra başka bir şekilde. Siz de bu sürecin belli bir noktasında büyüdünüz tesadüfen."

"Sadece bir akım, ortaya çıkıp sonra yok olmuş bir akım olabilir," dedim. "Ama bizim için, hayatlarımız söz konusu."

"Evet, bu doğru. Ama şöyle düşünün: Sizden önce gelenlerden çok daha iyi koşullarda yaşadınız. Sizden sonra gelenlerin nelerle karşılaşacağını kim bilir? Üzgünüm öğrenciler, ama artık gitmeliyim. George! George!"

Koridorda çok gürültü vardı, George belki bu yüzden duymamıştı, çünkü cevap vermedi. Tommy aniden sordu:

"Bayan Lucy bu yüzden mi ayrıldı okuldan?"

Bir süre, aklı koridorda kalan Bayan Emily'nin onu duymadığını düşündüm. Tekerlekli sandalyesine yaslandı ve yavaş ya-

vaş kapıya doğru hareket etmeye başladı. Etrafta o kadar çok küçük kahve masası ve sandalye vardı ki, aradan geçemiyordu. Kalkıp ona yol açmak üzereydim ki aniden durdu.

"Lucy Wainright," dedi. "Ah evet, onunla bazı sorunlarımız oldu." Durdu ve tekerlekli sandalyesini Tommy'ye bakacak şekilde çevirdi. "Evet, onunla bazı sorunlar yaşadık. Bir anlaşmazlık oldu. Ama soruna cevap vereyim, Tommy. Lucy Wainright'la aramızdaki anlaşmazlığın size demin anlattıklarımla hiçbir ilgisi yok. En azından doğrudan bağlantısı yok. Hayır, o daha, nasıl diyeyim, kurum içi bir sorundu."

Konuyu burada kesecek zannettim, o yüzden sordum: "Bayan Emily, eğer bir sakıncası yoksa, Bayan Lucy'ye ne olduğunu öğrenmek istiyoruz."

Bayan Emily kaşlarını kaldırdı. "Lucy Wainright sizin için önemli biri miydi? Kusura bakmayın, sevgili öğrenciler, yine unuttum. Lucy bizimle uzun süre kalmadı, bu nedenle Hailsham'la ilgili hatırlalarımda silik bir yeri var. Üstelik hoş bir anı da değil. Ama geçen yıllar boyunca onu düşündüyseniz, saygıyla karşılarım..." Kendi kendine güldü, bir şeyler hatırlar gibiydi. Koridorda Madam adamları yüksek sesle azarlıyordu, ama Bayan Emily artık onlara duyduğu ilgiyi kaybetmişti. Yüzündeki odaklanmış ifadeden, hafızasını yokladığı anlaşılıyordu. Sonunda: "Lucy Wainright iyi bir kızdı," dedi. "Ama bizimle bir süre geçirdikten sonra aklına bazı fikirler gelmeye başladı. Siz öğrencilerin daha çok bilinçlendirilmesi gerektiğine inanıyordu. Sizi ileride neyin beklediği, kim olduğunuz, neye yaradığınız hakkında daha çok bilinçlendirilmenizi istiyordu. Size her şeyin anlatılması gerektiğine inanıyordu. Daha azını yapmanın sizi kandırmakla aynı şey olduğunu düşünüyordu. Onun bu fikrini gözden geçirdik ve yanlış olduğuna karar verdik."

"Neden?" diye sordu Tommy. "Neden böyle düşündünüz?"

"Neden mi? Niyeti iyiydi, bundan eminim. Ondan neden hoşlandığınızı anlayabiliyorum. Mükemmel bir gözetmen olmak için gereken her özelliğe sahipti. Ama yapmak istedikleri, aşırı *teorikti*. Biz yıllardır Hailsham'ı yönetiyorduk, neyin doğru olduğunu, öğrenciler için uzun vadede, Hailsham'dan sonraki

yaşantılarında neyin en iyi olacağını biliyorduk. Lucy Wainright idealistti, bunda yanlış bir şey yok. Ama pratikte yapılması gerekenleri hiç kavrayamıyordu. Bakın, size bir şey vermeyi başarmıştık, kimsenin asla sizden alamayacağı bir şeydi ve bunu da sizi *koruyarak* başarmıştık. Bunu yapmasaydık, Hailsham, Hailsham olmazdı. Tamam, bu durumda bazı şeyleri sizden saklamamız, bazen size yalan söylememiz gerekti. Evet, pek çok bakımdan sizi *aldattık*. Sanırım böyle de denebilir. Ama sizi bütün o yıllar boyunca koruduk ve çocukluğunuzu yaşamanızı sağladık. Lucy iyi niyetliydi. Ama onun istediği yoldan gidilseydi, Hailsham'daki mutlu hayatınız yerle bir olurdu. Kendinize bir bakın! İkinizle de gurur duyuyorum. Size verdiklerimiz üzerine hayatınızı inşa ettiniz. Sizi korumasaydık, bugün böyle olmazdınız. Derslerinize dalmazdınız, kendinizi sanata ve yazı yazmaya kaptırmazdınız. İleride sizi neyin beklediğini bilseydiniz, bunları niçin yapacaktınız ki? Bütün bunlar anlamsız derdiniz ve kim size karşı çıkabilirdi? Bu yüzden Lucy Wainright'ı göndermek zorunda kaldık."

Madam'ın artık adamlara bağırdığını duyabiliyorduk. Öfkeden kendini kaybetmemişti, ama sesi insanı korkutacak kadar sertti ve o ana kadar onunla tartışan adamların sesleri kesildi.

Bayan Emily, "Belki sizinle burada kalmam daha iyi oldu," dedi. "Marie-Claude bu tür işleri benden çok daha iyi beceriyor."

Bunu bana neyin söylettiğini bilmiyorum. Belki ziyaretimizin sona ermesi gerektiğini bildiğimden, belki de Bayan Emily ile Madam'm birbirleri hakkında neler hissettiklerini gerçekten merak ettiğimden açtım ağzımı. Her neyse, sesimi alçaltıp başımla kapıyı işaret ederek:

"Madam bizden asla hoşlanmadı," dedim. "Bizden hep korktu. İnsanların örümceklerden ve böceklerden korkması gibi."

Bayan Emily'nin kızıp kızmayacağını görmek için bekledim, artık kızsa bile umurumda değildi. Gerçekten de, sanki ona kâğıttan bir top atmışım gibi bana doğru hızla döndü ve Hailsham'daki günlerini hatırlatan bir şekilde öfkeyle bakmaya başladı. Ama konuştuğunda sesi sakin ve yumuşak çıktı:

"Madam *her şeyini* sizin için feda etti. Sizler için çalışıp durdu. Bu konuda hiç şüphen olmasın çocuğum, Marie-Claude sizin tarafınızda ve her zaman sizin tarafınızda olacak. Sizden korkuyor mu? *Hepimiz* korkuyoruz. Hailsham'dayken neredeyse her gün size duyduğum korkuyu yenmeye çalıştım. Çalışma odamın penceresinden size baktığım bazı zamanlarda öyle tiksinirdim ki..." Durdu, sonra gözleri yeniden parladı. "Ama bu tür hislerin doğru bildiğim şeyleri yapmamı engellemesine izin vermedim. Bu hislerime karşı savaştım ve kazandım. Şimdi, bana bir iyilik yapıp buradan çıkmama yardım ederseniz... George beni koltuk değneklerimle bekliyordur."

İkimiz dirseklerinden yakalayıp destek olurken, adımlarını dikkatle atarak koridora girdi. Hemşire üniformalı iri yarı bir adam telaşla kalktı ve hemen bir çift koltuk değneği getirdi.

Ön kapı açıktı, havanın hâlâ aydınlık olmasına şaşırdım. Madam'ın sesi şimdi dışarıdan geliyordu, adamlarla artık daha sakin bir tonla konuşuyordu. Tommy ile benim gitme vaktimiz gelmiş gibiydi, ama Bayan Emily koltuk değnekleriyle hareketsiz durmuştu, şu George denilen adam da ona paltosunu giydiriyordu, onların arkasında sıkışıp kalmıştık, bu yüzden sadece bekledik. Sanırım Bayan Emily'yle vedalaşmak için de bekliyorduk, belki yaptığı her şeyden sonra ona teşekkür etmek de istiyorduk, bilemiyorum, emin değilim. Ama o şimdi komodinini düşünüyordu. Dışarıdaki adamlara aceleyle bir şeyler anlatmaya koyuldu, sonra bize hiç bakmadan George'la birlikte yürüdü.

Tommy'yle birlikte koridorda bir süre daha durduk, ne yapmamız gerektiğini bilemiyorduk. Sonunda dışarı çıktığımızda, sokaktaki bütün lambaların yanmış olduğunu gördüm, oysa hava henüz kararmamıştı. Beyaz bir kamyonet motorunu çalıştırdı. Tam arkasında, büyük, beyaz bir Volvo'nun içinde Bayan Emily önde, yolcu koltuğunda oturuyordu. Madam pencereye sokulmuştu, Bayan Emily'nin söylediği bir şeyi başıyla onaylıyordu. George bagaj kapağını kapadı ve sürücü kapısına yürüdü. Sonra beyaz kamyonet hareket etti ve Bayan Emily'nin arabası onu takip etti.

Madam giden arabaların ardından uzun uzun baktı. Sonra tekrar eve girecekmiş gibi döndü, bizi kaldırımda görünce aniden durdu, irkildi.

"Biz artık gidiyoruz," dedim. "Bizimle konuştuğunuz için teşekkür ederiz. Lütfen Bayan Emily'ye veda ettiğimizi iletin."

Giderek azalan ışıkta beni incelediğini görebiliyordum. Sonra:

"Kathy H., seni hatırlıyorum. Evet, hatırlıyorum," dedi. Sustu ama bana bakmaya devam etti.

Sonunda: "Sanırım ne düşündüğünüzü biliyorum," dedim. "Sanırım tahmin edebiliyorum."

"İyi o halde." Sesi hulyalıydı ve bakışları dalmıştı. "Pekâlâ. Demek zihin okuyabiliyorsun. Anlat bana."

"Bir gün yatakhanede gördünüz beni. Etrafta başka hiç kimse yoktu. Ben bir kaset çalıyordum, müzik dinliyordum. Gözlerim kapalı dans ediyordum ve siz beni gördünüz."

"Çok güzel. Zihin okuyan birisin. Sahneye çıkmalısın. Seni ancak şimdi tanıdım. Ama evet, o olayı ben de hatırlıyorum. Arada sırada hâlâ aklıma geliyor."

"Çok tuhaf. Benim de."

"Anlıyorum."

Konuşmamızı orada kesebilirdik. Vedalaşıp ayrılabilirdik. Ama o bize bir adım daha yaklaştı, sürekli bana bakıyordu.

"O sıralarda çok daha gençtin," dedi. "Ama evet, sensin."

"İstemezseniz, bu soruma cevap vermek zorunda değilsiniz," dedim. "Ama hep merak etmişimdir bunu. Size sorabilir miyim?"

"Benim zihnimi okuyorsun. Ama ben seninkini okuyamıyorum."

"O gün siz... üzgündünüz. Beni izliyordunuz, sonra sizi fark ettim ve gözlerimi açtım, beni izliyordunuz ve sanırım ağlıyordunuz. Aslında ağladığınıza eminim. Beni izliyor ve ağlıyordunuz. Niçin?"

Madam'ın yüz ifadesi değişmedi, bana bakmaya devam etti. Sonunda sessizce, sanki komşuların duymasından endişeleniyormuş gibi: "Ağlıyordum, çünkü içeri girdiğimde müziği duydum," dedi. "Aptal bir öğrenci müziği açık unuttu sandım.

Ama yatakhaneye girince seni gördüm. Kendi başına, küçük bir kız dans ediyordu. Dediğin gibi, gözlerin kapalı, çok uzaklardaydın, hüzünlü bir ifade vardı yüzünde. O kadar sempatik dans ediyordun ki. Ve o müzik, o şarkı. Sözlerinde bir şeyler vardı. Çok hüzünlüydü."

"O şarkının adı 'Beni Asla Bırakma'ydı," dedim. Sonra onun için şarkının iki mısrasını alçak sesle söyledim: *"Beni asla bırakma. Ah bebeğim bebeğim. Beni asla bırakma..."*

Aynı fikirdeymiş gibi başını salladı. "Evet, bu şarkıydı. O zamandan beri bir-iki kez daha duydum. Radyoda, televizyonda. Beni her zaman, kendi başına dans eden o küçük kıza götürdü."

"Zihin okuyamadığınızı söylediniz," dedim, "ama belki o gün okudunuz. Belki de bu yüzden beni görünce ağlamaya başladınız. Çünkü o şarkı neyle ilgili olursa olsun, dans ederken kafamda kendi yorumum vardı. Anlatayım: Bu şarkının, asla çocuk sahibi olamayacağı söylenen bir kadın hakkında olduğunu hayal etmiştim. Ama sonra bebeği olmuştu ve kadın o kadar mutluydu ki, bebeğini göğsüne sıkıca bastırmış, bir şeyin onları ayıracağından korkarak, 'bebeğim, bebeğim, beni asla bırakma,' diyordu. Aslında şarkının bununla hiç alakası yok, ama o sırada benim zihnimde hikâyesi böyleydi. Belki de zihnimi okudunuz ve bu nedenle size o kadar hüzünlü geldi. O sırada şarkıyı hüzünlü bulmuyordum, ama şimdi geriye dönüp baktığımda, evet biraz hüzünlü olduğunu düşünüyorum."

Madam'a hitap etmiştim ama Tommy'nin yanımda ağırlığını bir ayağından öbürüne geçirip kıpırdadığını duyabiliyor, elbisenin dokusunu, onunla ilgili her şeyi hissedebiliyordum. Sonra Madam:

"Bu son derece ilginç," dedi. "Ama bugün olduğu gibi o gün de zihin okuyamıyordum. Tamamen farklı bir nedenden dolayı ağlıyordum. O gün senin dansını izlediğimde, başka bir şey daha gördüm. Yepyeni bir dünyanın hızla yaklaştığını gördüm. Daha bilimsel, verimli bir dünya, evet. Eskiden beri var olan hastalıklara çareler bulunan bir dünya. Çok iyi. Ama aynı zamanda katı, zalim bir dünya. Sonra gözlerini sıkıca kapatmış, küçük bir kız gördüm, eski iyi yürekli dünyayı göğsüne yasla-

mış, artık kalamayacağını yüreğinde hissettiği bu dünyayı tutuyor ve ona yalvarıyor, onu asla bırakmasın istiyordu. Ben bunu gördüm. Karşımdaki sen değildin aslında, senin dansın değildi, bunu biliyorum. Ama seni gördüm ve yüreğim sızladı. Bunu asla unutmadım."

Sonra aramızda sadece bir ya da iki adım kalana kadar bize yaklaştı. "Bu akşamki hikâyeleriniz de bana dokundu," dedi. Bir Tommy'ye, bir bana bakıyordu. "Zavallıcıklar. Keşke size yardım edebilseydim. Ama artık yalnız başınızasınız."

Elini uzattı, gözlerini yüzümden ayırmadan yanağıma dokundu. Bütün vücudunu bir titremenin kapladığını hissettim, ama elini olduğu yerde tuttu, gözlerine yaşlar dolduğunu görebiliyordum.

"Siz zavallı yaratıklar," dedi tekrar, neredeyse bir fısıltıyla. Sonra arkasını döndü ve evine girdi.

Dönüş yolculuğumuz sırasında Bayan Emily ve Madam'la buluşmamız hakkında neredeyse hiç konuşmadık. Konuştuğumuz zaman da sadece daha az önemli şeylerden; ne kadar yaşlandıklarından, evlerindeki eşyalardan söz ettik.

Karanlığı sadece arabamızın farlarının deldiği, bildiğim en tenha arka yollardan gittim bu sefer. Arada başka farlar gördük, o zamanlarda bunların tek başlarına ya da benim gibi yanlarında bir bağışçıyla evlerine dönen bakıcılar olduklarını düşündüm. Tabii ki başka insanların da bu yolları kullandığını biliyordum, ama o gece, sanki ülkenin bütün yan yolları sadece bizim gibilere ayrılmıştı. Büyük işaret levhalarının ve kafelerin bulunduğu aydınlık otoyollarsa diğer herkese aitti. Tommy de benzer şeyler düşünüyor muydu, bilmiyorum. Belki de düşünüyordu, çünkü bir ara:

"Kath, sen gerçekten en tuhaf yolları biliyorsun," dedi.

Bunu söylerken hafifçe güldü, ama sonra derin düşüncelere daldı. Issız bir binanın arkasındaki karanlık yoldan geçerken aniden:

"Bence Bayan Lucy haklıydı. Bayan Emily değil," dedi.

Buna karşılık verdim mi hatırlamıyorum. Verdiysem bile, çok derin bir şey değildi kesinlikle. Ama ilk kez o an, belki se-

sinde, belki de tavrında, uzaktan tehlike sinyalleri veren bir şey sezdim. Gözümü virajlı yoldan ayırıp ona baktım, ama orada sessizce oturuyor, doğrudan önüne, gecenin karanlığına bakıyordu.

Birkaç dakika sonra aniden: "Kath, durabilir miyiz?" dedi. "Affedersin, ama biraz dışarı çıkmam lazım."

Kendini yine hasta hissettiğini düşünüp arabayı hemen yolun kenarına çektim, yol kenarındaki bariyere sertçe çarptım. Bulunduğumuz noktada tek bir ışık yoktu; arabanın farları açık olsa bile, başka bir araba virajdan çıkıp bize çarpacak diye endişeleniyordum. Tommy arabadan inip karanlığın içinde kaybolduğunda, peşinden gitmedim. Ayrıca, kararlı bir tavırla hareket ediyor, hasta hissediyor olsa bile bununla kendi başına uğraşmayı tercih ettiği belli oluyordu. Her neyse, bu nedenle hâlâ arabanın içindeydim ve arabayı biraz daha yokuş yukarı alsam mı diye düşünürken, ilk çığlığı duydum.

İlk önce çığlığın ondan geldiğini anlamadım, çalılıklarda saklanmış bir manyağın haykırdığını sandım. İkinci ve üçüncü çığlıkları duyduğumda arabadan çıkmıştım ve bağıranın Tommy olduğunu biliyordum, bu benim telaşımı hafifletmedi tabii. Aslında bir an için paniğe kapıldım, Tommy'nin nerede olduğu hakkında en ufak bir fikrim yoktu. Gerçekten hiçbir şey göremiyordum, çığlıkların geldiği yere doğru ilerlemeye çalıştığımda da, içinden geçilemeyecek kadar sık çalılıklar durdurdu beni. Sonra bir açıklık buldum, bir hendeğin üstünden atlayıp bir tel örgüye vardım. Üzerinden tırmanıp yumuşak, çamurlu bir zemine indim.

Şimdi çevremi çok daha net görebiliyordum. Biraz ilerde dik bir yokuşla alçalan bir arazideydim ve aşağıda, vadideki bir köyün ışıklarını görebiliyordum. Burada rüzgâr çok kuvvetli esiyordu ve beni öyle bir itti ki, yakınımdaki tel örgünün direklerinden birine tutunmak zorunda kaldım. Ay henüz dolunay olmamıştı, ama yeterince parlaktı. Biraz uzakta, arazinin yokuşa dönüştüğü yerde, Tommy'nin öfkeyle bağıran, yumruk savuran, tekmeler atan karaltısını gördüm.

Ona doğru koşmaya çalıştım, ama ayaklarım çamura gömüldü. Çamur Tommy'yi de engelliyordu, çünkü tekme atarken kaydı ve yere düşüp karanlığın içinde kayboldu. Ama bir-

birine karışan küfürleri kesintisiz devam etti ve ayağa kalkmak üzereyken yanına vardım. Ay ışığında yüzünü bir an için görebildim, çamur içindeydi ve öfkeden biçimsizleşmişti, sonra uzanıp zayıf kollarına sıkıca tutundum. Benden kurtulmaya çalıştı, ama haykırmayı bırakıp içindeki savaşma gücünün onu terk ettiğini anlayana dek ona tutunmaya devam ettim. Sonra onun da kollarını bana dolamış olduğunu fark ettim. Bir süre, tepenin üstünde, hiçbir şey söylemeden, sadece birbirimize tutunarak ayakta öylece durduk, rüzgâr esiyor, giysilerimizi çekiştiriyordu ve bir an için sanki birbirimize tutunmamızın tek nedeni rüzgârın bizi gecenin içine taşımasını engellemekmiş gibi geldi bana.

Nihayet birbirimizden ayrıldığımızda, Tommy, "Gerçekten çok üzgünüm, Kath," dedi. Sonra titrek bir kahkaha atıp ekledi: "İyi ki inekler yoktu tarlada. Yoksa fena korkarlardı."

Onun artık iyi olduğunu kanıtlamaya çalıştığını anlıyordum, ama göğsü hâlâ inip kalkıyor ve bacakları titriyordu. Birlikte arabaya döndük, kayıp düşmemeye çalışıyorduk.

Sonunda, "Tezek kokuyorsun," dedim.

"Ah Tanrım, Kath. Bunu nasıl açıklayacağım? Arkadan gizlice girmemiz gerekecek."

"Yine de imza atman gerekiyor."

"Ah tanrım," dedi ve yine güldü.

Arabada birkaç bez parçası buldum, en çamurlu yerlerimizi biraz silebildik. Bezleri ararkan bagaj kapısını açmıştım, Tommy'nin hayvan resimlerini koyduğumuz spor çanta oradaydı, yola çıktığımızda çantayı yanına almış olduğunu anladım.

Bir süre çanta kucağında, hiçbir şey söylemeden gittik. Onun resimlerle ilgili bir şey söylemesini bekliyordum; hatta bir başka öfke nöbetine gireceğini, resimleri pencereden atacağını düşündüm. Ama o, çantayı her iki eliyle sıkı sıkı, korumak ister gibi tutup yoldaki karanlığa bakmaya devam etti. Uzun bir sessizlikten sonra:

"Demin olanlar için üzgünüm, Kath," dedi. "Gerçekten üzgünüm. Ben aptalın tekiyim." Sonra ekledi: "Sen ne düşünüyorsun, Kath?"

"Düşünüyordum da," dedim, "geçmişte, Hailsham'dayken, sen böyle delirdiğinde sebebini asla anlamazdık. Nasıl bu hale gelebildiğini hiç anlayamıyorduk. Şimdi aklıma başka bir şey geldi, sadece bir fikir, hepsi bu. Düşünüyordum da, belki o hale gelmenin nedeni, içten içe, derinlerde senin hep biliyor olmandı."

Tommy düşündü, sonra başını iki yana salladı. "Sanmıyorum, Kath. Hayır, sorun hep bendim. Aptal biri olmam. Hepsi bu." Ama bir an sonra küçük bir kahkaha attı ve: "Ama fikrin ilginç, Kath" dedi. "Belki de biliyordum, derinlerde bir yerde, sizlerin bilmediği bir şeyi biliyordum."

Yirmi Üçüncü Bölüm

O yolculuktan sonra bir hafta boyunca pek bir şey değişmemiş gibiydi. Ama böyle sürmesini beklemiyordum, nitekim, ekim ayının başlarında küçük değişiklikler gözüme çarpmaya başladı. Öncelikle, Tommy hayvan resimleri yapmaya devam etmesine rağmen, benim yanımda yapmıyordu bunları hiç. Bakıcısı olduğum ilk günlerdeki gibi değildi artık, geçmişte Kulübeler'de olan şeyler bizi etkilemiyordu artık. Ama sanki bu konuyu düşünmüş ve kararını vermişti: İçinden geldiğinde yaratık resimleri yapmaya devam edecekti, ama ben geldiğimde durup onları ortadan kaldırıyordu. Bu beni incitmedi. Hatta pek çok açıdan rahatlattı, bir aradayken o hayvanlarla yüz yüze olmamız her şeyi daha da garipleştirecekti.

Ama başka bazı değişiklikler de oldu ve bunları kabullenmem kolay olmadı. Odasındayken birlikte hâlâ güzel vakit geçirmiyorduk demiyorum. Hatta arada bir sevişiyorduk. Ama giderek artan bir şekilde, Tommy kendini merkezdeki bağışçılarla özdeşleştirmeye başlamıştı. Mesela, ikimiz Hailsham hakkındaki anılarımızı anlatırken, konuyu ne yapıp edip merkezdeki bağışçı arkadaşlarından birine getirirdi, onun da nasıl benzer bir şey söylemiş ya da yapmış olduğunu anlatırdı. Özellikle bir keresinde, uzun bir yolculuktan sonra Kingsfield'e gelip arabadan çıktığımda olan bir hadise var. Meydan, Ruth'la birlikte tekneyi görmeye gittiğimiz günkü gibiydi. Sonbahardı, hava kapalıydı, eğlence-dinlence binasının asma terasının altına toplanmış bir grup bağışçıdan başka kimse

yoktu etrafta. Tommy'nin onlarla birlikte olduğunu gördüm –bir omzunu duvara yaslamıştı–, giriş basamaklarında oturan bir bağışçının anlattıklarını dinliyordu. Onlara biraz yaklaştım, sonra açık havada, gri göğün altında durup bekledim. Ama Tommy beni görmüş olmasına rağmen arkadaşını dinlemeye devam etti ve sonunda arkadaşlarıyla birlikte kahkahalara boğuldular. Daha sonra, bana eliyle gelmemi işaret ettiğini söyledi, ama bunu yapmış olsa bile açıkça belli etmemişti. O hadiseden tek aklımda kalan şey, onun benim olduğum yere doğru belli belirsiz gülümseyerek bakması, sonra tekrar arkadaşının söylediklerine dikkat kesilmesiydi. Tamam, bir şey dinliyordu ve bir-iki dakika sonra onlardan ayrılıp yanıma geldi, arkasından birlikte odasına çıktık. Ama bu kez çok farklıydı. Beni meydanda bekletmesi sorun değildi. O zaman çok gücenmezdim. Sorun şu ki, ilk defa o gün, Tommy'nin benimle gelmek zorunda kaldığı için memnun olmadığını hissetmiştim. Odasına çıktıktan sonra da aramız eskisi kadar iyi değildi.

Dürüst olmam gerekirse, sorunun bir bölümü benden kaynaklanıyordu. Bağışçıları bir arada konuşup gülerken görünce, içimde bir şey hop etti. Çünkü neredeyse bir yarım daire oluşturmuş, ister ayakta, ister oturmuş sohbet eden bağışçıların halinde bir şey vardı; sanki dünyaya çalışılmış bir rahatlık pozu veriyor, birbirlerinin arkadaşlığından ne kadar keyif aldıklarını gösteriyorlardı. Bu halleri bana kendi küçük grubumuzu, spor binasının içinde beraber oturduğumuz günleri hatırlattı. Dediğim gibi, bu kıyaslama içimde bir şeylerin hop etmesine neden oldu. Tommy'nin odasına çıktığımızda, onun kadar ben de biraz kin duyuyordum.

Bağışçı olmadığım için bazı şeyleri anlamadığımı söylediği zamanlarda, benzer bir kin duygusu ısıtıyordu içimi. Ama birazdan anlatacağım o tek hadise dışında, içim sadece biraz acıyor, sonra geçiyordu. Bana çoğunlukla şakacı bir tavırla, neredeyse şefkatle söylerdi bunları. Başka şeyler olduğu zamanlarda, mesela kirli çamaşırlarını çamaşırhaneye götürmeme gerek olmadığını, bunu kendisinin yapabileceğini söylediği zaman bile, atışmamız kavgaya dönüşmedi hiç. Tommy'ye:

"Havluları aşağıya hangimizin götürdüğü neyi değiştirir?" dedim. "Çamaşırhane zaten yolumun üstünde."

Başını iki yana sallayarak cevap verdi: "Bak Kath, kendi işlerimi kendim görmeliyim. Eğer sen de bağışçı olsaydın, ne demek istediğimi anlardın."

Tamam, beni biraz sinir etmişti, ama bunlar kolayca unutabileceğim şeylerdi. Fakat dediğim gibi, bir seferinde, benim bağışçı olmayışımı söz konusu ettiğinde, gerçekten kızdım.

Dördüncü organ bağışına çağrılışının üzerinden bir hafta geçmişti. Bunu bekliyorduk ve sık sık konuşmuştuk. Hatta, Littlehampton yolculuğumuzdan beri dördüncü bağış hakkında konuşurken birbirimize daha önce hiç yapmadığımız kadar açılmıştık. Dördüncü organ bağışları konusunda bağışçıların çok farklı tepkileri olduğunu biliyordum. Bazıları sürekli bu konuda konuşmak istiyordu, durmaksızın ve anlamsızca. Bazıları işi şakaya vuruyor, bazıları tek kelime etmemeyi tercih ediyordu. Bir de, dördüncü organ bağışını kutlanması gereken bir şey gibi gören tuhaf bir yaklaşıma sahip bağışçılar vardı. "Dördüncüsüne" sıra gelen bir bağışçı, o zamana kadar pek sevilmeyen biri olsa bile, saygı görmeye başlar. Doktorlar ve hemşireler bile bu oyuna katılırlar; dördüncü bağışına hazırlanan bir bağışçı genel kontrol için hastaneye gittiğinde, başlarını sallayan ve elini sıkmak isteyen beyaz önlüklüler tarafından karşılanır. Evet, Tommy ve ben bütün bunlar hakkında, bazen şakayla karışık, bazen ciddiyetle ve dikkatle konuşmuştuk. İnsanların farklı tepkilerini ve en iyi davranış şeklinin hangisi olduğunu tartışmıştık. Bir keresinde dışarda hava kararırken yatakta yan yana yatıyorduk.

"Neden herkes dördüncü sefer için bu kadar endişeleniyor, biliyor musun, Kath?" dedi. "Çünkü gerçekten tükenebileceklerinden emin olamıyorlar. Tükeneceğinden emin olsan, daha kolay olurdu. Ama bize hiçbir zaman kesin bir şey söylemiyorlar."

Bu konu açılacak mı diye bir süredir düşünüyordum ve nasıl tepki vereceğimi bile planlamıştım. Ama şimdi söyleyecek fazla bir şey bulamadım. Bu nedenle sadece, "Bütün bunlar saçmalıktan başka bir şey değil, Tommy," dedim. "Ağızları var konuşuyorlar, üzerine düşünmeye bile değmez."

Ama söylediklerimi destekleyecek bir kanıtım olmadığını biliyordu Tommy. Hatta doktorların bile cevaplayamayacağı sorular sorduğunu da biliyordu. Aynı şeyleri siz de duymuş olmalısınız. Dördüncü bağıştan sonra, teknik olarak tükenseler bile, bağışçıların bilincinin bir şekilde yerinde olduğu söylenir. Ondan sonra, diğer tarafa geçildiğinde başka organlarını da bağışlayabilecekleri, pek çok bağış yapabilecekleri, fakat artık nekahât merkezleri, bakıcılar, arkadaşlar olmadığı konuşulur. Kalan bağışlarını seyretmekten başka bir şey yapamadıkları anlatılır; ta ki fişleri çekilene kadar. Korku filmlerini hatırlatır insana, bu yüzden kimse düşünmek istemez bu konuyu. Ne beyaz önlüklüler, ne bakıcılar, ne de bağışçılar. Ama arada bir, bir bağışçı konuyu gündeme getirir, o gece Tommy'nin yaptığı gibi. Şimdi keşke bu konuyu konuşmuş olsaydık diye düşünüyorum. Ben konuyu kapatınca, yeniden açmaya ikimiz de çekindik. Ama en azından Tommy'nin bu konuyu düşündüğünü biliyordum ve en azından bana güvendiği ve açıldığı için mutlu oldum. Demek istediğim şu; dördüncü organ bağışı konusuyla, birlikte iyi başa çıktığımız izlenimini edinmiştim ve bu yüzden, tarlanın etrafında dolaştığımız o gün bana söyledikleri yüzünden adeta dengemi yitirdim.

Kingsfield'in arazisi küçüktür. Meydanın toplanma yeri olduğu bellidir ve binaların ardındaki birkaç toprak parçası, terk edilmiş bir sanayi arazisine benzer. Bağışçıların "tarla" dedikleri en büyük toprak parçası, kare biçiminde, yabani otlar ve devedikenleriyle kaplı, tel örgülerle çevrili bir alandır. Buranın bağışçılar için doğru düzgün bir bahçeye dönüştürülmesi hep konuşuluyordu, ama henüz yapmadılar, hâlâ aynı. Bahçeye çevirseler bile pek sakin bir yer olmaz, çünkü yanından büyük bir yol geçiyor. Her neyse, bağışçılar huzursuzlanmaya başladıklarında, yürüyerek biraz rahatlamak isteyince, genelde ısırganotları ve böğürtlen çalıları arasından geçip buraya gitmeyi tercih ederler. Sözünü ettiğim o gün çok sis vardı, tarlanın sırılsıklam olduğunu biliyordum ama Tommy oraya yürümemizi ısrarla istedi. Orada sadece ikimizin olması şaşırtıcı değildi, bu da Tommy'ye uymuştur mutlaka. Birkaç dakika dikenli çalılarla uğraştıktan

sonra tel örgülü parmaklığın yanında durdu ve öte taraftaki sisin içine baktı. Sonra:

"Kath, beni yanlış anlamanı istemiyorum. Ama uzun süredir düşünüyorum. Sanırım başka bir bakıcı istemeliyim," dedi.

Bunu söylemesinin ardından geçen birkaç saniye içinde, hiç şaşırmadığımı fark ettim. Hatta tuhaf bir şekilde, bunu söylemesini beklediğimi anladım. Ama yine de öfklenmiştim ve tek kelime etmedim.

"Sebebi sadece dördüncü organ bağışımın yaklaşması değil," diye devam etti. "Sadece bu değil. Geçen hafta olanlar var mesela. Böbreklerimdeki sorun gibi. Bu tür şeyler bundan sonra daha sık olacak."

"Ben de bu nedenle gelip seni buldum," dedim. "Tam da bu nedenle sana yardım etmeye geldim. Olacaklar için. Ruth da bunu istemişti."

"Ruth bizim için öbür şeyi istedi," dedi Tommy. "Bu son dönemde bakıcım olmanı çok da istemezdi."

"Tommy," dedim. Sanırım artık çok öfkelenmiştim, ama sesimi yükseltmedim ve kontrol etmeye çalıştım: "Sana yardım edecek olan kişi benim. Bu nedenle gelip seni yeniden buldum."

"Ruth bizim için öbür şeyi istedi," diye tekrarladı Tommy. "Bütün bunlar başka şeyler. Kath, beni o halde görmeni istemiyorum."

Bir elini tel örgüye bastırmış, önüne bakıyordu. Bir an için, sisin ötesinde bir yerden gelen trafiğin sesini dikkatle dinlermiş gibi göründü ve işte tam bu sırada, başını hafifçe sallayarak:

"Ruth anlardı," dedi. "O bir bağışçıydı, o yüzden anlardı," dedi. "Aynı şeyi kendisi de mutlaka isterdi demiyorum. Mümkün olsaydı, belki senin sonuna kadar bakıcısı olmanı isterdi. Ama benim farklı davranmak istememi de anlardı. Kath, bazen sen anlamıyorsun. Göremiyorsun, çünkü sen bir bağışçı değilsin."

Bunu söylediği anda arkamı döndüm ve yürüyüp gittim. Dediğim gibi, artık bakıcısı olmamı istememesine hazırlıklıydım. Ama bütün o küçük şeylerden, mesela beni meydanda bekletmesi gibi şeylerden sonra asıl içimi parçalayan, söyledikleriydi. Söylediği şeyler ve tavırlarıyla, beni yine sadece diğer bağışçılardan değil, Ruth'dan ve kendisinden de ayırmasıydı.

Ama bu olay büyük bir kavgaya dönüşmedi. Yürüyüp gittiğimde, onun odasına çıkmaktan başka yapabileceğim bir şey yoktu, o da birkaç dakika sonra geldi. O zamana kadar sakinleşmiştim, bu yüzden daha iyi konuşabildik. Biraz gerilmiştik, ama barıştık, hatta bakıcı değiştirmenin bazı faydalı yanlarını da konuştuk. Sonra, loş ışığın altında, yatağının kenarında yan yana otururken bana:

"Tekrar kavga etmemizi istemiyorum, Kath," dedi. "Ama bunu sana sormayı çok istiyordum. Bakıcı olmaktan hiç bıkmıyor musun? Hepimiz yıllar önce bağışçı olduk. Sen yıllardır bakıcılık yapıyorsun. Bazen, artık sana da çağrı göndersinler istemiyor musun?"

Omuz silktim. "Beni sıkmıyor. Hem, iyi bakıcıların olması önemli bir şey. Ben de iyi bir bakıcıyım."

"Ama gerçekten bu kadar önemli mi? Tamam, iyi bir bakıcının olması gerçekten çok hoş bir şey. Ama sonuçta, o kadar önemli mi gerçekten? Bağışçılar hep organ bağışlayacaklar, bir şey değişmeyecek ve sonunda tükenecekler."

"Elbette önemli. İyi bir bakıcı, bağışçının hayatında gerçekten önemli değişikliklere sebep olabilir."

"Ama senin sürekli koşturman... Bütün bu yorgunluklar ve yalnızlığın... Seni izledim, Kathy. Bu iş seni çok yıpratıyor. Bazen sana durmanı söylemelerini istiyorsundur, Kath. Neden onlarla konuşmuyorsun? Niçin bu kadar uzun sürdüğünü sor onlara." Ben susunca: "Sadece aklımdan geçenleri söylüyorum," dedi. "Lütfen yine kavga etmeyelim."

Başımı omzuna yasladım ve: "Evet," dedim. "Belki benim bakıcılığım da yakında sona erer. Ama şimdilik, devam etmeliyim. Sen beni istemesen bile, isteyecek başkaları var."

"Sanırım haklısın Kath. Sen gerçekten çok iyi bir bakıcısın. Eğer sen, sen olmasaydın, benim için de çok iyi bir bakıcı olurdun." Küçük bir kahkaha attı ve yan yana oturuyor olmamıza rağmen kolunu omzuma attı. Sonra: "Bir yerlerde bir ırmak olduğunu düşünüp duruyorum," dedi. "Suları coşkun bir ırmak. Suyun içinde iki kişi var ve birbirlerine tutunmaya çalışıyorlar, bütün güçleriyle uğraşıyorlar, ama sonunda dayanamıyorlar. Akıntı çok kuvvetli. Birbirlerini bırakmak, ayrı yerlere sürüklen-

mek zorundalar. Sanırım bizim durumumuz da bu. Çok yazık, Kath, çünkü birbirimizi bütün hayatımız boyunca sevdik. Ama sonuçta, sonsuza kadar birlikte olamayız."

Bunu söylediği anda, Littlehampton'dan dönüşte, o rüzgârlı tarlada ona nasıl sarıldığım aklıma geldi. O da aynı şeyi mi düşünüyordu, yoksa kendi ırmaklarını ve kuvvetli akıntılarını mı, bilmiyorum. Her durumda, düşüncelere dalmış halde yatağının kenarında oturmaya uzun bir süre devam ettik. Sonunda:

"Sana daha önce patladığım için özür dilerim," dedim. "Onlarla konuşacağım. Sana çok iyi birini bulmalarını sağlamaya çalışacağım."

"Çok yazık Kath," dedi yine. Sanırım o sabah bir daha bu konuda konuşmadık.

Sonraki birkaç haftanın, yeni bakıcının görevi devralmasından önceki son haftaların şaşırtıcı biçimde sakin geçtiğini hatırlıyorum. Belki Tommy ve ben birbirimize iyi davranmak için fazladan çaba gösteriyorduk, ama zaman umursamaz bir biçimde akıp geçiyordu. Gerçek dışı görünebilir, ama o sırada tuhaf gelmiyordu bize. Kuzey Galler'deki başka iki bağışçımla çok meşguldüm, bu yüzden Kingsfield'e istediğim kadar sık gidemiyordum, ama yine de haftada üç-dört kez Tommy'i ziyaret etmeyi başardım. Hava giderek soğudu, ama kuru ve çoğu zaman güneşliydi. Vaktimizi odasında, bazen sevişerek, daha çok konuşarak geçirdik, bazen Tommy'ye yüksek sesle kitap okuyordum. Hatta ben okurken, Tommy birkaç kez defterini çıkartıp yeni hayvan resimleri çizdi.

Sonra bir gün odasına çıktım ve bu son gelişim oldu. Serin ve kuru bir aralık günü, öğleden sonra saat bir sularında gelmiştim. Odasına çıktım, sebebini bilmiyorum ama, bir şeylerin değişmiş olacağını sanıyordum. Belki odasına süslemeler ya da bir şeyler asmıştır diye düşünmüştüm. Ama tabii ki her şey her zamanki gibiydi, bu da beni rahatlattı. Tommy'de görünürde bir değişiklik yoktu, ama konuşmaya başladığımızda her zamanki ziyaretlerimden biriymiş gibi davranmamız imkânsızdı. Ayrıca, geçen haftalarda o kadar çok konuşmuştuk ki, mutlaka tartışmamız gereken bir konu da yoktu. Sanırım sonuna kadar

götüremediğimiz için pişmanlık duyabileceğimiz yeni bir konuşmaya da başlamak istemiyorduk. Bu yüzden, o günkü konuşmamızda bir tür anlamsızlık vardı.

Bir süre odada amaçsızca dolaştıktan sonra, ona sordum:

"Tommy, Ruth'un neler yaptığımızı öğrenmeden tükenmesinden memnun musun?"

Yatağına uzanmıştı. Bir süre tavana baktıktan sonra: "Ne tuhaf," dedi. "Çünkü ben de geçen gün aynı şeyi düşünüyordum. Ruth'la ilgili bilmen gereken şey şu: Bu tür konularda o bizden hep farklıydı. Sen ve ben, ta baştan beri, küçükken bile hep bir şeyleri öğrenmeye çalışıyorduk. Hatırlıyorsun değil mi Kath, o gizli konuşmalarımızı? Ama Ruth öyle biri değildi, hep bir şeylere inanmak istedi. Ruth öyle biriydi işte. Yani evet, sanırım sonuçta en iyisi öğrenmemesi oldu." Sonra ekledi: "Tabii ki öğrendiklerimiz, Bayan Emily ve diğer şeyler, Ruth'la ilgili hiçbir şeyi değiştirmez. Sonuçta Ruth bizim için en iyisini istedi. Gerçekten, bizim için en iyisini istedi."

Ruth'la ilgili büyük bir tartışmaya girmek istemedim, bu yüzden ona katıldığımı söyledim. Ama şimdi, bu konuyu düşünecek vaktim oldu ve ne hissettiğimi tam olarak bilemiyorum. Bazen, keşke birlikte keşfettiğimiz her şeyi Ruth'la paylaşabilseydik, diye düşünüyorum. Tamam, bize verdiği zararı tamir etmenin dilediği kadar kolay olmadığını görünce kendisini kötü hissedecekti belki. Ama dürüst olmak gerekirse, tükenmeden önce öğrenmiş olmasını dilerdim aslında. Fakat sonuçta bunun başka bir şeyle ilgisi var, benim kindar ve kötü yürekli olmamdan çok daha farklı bir şeyle. Çünkü Tommy'nin dediği gibi, sonuçta bizim için en iyisini istemişti ve o gün arabada onu asla affetmeyeceğimi söylerken yanılıyordu. Artık içimde ona karşı hiçbir öfke kalmadı. Bütün olanları öğrenmesini istememin sebebi şu: Tommy'yle benden farklı bir şekilde tükenmiş olmasından dolayı üzüldüğüm için böyle diyorum. Bu öyle bir şey ki, sanki bir çizginin bir yanında biz, diğer yanında Ruth var. Her şey olup bittikten sonra buna üzülüyorum, sanırım bilseydi o da üzülürdü.

Tommy ve ben, o gün büyük bir veda gösterisi yapmadık. Ayrılma zamanı geldiğinde, benimle birlikte merdivenlerden

aşağı indi, bunu genelde yapmazdı. Meydanı geçip birlikte arabaya yürüdük. Yıl sonu olduğu için, güneş çoktan binaların arkasında kalmıştı. Her zamanki gibi asma çatı altında birkaç kişi vardı, ama meydanın kendisi boştu. Tommy arabaya varana kadar sessiz kaldı. Sonra hafifçe güldü ve dedi ki:

"Biliyor musun, Kath, Hailsham'da futbol oynarken bir sırrım vardı. Bir gol attığımda, böyle dönerdim" –her iki kolunu da zafer ifadesiyle kaldırdı– "ve arkadaşlarıma doğru koşardım. Hiçbir zaman haykırmazdım, sadece kollarımı böyle kaldırıp koşardım." Bir an durdu, kolları havada asılı. Sonra kollarını indirdi ve gülümsedi. "Kath, koşarken hep suyun içinde koştuğumu hayal ederdim. Derin suda değil, en fazla ayak bileklerime kadar yükselen suda. Şap, şap, şap." Kollarını yeniden kaldırdı. "Çok iyi hissederdim kendimi. Gol atarsın, dönersin ve sonra, şap, şap, şap!" Bana baktı ve yine kısa bir kahkaha attı. "Şimdiye kadar hiç kimseye anlatmadım bunu."

Ben de güldüm ve: "Çılgın bir çocuksun Tommy," dedim.

Bundan sonra öpüştük –küçük bir öpücük– ve arabaya bindim. Ben arabayı döndürürken, Tommy orada, ayakta durmaya devam etti. Ben yola çıkarken gülümsedi ve el salladı. Dikiz aynasından onu izledim, neredeyse son ana dek, orada, ayakta bekledi. Gözden kaybolmadan hemen önce, elini belli belirsiz kaldırdı ve asma çatıya döndü. Sonra meydan tümüyle kayboldu.

Geçen gün hatıraların, hatta en değerli hatıraların bile ne kadar çabuk yok olduğundan şikâyet eden bir bağışçımla konuşuyordum. Fakat ben ona katılmıyorum. En değerli hatıralarımın yok olduğunu düşünemiyorum bile. Ruth'u kaybettim, sonra da Tommy'yi, ama onlarla ilgili hatıralarımı kaybetmeyeceğim.

Sanırım Hailsham'ı da kaybettim. Hâlâ Hailshamlı eski bir öğrencinin onu, daha doğrusu onun bir zamanlar olduğu yeri bulmaya çalışmasıyla ilgili hikâyeler duyuluyor. Bazen de Hailsham'ın bugün ne olduğuyla ilgili –otel, okul, enkaz– tuhaf rivayetler dolaşıyor. Sürekli yolda olmama rağmen, bunu hiç denemedim ben. Hailsham'ı bugünkü haliyle görmek hiç ilgimi çekmiyor.

Ama şunu belirteyim, asla Hailsham'ı aramaya çıkmıyorum desem de, bazen yolda giderken aniden bir parçasını gördüğümü sandığım oluyor. Uzakta bir spor binası görüyorum ve bizimki olduğunu sanıyorum. Ya da ufukta koyu renkli, arapsaçı gibi bir meşe ağacının yanında bir dizi kavak görüyorum ve bir an için Güney Oyun Sahası'na gireceğimi sanıyorum. Bir keresinde, gri bir sabah, Gloucestershire'da, kıvrılıp giden uzun bir yolun kenarında bozulmuş bir araba gördüm. Önünde ayakta durup gelen arabalara boş gözlerle bakan kızın Susanna C. olduğuna emindim, bizden iki yıl büyüktü ve Satışlar'da görevli olan bir öğrenciydi. Böyle şeyler, en beklemediğim zamanlarda, aklımda başka şeylerle araba kullanırken oluyor. Belki de bu yüzden, bir anlamda gerçekten Hailsham'ı arıyor olabilirim.

Ama dediğim gibi, onu aramaya çıkmıyorum ve zaten yıl sonunda böyle araba sürüp durmayacağım artık. Bu yüzden onu tekrar görme şansım olmayacak; tekrar düşününce, bundan memnunum. Tommy ve Ruth'la ilgili anılarım için de böyle düşünüyorum. Daha sakin bir hayata geçiş yaptığım zaman, beni gönderdikleri merkez hangisi olursa olsun, Hailsham her zaman yanımda, kafamın içinde güvende olacak; kimse bunu benden alamaz.

Kendim için yaptığım tek şey, Tommy'nin tükendiğini öğrendikten iki hafta sonra, aslında gerek olmadığı halde arabayla Norfolk'a gitmem oldu. Özellikle peşinde olduğum bir şey yoktu ve sahile kadar da gitmedim. Belki de sadece o bomboş, düz tarlalara ve büyük, gri gökyüzüne bakmak istemişimdir. Bir ara kendimi daha önce hiç girmediğim bir yolda buldum ve yarım saat boyunca nerede olduğumu bilmiyordum, umrumda da değildi. Peş peşe uzanan dümdüz tarlaların yanından geçtim, hemen her şey aynıydı, sadece arada bir motorun sesinden ürken kuşlar tarla kenarından havalanıveriyorlardı. Sonunda uzakta birkaç ağaç gördüm, yol kenarından fazla uzakta değildiler, arabayı onlara doğru sürdüm, sonra durdurup dışarı çıktım.

Dönümlerce sürülmüş toprağın önünde durduğumu fark ettim. Tarlaya girmemi önleyen, iki dizi tel örgüden oluşan bir çit vardı. Bu çitin ve önümdeki üç-dört ağacın, kilometreler boyun-

ca hiçbir engelle karşılaşmadan esen rüzgârı kesen tek engel olduğunu görebiliyordum. Tel örgüye, özellikle de alt kısmına bir sürü gereksiz şey takılmıştı. Sahile vuran artıklardı sanki; bir bölümünü bu parmaklığa, bu ağaçlara ve iki dizi tel örgüye çarpana kadar rüzgâr kilometreler boyunca taşımış olmalıydı. Ağaçların üst dallarına da naylonlar ve eski torba parçaları takıldığını görebiliyordum. Sadece bir kez, orada, o boş tarlalardan esen rüzgârı hissedip o tuhaf çöplere bakarken küçük bir hayal kurmaya başladım, çünkü ne de olsa Norfolk'taydım, onu kaybetmemin üzerinden de sadece iki hafta geçmişti. Çöpleri, dallara takılmış sallanan naylon parçalarını, tel örgüye takılmış tuhaf şeylerin oluşturduğu hattı düşünüyordum ve gözlerimi kısıp çocukluğumdan bu yana kaybettiğim her şeyin buraya sürüklendiğini hayal ettim, şimdi burada, hepsinin önünde duruyordum ve yeterince beklersem, tarlaların ötesinde, ufuk hattında ufacık bir figür belirecekti, ben onun Tommy olduğunu görene kadar yavaş yavaş büyüyecek ve bana el sallayacak, belki seslenecekti. Hayalim bundan öteye hiç gitmedi –buna izin vermedim– ve gözyaşlarım yüzüme aksa da ne hıçkırarak ağladım ne de kontrolümü kaybettim. Sadece biraz bekledim, sonra arabaya döndüm; nerede olmam gerekiyorsa oraya gitmek için.

Yatılı okul Hailsham'ın öğrencileri, bahçe duvarının arkasındaki karanlık ormandan çok korkarlar. Hafta sonları veya tatillerde evlerine gitmez, Hailsham'dan önceki yaşamlarını hatırlamazlar. Dış dünyayla bağlantıları yoktur. Öğretmenler değil, gözetmenler tarafından eğitilirler. Spor ve sanata büyük önem veren gözetmenler, Hailsham öğrencilerine sürekli özel olduklarını hatırlatır ve bedenlerine çok iyi bakmaları gerektiğini tekrarlar.

Kathy H. de bir Hailsham mezunu. Otuz bir yaşında ve bakıcılık yapıyor. Hailsham'daki en yakın iki arkadaşının yeniden hayatına girmesi üzerine, onlarla paylaştığı geçmişi gözden geçirmek zorunda kalıyor. Onları özel kılan şeyin ne olduğunu ve bundan sonra hayatlarını nasıl biçimlendireceğini daha derinden anlamaya ihtiyacı var. Şu sorunun cevabını da bulması gerek: sanat ve aşk zamanı durdurabilir mi?

Kazuo Ishiguro, yayımlandığı yıl *Time* tarafından İngilizce yazılmış en iyi 100 roman listesine alınan *Beni Asla Bırakma*'da, yıkıma götüreceğini bile bile kendi kaderini kabullenenlere odaklanmış görünüyor.

ISBN 978-975-08-1187-6
16 TL
9 789750 811876